

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Załącznik nr 1
do uchwały nr 747/2025
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 18 września 2025 r.

Ocena programowa Profil ogólnoakademicki **Raport samooceny**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

**Uniwersytet Śląski w Katowicach
ul. Bankowa 12 40-007 Katowice**

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **TURYSTYKA**

1. Poziom studiów: II stopień
2. Forma studiów: stacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹
dyscyplina wiodąca: nauki o Ziemi i środowisku (72%) oraz
geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (28%).

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
nauki o Ziemi i środowisku	86	(72%)

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	34	(28%)

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

☐ TAK ☒ NIE

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- ☐ nauczyciel przedmiotu²
- ☐ nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych²
- ☐ nauczyciel praktycznej nauki zawodu²
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia²
- ☐ nauczyciel logopeda
- ☐ nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MEiN dnia 11 października 2022 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2022 poz. 2202).

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Kod efektu uczenia się kierunku	WIEDZA	Kody charakterystyk II stopnia PRK do których odnosi się efekt kierunkowy
	Po ukończeniu studiów absolwent:	
W1	posiada pogłębioną wiedzę i rozpoznaje problemy badawcze nauk o turystyce oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające, złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną o przestrzeni turystycznej i sposobach jej zagospodarowania. [W01]	2018_P7S_WG
W2	dysponuje zaawansowaną wiedzą dotyczącą głównych etapów rozwoju gospodarczego świata, ich wpływu na kulturę, style w sztuce i architekturze w odniesieniu do regionów turystycznych. [W02]	2018_P7S_WG
W3	posiada pogłębioną wiedzę dotyczącą dylematów współczesnej cywilizacji, szczególnie w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego w kontekście proekologicznej gospodarki turystycznej a także zasad ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego. [W03]	2018_P7S_WK
W4	zna regulacje prawne wybranego obszaru aktywności turystycznej i analizuje ich wpływ na możliwości podejmowania działalności i ochronę interesów osób uczestniczących w zorganizowanych formach tej aktywności. [W04]	2018_P7S_WK
W5	posiada pogłębioną wiedzę dotyczącą mechanizmów gospodarczych w branży turystycznej oraz zasady funkcjonowania przedsiębiorstw turystycznych na rynku krajowym i zagranicznym. [W05]	2018_P7S_WK
W6	ma pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod naukowych oraz zna metody badań stosowanych w turystyce, a w pracy badawczej i aplikacyjnej interpretuje zjawiska i procesy zachodzące w przestrzeni turystycznej. [W06]	2018_P7S_WG
W7	zna zasady planowania oraz programowania rozwoju turystyki oparte o aspekty przyrodnicze, społeczne, ekonomiczne, prawne oraz zasady obsługi turystów oraz podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości w branży turystycznej. [W07]	2018_P7S_WK
W8	zna rynek usług turystycznych na różnych poziomach zarządzania, zasady analizy konkurencyjności i przygotowania produktu turystycznego. [W08]	2018_P7S_WK
W9	ma pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod naukowych oraz zna zagadnienia charakterystyczne dla wybranej dyscypliny nauki niezwiązanej z dyscypliną nauki o Ziemi i środowisku [OOD.2024_W01]	2018_P7S_WG, 2018_P7S_WK
	UMIEJĘTNOŚCI	
	Po ukończeniu studiów absolwent:	
U1	potrafi rozwiązywać problemy, właściwie dobierać źródła i informacje turystyczne, przeprowadzać krytyczną ich analizę, interpretację i ocenę a także syntezę i prezentację tych informacji. [U01]	2018_P7S_UW
U2	potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę w celu prawidłowej analizy przyczyn, przebiegu procesów oraz zjawisk przyrodniczych i społecznych zachodzących w przestrzeni turystycznej oraz interpretuje różne rodzaje wytworów kultury. [U02]	2018_P7S_UW
U3	komunikuje się na tematy specjalistyczne z branży turystycznej ze zróżnicowaną grupą odbiorców a także potrafi prowadzić debatę dotyczącą zagadnień turystycznych. [U03]	2018_P7S_UK
U4	komunikuje się z otoczeniem jasno i zrozumiale w języku obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego wykorzystując posiadaną wiedzę oraz terminologię specjalistyczną [U04]	2018_P7S_UK

U5	potrafi analizować zjawiska przyrodnicze, społeczne (w tym ekonomiczne) w zakresie ruchu turystycznego; prognozować oddziaływanie na środowisko przyrodnicze. [U05]	2018_P7S_UW
U6	potrafi posługiwać się nowoczesnymi technologiami informatycznymi w zakresie obsługi ruchu turystycznego oraz przygotować narzędzia i przeprowadzić badania marketingowe na potrzeby podejmowanej działalności. [U06]	2018_P7S_UW
U7	potrafi wykorzystywać dostępne źródła informacji, w tym źródła elektroniczne z uwzględnieniem zagranicznych baz danych. [U07]	2018_P7S_UW
U8	potrafi w sposób zorganizowany planować i realizować zadania związane z obsługą ruchu turystycznego, umie zintegrować uczestników imprezy turystycznej lub innego wspólnego przedsięwzięcia, a także kierować pracą zespołu. [U08]	2018_P7S_UO
U9	potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie, posługiwać się tematycznymi bazami danych, wykorzystywanymi w obsłudze ruchu turystycznego, jak również różnymi modułami rezerwacji lotniczych i hotelarskich oraz posługiwać się specjalistycznymi programami, wspomagającymi prowadzenie przedsiębiorstwa turystycznego. [U09]	2018_P7S_UU
U10	posiada umiejętność pracy badawczej w zakresie turystyki oraz prezentacji jej wyników w formie raportu, analizy lub sprawozdania, zgodnie z przyjętymi zasadami redakcji tekstów naukowych a także wykazuje umiejętność krytycznej analizy i selekcji informacji pochodzących z wielu źródeł, wyciągania wniosków oraz formułowania sądów. [U10]	2018_P7S_UW
U11	ma zaawansowane umiejętności stawiania pytań badawczych i analizowania problemów lub ich praktycznego rozwiązywania na podstawie pozyskanych treści oraz zdobytych doświadczeń praktycznych i umiejętności z zakresu wybranej dyscypliny nauki niezwiązanej z dyscypliną nauki o Ziemi i środowisku [OOD.2024_U01]	2018_P7S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
Po ukończeniu studiów absolwent:		
K1	rozumie potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych problemów, integrowania wiedzy lub wykorzystywania umiejętności z różnych dyscyplin. [K01]	2018_P7S_KK
K2	krytycznie ocenia posiadaną wiedzę i odbierane treści z zakresu turystyki i samodzielnie podejmuje działania w celu uzupełnienia posiadanej wiedzy, także w zakresie wykraczającym poza profil studiów. [K02]	2018_P7S_KK
K3	rozumie i respektuje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz potrzebę zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów turystycznych. [K03]	2018_P7S_KK
K4	jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych w branży turystycznej, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych a także wobec uczestników imprez turystycznych i zajęć rekreacyjnych, zgodnie z pełnioną funkcją zawodową. [K04]	2018_P7S_KR
K5	jest gotów do aktywnego uczestniczenia w pracach grupy oraz wypełniania zobowiązań społecznych. [K05]	2018_P7S_KO
K6	posiada umiejętność stosowania technik efektywnego komunikowania się i negocjacji a także myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy. [K06]	2018_P7S_KO
K7	rozumie potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywanych problemów, integrowania wiedzy lub wykorzystywania umiejętności z różnych dyscyplin oraz praktykowania samokształcenia służącego pogłębianiu zdobytej wiedzy [OOD.2024_KS01]	2018_P7S_KK

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Leszek Marynowski	prof. dr hab./Dziekan Wydziału Nauk Przyrodniczych
Krzysztof Szopa	dr hab. prof. UŚ /Prodziekan ds. kształcenia i studentów Wydziału Nauk Przyrodniczych
Sławomir Pytel	dr hab. prof. UŚ/Dyrektor kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Jolanta Burda	dr hab. prof. UŚ/zastępca Dyrektora kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Damian Absalon	dr hab. prof. UŚ/członek Rady Dydaktycznej kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Martyna Rzętała	dr hab. prof. UŚ/członek Rady Dydaktycznej kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Agnieszka Czajka	dr hab./członek Rady Dydaktycznej kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Adam Hibszer	dr hab. prof. UŚ/członek Rady Dydaktycznej kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Agnieszka Piechota	dr/członek Rady Dydaktycznej kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych
Bartłomiej Szypuła	dr hab. prof. UŚ /członek Rady Dydaktycznej kierunków studiów geografia, turystyka, inżynieria zagrożeń środowiskowych

Link do strony Uczelni, na której opublikowany jest niniejszy dokument:

<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-kształcenia/akredytacja/akredytacje-w-roku-akademickim-2025-2026/>

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	2
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	3
Prezentacja uczelni	7
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	10
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	27
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	59
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	76
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	107
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	107
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	123
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	123
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	151
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	164
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	185
Część III. Załączniki	187
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	187
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	191

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Śląski w Katowicach jest największą śląską uczelnią akademicką i jedną z największych w Polsce. Obecnie, na 8 wydziałach, w 2 szkołach doktorskich oraz w Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych kształci ponad 19 000 studentek i studentów w ramach ponad 90 programów (w tym część w językach obcych), prowadzonych przez blisko 1900 nauczycieli akademickich, w czterech miastach uniwersyteckich. Badania naukowe, działalność artystyczna i dydaktyka obejmują nauki humanistyczne, społeczne, inżynieryjno-techniczne, ścisłe i przyrodnicze, teologiczne, nauki o sztuce. Stopień doktora oraz doktora habilitowanego jest nadawany w 26 dyscyplinach. W 2019 r. Uniwersytet Śląski dołączył do programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”. Kierunek rozwoju określony w Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego na lata 2026–2029 zakłada podnoszenie poziomu badań naukowych i artystycznych we wszystkich dyscyplinach, aby dołączyć do wiodących uczelni w kraju oraz być rozpoznawalnym ośrodkiem akademickim w Europie.

Senat Uniwersytetu Śląskiego w 2019 r. uchwalił statut UŚ, który określił nowy ustrój uczelni. Konsekwencją tych zmian było utworzenie 8 Wydziałów: Humanistycznego; Nauk Przyrodniczych; Nauk Społecznych; Nauk Ścisłych i Technicznych; Prawa i Administracji; Sztuki i Nauk o Edukacji; Teologicznego oraz Szkoły Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego, które rozpoczęły funkcjonowanie od 1 października 2019 r. Zostały powołane Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Śląskim oraz Międzynarodowa Środowiskowa Szkoła Doktorska przy Centrum Studiów Polarnych UŚ. Zmiany wprowadzone w Uniwersytecie Śląskim mają za zadanie umocnienie pozycji badawczej i dydaktycznej uczelni, konsolidację najlepszych zespołów badawczych i integrację środowisk naukowych i gospodarczych wokół zagadnień kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki, a także wzmocnienie wizerunku istniejących w Uniwersytecie Śląskim wydziałów wśród potencjalnych studentów i pracodawców zainteresowanych zatrudnieniem absolwentów.

W celu podnoszenia jakości kształcenia i dostępności Uniwersytet na bieżąco realizuje kolejne projekty inwestycyjne – w ostatnich latach zostały wybudowane i oddane do użytku dla społeczności akademickiej m.in. wielokrotnie nagradzane w konkursach architektoniczno-urbanistycznych, nowoczesne obiekty stanowiące siedziby Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA), Szkoły Filmowej im. K. Kieślowskiego oraz spinPLACE – centrum kreatywności i coworkingu. W tym ostatnim znalazło swoją nową siedzibę m.in. Studenckie Studio Radiowe „Egida”. Obecnie trwają prace nad realizacją kolejnych inwestycji, wśród których w pierwszym rzędzie należy wymienić budowane właśnie Śląskie Interdyscyplinarne Centrum Chemii oraz Centrum Biotechnologii i Bioróżnorodności w Katowicach, a także SPIN ART Centrum Edukacji Artystycznej i Kulturalnej w Cieszynie. W ramach Uniwersytetu Otwartego działają Uniwersytety: Dzieci, Młodzieży, Maturzystów oraz Trzeciego Wieku.

Uniwersytet Śląski w Katowicach uczestniczy w rozwoju światowej nauki. Z dniem 19 maja 2017 r. uczelnia uzyskała zgodę na korzystanie z logo Komisji Europejskiej „HR Excellence in Research”, która to zgoda 12 lutego 2025 r. została przedłużona na kolejne trzy lata. Uczelnia przystąpiła również do Koalicji na Rzecz Postępu w Ocenie Badań Naukowych CoARA. Wyniki badań są upowszechniane nie tylko w publikacjach naukowych, ale również dzięki działaniom popularnonaukowym. Osiągnięcia naukowców z UŚ są upowszechniane za pośrednictwem szeregu kanałów informacyjnych: cykl Śląski badawczy na stronie internetowej uczelni, miesięcznik „Gazeta Uniwersytecka” UŚ, magazyn popularnonaukowy „No Limits”, portal dla mediów Agencja Informacji Naukowej, a także nagrania wideo oraz wywiady publikowane w formie podcastów.

Uniwersytet Śląski szczyty się Śląskim Festiwalem Nauki KATOWICE, który uznawany jest za jedno z najważniejszych tego typu wydarzeń w Europie. W 2020 r. zespół organizujący festiwal otrzymał tytuł Popularyzatora Nauki 2020 przyznawany przez MEiN z PAP. W grudniu 2025 r. odbyła się dziewiąta już edycja tego wydarzenia – w ciągu trzech dni Międzynarodowe Centrum Kongresowe w Katowicach

odwiedziło ponad 80 000 osób, które miały możliwość wysłuchania 1170 prelegentek i prelegentów oraz 2779 wystawców, a w działania stoisk wystawienniczych wzięło udział 2779 osób; zaprezentowało się także 166 artystów i artystek. Dziesiąta, jubileuszowa edycja odbędzie się w dn. 5–7 grudnia 2026.

Pod koniec 2021 r. Katowice zostały ogłoszone Europejskim Miastem Nauki 2024 (EMN 2024), dołączając w ten sposób do grona, w którym wcześniej znalazły się Sztokholm, Monachium, Barcelona, Turyn, Dublin, Kopenhaga, Manchester, Tuluza, Triest i Lejda. Ten zaszczytny tytuł przyznawany jest przez Komisję Europejską. Uzyskanie tytułu to efekt wysiłków Miasta Katowice i siedmiu publicznych uczelni tworzących Konsorcjum Akademickie – Katowice Miasto Nauki. Liderem konsorcjum jest Uniwersytet Śląski w Katowicach, a należą do niego również Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego w Katowicach, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach, Politechnika Śląska, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach. W gronie instytucji odpowiedzialnych za starania na rzecz uzyskania tytułu EMNK 2024 znalazły się również Śląski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego i Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia GZM.

Najważniejszym efektem EMNK 2024 jest zainicjowanie transformacji regionu poprzez naukę, zapewnienie mieszkańcom nieograniczonego dostępu do wiedzy oraz uczynienie z niej podstawowego instrumentu dialogu obywatelskiego. Trwające przez cały rok 2024 obchody EMNK 2024 pozwoliły na ukazanie bogactwa śląskiej nauki na europejskiej arenie badawczej oraz umożliwiły bliski kontakt z nią mieszkańcom regionu. Ich częścią było 50 tematycznych tygodni nauki dla społeczeństwa. Każdy z nich w sposób multidyscyplinarny zaprezentował ważny temat będący wyzwaniem dla nauki lub codzienności (m.in. Tydzień Zimna, Tydzień Śląska czy Tydzień Informacji).

W ramach EMNK 2024 w czerwcu 2024 r. w Katowicach odbyła się konferencja ESOE – EuroScience Open Forum 2024. Hasłem przewodnim wydarzenia było „Życie zmienia naukę”, zaś program konferencji podzielono na sześć następujących obszarów tematycznych:

- transformacja energetyczna
- zrównoważone środowisko
- tożsamość kulturowa i transformacje społeczne
- przemiany w obrębie doskonałości naukowej
- zdrowe społeczeństwo
- transformacja cyfrowa

Wydarzeniu towarzyszyła inicjatywa European Talent Fair, do której zaproszeni zostali studenci, młodzi naukowcy, start-upy, przemysł i inwestorzy w celu promowania nowych talentów i możliwości zatrudnienia w sektorze badawczym w całej Unii Europejskiej.

Kolejnymi inicjatywami organizowanymi w ramach EMNK 2024 z myślą o rozwoju kadry akademickiej przyszłości były dwa wrześniowe konkursy: EU TalentOn oraz EUCYS (European Union Contest for Young Scientists). W pierwszym z nich 99 młodych naukowców z 24 krajów pracowało nad rozwiązaniami w pięciu kluczowych obszarach (adaptacja do zmian klimatycznych, walka z rakiem, ochrona oceanów, neutralne klimatycznie i inteligentne miasta oraz zdrowa gleba i żywność). Z kolei w ramach drugiego 147 uczniów i studentów przedstawiło autorskie projekty z różnych dziedzin nauki. W październiku 2025 r. Uniwersytet Śląski po raz kolejny był gospodarzem FameLab – największego na świecie konkursu komunikacji naukowej.

Ważnym punktem EMNK 2024 był program Miasto-Region-Akademia (MRA), w ramach którego przez cały rok składane były granty na realizację trwałych aktywności popularnonaukowych, artystycznych, naukowych i warsztatowych. Ich beneficjentami są zarówno organizatorzy, jak i interesariusze oraz adresaci tych pomysłów.

Troska o uniwersalny, ponadnarodowy wymiar edukacji przyświeca cyklicznej inicjatywie tworzonej przez Uniwersytet Śląski wspólnie z innymi uczelniami wchodzącymi w skład Konsorcjum

Akademickiego – Katowice Miasto Nauki. Jest nią zorganizowany w 2025 r. już po raz czwarty Międzynarodowy Kongres Jakości Kształcenia (ICEQ). Wzięło w nim udział niemal 900 uczestników, a w programie znalazło się ponad 50 paneli, warsztatów i dyskusji poświęconych jakości kształcenia, innowacjom dydaktycznym, mikroświadczeniom, europejskiemu dyplomowi oraz wpływowi sztucznej inteligencji na edukację. Nie zabrakło też rozmów o dobrostanie studentów i partnerskich relacjach w procesie uczenia się. Szczególnym momentem wydarzenia było otwarcie konferencji „Uczelnie przyszłości” z udziałem Wicemarszałka Sejmu, Włodzimierza Czarzastego, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dr. Marcina Kulaska oraz Moniki Sikory, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Współpraca międzynarodowa jest mocną stroną Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jednym z jej najbardziej widocznych przejawów jest sojusz Transform4Europe, w ramach którego UŚ wraz z innymi uczelniami z różnych krajów europejskich (Bułgaria, Estonia, Francja, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Portugalia, Słowenia, Włochy oraz uniwersytet stowarzyszony w Ukrainie) tworzy uniwersytet europejski. W ramach T4EU realizowane są wspólne inicjatywy dydaktyczne, odbywają się wspólne badania naukowe oraz wymiany pracowników, studentów i doktorantów. Prowadzone są również międzynarodowe kierunki studiów.

Wydział Nauk Przyrodniczych, na którym prowadzony jest oceniany kierunek, powstał 1 października 2019 roku – w skład nowego wydziału weszły dwie jednostki organizacyjne, które dotąd funkcjonowały pod nazwami: Wydział Biologii i Ochrony Środowiska oraz Wydział Nauk o Ziemi. Za naukową działalność na Wydziale Nauk Przyrodniczych odpowiadają trzy instytuty: Nauk o Ziemi, Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej oraz Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska. Badania naukowe prowadzone na Wydziale przekładają się bezpośrednio na bogatą ofertę dydaktyczną, co jest również równoznaczne z tym, że studenci poznają nie tylko podstawy teoretyczne dyscyplin, ale przede wszystkim zaangażowani są w praktyczny wymiar nauk eksperymentalnych. Na potrzeby prowadzenia kierunków na Wydziale Nauk Przyrodniczych powołane zostały trzy dyrekcje kierunków, w tym m.in. odpowiedzialna za kierunek turystyka: dyrekcja kierunków geografia, inżynieria zagrożeń środowiskowych i turystyka.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

1.1. Powiązanie koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni

Kierunek **turystyka** został utworzony na podstawie decyzji **Rady Wydziału Nauk o Ziemi** oraz **Rady Wydziału Nauk Społecznych** w dniu **19 lutego 2016 r.**, a kształcenie rozpoczęto od roku akademickiego **2016/2017**. W pierwotnej formule kierunek miał charakter **międzyobszarowy** i był przyporządkowany do dyscyplin: **nauki o Ziemi i środowisku (51%)**, **historia (40%)**, **nauki o sztuce (6%)** oraz **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (3%)**.

W wyniku procesu akredytacji kierunku przez PKA oraz wdrażania zaleceń zespołu oceniającego (rok 2023) kierunek został poddany **gruntownej modyfikacji**, w tym w zakresie przyporządkowania dyscyplinowego: obecnie jest przypisany do **dyscypliny wiodącej nauki o Ziemi i środowisku (72%)** oraz **geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (28%)** (z jednoczesnym odejściem od dyscypliny historia oraz nauki o sztuce) (załącznik: Kryt_1_Z_01). Zmiana ta wzmacnia spójność programu z profilem i potencjałem badawczo-dydaktycznym jednostek prowadzących kierunek na Wydziale Nauk Przyrodniczych.

1.1.1. Spójność z misją Uniwersytetu Śląskiego i dokumentami strategicznymi

Koncepcja kształcenia na kierunku **turystyka (studia II stopnia, profil ogólnoakademicki, forma stacjonarna, 4 semestry)** pozostaje zgodna z misją Uniwersytetu Śląskiego, rozumianą jako prowadzenie kształcenia i badań na wysokim poziomie, upowszechnianie wiedzy oraz działanie na rzecz otoczenia społecznego i gospodarczego. Odwołaniem formalnym dla misji i zasad funkcjonowania uczelni jest m.in. **Statut Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach** oraz komunikowane publicznie założenia misji UŚ (<https://us.edu.pl/uczelnia/o-nas/statut>).

Jednocześnie koncepcja kierunku była projektowana w powiązaniu z aktualnymi celami rozwojowymi UŚ określonymi w dokumentach strategicznych (w tym w poprzedniej i obecnej Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2026-2029 przyjętej uchwałą Senatu z dnia 9.12.2025 r.) (<https://us.edu.pl/uczelnia/o-nas/strategia/>) oraz strategią rozwoju Wydziału Nauk Przyrodniczych (<https://us.edu.pl/wp-content/uploads/Strategia-US/Strategia-rozwoju-Wydzialu-Nauk-Przyrodniczych.pdf>).

Strategia uczelniana w ramach obszaru „Osoby studiujące i kształcenie” przewiduje w szczególności następujące cele strategiczne:

- OSK.1. Kształcenie, reagujące na potrzeby bieżące i prognozujące nowe potrzeby społeczne w zakresie edukacji wyższej;
- OSK.2. Stworzenie i wdrożenie systemu ewaluacji i wsparcia dydaktyki;
- OSK.3. Zwiększanie upodmiotowienia osób studiujących i kształcących się w szkołach doktorskich;
- OSK.4. Systematyczna poprawa warunków studiowania;
- OSK.5. Pozyskiwanie wysokiej liczby kandydatek i kandydatów na wszystkie kierunki studiów oraz skuteczne przeciwdziałanie rezygnacji ze studiów.

W Strategii WNP akcentuje się m.in. rozwój badań i dydaktyki, wolność akademicką, sprawiedliwość i równe traktowanie oraz odpowiedzialność społeczną. Założenia te są bezpośrednio „przekładane” na program studiów turystycznych jako programu interdyscyplinarnego, opartego na analizie procesów przestrzennych i społeczno-gospodarczych oraz na pracy badawczej.

1.1.2. Powiązanie koncepcji kształcenia z celami strategicznymi UŚ

W warstwie programowej spójność z misją i strategią uczelni realizowana jest przez układ modułów wspierających kompetencje typowe dla uczelni badawczo-dydaktycznej: krytyczną analizę danych i źródeł, projektowanie i prowadzenie badań, umiejętność prezentacji wyników, a także wykorzystywanie narzędzi cyfrowych (ICT) i metod analizy przestrzennej (GIS).

W programie studiów II stopnia widoczne jest to m.in. poprzez:

- **moduły narzędziowe i analityczne:** „ICT w turystyce”, „GIS w turystyce”, „Zastosowanie statystyki w turystyce”;
- **moduły metodologiczne i badawcze:** „Warsztat badań w turystyce”;
- **rozbudowany ciąg dyplomowy:** seminaria i pracownie magisterskie (I–IV), prowadzące od wyboru problemu i literatury do przygotowania pracy magisterskiej;
- **uczenie się przez doświadczenie** w formie ćwiczeń terenowych i praktyk: „Ćwiczenia terenowe – pilotowanie wycieczek (10 dni)”, „Ćwiczenia terenowe magisterskie (15 dni)”, „Praktyki zawodowe (15 dni)”.

W konsekwencji program studiów łączy profil ogólnoakademicki (nacisk na pogłębioną wiedzę i kompetencje badawcze) z intensywnym komponentem praktycznym, pozwalającym studentom weryfikować efekty uczenia się w warunkach rzeczywistych (teren, instytucje i podmioty rynku turystycznego), co jest zgodne z kierunkami rozwoju dydaktyki i jakości kształcenia promowanymi przez uczelnię oraz jej wewnętrzne regulacje jakościowe.

1.1.3. Oczekiwania wobec kandydatów oraz zasady rekrutacji

O przyjęcie na studia II stopnia mogą ubiegać się osoby posiadające dyplom ukończenia studiów (licencjat/inżynier/magister) w zakresie turystyki, geografii lub obszarów pokrewnych, przy czym kandydat powinien dysponować przygotowaniem umożliwiającym podjęcie kształcenia „w stopniu pogłębionym” – w szczególności w zakresie pracy z literaturą i źródłami oraz rozwoju kompetencji analitycznych.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadzone jest w oparciu o uchwały rekrutacyjne Senatu UŚ oraz realizowane w systemie **Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK)**. W przypadku większej liczby kandydatów niż limit miejsc, o kolejności przyjęć decyduje pozycja na liście rankingowej, ustalana według kryteriów wskazanych w uchwale rekrutacyjnej (m.in. ocena na dyplomie, średnia ocen).

Uczelnia komunikuje również oczekiwania dotyczące kompetencji cyfrowych i językowych, potrzebnych w procesie rekrutacji i w toku studiowania (w tym realizacji zajęć z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych), zapewniając rozwiązania wspierające studentów w dostępie do infrastruktury i usług cyfrowych.

Więcej na ten temat w Kryterium 3.

1.1.4. Moduły wybieralne i specjalności – indywidualizacja ścieżki kształcenia

Na kierunku turystyka, studia II stopnia realizowana jest obecnie jedna specjalność: **„gospodarka turystyczna”**, uruchamiana od pierwszego semestru. Program specjalności obejmuje m.in. zagadnienia:

- planowania i zagospodarowania turystycznego,
- przedsiębiorczości,
- zarządzania i marketingu w turystyce,
- analizy uwarunkowań geograficznych i zagrożeń dla rozwoju turystyki,
- kompetencji operacyjnych (obsługa ruchu turystycznego, animacja czasu wolnego),
- kompetencji narzędziowych (ICT i GIS).

Istotnym elementem indywidualizacji są również **moduły fakultatywne (I–IV)**, pozwalające studentom profilować kompetencje zgodnie z zainteresowaniami (np. w kierunku pogłębienia wiedzy

o rynkach i regionach turystycznych, typach turystyki, zarządzaniu jakością usług, segmentacji rynku lub narzędziach cyfrowych).

1.1.5. Spójność koncepcji kształcenia z celami regionu

Koncepcja kształcenia na kierunku **turystyka** pozostaje spójna z celami strategicznymi rozwoju Województwa Śląskiego, określonymi w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*. W szczególności kształcenie odpowiada na działania ukierunkowane na **podnoszenie jakości życia mieszkańców** oraz wzmacnianie atrakcyjności regionu dla aktywności społecznej i gospodarczej (w tym rozwoju usług czasu wolnego), a także na cele związane z **jakością środowiska i przestrzeni oraz odpowiedzialnym kształtowaniem przestrzeni**, w tym rozwojem terenów rekreacyjnych, błękitno-zielonej infrastruktury i działaniami adaptacyjnymi do zmian klimatu.

W kontekście specyfiki regionu silnie zurbanizowanego i przemysłowego szczególnie istotne jest również to, że strategia regionalna akcentuje **rekultywację i rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych**, oraz rozwój produktu i infrastruktury turystycznej w oparciu o potencjał kulturowy. Odpowiada temu profil kształcenia – m.in. w ramach specjalności „gospodarka turystyczna”, która wprost obejmuje zagadnienia **turystyki przemysłowej i gospodarowania zasobami przemysłowymi**.

Powiązanie koncepcji kształcenia z celami regionu jest realizowane **konkretnymi efektami uczenia się oraz modułami programu**, w szczególności poprzez:

- przygotowanie do **planowania i programowania rozwoju turystyki oraz kształtowania przestrzeni turystycznej** przede wszystkim w module „**Planowanie i zagospodarowanie turystyczne**” (W2-TR-S2-017), obejmującym zagadnienia planowania przestrzennego i programowania przestrzeni na cele turystyczne oraz pracy z dokumentami i regulacjami planistycznymi;
- rozwijanie kompetencji do **analizy przestrzennej i waloryzacji zasobów** (w tym dla potrzeb rewitalizacji i budowy produktów turystycznych) w module „**GIS w turystyce**” (W2-TR-S2-058), gdzie studenci wykonują analizy przestrzenne zjawisk turystycznych oraz mapy lokalizacji i waloryzacji walorów;
- wzmacnianie kompetencji w obszarze **zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i krajobrazu** (efekty m.in. W03) – poprzez moduły „**Podstawy geografii w turystyce**” (W2-TR-S2-001) oraz „**Krajobraz a walory widokowe w turystyce**” (W2-TR-S2-025);
- przygotowanie do reagowania na **zagrożenia środowiskowe i społeczno-ekonomiczne**, w tym powiązane ze zmianą klimatu (podstawa dla regionalnych celów adaptacyjnych), w module „**Zagrożenia dla współczesnej turystyki**” (W2-TR-S2-021), obejmującym m.in. efekt cieplarniany i zjawiska ekstremalne oraz metody przeciwdziałania i ograniczania ryzyk;
- uwzględnianie **trendów proekologicznych, kulturowych i cyfrowych** (transformacja usług, innowacje w ofercie regionu) w module „**Nowe trendy w turystyce**” (W2-TR-S2-059) oraz kompetencji **cyfrowych** w module „**ICT w turystyce**” (W2-TR-S2-007).

Uzupełnieniem są **moduły terenowe i badawcze** (m.in. ćwiczenia terenowe magisterskie oraz pilotowanie wycieczek), które wspierają praktyczne rozpoznawanie i diagnozowanie problemów oraz potencjałów rozwoju turystyki w realnych uwarunkowaniach regionu (we współpracy z instytucjami i/lub w terenie). W praktyce szczególnie wartościowe jest odnoszenie tych kompetencji do regionalnych produktów opartych na dziedzictwie industrialnym (np. **Szlak Zabytków Techniki** jako markowy produkt turystyki dziedzictwa przemysłowego województwa)

1.2. Związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową

Koncepcja i realizacja kształcenia na kierunku turystyka są bezpośrednio powiązane z działalnością naukową Uniwersytetu Śląskiego prowadzoną w dyscyplinach właściwych dla współczesnych badań nad turystyką: **nauki o Ziemi i środowisku** oraz **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**, w jednostkach Wydziału Nauk Przyrodniczych (Instytut Nauk o Ziemi oraz Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej).

1.2.1. Pozycja naukowa dyscyplin przypisania kierunku (ewaluacja)

Jakość i stabilność zaplecza badawczego potwierdzają wyniki ewaluacji działalności naukowej za okres 2017–2021: w dyscyplinie **nauki o Ziemi i środowisku** UŚ uzyskał **kategorię A**, natomiast w dyscyplinie **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna** – **kategorię B+**.

1.2.2. Główne kierunki działalności naukowej – powiązanie z profilem turystyki

Zakres tematyczny badań w obszarze nauk o Ziemi i środowisku obejmuje m.in. zagadnienia kluczowe dla turystyki zrównoważonej, przyrodniczej i zarządzania ryzykiem w przestrzeni turystycznej: procesy środowiskowe, geozagrożenia, ocena zasobów i walorów przyrodniczych, skutki presji człowieka. Równolegle, w obszarze geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej rozwijane są badania dotyczące turystyki jako zjawiska społeczno-gospodarczego: uwarunkowania i skutki rozwoju turystyki, procesy miejskie i regionalne, planowanie i polityki rozwoju, zrównoważony rozwój oraz analiza przestrzenna.

Tak zarysowany profil badawczy bezpośrednio koresponduje z modułami programu studiów (m.in. planowanie i zagospodarowanie turystyczne, analiza uwarunkowań i zagrożeń, GIS/ICT oraz komponent metodologiczny i dyplomowy).

1.2.3. Najważniejsze osiągnięcia naukowe (publikacje, projekty, współpraca)

W latach **2015–2025** pracownicy jednostek realizujących kształcenie na kierunku turystyka (INoZ, IGSEiGP) opublikowali łącznie **4357 publikacji**, w tym **1975** o zasięgu krajowym oraz **2382** o zasięgu międzynarodowym (artykuły, monografie, rozdziały, książki i podręczniki; Tabela 1.1).

Tabela 1.1. Szczegółowa roczna struktura dorobku naukowego pracowników INoZ i IGSEiGP (według danych kierunkowych; załącznik: Kryt_4_Z_01)

Publikacje:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
krajowe	319	314	281	223	310	157	243	38	39	34	17
zagraniczne	192	150	155	150	362	188	248	254	224	226	233

Artykuły zostały opublikowane między innymi w takich czasopismach jak: Nature Communications, Earth System Science Data, Science of the Total Environment, Land Degradation & Development, Applied Soft Computing, Building and Environment, Remote Sensing of Environment, Journal of Climate, Ecological Indicators, Nature (Tabela 1.2).

Tabela. 1.2. Przykładowe publikacje o zasięgu światowym (≥100 pkt) z lat 2022–2025 autorstwa osób prowadzących zajęcia na kierunku turystyka obejmują m.in.:

Liczba punktów	Tytuł	Rok	Rodzaj publikacji	Imię i nazwisko prowadzącego zajęcia
200	Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships	2025	książki	dr Michał Apollo
200	Resolving the climate-controlled hydrological regime in a model permafrost catchment for future management strategies	2025	artykuły	dr Elżbieta Łepkowska,

200	How does tourist development influence traditional mountain landscapes? A case study from the Western Beskids, Poland	2024	artykuły	dr inż. Anna Żemła-Siesicka, dr Michał Sobala
200	Dammed context: Community perspectives on ecosystem service changes following Poland's first dam removal	2024	artykuły	dr hab. Sławomir Pytel
200	Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities: Social, Environmental and Economics Interactions	2022	książki	dr Michał Apollo
140	How to assess landscape changes caused by land subsidence due to deep coal mining? Methodology tested in the mining area of Jastrzębie coal company (Southern Poland)	2025	artykuły	dr inż. Anna Żemła-Siesicka, dr hab. Bartłomiej Szypuła, dr hab. Urszula Myga-Piątek, dr Agnieszka Piechota
140	Reconstructing of historical land cover based on contemporary cartographical materials	2024	artykuły	dr Michał Sobala
140	Tourism landscape footprint in the archaeological landscape	2023	artykuły	dr inż. Anna Żemła-Siesicka
140	The Factor of Democracy and Prosperity and the Formation of the Nation State in the Example of Ukraine: Pre-War Picture	2023	artykuły	dr Michał Apollo
140	Accumulation of heavy metals in soil and Chelidonium majus L. in an urban environment	2023	artykuły	dr hab. Sławomir Pytel
140	Himalayan nature-based tourism. Challenges for tourism and protected areas	2022	artykuły	dr Michał Apollo
100	Geopolitics of Tourism in An Era of Instability: An Integrated Crisis Management Framework For Ukraine	2025	artykuły	dr Natalia Tomczewska-Popowycz
100	Models of Post-Mining Land Reuse in Poland	2025	artykuły	dr Monika Janiszek
100	An Analysis of Engine Type Trends in Passenger Cars: Are We Ready for a Green Deal?	2024	artykuły	dr hab. Sławomir Pytel, dr Michał Apollo
100	Variability of Concentrations of Potentially Toxic Metals in the Topsoil of Urban Forest Parks (Southern Poland)	2024	artykuły	dr hab. Sławomir Pytel
100	Aeolian Abrasion of the Coastal Deposits on the Western Crete	2023	artykuły	dr hab. Renata Dulias
100	Changes in the physiognomy of the archaeological landscape - learning from the past to build the future	2023	artykuły	dr inż. Anna Żemła-Siesicka

	(with prehistorical burial sites in Poland as an example)			
100	Are Coastal Cities Senior-Friendly?	2023	artykuły	dr hab. Sławomir Pytel,

Jednostki realizowały ponadto liczne projekty naukowe krajowe i międzynarodowe (m.in. NCN, NCBR, programy MNiSW, projekty UE), a także prace zlecone i badawcze realizowane na rzecz podmiotów zewnętrznych (Tabela 1.3).

Tabela 1.3. Wybrane projekty naukowe i prace zlecone realizowane w latach 2015–2025

Rodzaje projektów		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inwestycje (granty) aparaturowe		0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Programy MNiSW		1	9	5	8	16	17	15	12	18	17	17
Projekty NCBR		3	3	11	2	3	1	0	0	0	0	0
Projekty NCN		40	35	39	44	45	35	37	36	33	34	33
Projekty badawcze inne - krajowe		4	1	0	0	3	1	4	5	1	0	0
Projekty zagraniczne/unijne		7	5	7	4	5	4	4	4	11	13	14
Projekty strukturalne		2	0	0	0	7	1	0	0	3	3	4
Udział w projektach badawczych	w innych ośrodkach krajowych	11	12	18	28	30	15	4	4	4	4	4
	w ośrodkach zagranicznych	5	1	4	2	8	3	1	1	5	8	10
Razem		73	66	85	88	117	78	65	62	66	67	68
Badawcze prace zlecone przez jednostki zewnętrzne		15	6	6	15	18	14	12	9	83	65	58

Dla prowadzenia kierunku istotna jest również szeroka współpraca naukowa z partnerami gospodarczymi. W latach 2015-2025 pracownicy Instytutów realizowali i nadal realizują prace badawcze na zlecenie i we współpracy z przedsiębiorstwami.

W Instytutach realizowano także wybrane działania z projektów edukacyjnych:

- „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Power I (ZPRUŚ POWER I)”
- „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Power II (ZPRUŚ POWER II)”
- „Geohazardsilesia– Program Nabycia Nowych Kompetencji w Naukach o Ziemi”.

Studenci kierunku turystyka skorzystali między innymi z takich szkoleń jak:

W ramach projektu ZPRUŚ:

- 19 osób uczestniczyło w zajęciach z wykładownicą zagranicznym.
- 54 osoby realizowały zmodyfikowany w ramach projektu kierunek studiów.
- 15 osób wzięło udział w szkoleniach.
- 22 osoby uczestniczyły w wizytach studyjnych.

W ramach projektu Jeden Uniwersytet Wiele Możliwości (JUWM):

- 5 osób realizowało staż.
- 19 osób wzięło udział w terenowych zajęciach projektowych - Atrakcyjność Polski północnej

1.2.4. Wykorzystanie wyników badań w programie i procesie kształcenia

Powiązanie kształcenia z badaniami ma na kierunku charakter:

- **systemowy** (projektowanie i doskonalenie programu w oparciu o aktualny stan badań i potencjał jednostek),
- **operacyjny** (realizacja zajęć, tematyka prac dyplomowych, aktywności studenckie, ćwiczenia terenowe, prace projektowe).

W programie turystyki II stopnia realizuje się to w szczególności przez:

- **moduły metodologiczne i badawcze** – „Warsztat badań w turystyce” (problem badawczy, dobór metod, pozyskiwanie danych, analiza i wnioskowanie).
- **silny komponent dyplomowy** – seminaria i pracownice magisterskie prowadzące studenta przez pełny cykl przygotowania pracy.
- **badania terenowe powiązane z pracą magisterską** – „Ćwiczenia terenowe magisterskie (15 dni)” ukierunkowane na pozyskanie materiału empirycznego do pracy; student odpowiada za narzędzia badawcze i interpretację wyników.
- **kompetencje analizy danych i przestrzeni** – GIS/ICT/statystyka jako narzędzia diagnozy, waloryzacji i prezentacji zjawisk turystycznych.

W praktyce funkcjonowania kierunku przyjęto także rozwiązanie polegające na wiązaniu prac magisterskich z obszarami badawczymi promotorów i zespołów, co zapewnia studentom kontakt z aktualnymi problemami i metodami oraz dostęp do danych.

1.2.5. Możliwości zdobywania kompetencji badawczych i udział studentów w badaniach

Na studiach II stopnia kompetencje badawcze rozwijane są stopniowo i weryfikowalnie: od zaprojektowania badania (warsztat), przez dobór metod i krytyczny przegląd literatury (seminaria), po pozyskanie danych w terenie/instytucjach oraz opracowanie wyników w pracy magisterskiej.

Dodatkowo studenci mogą włączać się w życie naukowe jednostek (seminaria tematyczne, udział w projektach pracowników, kontakt z problemami badawczymi z obszaru zmian klimatu, presji turystycznej, analiz przestrzennych i społeczno-ekonomicznych), co wzmacnia ogólnoakademicki charakter studiów.

1.3. Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rola interesariuszy

1.3.1. Odpowiedź programu na potrzeby rynku pracy

Koncepcja kształcenia na kierunku turystyka została zaprojektowana jako odpowiedź na potrzeby rynku pracy w sektorze turystycznym i okołoturystycznym, w tym na rosnące znaczenie kompetencji:

- zarządczych i przedsiębiorczych,
- analitycznych (w tym pracy na danych),
- cyfrowych (ICT, GIS),
- praktycznych (organizacja i obsługa ruchu turystycznego),
- społecznych (komunikacja, współpraca, autoprezentacja).

W tym zakresie program wzmacniają konkretne moduły: planowanie i zagospodarowanie turystyczne, przedsiębiorczość, obsługa ruchu turystycznego, pilotaż/przewodnictwo, ICT/GIS/statystyka oraz obowiązkowe praktyki.

Co istotne, wyniki badań Biura Karier UŚ (<https://us.edu.pl/student/kariera-i-rozwoj/>) dotyczące oczekiwań pracodawców wskazują, że pracodawcy silnie akcentują **doświadczenie zawodowe** i **kompetencje cyfrowe**, a w procesie rekrutacji zwracają dużą uwagę również na **kompetencje społeczne** (współpraca, komunikacja, autoprezentacja). Ten kierunek jest spójny z konstrukcją programu, w którym elementy praktyczne i terenowe oraz moduły ICT/GIS stanowią wyraźny wyróżnik.

1.3.2. Interesariusze wewnętrzni – udział w doskonaleniu koncepcji kształcenia

Udział interesariuszy wewnętrznych w doskonaleniu programu ma charakter ciągły i jest osadzony w rozwiązaniach systemowych UŚ, w tym w ramach uczelnianego **Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia** (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/system-zapewniania-jakosci-ksztalcenia/>) oraz polityk jakościowych wdrażanych zarządzeniami i procedurami.

W procesie doskonalenia programu szczególną rolę pełnią:

- studenci (ankiety oceny zajęć i procesu kształcenia, konsultacje, sygnalizowanie potrzeb i propozycji zmian),
- kadra dydaktyczna (analiza efektów uczenia się, adekwatności treści i metod),
- organy kierunkowe/wydziałowe (opiniowanie i wprowadzanie zmian programowych),
- Samorząd Studentów (opiniowanie zmian w programie).

1.3.3. Interesariusze zewnętrzni – Rada Partnerów Społeczno-Gospodarczych i współpraca z otoczeniem

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie jakości kształcenia i doskonalenia programu jest realizowana w sposób stały. Do 30 września 2019 r. funkcjonowały **Rady Programowe** kierunków, a po utworzeniu Wydziału Nauk Przyrodniczych (grudzień 2019 r.) powołano – zgodnie z rozwiązaniami SZJK – **Radę Partnerów Społeczno-Gospodarczych**, w której poszerzono skład o przedstawicieli otoczenia współpracujących wcześniej z radami programowymi.

Rada stanowi forum corocznej dyskusji nad:

- bieżącą realizacją efektów uczenia się i celów kształcenia,
- propozycjami zmian programowych wynikającymi z trendów rynkowych,
- oceną przydatności kompetencji absolwentów,
- wnioskami z monitorowania losów absolwentów.

W skład interesariuszy zewnętrznych wchodzi m.in. przedstawiciele podmiotów bezpośrednio powiązanych z rynkiem turystycznym oraz instytucjami otoczenia: *Śląskiej Izby Turystyki, PL Travel Biuro Podróży, Ośrodka Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEO sfera w Jaworznie, Firmy Geologus, Referatu Zarządzania i Analiz Urzędu Marszałkowskiego, Hotelu Monopol Katowice, Hotelu SZAFRAN w Czeladzi, blogerów turystycznych - Wędrownie Motyle, Związku Pracodawców Zakładów Termicznego Przekształcania Odpadów Przemysłowych i Medycznych na Rzecz Ochrony Zdrowia i Środowiska, Chorzowsko-Świętochłowickiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji; oczyszczalni ścieków Klimzowiec w Chorzowie, Instytutu Przemysłu Organicznego, Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej; Firmy Nutricia Advanced Medical Nutrition; Śląskiego Ogrodu Botanicznego; firmy Eurofins Katowice, Laboratorium Kontrolno-Analitycznego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrze, ZPKWŚ Będzin, Polstalu, Premium Personal Branding, Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Dąbrowie Górniczej, Liceum Słowackiego w Chorzowie, Fundacji Axis - Forum Inicjatyw.*

Spotkanie inauguracyjne nowej Rady odbyło 18 lipca 2021 r. w formie zdalnej. Wzięło w nim udział 8 interesariuszy zewnętrznych związanych z kształceniem na kierunkach geograficznych i biologicznych (załącznik: Kryt_6_Z_01). Spotkania odbywały się zarówno indywidualnie jak i zespołowo z członkami co najmniej raz w roku. W roku 2023 w miesiącu październiku, w 2024 w listopadzie i w 2025 w listopadzie (załącznik: Kryt_6_Z_02). Poza formalnymi spotkaniami rady dyrekcja kierunku ma częste bieżące, indywidualne kontakty z interesariuszami w trakcie roku.

Zmiany zaproponowane przez interesariuszy zostały opisane w kryterium 6.

1.3.4. Monitorowanie losów absolwentów – BLA i ELA

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów UŚ (w tym absolwentów Turystyki) realizowane jest w oparciu o:

Badanie losów zawodowych absolwentów UŚ (BLA) prowadzone przez Biuro Karier UŚ – badanie ankietowe (ok. rok po uzyskaniu dyplomu ukończenia studiów).

Ogólnopolski system ELA – Ekonomiczne Losy Absolwentów – system oparty na danych administracyjnych (m.in. ZUS) i danych o studiach (POL-on), umożliwiający analizy sytuacji absolwentów także w dłuższym horyzoncie czasowym.

Dane BLA (rocznik 2022/2023) pokazują istotne z perspektywy turystyki wnioski dla grup kierunków, które wprost „dotykają” profilu kompetencyjnego turystyki (łączenie komponentu przyrodniczo-przestrzennego i społeczno-ekonomicznego) (<https://us.edu.pl/student/komunikaty/badania-bk-losy-zawodowe-absolwentow-2022-2023-raport/>):

- w grupie kierunków biologicznych i przyrodniczych przeważały osoby pracujące częściowo lub całkowicie zgodnie z kierunkiem, a większość deklaruwała wykorzystywanie wiedzy ze studiów w pracy (co najmniej w minimalnym stopniu);
- w grupie kierunków społecznych odsetek osób pracujących w organizacji/institucji wyniósł 86%, co wskazuje na wysoką absorpcję absolwentów przez rynek pracy w obszarach kompetencji społecznych.

Wniosek jest taki, że absolwent posiada profil kompetencyjny odpowiadający rynkowi pracy, na którym korzystne znaczenie mają zarówno kompetencje „przyrodniczo-geograficzne” (analiza przestrzenna, środowisko, planowanie), jak i „społeczne” (obsługa klienta, komunikacja, organizacja usług i produktów).

1.4. Sylwetka absolwenta oraz przewidywane miejsca zatrudnienia

1.4.1. Sylwetka absolwenta

Absolwent kierunku turystyka (studia II stopnia) posiada pogłębioną, interdyscyplinarną wiedzę o turystyce jako obszarze aktywności społeczno-gospodarczej osadzonej w uwarunkowaniach przyrodniczych, przestrzennych i społeczno-ekonomicznych. Koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie specjalisty, który:

- rozumie przestrzeń turystyczną i zasady jej zagospodarowania,
- zna mechanizmy funkcjonowania rynku turystycznego (krajowego i zagranicznego),
- potrafi diagnozować uwarunkowania rozwoju turystyki oraz identyfikować zagrożenia (środowiskowe i społeczno-ekonomiczne),
- działa w duchu zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności społecznej.

Ważnym elementem sylwetki absolwenta są kompetencje cyfrowe i analityczne, w tym umiejętność wykorzystania narzędzi ICT oraz GIS w analizie i prezentacji zjawisk turystycznych, co zwiększa konkurencyjność absolwenta na rynku pracy.

Ze względu na profil ogólnoakademicki absolwent jest przygotowany do działań o charakterze badawczym: identyfikuje problemy badawcze, zna metody badań stosowane w turystyce, potrafi opracować i interpretować dane, a kompetencje te są wzmacniane przez moduły badawcze oraz realizację pracy magisterskiej i ćwiczeń terenowych magisterskich.

1.4.2. Przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów

Zgodnie z założeniami programu absolwent jest przygotowany do pracy w sektorze turystycznym i instytucjach współtworzących gospodarkę turystyczną, w szczególności:

A. przedsiębiorstwa i usługi turystyczne

- biura podróży, agencje turystyczne, touroperatorzy, podmioty obsługi ruchu turystycznego,
- obiekty zakwaterowania, hotelarstwo, gastronomia (organizacja i obsługa usług),

- organizacja wydarzeń turystycznych i eventów, tworzenie i sprzedaż produktów turystycznych.

B. administracja publiczna i organizacje turystyczne

- jednostki samorządu terytorialnego (referaty turystyki/rozwoju/strategii),
- instytucje rozwoju regionalnego, planowania i zarządzania destynacją,
- regionalne i krajowe organizacje turystyczne oraz podmioty promocji turystyki.

C. instytucje kultury i turystyka edukacyjna

- muzea, instytucje kultury i nauki, obszary/obiekty udostępniane turystycznie (funkcje edukacyjne i interpretacyjne).

D. przewodnictwo i pilotowanie

- praca jako pilot wycieczek i przewodnik (kompetencje rozwijane m.in. w toku ćwiczeń terenowych i modułów metodycznych).

E. własna działalność gospodarcza

- zakładanie i prowadzenie firmy w obszarze usług turystycznych i okołoturystycznych (kompetencje przedsiębiorcze rozwijane w programie).

Czynniki wzmacniające zatrudnialność w toku studiów stanowią praktyki zawodowe i ćwiczenia terenowe, które zapewniają doświadczenie w warunkach rzeczywistych oraz weryfikację efektów uczenia się w środowisku pracy.

1.5. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia oraz wykorzystane wzorce krajowe i międzynarodowe

1.5.1. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia

Kierunek jest projektowany jako **interdyscyplinarny** – łączy treści z obszaru nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, budując spójny profil absolwenta: **turystyka = przestrzeń + gospodarka + człowiek**.

Wyróżnikiem programu jest **silny komponent kompetencji narzędziowych**:

- **ICT w turystyce** – praca z narzędziami cyfrowymi, informacją turystyczną, promocją i marketingiem w środowisku cyfrowym, krytyczna ocena źródeł;
- **GIS w turystyce** – praca na danych przestrzennych, analizy przestrzenne zjawisk turystycznych, mapowanie i prezentacja wyników;
- **statystyka w turystyce** – interpretacja danych i wnioskowanie dla problemów badawczych i praktycznych.

Drugim wyróżnikiem jest **systemowe rozwijanie kompetencji badawczych**:

- **Warsztat badań w turystyce** (projektowanie badań, metody, analiza),
- **seminaria i pracownice magisterskie**,
- **ćwiczenia terenowe magisterskie** jako źródło materiału empirycznego do pracy magisterskiej.

Trzecim wyróżnikiem jest **połączenie profilu ogólnoakademickiego z intensywną praktyką**: ćwiczenia terenowe (pilotowanie wycieczek) i praktyki zawodowe budują doświadczenie zawodowe już w toku studiów, co koresponduje z oczekiwaniami rynku pracy (akcent na doświadczenie i kompetencje cyfrowe oraz społeczne).

1.5.2. Wzorce krajowe i międzynarodowe

W opracowywaniu i modyfikowaniu programu kształcenia uwzględniono wzorce międzynarodowe (analizy programów uczelni m.in. w USA i Europie – Los Angeles, Besançon, Oslo, Portsmouth, Lancaster, Londyn, Berlin), przy jednoczesnym dopasowaniu treści do uwarunkowań środowiskowych Polski i regionu. W tym sensie program utrzymuje zgodność z międzynarodowym rozumieniem kształcenia turystycznego jako obszaru łączącego wymiar środowiskowy, przestrzenny i społeczno-gospodarczy.

W wymiarze krajowym i europejskim program odnosi się do:

- Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) – efekty uczenia się są mapowane na poziom 7 PRK (studia II stopnia).
- standardów ESG 2015 (European Standards and Guidelines) – projektowanie programów w oparciu o efekty uczenia się, cykliczne doskonalenie jakości, uwzględnianie głosu interesariuszy.
- klasyfikacji dziedzin i dyscyplin (dla przyporządkowania kierunku) wynikającej z rozporządzenia właściwego ministra.

1.6. Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się oraz ich związek z koncepcją, poziomem i profilem studiów

1.6.1. Powiązanie efektów uczenia się z koncepcją i profilem ogólnoakademickim

Kierunkowe efekty uczenia się na kierunku turystyka zostały zaprojektowane tak, aby bezpośrednio odzwierciedlały założenia koncepcji kształcenia: **interdyscyplinarne ujęcie turystyki**, przygotowanie do **krytycznej analizy zjawisk** oraz rozwój **kompetencji badawczych i analitycznych**. Efekty sformułowano w odniesieniu do **charakterystyk poziomu 7 PRK**, co odpowiada pogłębionemu, akademickiemu charakterowi kwalifikacji uzyskiwanych przez absolwenta.

W profilu ogólnoakademickim akcent przesuwają się z poziomu „zna i opisuje” na „**interpretuje, analizuje, projektuje rozwiązania i uzasadnia wnioski** w oparciu o dane oraz literaturę” – co znajduje odzwierciedlenie w doborze efektów wiedzy (w tym metodologicznych), umiejętności analityczno-badawczych oraz kompetencji społecznych związanych z odpowiedzialnością i uczeniem się przez całe życie.

Kluczowe efekty kierunkowe szczególnie istotne dla koncepcji i profilu ogólnoakademickiego:

Wiedza (pogłębiona, teoretyczna i metodologiczna):

- **W01** – pogłębiona wiedza o naukach o turystyce, problemach badawczych, teoriach i zależnościach w przestrzeni turystycznej,
- **W06** – pogłębiona wiedza o metodach naukowych i metodach badań stosowanych w turystyce (interpretacja procesów i zjawisk),
- **W03** – wiedza o dylematach współczesnej cywilizacji (w tym ochrona środowiska w kontekście proekologicznej gospodarki turystycznej) oraz zasadach ochrony własności intelektualnej,
- **W07** – wiedza o planowaniu i programowaniu rozwoju turystyki (w ujęciu przyrodniczym, społecznym, ekonomicznym i prawnym) oraz zasadach obsługi turystów i podstawach przedsiębiorczości,
- **W08** – wiedza o rynku usług turystycznych, analizie konkurencyjności i przygotowaniu produktu turystycznego.

Umiejętności (analizy, badań, krytycznego myślenia i pracy z danymi/źródłami):

- **U01** – dobór źródeł i informacji, krytyczna analiza, interpretacja, ocena oraz synteza i prezentacja treści,
- **U02** – analiza zjawisk i procesów przyrodniczych oraz społecznych w przestrzeni turystycznej (interpretacja),
- **U07** – wykorzystanie dostępnych źródeł informacji, w tym elektronicznych i zagranicznych baz danych,
- **U10** – umiejętność pracy badawczej i prezentacji wyników (raport/analiza/sprawozdanie) zgodnie z zasadami redakcji tekstów naukowych oraz krytyczna selekcja informacji i formułowanie wniosków.

Kompetencje społeczne (odpowiedzialność, etyka, uczenie się przez całe życie, praca zespołowa):

- **K01** – gotowość do interdyscyplinarnego podejścia i integrowania wiedzy z różnych dyscyplin,
- **K02** – krytyczna ocena własnej wiedzy i treści oraz samodzielne uzupełnianie kompetencji (również poza profilem studiów),
- **K03** – respektowanie znaczenia wiedzy i potrzeba zasięgania opinii ekspertów w trudniejszych problemach,

- **K04** – odpowiedzialne pełnienie ról zawodowych w branży (z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych).

1.6.2. Zmiany liczby efektów uczenia się

Efekty uczenia się na kierunku turystyka (II stopień) – ujęcie porównawcze

- 2016/2017–2018/2019: wiedza 13, umiejętności 16, kompetencje społeczne 9
- 2019/2020–2022/2023: wiedza 6, umiejętności 7, kompetencje społeczne 5
- 2023/2024–2025/2026: wiedza 9, umiejętności 11, kompetencje społeczne 7

Obecnie efekty kierunkowe na studiach II stopnia obejmują: **9 efektów w zakresie wiedzy, 11 w zakresie umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych.**

1.6.3. Związek efektów z dyscyplinami przyporządkowania kierunku

Efekty uczenia się odzwierciedlają przyporządkowanie kierunku do dyscyplin, w których turystyka jest ujmowana jako zjawisko **przestrzenne** oraz **społeczno-gospodarcze**:

- **nauki o Ziemi i środowisku** – efekty związane z rozumieniem uwarunkowań środowiskowych turystyki, oceną zasobów, zagrożeń i konsekwencji oddziaływań oraz z zasadami zrównoważonego rozwoju w przestrzeni turystycznej, w szczególności:
 - **W03** – pogłębiona wiedza o dylematach współczesnej cywilizacji, zwłaszcza **ochronie środowiska** w kontekście proekologicznej gospodarki turystycznej,
 - **W06** – pogłębiona wiedza o **metodach naukowych i metodach badań** w turystyce oraz interpretacji procesów zachodzących w przestrzeni turystycznej,
 - **U02** – umiejętność analizy przyczyn i przebiegu **procesów oraz zjawisk przyrodniczych i społecznych** w przestrzeni turystycznej,
 - **U05** – umiejętność analizy zjawisk (przyrodniczych, społecznych, ekonomicznych) w ruchu turystycznym oraz **prognozowania oddziaływania na środowisko przyrodnicze**,
 - (wymiar aplikacyjny) **W07** – planowanie i programowanie rozwoju turystyki z uwzględnieniem **aspektów przyrodniczych**.
- **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna** – efekty odnoszące się do analizy procesów społecznych i gospodarczych w turystyce, rynku turystycznego, planowania i zagospodarowania oraz zarządzania rozwojem turystyki na różnych skalach, w szczególności:
 - **W01** – pogłębiona wiedza o **przestrzeni turystycznej i sposobach jej zagospodarowania** oraz rozpoznawanie problemów badawczych turystyki,
 - **W05** – pogłębiona wiedza o **mechanizmach gospodarczych** w branży turystycznej i funkcjonowaniu przedsiębiorstw na rynku krajowym i zagranicznym,
 - **W07** – wiedza o **planowaniu i programowaniu rozwoju turystyki** (aspekty społeczne, ekonomiczne, prawne) oraz podstawach przedsiębiorczości,
 - **W08** – wiedza o **rynku usług turystycznych**, analizie konkurencyjności i przygotowaniu produktu turystycznego,
 - **W04** – znajomość **regulacji prawnych** w turystyce i analiza ich wpływu na działalność oraz ochronę interesów uczestników,
 - (narzędziowo-analityczne wsparcie profilu) **U06** – wykorzystanie ICT w obsłudze ruchu turystycznego i prowadzeniu **badź marketingowych**, **U01/U07/U10** – krytyczna analiza informacji, praca na źródłach (także zagranicznych bazach) oraz opracowanie i prezentacja.

Tak skonstruowane efekty wspierają koncepcję turystyki jako obszaru wymagającego łączenia kompetencji **środowiskowo-przestrzennych** oraz **społeczno-ekonomicznych**, a zarazem wzmacniają akademicki (analityczno-badawczy) charakter kierunku.

1.6.4. Kluczowe efekty uczenia się – ujęcie syntetyczne w powiązaniu z modułami programu

W programie II stopnia kluczowe efekty kierunkowe (w szczególności: **W01, W03, W04, W05, W06, W07, W08; U01, U02, U05, U06, U07, U10; K01, K02, K04, K05**) są realizowane **systemowo** – poprzez zestaw powiązanych modułów rdzeniowych (badawczych, analityczno-cyfrowych, przestrzennych i rynkowo-zarządczych), które rozwijają te same efekty na coraz wyższym poziomie pogłębienia i samodzielności.

A. Wiedza (efekty kluczowe) – z przypisaniem do modułów i efektów modułowych

A1. Pogłębiona wiedza o turystyce jako zjawisku przestrzennym i społeczno-gospodarczym (W01) – rozumienie typów przestrzeni turystycznej, walorów i zagospodarowania oraz identyfikacja problemów badawczych.

Realizacja w programie (przykładowe „nośniki” efektu W01):

- **Warsztat badań w turystyce:** W2-TR-S2-002_1 → W01 (rozpoznanie problemu badawczego i teorii wyjaśniających).
- **Zagrożenia dla współczesnej turystyki:** W2-TR-S2-021_1 → W01 (zaawansowana wiedza o przestrzeni turystycznej i zależnościach).
- **Planowanie i zagospodarowanie turystyczne:** W2-TR-S2-017_1 → W01 (typy przestrzeni, baza i walory, sposoby zagospodarowania).
- **GIS w turystyce:** W2-TR-S2-058_4 → W01 (problemy badawcze możliwe do rozwiązania z użyciem GIS).
- **Obsługa ruchu turystycznego:** W2-TR-S2-013_1 → W01 (pogłębiona wiedza specjalistyczna i terminologia).

A2. Dylematy rozwoju cywilizacyjnego i zrównoważenie w turystyce (W03) – w tym ochrona środowiska, ograniczanie presji turystycznej, odpowiedzialność oraz elementy prawa własności intelektualnej (tam, gdzie wskazane).

Realizacja w programie:

- **Geograficzne uwarunkowania turystyki:** W2-TR-S2-020_2 → W03 (zagrożenia dla środowiska i proekologiczna gospodarka turystyczna).
- **Planowanie i zagospodarowanie turystyczne:** W2-TR-S2-017_2 → W03 (zagospodarowanie obszarów chronionych).
- **Prawo w turystyce:** W2-TR-S2-010_1–_3 → W03 (dylematy, normy/reguły prawne i etyczne oraz stosowanie systemów normatywnych).
- **Seminarium magisterskie I:** W2-TR-S2-038_1 → W03 (w tym zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego – wprost w module).
- **Moduł fakultatywny z przedmiotami do wyboru III:** W2-TR-S2-044_2 → W03 (aspekt proekologicznej gospodarki turystycznej).

A3. Metody i podejścia badawcze oraz rzetelność naukowa (W06) – przygotowanie do świadomego doboru metod, narzędzi i interpretacji wyników.

Realizacja w programie:

- **Warsztat badań w turystyce:** W2-TR-S2-002_2 → W06 (pogłębiona wiedza o metodach naukowych w turystyce).
- **Ćwiczenia terenowe magisterskie (15 dni):** W2-TR-S2-028_1 → W06 (zaawansowane metody analizy i interpretacji danych, także z użyciem narzędzi informatycznych).
- **GIS w turystyce:** W2-TR-S2-058_5 → W06 (narzędzia GIS i metody badań dla analiz przestrzennych).

A4. Mechanizmy rynku, planowanie i regulacje (W07/W04/W05/W08) – rozumienie zasad rozwoju turystyki, planowania, kontekstu prawnego oraz wymagań rynku.
Realizacja w programie:

- **Geograficzne uwarunkowania turystyki:** W2-TR-S2-020_1 → W07 (mechanizmy rozwoju turystyki w ujęciu przyrodniczym i społeczno-ekonomicznym).
- **Zagrożenia dla współczesnej turystyki:** W2-TR-S2-021_2 → W07 (planowanie i programowanie rozwoju turystyki z uwzględnieniem ograniczeń).
- **Planowanie i zagospodarowanie turystyczne:** W2-TR-S2-017_3 → W07 oraz W2-TR-S2-017_5 → W04 (planowanie + regulacje/dokumenty).

- **Prawo w turystyce:** W2-TR-S2-010_2 → (W03/W04/W08) oraz W2-TR-S2-010_3 → (W03/W04) (systemy norm i reguł).
- **Rynek pracy:** W2-TR-S2-026_3 → W08 oraz W2-TR-S2-026_2 → W05 (wiedza o rynku i dylematach zawodowych).
- **Moduł fakultatywny III:** W2-TR-S2-044_4 → W05 (mechanizmy gospodarcze w branży turystycznej).

B. Umiejętności (efekty kluczowe) – z przypisaniem do modułów i efektów modułowych

B1. Diagnozowanie i interpretacja zjawisk turystycznych, dobór danych i wnioskowanie (U01/U02/U05)

Realizacja w programie:

- **Ćwiczenia terenowe magisterskie:** W2-TR-S2-028_2 → U01 (dobór źródeł i krytyczna analiza plus synteza).
- **GIS w turystyce:** W2-TR-S2-058_2 → U05 (analiza zjawisk przestrzennych w GIS).
- **Geograficzne uwarunkowania turystyki:** W2-TR-S2-020_3 → U02 oraz W2-TR-S2-020_4 → U05 (analiza procesów i uwarunkowań).
- **Zagrożenia dla współczesnej turystyki:** W2-TR-S2-021_3 → U02 (analiza przyczyn i przebiegu zagrożeń oraz interpretacja).
- **Seminarium magisterskie I:** W2-TR-S2-038_2 → U05 (prognozowanie oddziaływań w pracy dyplomowej).

B2. Kompetencje cyfrowe: ICT, GIS, praca ze źródłami (U06/U07) Realizacja w programie:

- **Technologie informacyjne w turystyce:** W2-TR-S2-007_2 → U07 (selekcja i ocena źródeł, także elektronicznych i baz zagranicznych) oraz kompetencje narzędziowe wspierające obsługę ruchu i promocję.
- **Prawo w turystyce:** W2-TR-S2-010_4 → U07 (wykorzystanie źródeł informacji, także elektronicznych).
- **Pracownia magisterska I:** W2-TR-S2-040_3 → U06 (organizacja własnego uczenia się, także z użyciem technologii; praca nad narzędziami i badaniami).

B3. Projektowanie i realizacja procesu badawczego oraz prezentacja wyników (U10)

Realizacja w programie:

- **Warsztat badań w turystyce:** W2-TR-S2-002_3 (samodzielne prowadzenie pracy badawczej i prezentacja wyników – wprost w module).

Zagrożenia dla współczesnej turystyki: W2-TR-S2-021_4 → U10 (zbieranie i interpretacja wiedzy plus wnioski).

- **Planowanie i zagospodarowanie turystyczne:** W2-TR-S2-017_4 → U10 (pisemna analiza i ocena zagospodarowania zgodnie z zasadami redakcji).
- **GIS w turystyce:** W2-TR-S2-058_3 → U10 (raport/mapa + krytyczna analiza danych i wnioskowanie).
- **Ćwiczenia terenowe magisterskie:** W2-TR-S2-028_4 → U10 (praca badawcza w terenie, pozyskanie materiału do magisterium).

C. Kompetencje społeczne (efekty kluczowe) – z przypisaniem do modułów i efektów modułowych

C1. Odpowiedzialność, etyka, zrównoważenie i uczenie się przez całe życie (K01/K02)

Realizacja w programie:

- **Geograficzne uwarunkowania turystyki:** W2-TR-S2-020_5 → K01 (interdyscyplinarność jako postawa w rozwiązywaniu problemów).
- **Technologie informacyjne w turystyce:** W2-TR-S2-007_3 → K02 (krytyczna ocena wiedzy i samodzielne uzupełnianie kompetencji).
- **Ćwiczenia terenowe magisterskie:** W2-TR-S2-028_5 → K02 (samodzielne uzupełnianie wiedzy także poza profilem studiów).

C2. Praca zespołowa i komunikacja (K04/K05/U03)

Realizacja w programie:

- **Ćwiczenia terenowe magisterskie:** W2-TR-S2-028_3 → K04/K05 (współdziałanie i organizacja pracy zespołowej).
- **Obsługa ruchu turystycznego:** W2-TR-S2-013_4 → U03 oraz W2-TR-S2-013_6 → K05 (komunikacja/debata + praca w grupie).
- **Seminarium magisterskie I:** W2-TR-S2-038_3 → K05 (aktywne uczestnictwo w pracach grupy podczas zajęć seminaryjnych).
- **Pracownia magisterska I:** W2-TR-S2-040_4 → U03 (współdziałanie w grupie i role zespołowe w pracy badawczej).

Powiązanie efektów kierunkowych z modułami programu ma charakter „ścieżkowy”: **moduły badawcze** (Warsztat badań, Pracownie/Seminarium, Ćwiczenia terenowe magisterskie) budują samodzielność metodologiczną i U10, **moduły analityczno-cyfrowe** (GIS, Technologie informacyjne) rozwijają U06/U07 oraz analizy przestrzenne, a **moduły przestrzenno-zarządcze i prawno-rynkowe** (Planowanie i zagospodarowanie, Geograficzne uwarunkowania, Zagrożenia, Prawo, Rynek pracy, Obsługa ruchu) domykają kompetencje konieczne do rozumienia i projektowania rozwoju turystyki w realnych uwarunkowaniach.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych jest niewłaściwe i nie w pełni zgodne z koncepcją kształcenia co sprawia, że ogólne efekty uczenia się są sformułowane w sposób niespecyficzny dla kierunku i nie definiują kompetencji, jakie powinien osiągnąć absolwent. Ponadto, ogólne efekty uczenia się nie uwzględniają wszystkich obszarów kompetencji, przewidzianych w charakterystykach PRK dla 7. poziomu studiów. Ogólne założone dla kierunku studiów efekty uczenia się nie definiują w sposób specyficzny zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które osiągną studenci podczas studiów, a także nie wskazują wprost na dyscypliny naukowe, do	W wyniku działań naprawczych uporządkowano przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych oraz przebudowano zestaw ogólnych efektów uczenia się tak, aby był spójny z koncepcją kształcenia na studiach II stopnia (profil ogólnoakademicki) i jednoznacznie opisywał kompetencje absolwenta w odniesieniu do poziomu 7 PRK. 1) Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin – stan aktualny i jego uzasadnienie Kierunek został przyporządkowany do dwóch dyscyplin, które odpowiadają rzeczywistemu profilowi kształcenia, treściom modułów oraz zakresowi tematycznemu prac dyplomowych: • nauki o Ziemi i środowisku – dyscyplina wiodąca. (72%), • geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (28%). Takie przyporządkowanie porządkuje wcześniejsze rozproszenie i wzmacnia spójność kierunku z jego rdzeniem merytorycznym: analizą i projektowaniem zjawisk turystycznych w przestrzeni (uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne), planowaniem i zagospodarowaniem turystycznym oraz metodami badań wykorzystywanymi w turystyce. Treści humanistyczne pozostają w programie jako uzupełnienie (kontekst prawny i kulturowy), ale nie determinują przyporządkowania dyscyplinarnego.

	których został przyporządkowany kierunek i nie uwzględniają opisu wiedzy w tych dyscyplinach w powiązaniu z procentowym przyporządkowaniem kierunku do tych dyscyplin.	2) Ogólne efekty uczenia się – co zmieniono, aby były specyficzne dla kierunku i kompletne względem PRK (poziom 7) Zestaw ogólnych efektów uczenia się został przeformułowany tak, by: • jednoznacznie opisywał kompetencje absolwenta kierunku turystyka (zamiast efektów ogólnych, „niespecyficznych”), • obejmował pełen zakres kategorii PRK dla poziomu 7 w obszarach: wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne, • miał przypisane kody charakterystyk PRK przy każdym efekcie, co pozwala wprost wykazać zgodność z wymaganiami poziomu 7. W aktualnym programie efekty kierunkowe są ujęte w logicznej strukturze: • Wiedza (W01–W08) – obejmuje m.in. pogłębioną wiedzę o przestrzeni turystycznej i jej zagospodarowaniu, mechanizmach gospodarki turystycznej, regulacjach prawnych, ochronie środowiska w kontekście turystyki, a także metodach badań stosowanych w turystyce. • Umiejętności (U01–U10) – obejmuje krytyczną analizę i syntezę informacji, stosowanie metod i narzędzi (w tym technologii informatycznych) w analizie zjawisk turystycznych, komunikację specjalistyczną i debatę, przygotowanie raportów/analiz/sprawozdań zgodnie z zasadami opracowań naukowych. • Kompetencje społeczne (K01–K06) – obejmuje m.in. podejście interdyscyplinarne, krytyczną ocenę własnej wiedzy, odpowiedzialne pełnienie ról zawodowych, pracę zespołową, postawy przedsiębiorcze i komunikacyjne. Dodatkowo, w efektach kierunkowych jednoznacznie wskazano wymagany poziom kompetencji językowych (komunikowanie się w języku obcym na poziomie B2+ z użyciem terminologii specjalistycznej), co usuwa wcześniejszą lukę w precyzji opisu kompetencji absolwenta. 3) Powiązanie efektów z dyscyplinami i procentowym przyporządkowaniem Spójność efektów z przyporządkowaniem do dwóch dyscyplin (72%/28%) jest wykazana w dokumentacji programu poprzez: • wskazanie udziałów procentowych dyscyplin w programie, • treści modułów i ich usytuowanie w toku studiów (moduły obejmujące komponent przyrodniczy/środowiskowy oraz społeczno-ekonomiczny i przestrzenny), • powiązanie efektów uczenia się z modułami: w opisach modułów wykazano, które efekty kierunkowe są realizowane i w jakim stopniu, co pozwala ocenić, że zakres kształcenia pokrywa kompetencje wynikające z dyscyplin przyporządkowania.
--	---	---

		Najważniejsze rezultaty - Kierunek ma obecnie uporządkowane przyporządkowanie do dwóch dyscyplin (72% / 28%), zgodne z rdzeniem merytorycznym programu. - Zestaw ogólnych efektów uczenia się jest specyficzny dla turystyki, obejmuje wiedzę/umiejętności/kompetencje społeczne oraz ma jednoznaczne odniesienia do charakterystyk PRK poziomu 7. - Program dokumentuje spójność dyscyplin–efektów–modułów poprzez przyporządkowanie efektów kierunkowych do efektów modułowych i ich realizację w toku studiów.
2.	Niewłaściwie sformułowano szczegółowe efekty uczenia się założone dla poszczególnych zajęć, ponieważ w wielu przypadkach nie uszczegóławiają one ogólnych efektów uczenia się zgodnie z zakresem tych zajęć.	W celu usunięcia wskazanej nieprawidłowości przeprowadzono całościowy przegląd efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć (modułów) i dostosowano je do aktualnego zestawu efektów kierunkowych oraz do realnego zakresu treści i form prowadzenia zajęć. Zmiany obowiązują od roku akademickiego 2023/2024. Co zostało zrobione i jak to rozwiązuje problem 1. Przegląd wszystkich modułów i korekta błędnych zapisów Dyrekcja kierunku przeanalizowała wraz z prowadzącymi efekty modułowe w całym programie. Tam, gdzie efekty były zbyt ogólne, nieadekwatne do treści lub nie stanowiły rzeczywistego „uszczegółowienia” efektów kierunkowych – zostały zmodyfikowane. 2. Zasada: efekt modułowy = konkretyzacja efektu kierunkowego zgodnie z zakresem zajęć Wprowadzono jednolite podejście do formułowania efektów modułowych: - efekty modułowe opisują to, co student faktycznie potrafi/rozumie po danych zajęciach, wprost wynikające z treści i formy zajęć, - unika się sformułowań zbyt ogólnych, które nie dają się jednoznacznie zweryfikować, - efekty modułowe są formułowane tak, by dało się je sprawdzić metodami weryfikacji przypisanymi do modułu. 3. Powiązanie każdego efektu modułowego z efektami kierunkowymi (spójność i kontrola pokrycia) W dokumentacji programu dla każdego modułu wskazano, które efekty kierunkowe są przez niego realizowane. Dzięki temu: - widać, że efekty modułowe nie są „oderwane”, tylko wspierają konkretne efekty kierunku, - można kontrolować, czy w programie nie ma „luk” ani przypadkowego powielania efektów. 4. Utrwalenie standardu w sylabusach (USOS) i nadzór nad spójnością zapisów Szczegóły realizacji modułów w danym roku akademickim są

		dokumentowane w sylabusach. Sylabus pełni funkcję podstawowego narzędzia porządkującego: efekty modułowe, metody weryfikacji i kryteria oceny są opisane w jednym miejscu i podlegają wewnętrznej kontroli spójności (w tym przy modułach prowadzonych przez kilka osób – przez koordynację i ujednolicanie zasad). Najważniejsze rezultaty Przeprowadzono pełny przegląd efektów modułowych w programie i skorygowano zapisy nieadekwatne do zakresu zajęć. • Efekty modułowe są obecnie konkretnym uszczegółowieniem efektów kierunkowych i są powiązane z treściami oraz sposobami weryfikacji. • W programie i dokumentacji modułów wykazano mapowanie efektów modułowych na efekty kierunkowe, co umożliwia kontrolę spójności i kompletności realizacji efektów w całym toku studiów. • Zapewniono utrwalony standard dokumentowania efektów i weryfikacji w sylabusach, co minimalizuje ryzyko powrotu do wcześniejszych niespójności.
--	--	---

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

Dobre praktyki:

- **wyraźny rdzeń kompetencyjny programu studiów oparty o warsztat badawczy i analitykę** – w konstrukcji programu mocno osadzono kompetencje typowe dla profilu ogólnoakademickiego (analiza danych i źródeł, projektowanie badań, prezentacja wyników), wspierane modułami narzędziowymi (ICT, GIS, statystyka) oraz modułem metodologicznym (Warsztat badań w turystyce);
- **intensywny i zaplanowany ciąg dyplomowy** – seminaria oraz pracownice magisterskie prowadzą studenta etapowo od identyfikacji problemu badawczego i analizy literatury, poprzez dobór metod i danych, aż do przygotowania kompletnej pracy magisterskiej, co podnosi jakość dyplomowania i stabilizuje cały proces;
- **realna indywidualizacja ścieżki kształcenia poprzez moduły wybieralne** – student profiluje swoje kompetencje w ramach modułów fakultatywnych (I–IV) oraz może je dodatkowo poszerzać dzięki zajęciom ogólnouczelnianym, co sprzyja budowaniu indywidualnego profilu absolwenta;
- **łączenie prac magisterskich z obszarami badawczymi promotorów oraz zespołów badawczych** – praktyka ta zapewnia studentom kontakt z aktualnymi problemami badawczymi oraz dostęp do danych i metod badawczych;
- **projektowanie programu w logice „uczenia się przez działanie”** – już na etapie konstrukcji programu zaplanowano intensywne komponenty terenowe oraz praktyki, dzięki czemu efekty uczenia od początku posiadają realne środowisko weryfikacji.

2. Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

2.1. Dobór kluczowych treści kształcenia, w tym treści związanych z wynikami działalności naukowej uczelni w dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek oraz w zakresie znajomości języków obcych, ze wskazaniem przykładowych powiązań treści kształcenia z kierunkowymi efektami uczenia się oraz dyscypliną/dyscyplinami, do której/których kierunek jest przyporządkowany

Treści kształcenia przewidziane w programie studiów na kierunku turystyka zostały sformułowane w sposób spójny, szczegółowy i dostosowany do koncepcji oraz celów kształcenia właściwych dla studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim. Zapewniają one realizację wszystkich kierunkowych efektów uczenia się na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji, umożliwiają pogłębienie wiedzy teoretycznej, rozwój zaawansowanych umiejętności analitycznych i badawczych oraz kształtowanie kompetencji społecznych niezbędnych w pracy zawodowej i działalności naukowej absolwentów. Dobór treści kształcenia pozostaje w zgodności z misją Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, strategią rozwoju uczelni oraz potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, w szczególności sektora turystyki, rekreacji i gospodarki przestrzennej (<https://us.edu.pl/uczelnia/onas/strategia/>).

Kierunek turystyka na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach wyróżnia się wyraźnym „śląskim” i jednocześnie nowoczesnym profilem: łączy kształcenie ogólnoakademickie w dwóch dyscyplinach z kompetencjami, które są obecnie kluczowe w badaniach i praktyce zarządzania turystyką. Rdzeń programu budują moduły rozwijające umiejętności analityczne i badawcze – w tym GIS w turystyce, ICT w turystyce, statystyka oraz Warsztat badań w turystyce – dzięki czemu studenci uczą się pozyskiwania i krytycznej selekcji danych (również przestrzennych), prowadzenia analiz (np. dostępności, koncentracji ruchu, waloryzacji i presji turystycznej) oraz prezentowania wyników w formie map i raportów.

Drugim wyróżnikiem jest konsekwentne osadzenie programu w problematyce i potencjale regionu: silny akcent położono na turystykę miejską i przemysłową, rewitalizację i zagospodarowanie terenów pogórczych oraz budowanie produktów turystycznych opartych o dziedzictwo przemysłowe i krajobraz kulturowy Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Pomysł na rozwój kierunku zakłada dalsze wzmacnianie tej przewagi: rozbudowę komponentu projektowego i badań aplikacyjnych (np. mapowanie i diagnozy GIS dla konkretnych destynacji), pogłębienie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (samorządy, instytucje kultury, organizacje turystyczne, podmioty zarządzające dziedzictwem) oraz umiędzynarodowienie treści poprzez studia przypadków i literaturę obcojęzyczną – tak, aby absolwenci byli przygotowani do roli analityków, planistów i menedżerów rozwoju turystyki w obszarach dynamicznych zmian społecznych, środowiskowych i gospodarczych.

Kierunek turystyka jest przyporządkowany do dwóch dyscyplin naukowych: **nauk o Ziemi i środowisku** oraz **geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej**. Treści programowe zostały zaprojektowane w sposób zapewniający realizację efektów uczenia się właściwych dla obu dyscyplin oraz umożliwiający interdyscyplinarną analizę zjawisk turystycznych w ujęciu środowiskowym, społeczno-ekonomicznym i przestrzennym. Konstrukcja programu studiów gwarantuje spójność treści kształcenia z przyporządkowaniem kierunku do dyscyplin oraz z profilem ogólnoakademickim studiów.

Dobór kluczowych treści kształcenia jest bezpośrednio **powiązany z wynikami działalności naukowej** prowadzonej przez pracowników Uniwersytetu Śląskiego, w szczególności w Instytucie Nauk o Ziemi oraz Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Program studiów obejmuje zagadnienia będące przedmiotem aktualnych badań naukowych, takich jak środowiskowe uwarunkowania rozwoju turystyki, relacje turystyki ze środowiskiem przyrodniczym, procesy społeczno-ekonomiczne i przestrzenne w turystyce, planowanie i zarządzanie rozwojem turystycznym, a także zastosowanie narzędzi GIS, analiz przestrzennych i metod ilościowych

w badaniach turystycznych. Publikacje poświęcone tym zagadnieniom stanowią podstawę zajęć metodologicznych i analitycznych, wspierając osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie stosowania narzędzi badawczych właściwych dla dyscyplin kierunkowych oraz przygotowania studentów do prowadzenia własnych badań naukowych (Tabela 2.1).

Tabela.2.1. Powiązanie modułów z badaniami naukowymi

Moduł / przedmiot (kod kierunkowy)	Efekty uczenia się kierunku (kody)	Badania naukowe (dyscyplina + przykładowe publikacje)
ICT w turystyce	U06, U07, K02	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
		Przykładowe powiązanie z badaniami: cyfryzacja usług, e-marketing i e-dystrybucja produktów turystycznych; informacja turystyczna online.
		• Pytel S.: „Turystyka motywacyjna – materiały dydaktyczne dla studentów” (książka/materiały).
		• Zuzańska-Żyśko E.K.: „Turystyka miejska szansą rozwoju obszarów przemysłowych” (artykuł).
Krajobraz a walory widokowe w turystyce	W01, W03, W06, K01, K03, U02	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: krajobraz turystyczny, presja turystyki na krajobraz, waloryzacja i konsekwencje overtourism.
		• Myga-Piątek U.: „Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy – analiza wybranych przykładów obszarów górskich” (artykuł).
		• Myga-Piątek U.: „Krajobraz jako autentyk, makieta, hybryda... o roli krajobrazu we współczesnej turystyce” (artykuł).
		• Żemła-Siesicka A.M., Sobala M.: „How does tourist development influence traditional mountain landscapes? A case study from the Western Beskids, Poland” (2024, artykuł).
		• Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).
Moduł specjalnościowy: Atrakcje turystyczne Polski	W02, W01, K01, W03, U02, K02, U06	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: walory i atrakcje turystyczne Polski (m.in. turystyka piesza, miejska, przemysłowa) oraz ich rola w rozwoju lokalnym.
		• Zuzańska-Żyśko E.K., Bujok S.: „Walking tourism in Wisła on the background of landscape values / Turystyka piesza w Wiśle...” (artykuł).
		• Pytel S.: „Turystyka jako czynnik rozwoju małego miasta na przykładzie Strumienia” (rozdział/artykuł).

		• Pukowiec-Kurda K.A., Apollo M.: „From coal to tourism: a game-changer in the sustainable transition process” (Journal of Tourism Futures, 2024).
Moduł specjalnościowy: Atrakcje turystyczne świata	W01, W02, W07, U05, K05	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: destynacje i atrakcje światowe (turystyka górską/przygodową, waloryzacja geostanowisk, turystyka sentymentalna).
		• Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025). • Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
		• Pukowiec-Kurda K.A. i in.: „The Assessment of Hydrogeosites in the Fann Mountains, Tajikistan as a Basis for Sustainable Tourism” (artykuł).
		• Tomczewska-Popowycz N.: „Turystyka sentymentalna Polaków do Ukrainy Zachodniej” (Wydawnictwo UŚ, 2024).
Podstawy geografii w turystyce	W03, W06, W07	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: zależności turystyka–środowisko–krajobraz; funkcjonowanie turystyki na obszarach górskich i chronionych.
		• Myga-Piątek U.: „Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy – analiza wybranych przykładów obszarów górskich” (artykuł).
		• Apollo M. i in.: „Himalayan nature-based tourism. Challenges for tourism and protected areas” (artykuł). • Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).
Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego	W01, K04, K05, W07, U03	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
		Przykładowe powiązanie z badaniami: organizacja i obsługa ruchu turystycznego (segmenty rynku, produkty, relacje gospodarz–gość, destynacje).
		• Pytel S.: „Turystyka motywacyjna – materiały dydaktyczne dla studentów” (książka/materiały).
		• Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
		• Pytel S., Szkup R.: „Kształceniowa funkcja wyjazdów turystycznych seniorów i młodzieży” (2018, artykuł).
Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna	U08, K04, K06	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
		Przykładowe powiązanie z badaniami: funkcje edukacyjne wyjazdów i organizacja wycieczek (turystyka szkolna/seniorska, turystyka piesza).
		• Pytel S., Szkup R.: „Kształceniowa funkcja wyjazdów turystycznych seniorów i młodzieży” (2018, artykuł).

		• Zuzańska-Żyśko E.K., Bujok S.: „Walking tourism in Wisła on the background of landscape values / Turystyka piesza w Wiśle...” (artykuł). • Myga-Piątek U.: „Krajobraz jako autentyk, makieta, hybryda... o roli krajobrazu we współczesnej turystyce” (artykuł).
Moduł specjalnościowy: Planowanie i zagospodarowanie turystyczne	W01, W03, W07, U10, W04, U01	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna Przykładowe powiązanie z badaniami: planowanie i zagospodarowanie przestrzeni turystycznej, w tym rewitalizacja i funkcja turystyczna miast/regionów. • Zuzańska-Żyśko E.K.: „Turystyka miejska szansą rozwoju obszarów przemysłowych” (artykuł). • Pukowiec-Kurda K.A., Apollo M.: „From coal to tourism: a game-changer in the sustainable transition process” (Journal of Tourism Futures, 2024). • Żemła-Siesicka A.M.: „The influence of tourist infrastructure on the mountain landscape... Case study of the Silesian Beskid” (artykuł). • Pytel S.: „Turystyka jako czynnik rozwoju małego miasta na przykładzie Strumienia” (rozdział/artykuł).
GIS w turystyce	U01, U05, U10, W01, W06, W07	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku Przykładowe powiązanie z badaniami: analizy przestrzenne (GIS) w turystyce: waloryzacja, ocena presji, identyfikacja krajobrazów turystycznych. • Żemła-Siesicka A.M.: „Tourism landscape footprint in the archaeological landscape” (2023, artykuł). • Żemła-Siesicka A.M., Sobala M.: „How does tourist development influence traditional mountain landscapes? A case study from the Western Beskids, Poland” (2024, artykuł). • Żemła-Siesicka A.M.: „Attractiveness of the tourist landscape of promenades in seaside towns...” (2025, artykuł).
Moduł specjalnościowy: Animacja czasu wolnego	W05, U01, K05, K01, K03	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna Przykładowe powiązanie z badaniami: czas wolny i segmentacja odbiorców usług turystycznych (w tym seniorów) oraz formy turystyki aktywnej. • Pytel S.: „Zarządzanie czasem wolnym osób w wieku senioralnym” (2023, artykuł). • Ociepka A., Pytel S.: „Aktywność turystyczna seniorów w Polsce” (2014, artykuł). • Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
Moduł specjalnościowy:		Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku, Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

Geograficzne uwarunkowania turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)	W07, W03, U02, U05, K01	Przykładowe powiązanie z badaniami: czynniki rozwoju turystyki: środowiskowe/krajobrazowe oraz społeczno-ekonomiczne (funkcja turystyczna, rozwój lokalny).
		• Myga-Piątek U.: „Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy – analiza wybranych przykładów obszarów górskich” (artykuł).
		• Pytel S.: „Turystyka jako czynnik rozwoju małego miasta na przykładzie Strumienia” (rozdział/artykuł).
		• Zuzańska-Żyśko E.K.: „Turystyka miejska szansą rozwoju obszarów przemysłowych” (artykuł).
		• Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
Moduł specjalnościowy: Zagrożenia dla współczesnej turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)	W01, W07, U02, U10	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: ryzyko i zagrożenia w turystyce (overtourism, obszary chronione, niestabilność polityczna i zarządzanie kryzysowe).
		• Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).
		• Quirini-Popławski Ł., Tomczewska-Popowycz N.: „Geopolitics of Tourism in An Era of Instability...” (Horyzonty Polityki 16(57), 2025) DOI:10.35765/HP.2922.
		• Apollo M. i in.: „Himalayan nature-based tourism. Challenges for tourism and protected areas” (artykuł).
Warsztat badań w turystyce	W01, W06, U10, U06, U07, U09	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: badania empiryczne w turystyce (problem–metoda–dane–analiza–wnioski) z wykorzystaniem podejść ilościowych/jakościowych i przestrzennych.
		• Pytel S., Szkup R.: „Kształceniowa funkcja wyjazdów turystycznych seniorów i młodzieży” (2018, artykuł).
		• Żemła-Siesicka A.M.: „Tourism landscape footprint in the archaeological landscape” (2023, artykuł).
		• Tomczewska-Popowycz N.: „Turystyka sentymalna Polaków do Ukrainy Zachodniej” (Wydawnictwo UŚ, 2024).
		• Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
Nowe trendy w turystyce	W03, W05, W04, U02, U07	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
		Przykładowe powiązanie z badaniami: współczesne trendy: turystyka górska i przygodowa, presja odwiedzin (overtourism), zmieniające się uwarunkowania geopolityczne.

		• Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
		• Quirini-Popławski Ł., Tomczewska-Popowycz N.: „Geopolitics of Tourism in An Era of Instability...” (Horyzonty Polityki 16(57), 2025) DOI:10.35765/HP.2922.
		• Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
		• Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).

Dobór kluczowych treści kształcenia na kierunku turystyka jest zgodny z koncepcją kształcenia oraz odpowiada poziomowi studiów i profilowi kierunku. Treści zostały zaplanowane w sposób zapewniający spójne powiązanie między (1) aktualnym stanem wiedzy i metodami badawczymi, (2) wynikami działalności naukowej pracowników prowadzących zajęcia w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, tj. **nauki o Ziemi i środowisku** oraz **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**, a (3) kierunkowymi efektami uczenia się.

Treści kształcenia powiązane z dyscypliną nauki o Ziemi i środowisku

Treści związane z dyscypliną **nauki o Ziemi i środowisku** obejmują zagadnienia dotyczące środowiskowych i krajobrazowych uwarunkowań rozwoju turystyki, w tym oceny walorów krajobrazowych i widokowych, presji turystycznej oraz konsekwencji rozwoju infrastruktury turystycznej w krajobrazach górskich i na obszarach cennych przyrodniczo. Treści te są oparte na wynikach badań pracowników (m.in. **U. Mygi-Piątek** – badania krajobrazu i waloryzacji krajobrazowej; **M. Sobali** oraz **A. Żemły-Siesickiej** – badania zmian krajobrazu i wpływu rozwoju turystyki na krajobrazy górskie, w tym studia przypadków z Beskidów; **K. A. Pukowiec-Kurdy** – badania problematyki presji turystycznej i konsekwencji krajobrazowych na obszarach chronionych).

Treści te są realizowane w szczególności w modułach: **Krajobraz a walory widokowe w turystyce**, **Podstawy geografii w turystyce**, **GIS w turystyce**, **Moduł specjalnościowy: Geograficzne uwarunkowania turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)** oraz **Moduł specjalnościowy: Zagrożenia dla współczesnej turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)**. Wspierają osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy o uwarunkowaniach rozwoju turystyki w różnych typach przestrzeni oraz relacji turystyka–środowisko–krajobraz (W01, W03, W06, W07), umiejętności waloryzacji i interpretacji zjawisk przestrzennych (U02) oraz stosowania narzędzi analitycznych, w tym geoinformacyjnych, do opisu i oceny przestrzeni turystycznej (U01, U05, U10), a także kompetencji społecznych związanych z odpowiedzialnym podejściem do zasobów środowiskowych i krajobrazowych (K01, K03).

Treści kształcenia powiązane z dyscypliną geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

Treści powiązane z dyscypliną **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna** koncentrują się na społecznych, kulturowych i ekonomicznych uwarunkowaniach rozwoju turystyki, funkcjonowaniu rynku i organizacji usług turystycznych, zarządzaniu ruchem turystycznym, planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni turystycznej oraz rozwoju atrakcji turystycznych w różnych typach obszarów (m.in. miejskich i przemysłowych). Podstawę stanowią wyniki badań i publikacje pracowników dotyczące m.in. turystyki miejskiej i funkcji turystycznej miast oraz przemian społeczno-demograficznych i ich konsekwencji dla popytu turystycznego (m.in. **S. Pytel**, **E. Zuzańska-Żyśko**, **S. Sitek**), a także turystyki górskiej i przygodowej oraz relacji społeczności lokalnych z turystyką (m.in. **M. Apollo**).

Treści te są realizowane w modułach: **ICT w turystyce**, **Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego**, **Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna**, **Moduł specjalnościowy: Planowanie i zagospodarowanie turystyczne**, **Moduł specjalnościowy: Atrakcje turystyczne Polski**, **Moduł specjalnościowy: Atrakcje turystyczne świata**, **Moduł specjalnościowy: Animacja czasu wolnego**, **Warsztat badań w turystyce** oraz **Nowe trendy w turystyce**. Wspierają one osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie rozumienia zróżnicowania i uwarunkowań rozwoju turystyki oraz funkcjonowania rynku usług turystycznych (W01, W02, W03, W04, W05), umiejętności organizacji i obsługi ruchu turystycznego, realizacji zadań zawodowych oraz przygotowania analiz i projektów (U03, U06, U07, U08, U09, U10), a także kompetencji społecznych niezbędnych w pracy w sektorze turystyki, w tym współpracy z interesariuszami, odpowiedzialności i przestrzegania zasad etycznych (K02, K04, K05, K06).

Przykładowe powiązania treści kształcenia z efektami uczenia się i działalnością naukową

Przykładowe, szczególnie istotne powiązania treści z efektami uczenia się i wynikami badań pracowników obejmują:

- **Krajobraz a walory widokowe w turystyce** (nauki o Ziemi i środowisku): treści dotyczące krajobrazu turystycznego, waloryzacji i presji turystycznej; efekty: W01, W03, W06, U02 oraz K01, K03; odniesienia badawcze: prace z obszaru badań krajobrazu i oceny zmian krajobrazowych (Myga-Piątek) oraz studia wpływu rozwoju turystyki na krajobrazy górskie (Żemła-Siesicka, Sobala).
- **GIS w turystyce** (oba przyporządkowania dyscyplinarne): treści dotyczące analiz przestrzennych w turystyce (waloryzacja, identyfikacja presji i „odcisku krajobrazowego”); efekty: U01, U05, U10 oraz W01, W06, W07; odniesienia badawcze: publikacje wykorzystujące metody GIS w analizach krajobrazu turystycznego i zmian krajobrazu (Żemła-Siesicka, Sobala).
- **Moduł specjalnościowy: Planowanie i zagospodarowanie turystyczne** (geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna): treści dotyczące planowania przestrzeni turystycznej i rozwoju atrakcji w miastach/regionach, w tym na terenach przemysłowych; efekty: W01, W03, W07 oraz U01, U10; odniesienia badawcze: badania turystyki miejskiej i przemysłowej oraz rozwoju lokalnego (Zuzańska-Żyśko, Pytel; publikacje o transformacji funkcji i atrakcyjności terenów przemysłowych – Pukowiec-Kurda i współautorzy).
- **Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego oraz Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna** (geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna): treści dotyczące organizacji ruchu turystycznego i funkcji edukacyjnej wyjazdów; efekty: U03 (obsługa/organizacja), U08 (prowadzenie i realizacja działań), K04, K06; odniesienia badawcze: badania dotyczące aktywności turystycznej i funkcji edukacyjnej wyjazdów (Pytel i współautorzy).
- **Nowe trendy w turystyce** (oba przyporządkowania dyscyplinarne): treści dotyczące współczesnych trendów i zagrożeń (presja odwiedzin, zmienność uwarunkowań, turystyka górską i przygodową); efekty: W03, W04, W05 oraz U02, U07; odniesienia badawcze: publikacje z zakresu turystyki górskiej i relacji gospodarz–gość (Apollo) oraz analizy uwarunkowań i ryzyk rozwoju turystyki w różnych typach przestrzeni (Pukowiec-Kurda i współautorzy).

Treści związane ze znajomością języków obcych

Kluczowe treści kształcenia wspierające rozwój kompetencji językowych studentów są realizowane w modułach **Język obcy w turystyce** oraz **Język obcy specjalistyczny** (terminologia specjalistyczna i komunikacja zawodowa w obszarze turystyki w języku obcym), a także poprzez wykorzystanie literatury obcojęzycznej w modułach kierunkowych (np. w obszarze turystyki górskiej, zrównoważonego rozwoju i zarządzania ruchem turystycznym) oraz realizację wybranych aktywności dydaktycznych w języku angielskim. Dodatkowo, mobilność międzynarodowa i udział w inicjatywach (np. Erasmus+, Transform4Europe) wzmacniają praktyczne wykorzystanie języka obcego w środowisku akademickim i zawodowym, co wspiera osiągnięcie efektów uczenia się związanych z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności w komunikacji i zadaniach praktycznych (U06, U07).

Treści kształcenia na kierunku turystyka są spójne, kompleksowe i w pełni podporządkowane realizacji kierunkowych efektów uczenia się. Program studiów łączy pogłębioną refleksję teoretyczną z analizą problemów praktycznych, uwzględnia działalność badawczą prowadzoną w przyporządkowanych kierunkowi dyscyplinach oraz potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, zapewniając wysoką jakość kształcenia zgodną z wymaganiami Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

2.2. Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w tym w szczególności umożliwiających przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny/dyscyplin, do której/których kierunek jest przyporządkowany lub udział w tej działalności, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, jak również nabycie kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego

Dobór metod kształcenia na kierunku turystyka został podporządkowany realizacji kierunkowych efektów uczenia się na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz ogólnoakademickiemu profilowi studiów. Program studiów przewiduje zastosowanie szerokiego wachlarza nowoczesnych metod kształcenia i narzędzi dydaktycznych, umożliwiających skuteczne osiąganie zakładanych efektów uczenia się. Ich dobór i dostosowanie do specyfiki zajęć oraz potrzeb studentów realizowane są z zachowaniem dbałości o jakość procesu dydaktycznego. Stosowane metody są szczegółowo określone w sylabusach przedmiotów i pozostają spójne z koncepcją kształcenia oraz profilem absolwenta kierunku turystyka.

Metody kształcenia stosowane na kierunku turystyka, ukierunkowane na przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w dyscyplinach: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, opierają się przede wszystkim na metodach aktywizujących i poszukujących, sprzyjających samodzielnemu uczeniu się. Jednocześnie wykorzystywane są metody podające, tj. wykłady, których forma i intensywność są zróżnicowane w zależności od etapu kształcenia i poziomu zaawansowania studentów.

W pierwszym etapie studiów dominują **wykłady o charakterze informacyjnym**, uzupełnione elementami efektywnego pokazu, ukierunkowane przede wszystkim na realizację efektów uczenia się w zakresie wiedzy. Forma ta umożliwia przekazanie kluczowych treści teoretycznych stanowiących podstawę dalszego kształcenia np. *Podstawy geografii w turystyce* (W03, W06, W07), *Krajobraz a walory widokowe w turystyce* (W01, W03, W06), *Atrakcje turystyczne świata* (W01, W02, W07) czy *Moduł humanistyczny I - Podstawy prawa w turystyce* (W03, W04, W08). W kolejnych etapach studiów stosowane są **wykłady o charakterze częściowo konwersatoryjnym i problemowym** (np. *Moduły specjalnościowe: Planowanie i zagospodarowanie turystyczne, Podstawy przedsiębiorczości*) które w większym stopniu angażują studentów, sprzyjają rozwijaniu umiejętności analitycznych i badawczych (U01, U06, U09, U10) oraz kształtowaniu kompetencji społecznych (K06).

Szczególne znaczenie w kształceniu na kierunku turystyka mają **metody aktywizujące i problemowe**, takie jak studium przypadku (np. *Moduł specjalnościowy Atrakcje turystyczne Polski*), dyskusje moderowane, debaty, burze mózgów (np. *Krajobraz a walory widokowe w turystyce, Język obcy w turystyce, Zastosowanie statystyki w turystyce, Warsztat badań w turystyce, Seminaria magisterskie*). Metody te umożliwiają studentom samodzielną analizę złożonych problemów badawczych i aplikacyjnych, krytyczną interpretację danych empirycznych i literatury naukowej, formułowanie wniosków oraz argumentowanie własnych stanowisk. W ten sposób realizowane są efekty uczenia się w zakresie umiejętności analitycznych, badawczych i komunikacyjnych (U01, U02, U03, U04, U06, U07, U09, U10) oraz kompetencji społecznych, w szczególności pracy zespołowej, krytycznego myślenia i odpowiedzialnego uczestnictwa w dyskusji akademickiej (K01, K02, K03).

Przygotowywane przez studentów referaty i prezentacje multimedialne rozwijają umiejętności selekcji treści, argumentacji oraz komunikacji akademickiej, a także kształtują kulturę dyskusji, krytyczne myślenie i odpowiedzialność za przekazywane treści (U01, U03, K01).

W określonych formach zajęć, a w szczególności w ćwiczeniach terenowych, stosowana jest **metoda obserwacji**, sprzyjająca samodzielnemu uczeniu się, prowadzeniu badań w terenie, ich dokumentowaniu oraz formułowaniu wniosków. Uzupełnieniem są **metody eksponujące**, wspierające rozwój umiejętności analitycznych i interpretacyjnych (U01, U03, U07, U08, U10, K04, K05).

Istotną rolę w realizacji efektów uczenia się pełnią seminaria magisterskie i pracownia magisterska, w ramach których stosowana jest **metoda tutoringowa**. Indywidualna praca pod kierunkiem promotora umożliwia studentom rozwijanie kompetencji badawczych, samodzielne formułowanie problemów badawczych, dobór metod badawczych oraz krytyczną analizę wyników badań, co w szczególności służy do przygotowania do prowadzenia działalności naukowej w dyscyplinach przyporządkowanych kierunkowi (U01, U02, U05, U06, K01, K02, K05, K06).

Kształcenie językowe realizowane jest z zastosowaniem metod aktywizujących, takich jak praca w grupach, metoda projektowa, prezentacje, studium przypadku, webquest oraz techniki kształcenia na odległość (U03, U04, K01, K04).

Istotnym narzędziem wspierającym rozwój kompetencji językowych jest aplikacja *Grammarly*, udostępniana społeczności akademickiej Uniwersytetu Śląskiego, wykorzystywana m.in. przy przygotowywaniu prac pisemnych i prezentacji w języku angielskim.

Ważnym elementem procesu kształcenia jest rozwijanie kompetencji w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (np. *ICT w turystyce*, *GIS w turystyce*). Studenci pracują m.in. z profesjonalnym systemem rezerwacyjnym MerlinX oraz oprogramowaniem GIS (MapInfo, ArcGIS), a także narzędziami analizy i prezentacji danych (MS Excel, MS Office, PowerPoint, Corel). Technologie te wspierają realizację badań naukowych, uczą zasad wiarygodności i powtarzalności danych oraz odpowiedzialnego zarządzania informacją (W01, W06, W07, U01, U05, U06, U07, U10, K02).

Część modułów realizowana jest z wykorzystaniem metody *blended learning*, łączącej zajęcia kontaktowe z aktywnościami realizowanymi z użyciem narzędzi informacyjno-komunikacyjnych. W procesie dydaktycznym wykorzystywana jest platforma *MS Teams*, umożliwiająca udostępnianie materiałów dydaktycznych, realizację zadań indywidualnych i zespołowych, komunikację z prowadzącymi oraz pracę projektową. Dodatkowo stosowane są aplikacje wspomagające proces uczenia się, takie jak *Canva*, *MS Forms*, *Mentimeter* i *Padlet*, które sprzyjają aktywizacji studentów, pracy zespołowej oraz rozwijaniu kompetencji cyfrowych.

2.3. Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Uniwersytet Śląski w Katowicach zapewnia wszystkim pracownikom oraz osobom studiującym bezpłatny dostęp do infrastruktury informatycznej wspierającej realizację kształcenia z wykorzystaniem metod i technik na odległość. Obejmuje ona w szczególności konta w usługach Microsoft Office 365, Google Workspace oraz dostęp do platformy Moodle, które stanowią podstawowe środowisko realizacji zajęć dydaktycznych w formule zdalnej i hybrydowej, także na kierunku turystyka.

Na kierunku turystyka stosowane są metody i techniki kształcenia na odległość zarówno w formie synchronicznej, jak i asynchronicznej. Formy synchroniczne polegają na bezpośrednim kontakcie online pomiędzy prowadzącym a studentkami i studentami w czasie rzeczywistym, zgodnie z harmonogramem zajęć, z wykorzystaniem platformy MS Teams. Formy asynchroniczne umożliwiają samodzielną pracę studentów z materiałami dydaktycznymi w dogodnym dla nich czasie i obejmują m.in. udostępniane na platformach e-learningowych materiały dydaktyczne, nagrania, testy i quizy, zadania problemowe, projekty indywidualne i zespołowe oraz prace analityczne.

Zakres wykorzystania kształcenia na odległość jest każdorazowo dostosowany do specyfiki modułów, charakteru treści programowych oraz zakładanych efektów uczenia się. Metody i techniki zdalne stanowią uzupełnienie tradycyjnych form dydaktycznych i są wykorzystywane przede wszystkim w realizacji zajęć wymagających samodzielnej analizy, pracy projektowej, pracy zespołowej oraz wykorzystania nowoczesnych narzędzi informacyjno-komunikacyjnych. Informacje dotyczące formy

realizacji zajęć (synchronicznej lub asynchronicznej) oraz wykorzystywanych platform są każdorazowo wskazywane w sylabusach przedmiotów.

Stosowanie metod kształcenia na odległość sprzyja rozwijaniu kompetencji cyfrowych, analitycznych i projektowych studentów oraz umiejętności pracy zespołowej i komunikacji, istotnych z punktu widzenia profilu absolwenta kierunku turystyka. Studenci angażowani są m.in. w przygotowywanie prezentacji multimedialnych, analiz przypadków oraz projektów odnoszących się do aktualnych problemów współczesnej turystyki, zrównoważonego rozwoju oraz zarządzania w sektorze turystycznym.

W procesie dydaktycznym wykorzystywane są także narzędzia wspomagające kształcenie na odległość, takie jak MS Forms, Mentimeter, Kahoot, Quizizz oraz inne aplikacje umożliwiające przeprowadzanie testów, ankiet, quizów i aktywizujących form sprawdzania efektów uczenia się. Narzędzia te wspierają bieżącą komunikację pomiędzy prowadzącymi a studentami oraz monitorowanie postępów w nauce.

Zasady prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w Uniwersytecie Śląskim regulowane są Zarządzeniem nr 176 Rektora UŚ z dnia 15 października 2021 r. (<https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5359/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Dzacz%25c4%2585dzenie%2Bnr%2B176%252f2021>).

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami osoby studiujące zobowiązane są do odbycia obowiązkowych szkoleń przygotowujących do korzystania z platform wykorzystywanych w kształceniu zdalnym. Szkolenia oraz materiały instruktażowe udostępniane są przez Centrum Kształcenia na Odległość, które zapewnia również bieżące wsparcie techniczne studentom i nauczycielom akademickim.

Organizacja zajęć zdalnych i hybrydowych na kierunku turystyka odbywa się zgodnie z wydziałową strategią kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Decyzje dotyczące realizacji poszczególnych zajęć w tej formule podejmowane są przez dyrekcję kierunku, z uwzględnieniem kompetencji dydaktycznych prowadzących oraz opinii interesariuszy wewnętrznych. Prowadzona jest ewidencja zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość wraz ze wskazaniem przypisanych im punktów ECTS, a procentowy udział punktów ECTS realizowanych w tej formule mieści się w przedziale **10–30%** w całym cyklu kształcenia, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Doświadczenia zdobyte w okresie pandemii COVID-19 zostały wykorzystane do trwałego wzbogacenia procesu dydaktycznego o elementy e-learningu, przy zachowaniu odpowiedniej jakości kształcenia oraz pełnej realizacji kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

2.4. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia

W ramach studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, w tym na kierunku turystyka, zapewniono szereg uprawnień pozwalających na realizację zróżnicowanych potrzeb indywidualnych poszczególnych studentów. Dotyczą one między innymi: zapewnienia w szerokim zakresie mobilności edukacyjnej, polegającej na możliwości realizacji procesu kształcenia w innych uczelniach w kraju i na świecie (wymiany bilateralne, program Erasmus+, MOST itp.) oraz wprowadzeniu rozwiązań prawnych i organizacyjnych, których celem jest zindywidualizowanie zasad studiowania.

Na poziomie Uniwersytetu dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym studentów z niepełnosprawnością, jak również możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia, zawarte są w Regulaminie studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach: <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/7262/5/>.

Rozwiązania przewidziane w Regulaminie umożliwiają – zależnie od sytuacji i potrzeb osoby studiującej – w szczególności:

- odbywanie studiów według indywidualnej organizacji studiów (IOS);
- odbywanie studiów według indywidualnego dostosowania studiów (IDS);
- odbywanie studiów według indywidualnego toku studiów (ITS);
- korzystanie z urlopów oraz innych rozwiązań regulujących przebieg toku studiów;
- zmianę kierunku studiów albo formy studiów;
- przeniesienie na inną uczelnię wyższą lub przeniesienie z innej uczelni wyższej;
- realizację części programu studiów na innych uczelniach, w tym zagranicznych;
- uznawanie efektów uczenia się;
- usprawiedliwienie nieprzystąpienia do egzaminu lub zaliczenia z powodu nieobecności;
- powtarzanie semestru, wpis warunkowy, awans (zgodnie z zasadami Regulaminu);
- przeprowadzenie egzaminu komisyjnego;
- przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej;
- zaliczenie praktyk na podstawie udokumentowanego doświadczenia (praca zawodowa lub wolontariat) odpowiadającego celom i efektom praktyk.

Studenci, którym aktualna sytuacja uniemożliwia kontynuowanie toku studiów na zasadach ogólnych, mogą studiować drogą **Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS)**. Jest to forma przyznawana na jeden semestr jako forma pomocy, polegająca na specjalnym trybie organizacji zajęć (<https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/ios-czyli-indywidualna-organizacja-studiow/>).

Indywidualizacja procesu uczenia się jest także możliwa poprzez podjęcie **Indywidualnego Toku Studiów (ITS)** przez studentów, którzy spełniają warunki jego otrzymania. O ITS na studiach II stopnia, w tym na kierunku turystyka, może ubiegać się student, który ukończył przynajmniej pierwszy semestr studiów, przedstawił szczegółową koncepcję realizacji ITS i spełnia jedną z poniższych przesłanek: 1) uzyskał średnią ocen powyżej 4,5 w poprzedzającym wniosek semestrze studiów lub średnią ocen powyżej 4,0 z dotychczasowego przebiegu studiów; 2) został zatrudniony w Uniwersytecie w związku z uzyskaniem indywidualnego albo zespołowego grantu na finansowanie działalności badawczej; 3) ukończył z oceną celującą studia pierwszego stopnia, po których podjął studia drugiego stopnia (Regulamin studiów, uchwała 525/2024, § 17/1; https://us.edu.pl/wp-content/uploads/pliki/najwazniejsze-akty-prawne/zal_do_525_2024.pdf).

W ramach ITS student, z uwzględnieniem swoich zainteresowań, dobiera moduły do realizacji procesu uczenia się w zakresie przewidzianym na danym kierunku oraz w zakresie dodatkowym, a także może uczestniczyć w wybranych pracach naukowo-badawczych czy też rozwojowych i wdrożeniowych.

Studenci z niepełnosprawnościami oraz osoby ze szczególnymi potrzebami w kształceniu – po spełnieniu określonych kryteriów (np. aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub dokument równoważny) – mogą studiować w ramach **indywidualnego dostosowania studiów (IDS)**. Zasady te reguluje Zarządzenie nr 158 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 30 października 2024 r. w sprawie wsparcia procesu kształcenia i prowadzenia badań dla osób studiujących z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami: <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/7657/5/>. Informacje o IDS dostępne są również na stronie Uniwersytetu: <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb/>.

Jedną z form dostosowania systemu wsparcia do potrzeb studentów z niepełnosprawnością i osób ze szczególnymi potrzebami jest funkcjonowanie koordynatorów dostępności, w tym Wydziałowych Koordynatorów ds. dostosowania studiów. Informacje kontaktowe do koordynatorów znajdują się na stronie: <https://us.edu.pl/student/koordynatorzy-dostepnosci/>.

Wśród ich zadań można wyróżnić:

- dostępność (drogą mailową, telefoniczną, przez komunikatory internetowe oraz osobiście) dla osób z niepełnosprawnością (OZN) i osób ze szczególnymi potrzebami (OSP), wymagających wsparcia w procesie dydaktycznym;
- podejmowanie działań związanych z realizacją standardów dostępności, w tym dostępności

informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej;

- kontakt między studentem a nauczycielami w związku z dostosowaniem procesu dydaktycznego do potrzeb studenta, pośredniczenie w sprawach trudnych i wymagających wyjaśnienia;
- wspieranie nauczycieli w sytuacjach nietypowych, jakie mogą występować podczas zajęć dydaktycznych z udziałem OZN i OSP;
- informowanie o szkoleniach w zakresie pracy ze studentami o szczególnych potrzebach dydaktycznych;
- wsparcie organizacyjne związane z realizacją dostosowań oraz współpraca z jednostkami administracyjnymi właściwymi dla obsługi toku studiów.

Dostosowanie procesu dydaktycznego do potrzeb studenta polega na ustaleniu i wdrożeniu sposobu organizacji kształcenia oraz przekazywania wiedzy, który w najlepszy sposób umożliwia przyswojenie treści dydaktycznych i osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Służą temu między innymi: dodatkowe terminy konsultacji, usprawiedliwienie nieobecności w przypadku choroby lub konieczności leczenia szpitalnego, wydłużony czas egzaminu i zaliczenia, wydłużenie sesji egzaminacyjnej, dostosowanie formy egzaminu i zaliczenia do możliwości studenta (np. forma pisemna lub ustna), zgoda na zmianę grupy ćwiczeniowej, udostępnianie dodatkowych materiałów dydaktycznych (np. w formatach bardziej dostępnych), indywidualne wyznaczenie zakresu materiału do przygotowania, możliwość korzystania z dyktafonu po uzyskaniu zgody osoby prowadzącej zajęcia (rozwiązanie dostępne także dla wszystkich studentów, zgodnie z zasadami obowiązującymi na zajęciach). Na wsparcie mogą liczyć również studenci, dla których niezbędna jest pomoc asystenta dydaktycznego, a także studenci potrzebujący wypożyczenia sprzętu, konsultacji specjalistycznych (np. doradczych lub psychologicznych) czy wsparcia organizacyjnego.

Elementem systemu wspierania równego traktowania i budowania bezpiecznego środowiska studiowania jest upowszechnianie krótkich poradników przygotowanych przez COS (Centrum ds. Osób Studiujących). W praktyce dydaktycznej i opiekuńczej wykorzystywane są tzw. „niebieska książeczka” oraz „czerwona książeczka” – podręczne kompendia, które w przystępnej formie porządkują zasady równego traktowania, wskazują dostępne ścieżki wsparcia i właściwe reakcje w sytuacjach trudnych, a także kierują do uczelnianych punktów kontaktu oraz materiałów informacyjnych. Publikacje te stanowią uzupełnienie szerszego pakietu narzędzi edukacyjnych UŚ w obszarze równości i przeciwdziałania dyskryminacji (poradniki, broszury i informatory udostępniane w serwisie „Równe traktowanie”), wspierając kulturę szacunku, odpowiedzialnej komunikacji i wczesnego reagowania na niepożądane zachowania <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/poradniki-i-informatory/>.

W budynku WNP UŚ studenci mają możliwość korzystania z pokoju wyciszeń oraz strefy relaksu, co wspiera dobrostan i komfort studiowania, w szczególności w sytuacjach przeciążenia bodźcami lub stresu.

Uniwersytet przeciwdziała wykluczeniu cyfrowemu studentów i pracowników poprzez zapewnienie bezpłatnego dostępu do pakietu Microsoft Office 365, w tym m.in. do aplikacji Word, Excel, PowerPoint oraz Forms w wersji online. Adresy poczty elektronicznej w domenach student@us.edu.pl oraz pracownik@us.edu.pl stanowią element uczelnianego systemu komunikacji elektronicznej i są przypisane odpowiednio osobom studiującym oraz pracownikom Uniwersytetu Śląskiego. Służą one do oficjalnej komunikacji dydaktycznej i administracyjnej oraz są zintegrowane z centralnym systemem informatycznym uczelni.

Studenci mają również możliwość korzystania z systemu USOS UŚ w wersji mobilnej. We wszystkich budynkach Uniwersytetu Śląskiego dostępna jest sieć bezprzewodowa eduroam, umożliwiająca korzystanie z Internetu po zalogowaniu się danymi uczelnianymi. Dodatkowo studenci korzystają z mLegitymacji, która m.in. uprawnia do korzystania z ulg w komunikacji publicznej.

Warto wskazać, że UŚ realizuje strategię otwartości i włączania, w tym dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w Regulaminie studiów, jak i w przywołanym Zarządzeniu nr 158. W działaniach uczelni istotne jest likwidowanie barier, wyrównywanie szans edukacyjnych, integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim oraz przeciwdziałanie wykluczeniu.

Aktualnie UŚ jest beneficjentem projektu **DUO II – Uniwersytet Śląski wspólnota dostępna, uniwersalna i otwarta** (nr umowy o dofinansowanie FERS.03.01-IP.08-001/24) pt. „Uczelnie coraz bardziej dostępne”, rozpoczętego 1 marca 2025 roku. Celem projektu jest zwiększenie dostępności oraz poziomu inkluzyjności i uniwersalności Uniwersytetu Śląskiego poprzez eliminację barier w korzystaniu z oferty edukacyjnej oraz tworzenie środowiska akademickiego przyjaznego osobom ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnościami (OSP/OZN). Działania zaplanowano w 8 obszarach dostępności, obejmujących m.in. dostępność architektoniczną, informacyjno-komunikacyjną, cyfrową, technologie, procedury oraz usługi wspierające edukację. (<https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/duo-uniwersytet><https://us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-pracownikow/duo-uniwersytet-slaski-uczelnia-dostepna-uniwersalna-i-otwarta/slaski-uczelnia-dostepna-uniwersalna-i-otwarta/>). Również w ramach **Projektu POWER II „Jeden Uniwersytet Wiele Możliwości”** było realizowane szkolenie z zakresu efektywnego procesu dydaktycznego z osobami przejawiającymi zaburzenia w kontaktach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem zespołu Aspergera, można nadal zapoznać się z poradnikami: „**Kontakt z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Poradnik dla pracowników Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach**”, „**Trudne sytuacje w relacjach ze studentami. Zasady postępowania i scenariusze rozmów**”, które są rozprowadzane wśród pracowników uczelni w wersji papierowej.

Ponadto student ma możliwość studiowania na **Indywidualnych Studiach Międzydziedzinowych (ISM)**, podczas których sam buduje swój program kształcenia. Może wybierać zajęcia na kierunkach Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, wskazując jeden lub więcej kierunków wiodących, na których zdobędzie dyplom, a swój rozwój naukowy i zawodowy wzbogaca o dowolnie wybrane zajęcia na innych kierunkach. Przez cały okres studiów studentem opiekuje się wybrany przez niego tutor (<https://us.edu.pl/kolegium/ism/przewodnik-studenta-kolegium-ism-2/>).

Przy zastosowaniu poszczególnych rozwiązań prawnych student może liczyć na pomoc ze strony Prodziekana ds. studenckich i kształcenia, Koordynatora ds. Studenckich, Koordynatora ds. dostępności, a także właściwego Dyrektora kierunku studiów i jego zastępcy. Pomocą służą również pracownicy dziekanatu oraz przedstawiciele Samorządu Studentów, pozostający w stałym kontakcie z władzami Wydziału.

Indywidualizacja i dostosowanie kształcenia realizowane są również poprzez:

- programy wymiany studentów, w szczególności Erasmus+ oraz MOST – na zasadach w nich obowiązujących;
 - możliwość ponadprogramowego uczestnictwa studentów w programach tutoringowych, podczas których student wybiera indywidualnego tutora i pod jego opieką rozwija pasję, poszerza zakres treści programowych lub uzyskuje wsparcie w uczeniu się tam, gdzie jest ono potrzebne.
- Programami, które wspierają i/lub wspierają przygotowanie kadry akademickiej do indywidualizacji nauczania opartej o tutoring są m.in. projekty rozwojowe, w ramach których realizowano szkolenia z obszaru edukacji spersonalizowanej (tutoring i mentoring) oraz podnoszono kompetencje dydaktyczne kadry.

2.5. Harmonogram realizacji studiów z uwzględnieniem: zajęć lub grup zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów (w przypadku gdy uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej, charakterystykę należy przedstawić odrębnie dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych), zajęć lub grup zajęć związanych z działalnością naukową prowadzoną w uczelni oraz zajęć lub grup zajęć rozwijających kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego, jak również zajęć lub grup zajęć do wyboru

Przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ([Dz.U. 2024 poz. 1571](#)), Statut Uniwersytetu Śląskiego (§146) <https://us.edu.pl/uczelnia/najwazniejsze-akty-prawne/statut><https://us.edu.pl/uczelnia/najwazniejsze-akty-prawne/statut-uniwersytetu-slaskiego-w-katowicach/uniwersytetu-slaskiego-w-katowicach/> oraz Regulamin studiów (§4) <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/7262/5/> stanowią podstawę do prowadzenia studiów na określonym

kierunku, poziomie i profilu, w formie studiów stacjonarnych lub niestacjonarnych, na podstawie programu studiów uchwalonego w trybie określonym w odrębnych przepisach. Elementem programu studiów jest plan studiów uwzględniający realizowane na danym kierunku moduły określające: formę zajęć, liczbę godzin i punktów ETCS oraz formę przeprowadzania zaliczenia z uwzględnieniem lat i semestrów, na których są realizowane.

Stosownie do § 3 Regulaminu studiów rok akademicki w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach rozpoczyna się 1 października danego roku kalendarzowego i trwa do 30 września następnego roku kalendarzowego.

Zgodnie z ust. 2 rok akademicki obejmuje:

- okres zajęć dydaktycznych wynikających z programu studiów, podzielony na dwa semestry — semestr zimowy i semestr letni;
- sesje egzaminacyjne (okresy weryfikacji efektów uczenia się) wyznaczane w okresach wolnych od zajęć dydaktycznych, trwające od 14 do 21 dni;
- inne okresy wolne od zajęć dydaktycznych, w szczególności przerwy świąteczne oraz przerwy między semestrami.

Rektor corocznym zarządzeniem określa terminy rozpoczęcia i zakończenia zajęć oraz terminy rozpoczęcia i zakończenia sesji egzaminacyjnej w ramach semestru zimowego i semestru letniego następnego roku akademickiego. Rektor we wskazanym zarządzeniu określa również planowane dni wolne od zajęć dydaktycznych, szczegółową organizację roku akademickiego 2025/2026 określa zarządzenie Rektora nr 76 z dnia 22 maja 2025 r. w sprawie organizacji roku akademickiego 2025/2026 https://aktyprawne.us.edu.pl/d/8157/5/?tybp_filterId=1&tybp_filterYear=2025&tybp_filterMonth=5&tybp_filterDay=0&tybp_moduleId=1635.

Harmonogram realizacji programu studiów opracowywany jest z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa wewnętrznego Uniwersytetu Śląskiego. Szczegółowe zasady układania planów zajęć określa **Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Śląskiego nr 64/2022 z dnia 9 maja 2022 r.** w sprawie określenia godzin prowadzenia zajęć dydaktycznych, które wprowadza jednolity, ogólnouniwersytecki godzinowy rozkład zajęć <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5687/5/>.

Zgodnie z tymi zasadami zajęcia dydaktyczne realizowane są od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–18.45, a w wyjątkowych przypadkach – uzasadnionych specyfiką modułu – mogą trwać do godziny 20.30.

Przyjęta koncepcja planowania zajęć przewiduje piętnastominutowe przerwy pomiędzy kolejnymi jednostkami dydaktycznymi oraz jedną dłuższą przerwę w ciągu dnia (13.00–13.45), co przyczynia się do poprawy komfortu studiowania i pracy dydaktycznej.

W procesie tworzenia harmonogramów uwzględnia się obciążenia dydaktyczne nauczycieli akademickich, dostępność infrastruktury dydaktycznej oraz potrzebę ograniczania przerw między zajęciami (tzw. „okienek”) i nadmiernego rozproszenia zajęć w tygodniowym planie.

Przykładowo aktualny plan zajęć dla kierunku turystyka widoczny jest na stronie: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/>.

Część zajęć prowadzona jest z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Od roku akademickiego 2022/2023 zasady prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są regulowane [zarządzeniem Rektora UŚ z 15 października 2021 r. nr 176](https://us.edu.pl/wydzial/wpia/wp-content/uploads/sites/19/pomoc-w-ksztalceniu-zdalnym/zarz2021176.pdf) (<https://us.edu.pl/wydzial/wpia/wp-content/uploads/sites/19/pomoc-w-ksztalceniu-zdalnym/zarz2021176.pdf>) zgodnie z którym, zajęcia te planowane są w odrębnych dniach lub blokach czasowych, tak aby nie kolidowały z zajęciami prowadzonymi w formie kontaktowej.

Na podstawie § 53 ustęp 2 pkt 1 oraz ustęp 3 Statutu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 maja 2019 r. ze zm., § 31 pkt 1 Regulaminu Organizacyjnego w UŚ (<https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/8325/5/lista/d/8325/5/>) oraz § 3 ust 1 zarządzenia Rektora UŚ nr 98 z dnia 17 czerwca 2025 r. w sprawie planowania, realizacji i rozliczania dydaktyki w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/8196/5/>), dziekanat dydaktyczny opracowuje semestralny harmonogram zajęć z uwzględnieniem planu studiów oraz podziału na lata studiów. Harmonogram, po

zatwierdzeniu przez Dyrektora kierunku, jest publikowany na oficjalnej stronie internetowej Wydziału <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/plany-zajec/>.

oraz w systemie USOS, co najmniej tydzień przed rozpoczęciem zajęć w danym semestrze.

Harmonogram zajęć uwzględnia zarówno moduły kierunkowe, jak i moduły fakultatywne, lektoratowe oraz ogólnoakademickie, a także przewidziane w regulacjach uczelnianych pasmo konsultacyjne. W konstruowaniu planów zajęć szczególnie na studiach drugiego stopnia brana jest pod uwagę specyfika grupy studentów, w tym fakt, że znaczna część osób łączy kształcenie akademickie z aktywnością zawodową. W związku z tym zajęcia na studiach stacjonarnych II stopnia organizowane są w sposób umożliwiający ich realizację w ograniczonej liczbie dni w tygodniu oraz z uwzględnieniem zajęć realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Obowiązujące od roku akademickiego 2023/2024 program i plan studiów na kierunku **turystyka** zostały zatwierdzone uchwałą Senatu Uniwersytetu Śląskiego nr **528** z dnia **23 kwietnia 2024 r.**

Kształcenie na kierunku turystyka prowadzone jest w formie **studiów stacjonarnych drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim**. Studia trwają **cztery semestry**. Łączny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi **1075 godzin**, natomiast wraz z praktykami zawodowymi **1165 godzin**. Uzyskanie kwalifikacji odpowiadających **drugiemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji** wymaga osiągnięcia **120 punktów ECTS**, przy czym na każdy semestr przypada **30 punktów ECTS**. Na kierunku turystyka realizowana jest **jedna specjalność – gospodarka turystyczna**, zgodna z zakresem badań naukowych prowadzonych w Instytucie Nauk o Ziemi oraz Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

Harmonogram realizacji studiów na kierunku turystyka został opracowany w sposób zapewniający **spójność procesu kształcenia oraz systematyczne i równomierne osiąganie efektów uczenia się w całym cyklu studiów**. Uwzględnia on zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, zajęcia powiązane z działalnością naukową Uczelni, zajęcia rozwijające kompetencje językowe oraz zajęcia do wyboru. Harmonogram jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa wewnętrznego Uniwersytetu Śląskiego oraz z założeniami nowej koncepcji kształcenia obowiązującej od roku akademickiego **2023/2024**.

Tabela 2.2. Struktura programu studiów na kierunku turystyka

Nazwa grupy zajęć	Nazwa zajęć	Forma/ formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS	udział %
Moduły ogólne	ICT w turystyce	ćwiczenia	15	3	17,6
	Krajobraz a walory widokowe w turystyce	wykład (15h) + ćwiczenia (15h)	30	3	
	Podstawy geografii w turystyce	wykład	15	3	
	Zastosowanie statystyki w turystyce	ćwiczenia	15	2	
	Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego	wykład (15h) + ćwiczenia (15h)	30	2	
	Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna	wykład	15	1	
	GIS w turystyce	wykład (10h) + ćwiczenia (30h)	40	4	
	Warsztat badań w turystyce	wykład (15h) + ćwiczenia (15h)	30	4	
	Nowe trendy w turystyce	wykład	15	2	
	razem		205	24	
Moduły humanistyczne	Podstawy prawa w turystyce	wykład	20	3	2,6
	Wprowadzenie na rynek pracy		10	2	

	razem		30	5	
Moduły specjalnościowe	Atrakcje turystyczne Polski	wykład (30h) + ćwiczenia (30h)	60	4	24,5
	Atrakcje turystyczne świata	wykład (60h) + ćwiczenia (30h)	90	4	
	Planowanie i zagospodarowanie turystyczne	wykład (30h) + ćwiczenia (30h)	60	3	
	Podstawy przedsiębiorczości	wykład (15h) + ćwiczenia (15h)	30	2	
	Animacja czasu wolnego	ćwiczenia	15	4	
	Geograficzne uwarunkowania turystyki/ przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)	wykład	15	3	
	Zagrożenia dla współczesnej turystyki/przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne	wykład	15	3	
	razem		285	23	
Lektoraty	Język obcy w turystyce	lektorat	30	2	3,9
	Język obcy specjalistyczny		15	3	
	razem		45	5	
Moduły fakultatywne z przedmiotami do wyboru	Moduł fakultatywny I, II, III i IV	wykład	120	12	10,3
	razem		120	12	
Moduły dyplomowe	Seminarium magisterskie I, II, III i IV	seminarium	120	29	18,0
	Pracownia magisterska I, II i III	laboratorium	90	11	
	razem		210	40	
Moduły ogólnoakademickie	Moduł ogólnoakademicki	w zależności od wyboru	30	3	2,6
	razem		30	3	
Ćwiczenia terenowe/ praktyki zawodowe	Ćwiczenia terenowe - pilotowanie wycieczek	ćwiczenia terenowe	60	2	20,6
	Ćwiczenia terenowe magisterskie	ćwiczenia terenowe	90	3	
	Praktyki zawodowe	praktyka	90	3	
	razem		240	8	
	Ogółem		1165	120	

Struktura programu studiów na kierunku turystyka obejmuje zróżnicowane moduły kształcenia, których udział w całości programu przedstawia się następująco: **moduły ogólne** (24 punkty ECTS) stanowią **17,6%** wszystkich godzin dydaktycznych, **moduły specjalnościowe** (23 punkty ECTS) – **24,5%**, **moduły humanistyczne** (5 punktów ECTS) – **2,6%**, **moduły fakultatywne - przedmioty do wyboru** (12 punktów ECTS) – **ok. 10,3%**, **moduły dyplomowe** (40 punktów ECTS) – **18%**, **lektoraty** (5 punktów ECTS) – **3,9%**, natomiast **ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe** (8 punktów ECTS) stanowią **20,6%** wszystkich godzin przewidzianych w programie studiów.

Oprócz modułów fakultatywnych studenci kierunku turystyka mają możliwość wyboru treści kształcenia również na zajęciach oferowanych w ramach **Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (3 punkty ECTS – 2,6%)**, co sprzyja poszerzaniu kompetencji interdyscyplinarnych oraz indywidualizacji procesu uczenia się.

Tak ukształtowana struktura programu studiów zapewnia zachowanie właściwych proporcji pomiędzy kształceniem teoretycznym, specjalistycznym i praktycznym. Znaczący udział modułów

specjalnościowych, dyplomowych oraz ćwiczeń terenowych i praktyk zawodowych sprzyja pogłębianiu kompetencji zawodowych i badawczych studentów.

Procentowy udział punktów ECTS realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich przekracza połowę ogólnej liczby punktów ECTS przewidzianych w programie studiów (**65 ECTS**), co zapewnia osiągnięcie wszystkich ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się.

Należy podkreślić, że zdecydowana większość zajęć (**104 punktów ECTS**) oferowanych studentom na kierunku turystyka jest bezpośrednio powiązana z działalnością naukową prowadzoną przez pracowników Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w dyscyplinach: **nauki o Ziemi i środowisku** oraz **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**, do których kierunek jest przyporządkowany. W załączniku zawierającym charakterystykę nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku turystyka przedstawiono informacje dotyczące realizowanych przez nich badań naukowych oraz publikacji, których tematyka powiązana jest z turystyką. Charakterystyka badań realizowanych na wydziale została zaprezentowana na stronie:

<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/nauka/kierunki-badawcze/>.

Do zajęć nie związanych bezpośrednio z działalnością naukową należą moduły takie jak lektoraty języków obcych, moduły humanistyczne oraz praktyki zawodowe, które – zgodnie z Regulaminem Studiów – realizowane są poza siedzibą uczelni.

Przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych odbywa się przede wszystkim w ramach seminariów magisterskich oraz modułów z przedmiotami do wyboru, które umożliwiają pogłębianie wiedzy bezpośrednio związanej z dyscypliną naukową reprezentowaną przez prowadzących zajęcia. Treści realizowane w ramach tych modułów sprzyjają identyfikacji zainteresowań badawczych studentów i często stanowią podstawę wyboru promotora oraz tematyki pracy dyplomowej.

W programie studiów na kierunku turystyka procentowy udział liczby punktów ECTS uzyskiwanych w ramach wybieranych przez studenta modułów uczenia się stanowi 53 % wszystkich punktów ECTS. Obowiązujący program studiów na kierunku turystyka udostępniony jest na stronie:

<https://informator.us.edu.pl/programmes/list/all/TR/W2-S2TR19.2023/>. Każda zainteresowana osoba ma możliwość zapoznania się nie tylko z programem studiów, lecz także ze szczegółowymi opisami modułów. Dostępne są również sylabusy zajęć, zawierające informacje dotyczące poszczególnych przedmiotów, w tym nazwiska osób prowadzących zajęcia, zakres tematyczny, stosowane metody dydaktyczne oraz warunki zaliczenia poszczególnych form zajęć i całego modułu. Sylabusy są dostępne publicznie w informatorze, a dla osób studiujących także po zalogowaniu się do systemu USOS. Warunki i termin zatwierdzania w systemie USOS sylabusów przez koordynatorów modułów określa Regulamin studiów w UŚ w Katowicach. Zgodnie z zapisem Regulaminu, student uzyskuje dostęp do aktualnych sylabusów, które udostępniane są w ciągu pierwszych dwóch tygodni danego semestru lub w ciągu dwóch tygodni od rozpoczęcia zajęć, jednak nie później niż dwa tygodnie przed terminem weryfikacji efektów uczenia się, gdy z powodu odmiennej organizacji przyjętej w jednostce dane zajęcia nie rozpoczynają się wraz z początkiem semestru.

2.6. Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (w przypadku gdy na studiach prowadzone jest takie kształcenie), harmonogramu zajęć (w przypadku, gdy uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej, charakterystykę należy przedstawić odrębnie dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych)

Program studiów na kierunku turystyka przewiduje następujące formy zajęć: wykłady, ćwiczenia, laboratorium (pracownia magisterska), seminarium, lektorat, moduły ogólnoakademickie, ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe.

Liczbę godzin przypisanych poszczególnym formom zajęć, z podziałem na semestry, wraz z ich procentowym udziałem w programie studiów, przedstawia Tabela 2.3.

Na kierunku turystyka główną formą zajęć są wykłady, które stanowią 34,3% wszystkich zajęć. Drugie w kolejności są ćwiczenia, które obejmują ponad 20% programu studiów. Należy podkreślić znaczny udział ćwiczeń terenowych, które dodatkowo uzupełnia 15-dniowa praktyka zawodowa (20,6 %). Zajęcia językowe obejmują łącznie 45 godzin, co stanowi ok. 4% programu. Seminarium magisterskie trwające przez 4 semestry w łącznym wymiarze 120 godzin, uzupełnione pracownią magisterską (laboratorium) w liczbie 90 godzin, obejmuje aż 18 % wszystkich zajęć.

Tabela 2.3. Liczba godzin przypisanych poszczególnym formom zajęć w programie studiów na kierunku turystyka

Forma zajęć	Semestr (godziny)				Suma (godziny)	%
	1	2	3	4		
Wykład	170	100	85	45	400	34,3
Ćwiczenia	105	75	60		240	20,6
Laboratorium		30	30	30	90	7,7
Praktyki i ćwiczenia terenowe		240			240	20,6
Lektorat	30	15			45	3,9
Seminarium magisterskie	30	30	30	30	120	10,3
Moduł ogólnoakademicki			30		30	2,6
Suma	335	490	235	105	1165	100

Tygodniowy rozkład zajęć jest zróżnicowany w toku studiów, przy czym obciążenie dydaktyczne ulega stopniowemu zmniejszeniu w kolejnych semestrach. Największa liczba godzin dydaktycznych przypada na semestr pierwszy, natomiast najmniejsze obciążenie występuje w semestrze czwartym, który przeznaczony jest głównie na przygotowanie pracy dyplomowej. Analiza struktury zajęć wskazuje, że największy udział ćwiczeń realizowany jest na pierwszym roku studiów. Wykłady prowadzone są we wszystkich semestrach, z największym ich natężeniem w semestrze pierwszym. Ostatni semestr studiów dedykowany jest przede wszystkim realizacji seminarium magisterskiego i pracowni magisterskiej oraz zakończeniu pracy dyplomowej.

Tabela 2.4. Rozkład godzin zajęć w poszczególnych semestrach na kierunku turystyka II stopnia w cyklu kształcenia od roku 2022/2023 (bez praktyk zawodowych i ćwiczeń terenowych)

Semestr	Liczba godzin	Liczba tygodni	Średnia liczba godzin	Średnia liczba godzin
			na tydzień	na dzień
1	335	15	22,3	4,4
2	250	15	16,6	3,3
3	235	15	15,6	3,1
4	105	15	7	1,4

Liczebność grup zajęciowych regulowana jest w § 5 ust. 1 Zarządzenia Rektora nr 98 z dnia 17 czerwca 2025r. w sprawie planowania, realizacji i rozliczania dydaktyki w Uniwersytecie Śląskim (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/8196/5/>).

Zarządzenie to, w § 5 ust. 1 przewiduje ustalanie liczby grup zajęciowych na studiach stacjonarnych na dany rok akademicki:

Planując zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych przyjmuje się następujące przeliczeniowe liczebności grup dla poszczególnych form zajęć:

1. Wykład – zawsze jedna grupa;
2. Wykład do wyboru (np. monograficzny, specjalizacyjny etc.) – 30 osób w grupie;
3. Ćwiczenia – 25 osób w grupie;
4. Konwersatorium, proseminarium, lektorat – 20 osób w grupie;
5. Laboratorium, warsztaty, ćwiczenia terenowe – 15 osób w grupie;
6. Seminarium – 10 osób w grupie;
7. Ćwiczenia artystyczne – 8 osób w grupie;
8. Tutoring – do 5 osób w grupie.

Jednocześnie ust. 7 przytaczanego zarządzenia wskazuje, że: W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość proponowania innych liczebności grup (np. dla zajęć, które prowadzone są z wykorzystaniem specjalistycznej infrastruktury/aparatury).

2.7. Program i organizacja praktyk, w tym w szczególności ich wymiaru i terminu realizacji oraz doboru instytucji, w których odbywają się praktyki, a także liczby miejsc praktyk – w przypadku, gdy w planie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe

Integralną częścią programu studiów na kierunku turystyka są praktyki zawodowe. Studenci mają obowiązek ich odbycia na pierwszym roku studiów i uzyskania zaliczenia po semestrze drugim.

Praktyki zawodowe w Uniwersytecie Śląskim reguluje Zarządzenie nr 203 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 19 listopada 2025 r. w sprawie organizacji praktyk zawodowych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, które wraz z załącznikami dostępne jest na stronie: <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/8663/5/>.

Na podstawie zapisów niniejszego zarządzenia opracowano *Regulamin studenckich praktyk zawodowych na kierunku turystyka*, który określa m.in. cele praktyki, jej wymiar i formę, procedurę odbycia praktyki, kryteria wyboru miejsca odbywania praktyki, obowiązki studenta, podmiotu przyjmującego i opiekuna akademickiego praktyki, a także warunki zaliczenia i kryteria jej oceny. Ponadto znajdują się w nim informacje dotyczące: warunków zwolnienia z praktyki lub jej zaliczenia na podstawie doświadczenia, ubezpieczenia, odpowiedzialności, ochrony danych osobowych i poufności zdobytych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa/organizacji oraz informacji niejawnych/chronionych, jeśli takie występują w miejscu odbywania praktyki.

Wszystkie najważniejsze informacje, w tym Zarządzenie, Regulamin, formularze dokumentów do wypełnienia łącznie z danymi kontaktowymi opiekuna akademickiego praktyki zawodowej są zamieszczone na stronie Wydziału Nauk Przyrodniczych UŚ: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/praktyki-zawodowe/>. Osoby realizujące lub przygotowujące się do realizacji praktyki zawodowej mogą tutaj znaleźć niezbędne dokumenty oraz szczegółowe procedury ich obiegu.

Wymiar praktyk zawodowych na kierunku turystyka wynosi 15 dni (90 h). Zaliczenie praktyk zawodowych równoważne jest uzyskaniu 3 punktów ECTS. Termin realizacji praktyk określa program studiów oraz harmonogram ustalony z opiekunem akademickim praktyk; praktyki mogą odbywać się w trakcie roku akademickiego lub w okresie wakacyjnym. Opiekun akademicki praktyk może dopuścić odbycie praktyki w innym terminie niż przewidziany w planie studiów, jeżeli nie koliduje to z zajęciami. Odbywanie praktyk **nie zwalnia** studenta z obowiązku uczestnictwa w zajęciach przewidzianych planem studiów i nie stanowi podstawy do usprawiedliwienia nieobecności.

Regulamin w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza realizację praktyk wcześniej, ale wymaga to zgody opiekuna akademickiego praktyk zawodowych. Zgoda na wcześniejsze odbycie praktyk jest warunkowa i nie stanowi podstawy do zwolnienia z zajęć dydaktycznych lub usprawiedliwienia tej nieobecności.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora UŚ nadzór nad realizacją praktyk zawodowych sprawuje prodziekan ds. Studenckich i kształcenia. On także podpisuje stosowne dokumenty (porozumienie z zakładem pracy oraz skierowanie na praktykę). Bezpośrednią obsługą zawodowych praktyk studenckich na kierunku turystyka zajmuje się opiekun akademicki praktyk zawodowych kierunków

geograficznych. Opiekunem tym jest pracownik posiadający duże doświadczenie w koordynowaniu praktykami zawodowymi studentów (od ponad 25 lat koordynuje praktyki zawodowe).

Studenci informowani są o wymogu odbycia praktyk na corocznym spotkaniu z dyrektorem kierunku oraz koordynatorem praktyk zawodowych. Omówione zostają na nim najważniejsze procedury wynikające z regulaminu, a także rekomendowane są instytucje, w których studenci mogą odbywać praktyki. Informacje o rekomendowanych miejscach odbywania praktyki zawodowej znajdują się także na stronie Wydziału: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/praktyki-zawodowe/>

Praktyki zawodowe mają pomóc w skonfrontowaniu wiedzy zdobytej w trakcie studiów z wymaganiami rynku pracy, zdobyciu umiejętności przydatnych w zawodzie, poznaniu praktycznych zagadnień związanych z pracą na stanowiskach, do których osoby studiujące są przygotowywane w trakcie trwania studiów. Podstawowym celem praktyk zawodowych jest zrealizowanie efektów uczenia się wynikających z programu studiów. Osoba studiująca na kierunku turystyka na praktykach zawodowych ma osiągnąć następujące efekty uczenia się:

- Zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości w barażu turystycznej [W2-TR-S2-027.1 _1];
- Samodzielnie planuje własną karierę zawodową lub naukową [W2-TR-S2-027.1 _2];
- Potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role, a także organizować pracę zespołową [W2-TR-S2-027.1 _3];
- Systematycznie planuje i realizuje zadania związane z obsługą ruchu turystycznego, umie zintegrować uczestników imprezy turystycznej [W2-TR-S2-027.1 _4];
- Potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy [W2-TR-S2-027.1 _5];

Efekty te są kompatybilne z efektami uczenia się pozostałych zajęć ujętych w programie studiów.

W zależności od instytucji lub organizacji, w której osoba studiująca odbywa praktykę, ma ona możliwość osiągnięcia specyficznych dla tego miejsca tzw. uszczegółowionych efektów uczenia zapisanych w Porozumieniu zawartym z pracodawcą:

- **Samodzielnie realizuje** typowe czynności obsługi turysty (np. przyjęcie i obsługa zapytania, udzielanie informacji, przygotowanie oferty/usługi, obsługa reklamacji w podstawowym zakresie), **stosując standardy jakości obsługi** właściwe dla miejsca praktyk (hotel/biuro podróży/atrakcja turystyczna) oraz zasady bezpieczeństwa i organizacji pracy;
- **Współtworzy** (lub przygotowuje koncepcję) element produktu turystycznego (np. pakiet pobytowy, program wycieczki, oferta wydarzenia/eventu, propozycja usługi przewodnickiej/ animacyjnej), z uwzględnieniem: kosztów bazowych, grupy docelowej, sezonowości, kanałów dystrybucji i promocji – adekwatnie do profilu Zakładu Pracy;
- **Współdziała w zespole** w środowisku zawodowym (np. recepcja, dział sprzedaży, dział obsługi klienta, biuro informacji turystycznej, zespół organizacji wydarzeń), potrafiąc przyjmować role i odpowiedzialności (wykonawcze/koordynacyjne), a także **organizować własną pracę** w odniesieniu do zadań i terminów uzgodnionych z opiekunem praktyk;
- Planuje i realizuje działania związane z obsługą grupy/uczestników usługi (np. elementy animacji czasu wolnego, obsługa grupy wycieczkowej, wsparcie wydarzenia turystycznego), w tym potrafi **integrować uczestników** oraz dostosować komunikację do odbiorców (różne potrzeby, wiek, kontekst kulturowy), zgodnie z procedurami i standardami miejsca praktyk;
- Dokonuje **udokumentowanej samooceny** posiadanych i rozwijanych kompetencji (twardych i miękkich) w odniesieniu do stanowisk występujących w miejscu praktyk oraz lokalnego/regionalnego rynku turystycznego, a następnie formułuje **indywidualny plan rozwoju** (np. kompetencje językowe, cyfrowe, sprzedażowe, organizacyjne, menedżerskie) – jako podstawa planowania kariery zawodowej lub naukowej.

Ponadto celem praktyki zawodowej na kierunku turystyka jest zapoznanie studentów z funkcjonowaniem instytucji, w których wykonywane są prace zgodne z wykształceniem absolwenta, praktyczne przygotowanie do poszukiwania i wykonywania zawodu po ukończeniu studiów oraz

zapoznanie studenta z zasadami funkcjonowania rynku pracy. Praktyka zawodowa ma nie tylko umożliwić studentom uzupełnienie ich wiedzy teoretycznej, ale także pokazać, w jaki sposób tę wiedzę wykorzystać w praktyce. Obecność w programie studiów praktyk zawodowych ma na celu aktywizację zawodową studenta oraz zwiększenie jego konkurencyjności na rynku pracy.

Studenci sprawdzonego praktykodawcę mogą pozyskać ze strony <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/praktyki-zawodowe/> gdzie znajduje się [Baza sprawdzonych praktykodawców – branża turystyczna](#). Mogą również we własnym zakresie poszukać instytucji, w której odbędą praktykę zawodową. W tym celu osoba studiująca może posłużyć się wykazem rekomendowanych podmiotów, który jest również zamieszczony na stronie Wydziału w zakładce praktyki zawodowe. Ponadto na stronach Wydziału znajdują się odnośniki do baz publicznych służb zatrudnienia (<https://oferty.praca.gov.pl>) oraz (<https://us.edu.pl/wspolpraca/wspolpraca-z-pracodawcami/oferty-pracy-i-praktyk/>), gdzie również są dostępne oferty praktyk i staży. Może też skorzystać z listy konkretnych podmiotów, w których dotychczas nasi studenci odbywali praktyki, znajdującej się w posiadaniu opiekuna akademickiego praktyk zawodowych, a także korzystać z jego wskazań – zatem zapewnione jest pełne wsparcie studenta również w tym zakresie. Wybór miejsca odbywania praktyk powinien wiązać się z zainteresowaniami naukowymi oraz planami zawodowymi studenta. Wybierane instytucje powinny dawać możliwość nabycia umiejętności praktycznych związanych z wiedzą zdobywaną na danym kierunku. Ostatecznie studentki i studenci sami wybierają miejsce odbywania praktyki, ale swój wybór muszą skonsultować z opiekunem praktyk, który dokonuje wstępnej weryfikacji wskazanego miejsca i charakteru praktyki pod kątem możliwości zrealizowania efektów uczenia się założonych w module praktyka zawodowa. Wybierając miejsce odbywania praktyk, osoby studiujące powinny kierować się wskazówkami uzyskanymi od opiekuna praktyk.

Lista praktykodawców na kierunku turystyka **podlega systematycznej ewaluacji** w ramach działań SZJK. W ujęciu corocznym wykorzystywane są sprawozdania z realizacji praktyk (analiza miejsc odbywania praktyk, zgodności z celami i efektami praktyk oraz informacji zwrotnej od studentów i praktykodawców), co pozwala na aktualizowanie i doskonalenie wykazu podmiotów rekomendowanych. Równolegle realizowany jest element „hospitacyjny” praktyk: opiekun praktyk z ramienia praktykodawcy obserwuje wykonywanie zadań przez studenta w warunkach pracy i w opinii końcowej formułuje wnioski dotyczące stopnia osiągnięcia efektów praktyk oraz ewentualnych rekomendacji doskonalących. Opiekunowie praktyk po stronie uczelni i praktykodawców pozostają ponadto w stałym kontakcie organizacyjnym i merytorycznym (uzgadnianie zakresu zadań, monitorowanie przebiegu praktyk, rozwiązywanie kwestii bieżących). Dodatkowo lista sprawdzonych praktykodawców jest weryfikowana dwutorowo – także z udziałem interesariusza zewnętrznego, tj. Śląskiej Izby Turystyki – co wzmacnia wiarygodność doboru miejsc praktyk oraz ich adekwatność do specyfiki rynku turystycznego.

Podstawowym miejscem odbywania praktyk przez studentów turystyki są biura podróży, obiekty turystyczne oraz touroperatorzy. Dla osób studiujących dostępne są podmioty zrzeszone w Śląskiej Izbie Turystyki, której członkiem jest WNP UŚ. Studenci, ale również pracownicy naukowcy WNP, współpracują z Ośrodkiem Edukacji Geologiczno-Ekologicznej GEOsfera z Jaworzna. Ten zrewitalizowany obszar nieczynnego kamieniołomu wapieni triasowych jest miejscem badań nad geologiczną przeszłością regionu, stanowi także atrakcję turystyczną licznie odwiedzaną przez mieszkańców województwa. Innymi popularnymi miejscami odbywania praktyk są jednostki kultury i sportu. Katalog podmiotów nie jest zamknięty - mogą tam być również inne podmioty, których działalność wiąże się z profilem kształcenia i pozwala osiągnąć zakładane efekty uczenia się. Studenci mogą odbywać praktykę zawodową w instytucjach państwowych i prywatnych, których działalność związana jest z szeroko pojętymi zagadnieniami z zakresu turystyki. Opcjonalnie praktyki zawodowe mogą być realizowane w jednostkach administracji samorządowej - odpowiednie jednostki w urzędach miast, gmin, powiatów, urzędach marszałkowskich (wydziały turystyki, kultury, sportu i rekreacji); a także urzędach administracji centralnej typu Urząd Wojewódzki, GUS itp.

Zapewnienie jakości miejsc odbywania praktyki realizowane jest przez uprzednią aprobatę instytucji i zakresu praktyki, określoną w projekcie porozumienia z instytucją, którą w pierwszej

kolejności akceptuje Uczelnia. Porozumienie zawiera również efekty uczenia się, które powinny być zrealizowane w trakcie praktyk. Dodatkowo student, w porozumieniu z zakładem pracy, doprecyzowuje szczegółowy program praktyki, który koreluje ściśle z zakładanymi efektami uczenia się, wynikającymi z programu studiów. W porozumieniu wskazany jest również opiekun praktyki zawodowej z ramienia zakładu pracy, który posiada odpowiednie kompetencje i doświadczenie. Dane kontaktowe opiekuna praktyki umożliwiają bieżący kontakt i nadzór nad przebiegiem praktyk. Rolą zakładowego opiekuna praktyki jest nadzór merytoryczny nad praktykantem.

Praktykodawca podpisujący porozumienie poświadczają, że wie jakie efekty uczenia przypisane są do programu praktyk. W porozumieniu podmiot zobowiązuje się m.in. do wyznaczenia opiekuna praktyk zawodowych z ramienia zakładu pracy, którego zadaniem będzie sprawowanie merytorycznej opieki nad studentem, pomoc w wykonywaniu czynności, instruktaż oraz zaopiniowanie raportu z przebiegu praktyki sporządzonego przez studenta, a także do nadzoru nad właściwą realizacją przez studentów powierzonych im czynności. Zakład/ instytucja przyjmująca studenta na praktyki, akceptuje treść porozumienia, tym samym zobowiązując się umożliwić studentowi osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Podmiot, w którym student odbywa praktyki, udostępnia infrastrukturę i wyposażenie gwarantującą prawidłową realizację praktyki. Student, w przypadku napotkania problemów w trakcie odbywania praktyk, których nie może rozwiązać w porozumieniu z zakładowym opiekunem praktyki, zgłasza niezwłocznie tę sytuację opiekunowi akademickiemu praktyk zawodowych, który wspólnie z kierownictwem zakładu pracy rozstrzyga sprawy związane z przebiegiem praktyki zawodowej.

Następnie na etapie sprawozdania z praktyk, które przygotowuje osoba studiująca według wzoru raportu, będącego załącznikiem do regulaminu praktyk (Załącznik nr 6C do zarządzenia nr 203/2025 Raport z przebiegu praktyki zawodowej turystyka), zakład potwierdza realizację zakładanych efektów uczenia się. Warunkiem zaliczenia praktyk jest ich odbycie zgodnie z indywidualnym programem praktyk oraz przedstawienie w raporcie przebiegu praktyki zawodowej. Zawiera on, sporządzony przez praktykanta, szczegółowy opis wykonywanych czynności, nabytych kompetencji i umiejętności, adekwatny do zakładanego programu szczegółowego praktyk. Ponadto zawiera on ocenę poziomu osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się (w skali od 1 do 5), także sporządzoną przez praktykanta. Raport w sposób niebudzący wątpliwości musi wskazywać na osiągnięcie efektów uczenia się wynikających z programu studiów. Najistotniejsze jest to, że zakładowy opiekun praktyki zawodowej wyraża opinię opisową pracy studenta w ramach odbywania praktyki zawodowej. Wieńczy ją ocena praktyki wyrażona stopniem według skali: 2 – niedostateczny (praktyka niezaliczona), 3 – dostateczny, 3,5 – dostateczny plus, 4 – dobry, 4,5 – dobry plus, 5 – bardzo dobry.

O zaliczeniu praktyk i ocenie końcowej decyduje opiekun akademicki praktyki zawodowej, oceniając w sposób kompleksowy osiągnięte efekty uczenia się. Ustalając ocenę z praktyk uwzględnia on ocenę proponowaną przez zakładowego opiekuna praktyki oraz jakość przedłożonego raportu, w którym student wykazuje związek pomiędzy umiejętnościami, które nabył w trakcie praktyki, a efektami uczenia się i profilem kierunku turystyka. Warto nadmienić, że w trakcie odbywania praktyki opiekun akademicki praktyk losowo dokonuje nadzoru poprzez kontakt z opiekunem zakładowym praktyki wskazanym uprzednio w porozumieniu.

Uniwersytet weryfikuje kompetencje praktykodawców. Ponieważ studenci sami wybierają praktykodawcę, a uczelnia przedstawia listę rekomendowanych praktykodawców, to po zakończeniu praktyk zawodowych systematycznie dokonywany jest przegląd praktykodawców przez opiekuna akademickiego i na bazie opinii studentów oraz opiekuna praktyk gromadzona jest wiedza o miejscach praktyk zapewniających najwyższą jakość. Dotychczas po zakończonych praktykach, opiekun akademicki praktyk przeprowadzał rozmowy ze studentami, podczas których poznawał opinie studentów co do jakości praktykodawcy. Wyrazem uwzględnienia zalecenia jest opracowanie ankiety ewaluacyjnej, którą studenci wypełniają odbywając praktyki zawodowe, a poświęconej ocenie praktykodawcy. Jest to bardziej wystandaryzowane narzędzie weryfikacyjne.

Wydziałowy System Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK) przewiduje **mechanizmy kontroli nad jakością praktyk zawodowych**. Za zapewnianie właściwej jakości odpowiedzialny jest przede wszystkim wyznaczony przez dziekana akademicki opiekun praktyk, który dba w szczególności o to, by studenci odbywali praktyki w podmiotach umożliwiających zdobycie wiedzy, umiejętności

i kompetencji społecznych właściwych dla danego kierunku studiów. Opiekun praktyk zobowiązany jest pozostawać w kontakcie ze studentami i gromadzić informacje o zgłaszanych przez nich problemach związanych z odbywaniem praktyk w danym podmiocie. W sytuacji, gdy z powziętych przez opiekuna informacji wynika, iż dany podmiot nie gwarantuje zadowalającego poziomu merytorycznego praktyk lub właściwej opieki nad praktykantami, opiekun praktyk zwraca się do prodziekana ds. Studenckich i kształcenia z wnioskiem o wstrzymanie kierowania studentów na praktyki do takiego podmiotu. Opiekun praktyk co roku przedstawia właściwemu dyrektorowi kierunku studiów informację o odbytych przez studentów praktykach i ewentualnych problemach w ich realizacji. Ponadto raz w roku na posiedzeniu WKKS odbywa się dyskusja nt. działania Procedur Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale i ewentualnych sposobów ich udoskonalenia.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Dobór treści programowych nie zawsze umożliwia do osiągnięcia przez studentów wszystkich założonych dla kierunku ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się. Treści programowe zajęć język obcy w turystyce i język obcy specjalistyczny nie umożliwiają opanowania ogólnych kompetencji językowych na poziomie B2+ ESOKJ oraz specjalistycznej terminologii. Treści programowe nie umożliwiają również opanowania przez wszystkich studentów pogłębionej umiejętności przygotowania różnych prac pisemnych w tym badawczych w języku angielskim.	W programie studiów II stopnia na kierunku turystyka przyjęto spójny model kształcenia językowego, w którym kompetencje na poziomie co najmniej B2+ ESOKJ oraz opanowanie terminologii specjalistycznej są osiąganymi i weryfikowane dwutorowo: (1) w ramach dedykowanych modułów językowych oraz (2) poprzez systematyczne włączanie języka obcego do realizacji treści kierunkowych i aktywności badawczych. Rozwiązanie to bezpośrednio wspiera osiąganie kierunkowych efektów uczenia się, w szczególności U03 i U04 (kompetencje komunikacyjne w języku obcym w ujęciu akademickim i zawodowym), a w zakresie pracy pisemnej i badań – również U01, U02 i U10 (analiza, wnioskowanie, opracowania/raporty) oraz kompetencje społeczne związane z komunikacją i pracą zespołową (K01, K04). 1. Moduły językowe – zakres treści i weryfikacja poziomu B2+ oraz terminologii specjalistycznej W toku studiów realizowane są dwa moduły: „Język obcy w turystyce” (30 godzin, semestr I) oraz „Język obcy specjalistyczny” (15 godzin, semestr II). Pierwszy z nich pełni funkcję komponentu bazowego (wspólnego mianownika) i ma na celu zapewnienie wszystkim studentom porównywalnego, wysokiego poziomu kompetencji językowych w kluczowym dla branży i nauki języku angielskim. Obejmuje on pracę nad komunikacją zawodową i akademicką w turystyce, w tym analizę źródeł (również naukowych), dyskusję na tematy specjalistyczne oraz przygotowywanie wypowiedzi ustnych. Drugi moduł – „Język obcy specjalistyczny” – ma charakter uzupełniający i pogłębiający: koncentruje się na terminologii branżowej, komunikacji w sytuacjach zawodowych oraz rozwijaniu języka specjalistycznego na poziomie B2+; jednocześnie, w uzasadnionych przypadkach (np. wynikających z potrzeb rynku, planowanej tematyki pracy magisterskiej lub

		indywidualnych predyspozycji), dopuszcza możliwość realizacji kształcenia w innym języku obcym w ramach oferty Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (http://el.us.edu.pl/spnjo), po konsultacji z dyrektorem kierunku – tak, aby zachować osiągalność efektu na poziomie B2+. Weryfikacja osiągnięcia efektów językowych ma charakter wieloskładnikowy i jest zgodna z ESOKJ: obejmuje standardowe testy kompetencji językowych oraz zadania projektowe wymagające produktywnego użycia języka (ustnie i pisemnie) w kontekstach zawodowych i akademickich. Taki sposób oceniania pozwala jednocześnie sprawdzać biegłość ogólną (B2+) oraz realne opanowanie terminologii turystycznej i sprawności komunikacyjnej właściwej dla pracy w branży. 2. Umiejętność przygotowania prac pisemnych (w tym o charakterze badawczym) w języku angielskim – rozwiązanie programowe Zarzut dotyczący braku możliwości opanowania pogłębionych umiejętności przygotowania prac pisemnych w języku angielskim jest adresowany poprzez połączenie treści modułów językowych z komponentem badawczym programu. W kształceniu językowym akcentowana jest praca z tekstem naukowym i specjalistycznym (rozumienie, selekcja informacji, poprawne użycie terminologii), a zadania zaliczeniowe obejmują formy wypowiedzi pisemnej typowe dla środowiska akademickiego i praktyki zawodowej (np. opracowania problemowe, krótsze raporty/analizy, streszczenia/omówienia, elementy argumentacji i stylu akademickiego, korespondencję formalną i materiały branżowe). Równolegle, w modułach rozwijających kompetencje badawcze (seminaria i pracownia magisterska, warsztat badań) studenci wykonują zadania o charakterze analitycznym i projektowym, w których wykorzystanie literatury anglojęzycznej jest standardem, a elementy pracy pisemnej i prezentacyjnej (referaty, prezentacje, opracowania) wzmacniają praktyczne użycie języka w odniesieniu do problematyki turystyki. Proces ten wspiera narzędzie Grammarly udostępniane społeczności akademickiej UŚ, wykorzystywane przy przygotowywaniu prac pisemnych i prezentacji w języku angielskim, co podnosi jakość językową i poprawność formalną tekstów. 3. Rozszerzenie ekspozycji na język obcy poza lektorat – umiędzynarodowienie kształcenia Poza modułami językowymi program przewiduje stałe wykorzystanie literatury obcojęzycznej w modułach kierunkowych oraz możliwość realizacji wybranych zajęć prowadzonych w języku angielskim w ramach Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej (https://us.edu.pl/kolegium/kdo/omu/ood/aktualna-oferta-ood/). Umiędzynarodowienie wspierają także zajęcia/wydarzenia dydaktyczne prowadzone w języku
--	--	---

		angielskim przez gości zagranicznych oraz programy mobilnościowe (np. Erasmus+, Transform4Europe), które wzmacniają praktyczną weryfikację kompetencji językowych w środowisku akademickim i zawodowym. 4. Praktyczna weryfikacja osiągnięcia kompetencji językowych Dodatkowo praktyczna weryfikacja osiągnięcia kompetencji językowych na poziomie co najmniej B2+ ESOKJ jest realizowana w warunkach zadaniowych w ramach wyjazdu terenowego powiązanego z modułem „Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego”, organizowanego do jednego z krajów europejskich. W trakcie wyjazdu studenci wykonują kompleksowe zadanie o charakterze symulacji zawodowej, obejmujące przygotowanie i realizację programu obsługi grupy: zapewnienie i koordynację elementów logistycznych (noclegi, transport, rezerwacje i bilety wstępu do atrakcji), bieżącą komunikację z podmiotami zewnętrznymi (np. obiekty noclegowe, przewoźnicy, instytucje kultury), a także prowadzenie narracji i prezentacji merytorycznej dotyczącej odwiedzanych atrakcji turystycznych. Taka forma weryfikacji ma charakter autentyczny i pozwala ocenić nie tylko znajomość terminologii specjalistycznej, lecz przede wszystkim sprawność komunikacyjną w języku angielskim w realnych sytuacjach zawodowych typowych dla branży turystycznej (negocjowanie, rozwiązywanie problemów, przekazywanie informacji, wystąpienia ustne), co wzmacnia osiąganie i potwierdzanie efektów uczenia się w zakresie języka obcego deklarowanych dla kierunku.
2.	Wymiar godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów nie zapewnia osiągnięcia kompetencji w zakresie wszystkich dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek, a ponadto nakład pracy wyrażany w punktach ECTS nie w pełni umożliwia osiągnięcie przez studentów ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się.	Program został ukształtowany dla dwóch dyscyplin przyporządkowania (nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna), a treści kształcenia, formy zajęć i narzędzia weryfikacji efektów uczenia się zostały zaplanowane tak, aby kompetencje w obu dyscyplinach były osiągane zarówno poprzez zajęcia teoretyczne, jak i ćwiczeniowe, terenowe oraz moduły dyplomowe. Łączny wymiar zajęć z bezpośrednim udziałem prowadzących i studentów wynosi 1075 godzin, a łączna liczba punktów ECTS uzyskiwana w tej formule to 65 ECTS, co przekracza połowę całkowitej liczby punktów ECTS w cyklu kształcenia (120 ECTS). Jednocześnie 105 ECTS przyporządkowano zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek, co wzmacnia profil ogólnoakademicki i zapewnia osiąganie efektów uczenia się w zakresie kompetencji badawczych, analitycznych i interpretacyjnych. Wymiar godzin kontaktowych w obu dyscyplinach wynika z układu modułów: część środowiskowo-przestrzenna (nauki o Ziemi i środowisku) jest realizowana m.in. w modułach dotyczących krajobrazu i waloryzacji, podstaw geografii w turystyce, uwarunkowań przyrodniczych rozwoju turystyki, zagrożeń środowiskowych oraz w komponentach

		terenowych i analitycznych (w tym GIS). Równolegle część społeczno-ekonomiczna (geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna) jest realizowana m.in. w modułach dotyczących atrakcji turystycznych, planowania i zagospodarowania turystycznego, obsługi ruchu turystycznego, przedsiębiorczości, organizacji i funkcjonowania rynku usług turystycznych oraz nowych trendów w turystyce. Kluczową rolę integrującą kompetencje obu dyscyplin pełnią moduły badawcze i dyplomowe: „Warsztat badań w turystyce”, GIS w turystyce, Zastosowanie statystyki w turystyce oraz ciąg dyplomowy (Seminarium magisterskie + Pracownia magisterska), które zapewniają studentom możliwość przejścia pełnego cyklu badawczego (problem–metody–dane–analiza–wnioski), adekwatnego do tematyki i dyscypliny pracy. Program obejmuje 120 ECTS w 4 semestrach (po 30 ECTS na semestr), a rozkład godzin w semestrach jest celowo zróżnicowany i stopniowo zmniejszany w końcowej fazie kształcenia tak, aby zapewnić studentom realny czas na intensywną pracę własną, w szczególności na przygotowanie pracy magisterskiej i realizację zadań badawczych. Wysoki udział modułów dyplomowych (40 ECTS) oraz komponentów terenowych i praktyk (240 godzin / 8 ECTS) potwierdza, że nakład pracy studenta został zaplanowany nie tylko jako „czas kontaktu”, ale przede wszystkim jako czas niezbędny do samodzielnego opracowania materiału, przygotowania analiz i raportów, realizacji badań oraz osiągnięcia efektów uczenia się właściwych dla poziomu 7 PRK.
3	Brak zapewnienia w programie studiów zajęć związanych z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową we wszystkich dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek w proporcjach odpowiadających temu przyporządkowaniu.	Program kierunku turystyka został zmodyfikowany i zaprojektowany w profilu ogólnoakademickim tak, aby zdecydowana większość modułów była osadzona w aktualnych kierunkach badań realizowanych w naukach o Ziemi i środowisku oraz w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej, do których kierunek jest przyporządkowany. Potwierdza to m.in. formalne zestawienie programu, w którym łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową wynosi 105 ECTS, a jako zajęcia niepowiązane bezpośrednio z działalnością naukową wskazano przede wszystkim lektoraty językowe, moduły humanistyczne oraz praktyki. Dowodem operacyjnym (na poziomie modułów) jest Tab. 2.1. Powiązanie modułów z badaniami naukowymi, w której dla każdego kluczowego przedmiotu wskazano: (1) efekty uczenia się kierunku, (2) dyscyplinę/dyscypliny przyporządkowania oraz (3) przykładowe publikacje i obszary badań pracowników stanowiące podstawę doboru treści. Zestawienie to pokazuje, że w programie występują zarówno moduły jednoznacznie osadzone w jednej dyscyplinie, jak i moduły integrujące obie perspektywy (w proporcjach

		adekwatnych do natury turystyki jako zjawiska środowiskowo-przestrzennego i społeczno-ekonomicznego). Istotną rolę w zapewnieniu równowagi między dyscyplinami pełnią moduły łączące obie perspektywy i wzmacniające profil ogólnoakademicki, w szczególności: GIS w turystyce (analizy przestrzenne w turystyce wykorzystywane zarówno w problematyce środowiskowo-krajobrazowej, jak i społeczno-ekonomicznej) oraz Warsztat badań w turystyce (projektowanie badań, dobór metod i źródeł danych, analiza i wnioskowanie – z zastosowaniem podejść ilościowych, jakościowych i przestrzennych). Dzięki temu studenci uzyskują kompetencje badawcze i analityczne wspólne dla obu dyscyplin przyporządkowania, a jednocześnie mogą pogłębiać wybraną perspektywę w toku seminariów i pracy dyplomowej. Ponadto struktura programu wspiera proporcjonalność przyporządkowania także organizacyjnie: znaczący udział modułów dyplomowych oraz modułów do wyboru umożliwia studentom pogłębianie treści i warsztatu badawczego zgodnie z dyscypliną, w której osadzony jest temat pracy magisterskiej, przy jednoczesnym utrzymaniu obowiązkowego rdzenia treści w obu dyscyplinach.
4	Układ zajęć w harmonogramie realizacji programu studiów nie zapewnia wszystkim studentom kierunku osiągnięcia kompetencji odpowiadających charakterystyce P7S_WG siódmego poziomu PRK w zakresie wszystkich dyscyplin naukowych, do których został on przyporządkowany	Konstrukcja programu turystyki ma charakter sekwencyjny i zapewnia, że każdy student – niezależnie od wyborów w ramach modułów specjalnościowych – realizuje obowiązkowy rdzeń treści kształcenia obejmujący zarówno nauki o Ziemi i środowisku, jak i geografię społeczno-ekonomiczną i gospodarkę przestrzenną. Rdzeń ten obejmuje moduły środowiskowo-krajobrazowe oraz przestrzenno-społeczno-ekonomiczne (m.in. odnoszące się do krajobrazu i walorów turystycznych, uwarunkowań przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych rozwoju turystyki, zagrożeń dla współczesnej turystyki, planowania i zagospodarowania turystycznego, organizacji i obsługi ruchu turystycznego, atrakcji turystycznych), co gwarantuje, że wszyscy studenci uzyskują pogłębioną wiedzę właściwą dla obu dyscyplin. Jednocześnie program zawiera moduły integrujące perspektywę obu dyscyplin i wzmacniające wymagania P7S_WG poprzez pracę z teoriami, metodami i współczesnymi problemami badawczymi właściwymi dla turystyki: Warsztat badań w turystyce (projektowanie badań, dobór metod, praca na źródłach i danych, wnioskowanie), GIS w turystyce (krytyczna praca z danymi przestrzennymi, analizy i prezentacja wyników) oraz Zastosowanie statystyki w turystyce (analiza ilościowa i interpretacja). Moduły te są realizowane w taki sposób, aby studenci nie tylko „poznawali treści”, lecz wykazywali pogłębione rozumienie ujęć teoretycznych i metodologicznych oraz potrafili je zastosować do

		rozwiązywania problemów badawczych – co stanowi istotę kompetencji wiedzy w ujęciu P7S_WG. Harmonogram studiów wspiera progresję kompetencji: we wcześniejszej fazie kształcenia studenci uzyskują pogłębioną wiedzę kierunkową w obu dyscyplinach oraz kompetencje narzędziowe, natomiast w dalszej fazie – w ramach seminarium i pracowni magisterskiej oraz zadań badawczych – dokonują pogłębienia i integracji tej wiedzy w kontekście konkretnego problemu naukowego. Należy podkreślić, że choć praca magisterska (ze swej natury) może być osadzona dominująco w jednej z dyscyplin, to układ programu zapewnia wszystkim studentom osiągnięcie pogłębionej wiedzy w zakresie obu dyscyplin przyporządkowania poprzez obowiązkowe moduły rdzeniowe i moduły integrujące. Osiągnięcie kompetencji P7S_WG jest ponadto weryfikowane w sposób systematyczny: poprzez zadania wymagające pracy na literaturze (w tym obcojęzycznej), analizy danych i studiów przypadków, projekty oraz elementy badawcze realizowane w toku zajęć, a finalnie poprzez przygotowanie pracy magisterskiej i egzamin dyplomowy. W konsekwencji układ zajęć w harmonogramie realizacji programu zapewnia wszystkim studentom osiągnięcie pogłębionej wiedzy odpowiadającej P7S_WG w zakresie obu dyscyplin, do których kierunku turystyka został przyporządkowany.
5	Małe zróżnicowanie metod dydaktycznych, które nie prowadzą w sposób celowy do osiągnięcia efektów uczenia się we wszystkich kategoriach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.	Metody dydaktyczne są dobierane celowo do charakteru treści kształcenia, profilu ogólnoakademickiego oraz do zakładanych efektów uczenia się w trzech kategoriach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W programie występuje zróżnicowany zestaw metod problemowych, projektowych, analitycznych i terenowych, a ich zastosowanie jest powiązane z narzędziami weryfikacji efektów uczenia się (projekty, raporty, analizy danych, prezentacje, dyskusje, zadania praktyczne, testy i zaliczenia). W konsekwencji studenci osiągają efekty nie tylko poprzez przyswajanie treści, ale również poprzez wykonywanie zadań wymagających samodzielnego i zespołowego zastosowania wiedzy w analizie i rozwiązywaniu problemów turystyki. W kategorii wiedzy dominują metody ukierunkowane na pogłębione rozumienie zjawisk i koncepcji (wykład problemowy, analiza literatury – także obcojęzycznej, praca na studiach przypadków, dyskusja moderowana), szczególnie w modułach problemowych i kierunkowych (m.in. krajozobraz w turystyce, uwarunkowania turystyki, zagrożenia, nowe trendy). Wiedza jest rozwijana w powiązaniu z aktualnymi wynikami badań i przykładami empirycznymi, co wzmacnia charakterystyki poziomu PRK 7. W kategorii umiejętności kluczowe są metody aktywizujące i praktyczno-analityczne: praca projektowa (indywidualna i zespołowa), analiza danych i wnioskowanie, wykonywanie

		raportów i opracowań, rozwiązywanie problemów, a także metody narzędziowe (m.in. GIS w turystyce, zastosowania ICT, analiza statystyczna). Umiejętności badawcze i analityczne są rozwijane w sposób ciągły w ramach modułów Warsztat badań w turystyce, GIS/statystyka, a także w ciągu dyplomowym (seminarium i praca magisterska), gdzie studenci przechodzą pełny cykl badawczy: problem–metody–dane–analiza–wnioski–prezentacja. W kategorii kompetencji społecznych program wykorzystuje metody wymagające współpracy, komunikacji i odpowiedzialności: praca zespołowa i projektowa, prezentacje wyników, dyskusje i debaty, elementy tutoringu/seminaryjnego prowadzenia pracy badawczej oraz zadania realizowane w warunkach zbliżonych do zawodowych. Szczególnie istotne są moduły związane z obsługą ruchu turystycznego i organizacją przedsięwzięć, w których studenci uczą się komunikacji z interesariuszami, koordynacji działań, przyjmowania ról w zespole, rozwiązywania sytuacji problemowych i podejmowania decyzji – co bezpośrednio przekłada się na kształtowanie kompetencji społecznych absolwenta kierunku. Dodatkowo program obejmuje formy terenowe (ćwiczenia terenowe i działania projektowe powiązane z pozyskiwaniem danych empirycznych), które z natury wymagają integrowania wiedzy i umiejętności oraz rozwijają kompetencje społeczne (współpraca w terenie, odpowiedzialność, organizacja pracy, komunikacja). Różnicowanie metod dydaktycznych jest zatem zapewnione na poziomie programu i modułów, a dobór metod pozostaje funkcjonalnie powiązany z zakładanymi efektami uczenia się we wszystkich trzech kategoriach.
6	Niewłaściwa organizacja i realizacja praktyk zawodowych.	Organizacja i realizacja praktyk zawodowych na kierunku turystyka są prowadzone w sposób sformalizowany, jednolity i możliwy do weryfikacji, ponieważ praktyki zostały włączone do programu studiów jako integralny element procesu kształcenia i podlegają regulacjom wewnętrznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz rozwiązaniom wydziałowym. Praktyki posiadają określony wymiar, termin i zasady zaliczania, a przebieg praktyk jest dokumentowany w sposób umożliwiający ocenę osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Praktyka zawodowa jest realizowana w wymiarze 15 dni (90 godzin) i odpowiada 3 punktom ECTS. Jest przewidziana na pierwszym roku studiów i zaliczana po zakończeniu semestru drugiego; może być realizowana w trakcie roku akademickiego lub w okresie wakacyjnym. Model organizacyjny praktyk łączy autonomię studenta w wyborze miejsca odbywania praktyki z mechanizmami zapewniania jakości. Student może wybrać instytucję samodzielnie lub skorzystać z listy sprawdzonych

		praktykodawców. Niezależnie od sposobu wyboru, miejsce praktyki podlega wstępnej weryfikacji przez opiekuna praktyk po stronie uczelni, który ocenia, czy profil instytucji oraz planowane zadania pozwolą na realizację celów i efektów praktyki. Dzięki temu praktyki odbywają się w podmiotach adekwatnych do specyfiki kierunku (m.in. przedsiębiorstwa i instytucje branży turystycznej, organizacje turystyczne, podmioty zarządzające atrakcjami i ruchem turystycznym, instytucje kultury, jednostki samorządowe realizujące zadania w obszarze turystyki). Praktyki są realizowane pod podwójnym nadzorem: opiekuna akademickiego (koordynacja, wsparcie organizacyjne i merytoryczne, zaliczenie) oraz opiekuna zakładowego w instytucji przyjmującej (organizacja pracy studenta, bieżący nadzór, obserwacja wykonywanych zadań). Opiekun zakładowy obserwuje sposób wykonywania powierzonych czynności w warunkach pracy, w tym jakość komunikacji, samodzielność, terminowość, odpowiedzialność oraz stosowanie standardów obowiązujących w danej instytucji. Opiekunowie pozostają w stałym kontakcie organizacyjnym i merytorycznym, co umożliwia bieżące reagowanie na ewentualne trudności oraz doprecyzowanie zakresu zadań w taki sposób, aby odpowiadały one efektom uczenia się. Weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się w ramach praktyk ma charakter wieloźródłowy i obejmuje zarówno dokumentację sporządzaną przez studenta, jak i ocenę instytucji przyjmującej. Warunkiem zaliczenia praktyki jest realizacja uzgodnionego zakresu zadań oraz przedłożenie sprawozdania/raportu z praktyk, zawierającego opis wykonywanych czynności i nabytych kompetencji, a także samoocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Integralną częścią dokumentacji jest opinia opisowa opiekuna zakładowego wraz z oceną, w której opiekun formułuje wnioski dotyczące stopnia przygotowania studenta, realizacji zadań i osiągnięcia efektów praktyk. Ostatecznego zaliczenia dokonuje opiekun akademicki, uwzględniając komplet dokumentów, zgodność z efektami uczenia się i wnioski z opinii instytucji przyjmującej. Taki sposób zaliczania pozwala na realne potwierdzanie efektów uczenia się, w szczególności w obszarze umiejętności praktycznych (organizacja i obsługa ruchu turystycznego, współpraca z interesariuszami, realizacja zadań w środowisku zawodowym) oraz kompetencji społecznych (odpowiedzialność, komunikacja, praca zespołowa, kultura organizacyjna). W zakresie doskonalenia jakości praktyk prowadzone są cykliczne działania ewaluacyjne w ramach systemu zapewniania jakości kształcenia. W ujęciu corocznym analizuje się przebieg praktyk, dobór instytucji, zgodność realizowanych zadań z efektami uczenia się oraz informację zwrotną od studentów i praktykodawców. Na tej podstawie
--	--	--

		lista rekomendowanych praktykodawców jest aktualizowana, a w przypadku sygnałów o nieadekwatności miejsca praktyk – podejmowane są działania korygujące (np. ograniczenie rekomendacji, doprecyzowanie wymagań wobec instytucji, wzmocnienie monitorowania). Dodatkowo lista sprawdzonych praktykodawców jest weryfikowana dwutorowo, również z udziałem interesariusza zewnętrznego – Śląskiej Izby Turystyki – co zwiększa wiarygodność doboru miejsc praktyk oraz ich zgodność z realnymi standardami i potrzebami rynku turystycznego.
--	--	---

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Dobre praktyki:

- **powiązanie treści kształcenia z działalnością naukową jednostek prowadzących** – program konstruowany jest w oparciu o aktualne kierunki badań, dzięki czemu studenci pracują nad problemami i przykładami osadzonymi w praktyce badawczej kadry;
- **planowanie harmonogramu z uwzględnieniem stałego pasma konsultacyjnego i przerw poprawiających komfort studiowania** – w organizacji tygodnia dydaktycznego stosuje się rozwiązania ograniczające kolizje zajęć z konsultacjami oraz wspierające efektywną pracę studentów i prowadzących;
- **stały i intensywny komponent terenowy w programie** – ćwiczenia terenowe (w tym pilotowanie wycieczek) oraz ćwiczenia magisterskie są zaplanowane jako pełnoprawne moduły rozwijające kompetencje praktyczne, organizacyjne i analityczne w warunkach rzeczywistych;
- **systemowe wsparcie metodyczne i organizacyjne** – opracowywane są materiały szkoleniowe dla kadry (dotyczące m.in. postępowania w sytuacjach konfliktowych i pracy z osobami w kryzysie) oraz dla studentów (przygotowujące do kształcenia z wykorzystaniem metod i technik na odległość, zasad BHP oraz funkcjonowania w środowisku uczelni, w tym na platformie e-learningowej UŚ w ramach Vademecum studenckiego).

3. Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji oraz kryteria kwalifikacji na studia turystyka (studia II stopnia) – Uniwersytet Śląski w Katowicach

Postępowanie kwalifikacyjne na studia II stopnia na kierunku turystyka ma charakter sformalizowany i jest prowadzone na podstawie corocznie przyjmowanej (z wyprzedzeniem) uchwały Senatu UŚ określającej warunki i tryb rekrutacji na dany rok akademicki. Dla naboru na rok akademicki 2026/2027 podstawowym dokumentem jest Uchwała nr 122/2025 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 czerwca 2025 r. (wraz z załącznikami kierunkowymi), publikowana w serwisie dla kandydatów:

<https://us.edu.pl/kandydat/rekrutacja-na-studia-krok-po-kroku/kryteria-przyjec-na-rok-akademicki-2026-2027-2/> .

plik uchwały (PDF): https://us.edu.pl/kandydat/wp-content/uploads/sites/13/Kandydat/Kryteria-2026-2027/uchwala_122_2025-1.pdf .

Rekrutacja prowadzona jest z wykorzystaniem systemu **IRK – Internetowa Rejestracja Kandydatów**:

Na poziomie organizacyjnym postępowanie realizuje **Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna (WKR)** powoływana na dany nabór; kandydat uzyskuje komplet informacji o wymaganych dokumentach, terminach i zasadach w IRK oraz w serwisie wydziałowym.

Informacja rekrutacyjna i przejrzystość zasad

Aktualne informacje o kierunku, w tym o przebiegu studiów i elementach programu (w tym specjalnościach) publikowane są w serwisie Wydziału Nauk Przyrodniczych:

<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/kierunki-studiow/turystyka-2/> .

Strona ta stanowi podstawowy kanał komunikacji „ofertowej” i porządkuje informacje dla kandydatów (opis studiów, atuty, specjalności, rekrutacja).

Wymagania stawiane kandydatom (kwalifikacje wstępne)

O przyjęcie na studia II stopnia mogą ubiegać się osoby posiadające dyplom ukończenia studiów wyższych (licencjat, inżynier, magister lub równoważny), w tym dyplom uznany za równoważny w przypadku ukończenia studiów za granicą. W kryteriach dla kierunku wskazuje się, że rekrutacja jest otwarta dla absolwentów kierunków z obszaru **turystyki, geografii oraz dyscyplin pokrewnych** (w praktyce: m.in. geografia i obszary powiązane z profilem kierunku), z uwzględnieniem zasad rankingowych.

Wymaganiem formalnym związanym ze specyfiką zajęć (w tym terenowych) jest również **zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia studiów na kierunku**.

W przypadku kandydatów po studiach I stopnia realizowanych na kierunkach innych niż wiodące dla profilu turystyki, możliwe jest przyjęcie na studia przy jednoczesnym zastosowaniu mechanizmów „wyrównawczych” – tj. zobowiązania do uzupełnienia różnic programowych, jeżeli analiza dotychczasowych efektów uczenia się wykaże istotne rozbieżności wobec programu studiów II stopnia (w terminie i trybie wskazanym przez właściwy organ). Rozwiązanie to wzmacnia spójność efektową programu i pozwala utrzymać jednolity poziom przygotowania studentów w obszarach kluczowych dla profilu kierunku (m.in. analizy przestrzennej, diagnozy uwarunkowań rozwoju turystyki, metod pracy badawczej) (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/kierunki-studiow/turystyka-2/>).

Kryteria kwalifikacji kandydatów (studia II stopnia)

Zgodnie z opublikowanymi kryteriami, o przyjęciu na studia decyduje miejsce na liście rankingowej, tworzonej na podstawie sumy składowych obejmujących **ocenę na dyplomie** oraz **średnią ocen ze studiów**.

Kwalifikacja odbywa się w ramach limitu miejsc ustalonego dla kierunku w danym naborze.

Kompetencje cyfrowe i wsparcie techniczne w procesie rekrutacji i studiowania
UŚ komunikuje wymagania dotyczące kompetencji cyfrowych, w tym związanych z rekrutacją i studiowaniem (platformy, logowanie, podstawowe narzędzia pracy). Informacje te są powiązane z infrastrukturą wsparcia (serwisy dot. kształcenia zdalnego i narzędzia uczelniane). Przykładowo:

serwis kształcenia zdalnego: <https://zdalny.us.edu.pl/>

Centrum Kształcenia na Odległość: <https://el.us.edu.pl/cko/>.

Dodatkowo, UŚ wskazuje możliwość korzystania ze stanowisk komputerowych i infrastruktury uczelnianej – co wprost wspiera osoby, które nie dysponują własnym sprzętem lub czasowo nie mają do niego dostępu:

<https://us.edu.pl/student/wda/skarbiec-wiedzy/stanowiska-komputerowe-do-pracy/>.

Profilowanie ścieżki kształcenia (informacja dla kandydatów)

Na kierunku turystyka kandydat otrzymuje informację o możliwościach profilowania kształcenia w ramach modułów fakultatywnych.

W praktyce rekrutacyjnej informacja ta pełni podwójną funkcję:

- umożliwia kandydatowi ocenę dopasowania studiów do planów zawodowych (branża turystyczna, administracja, instytucje kultury, sektor usług),
- wyznacza obszary, w których kandydat powinien liczyć się z pogłębieniem kompetencji na poziomie PRK 7 (w tym analitycznych i projektowych).

Cudzoziemcy – wymogi językowe i tryb potwierdzania kompetencji

O przyjęcie na studia w języku polskim może ubiegać się również cudzoziemiec, przy czym wymagana jest **znajomość języka polskiego** potwierdzona odpowiednim dokumentem lub w trybie przewidzianym procedurami uczelni. W praktyce UŚ odsyła do rozwiązań obejmujących m.in. ścieżki potwierdzania kompetencji językowych oraz wsparcie informacyjne dla kandydatów z zagranicy (w tym zasady rekrutacji cudzoziemców publikowane w materiałach rekrutacyjnych). W regulacjach obowiązujących na Uniwersytecie uwzględnia się zasady wynikające z Ustawy z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej (<https://us.edu.pl/kandydat/cudzoziemcy/wazne-zmiany-dla-kandydatow-zagranicznych-2025-2026/>).

3.2. Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się, okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni (w tym zagranicznej)

1) Podstawy formalne i zasada „ekwiwalentności efektów”

Uznawanie osiągnięć uzyskanych poza UŚ (zaliczeń, modułów, okresów kształcenia) odbywa się w oparciu o obowiązujące akty wewnętrzne UŚ dotyczące toku studiów oraz dokumentowania osiągnięć (w tym rozwiązania USOS/USOSweb). Dla kierunku turystyka kluczowe jest podejście oparte na **porównaniu efektów uczenia się** (a nie wyłącznie nazw przedmiotów) – tak, aby zaliczenia dokonane w innej uczelni były zgodne z profilem i poziomem kształcenia (PRK 7) oraz z przyporządkowaniem kierunku do dyscyplin: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

2) Uznawanie zaliczeń i przeniesienia z uczelni krajowej

W przypadku przeniesienia z innej uczelni lub ubiegania się o uznanie wcześniej zaliczonych zajęć, student składa wniosek wraz z dokumentacją potwierdzającą uzyskane osiągnięcia (np. wykaz zaliczeń, sylabusy, potwierdzenie liczby ECTS, opis treści). Rozstrzygnięcie podejmowane jest w trybie przewidzianym dla indywidualnych spraw studenta, z zachowaniem zasady, że uznanie nie może prowadzić do „ominięcia” kluczowych efektów uczenia się programu Turystyki (w szczególności efektów badawczych i analitycznych, rozwijanych m.in. w modułach warsztatowych, narzędziowych i seminariach).

3) Uznawanie okresów kształcenia w uczelni zagranicznej (np. Erasmus+)

Uznawanie osiągnięć zdobytych w uczelni zagranicznej ma charakter dwustopniowy:
a) **etap planowania** – uprzednie uzgodnienie programu mobilności (Learning Agreement) i zakładanych efektów uczenia się;

b) **etap rozliczenia** – uznanie osiągnięć na podstawie dokumentacji z uczelni przyjmującej (Transcript of Records / wykaz zaliczeń) oraz oceny zgodności efektów.

Wydziałowa informacja o kierunku wprost komunikuje możliwość studiowania w ramach programów wymiany międzynarodowej (Erasmus+), co – obok wartości umiędzynarodowienia – ma również wymiar „programowy” (porównywalność efektów i ECTS).

3.3. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów (PEU / RPL)

1) Podstawa prawna

W Uniwersytecie Śląskim funkcjonuje formalna procedura **potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów** (np. w pracy zawodowej, szkoleniach, działalności projektowej). Procedura ta jest umocowana zarówno w prawie powszechnym, jak i w aktach wewnętrznych UŚ, w szczególności:

Uchwała nr 432/2019 Senatu UŚ w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów (serwis aktów prawnych UŚ): <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/3221/5/> (w niektórych sieciach dostęp może wymagać uwierzytelnienia).

Zarządzenie nr 5/2020 Rektora UŚ w sprawie sposobu naliczania opłaty oraz wzoru umowy dotyczącej odpłatności za procedurę PEU: <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/179/5/>.

przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stanowiące podstawę dopuszczalności i limitów PEU (tekst jednolity – ISAP):

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668>.

2) Zakres i ograniczenia

W ramach PEU:

Potwierdzenie odbywa się na poziomie **modułów** – zaliczenie następuje poprzez wykazanie osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do modułu.

Zastosowanie ma limit ustawowy – możliwe jest zaliczenie w tym trybie **nie więcej niż 50% punktów ECTS** przewidzianych programem studiów (ograniczenie służące zachowaniu integralności programu).

Przyznane punkty ECTS odpowiadają programowi studiów, a uzyskane oceny są ujmowane w dokumentacji toku studiów zgodnie z zasadami UŚ.

Procedura ma charakter **odpłatny**, według zasad określonych zarządzeniem rektorskim i umową.

3) Organizacja postępowania na kierunku turystyka

Wnioskodawca składa wniosek wraz z dokumentacją potwierdzającą osiągnięte efekty (np. opis doświadczenia, portfolio, potwierdzenia wykonywanych zadań, certyfikaty, rezultaty projektów). Weryfikacja odbywa się komisyjnie, z udziałem osób merytorycznie związanych z modułami, których efekty mają zostać potwierdzone (co wzmacnia rzetelność oceny i zgodność efektową).

Dla turystyki PEU może w praktyce dotyczyć w szczególności modułów, w których efekty są osiągalne w drodze doświadczenia zawodowego: m.in. obszary organizacji usług turystycznych, zarządzania i obsługi klienta, działań promocyjnych i informacyjnych, a także (w uzasadnionych przypadkach) wybranych kompetencji narzędziowych (ICT) – o ile wnioskodawca udokumentuje ich poziom odpowiadający wymaganiom PRK 7.

3.4. Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów oraz działania podejmowane na podstawie tych informacji

Monitorowanie postępów studentów na kierunku turystyka ma charakter ciągły, wieloźródłowy i instytucjonalizowany. Obejmuje ono zarówno dane ilościowe (twarde wskaźniki toku studiów), jak i jakościowe (informacja zwrotna, analiza narzędzi weryfikacji, hospitacje), zgodnie z rozwiązaniami Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK) na Wydziale Nauk Przyrodniczych.

1) Zakres monitoringu

W praktyce kierunku analizuje się m.in.:

- a) **etap wejścia na studia** – liczba kandydatów, liczba przyjętych i wpisanych, struktura „wejścia” (zróznicowanie kierunków I stopnia), dynamika naboru w kolejnych latach;
- b) **przebieg studiów** – zaliczanie etapów, realizacja ECTS, obserwacja modułów o podwyższonym ryzyku niezaliczeń, powtarzanie semestru, rezygnacje;
- c) **dyplomowanie** – terminowość realizacji seminariów, składania pracy i obron, analiza przyczyn opóźnień;
- d) **jakość weryfikacji efektów uczenia się** – w tym analiza rozkładu ocen i zgodności narzędzi weryfikacji z sylabusami.

2) Narzędzia i źródła danych

W monitoringu wykorzystuje się w szczególności:

IRK – Internetowa Rejestracja Kandydatów (system rekrutacyjny; analiza danych dotyczących naboru, m.in. liczby kandydatów, preferencji, progów kwalifikacyjnych i wyników rekrutacji).

USOS/USOSweb – Uniwersytecki System Obsługi Studiów / USOSweb (internetowy serwis USOS dla studentów i pracowników) (system dokumentowania przebiegu studiów: rejestracje, protokoły zaliczeń i egzaminów, oceny, punkty ECTS, a także analiza danych semestralnych i wskaźników toku studiów).

APD – Archiwum Prac Dyplomowych (system obsługi procesu dyplomowania oraz archiwizacji prac dyplomowych; obejmuje m.in. składanie pracy, zatwierdzanie elementów formalnych i procedury poprzedzające obronę).

Ankietyzacja zajęć dydaktycznych – realizowana w oparciu o zarządzenie rektorskie dotyczące ankiet oceny pracy dydaktycznej; Zarządzenie nr 3 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 14 stycznia 2022 roku (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/narzedzia-monitorowania-jakosci-ksztalcenia/ankieta-oceny-pracy-dydaktycznej-nauczyciela-akademickiego/>)

Procedury wydziałowe SZJK – w tym opisany przez WNP „system weryfikacji efektów uczenia się” obejmujący monitorowanie wyników w USOS, rozmowy wyjaśniające, analizę narzędzi weryfikacji i ewentualne rekomendacje zmian sylabusów lub programu.

3) Odpowiedzialność i udoskonalenie

Na WNP mechanizm monitoringu jest opisany proceduralnie: Rada Dydaktyczna (RDKS) analizuje wyniki weryfikacji w oparciu o dane z USOS (w tym sytuacje skrajne, gdy średnia ocen z danej weryfikacji dąży do wartości 2,0 lub 5,0), a następnie Dyrekcja Kierunku podejmuje działania: rozmowy wyjaśniające, analiza narzędzi, polecenie udoskonalenia narzędzi/sylabusów lub przedstawienie propozycji modyfikacji programu.

4) Działania podejmowane na podstawie wyników monitoringu

W zależności od rodzaju sygnału uruchamiane są m.in.:

- działania dydaktyczne (doprecyzowanie kryteriów oceniania, modyfikacja narzędzi weryfikacji, hospitacje doskonalące),
- działania organizacyjne (racjonalizacja obciążeń semestralnych, ujednolicenie standardów w grupach, korekty harmonogramowe),
- działania wspierające dyplomowanie (etapowanie pracy w seminariach, dodatkowe konsultacje, wczesne rozpoznanie ryzyka opóźnień),

- analiza przyczyn rezygnacji i wypracowanie rozwiązań ograniczających odsiew (w tym w dialogu ze studentami i interesariuszami).

Szczegółowy opis tych działań wraz z przykładami zawarty jest w kryterium 10.

3.5. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

1) Zasada kompletności weryfikacji

Zaliczenie modułu następuje po pozytywnym zweryfikowaniu osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do modułu – w logice efektowej programu studiów (moduły obowiązkowe i wybieralne, seminaria, praktyki, moduły terenowe). Na II stopniu szczególne znaczenie ma weryfikacja efektów związanych z analizą i interpretacją zjawisk turystycznych, pracą z danymi (w tym przestrzennymi) oraz kompetencjami badawczymi rozwijanymi w ramach seminariów i pracy magisterskiej.

2) Transparentność zasad – sylabus jako podstawowy instrument

Podstawowym narzędziem zapewniającym przejrzystość weryfikacji są **sylabusy w karcie kierunku**, w których określa się: metody weryfikacji, kryteria oceny i składowe zaliczenia/egzaminu, ogólne treści kształcenia. Student uzyskuje informację o wymaganiach na początku realizacji modułu, a w przypadku modułów prowadzonych przez kilka osób stosuje się zasadę ujednolicenia kryteriów (rola koordynatora).

3) Adekwatność metod do formy zajęć i rodzaju efektów (W/U/K)

Dobór narzędzi weryfikacji jest powiązany z formą zajęć (wykład/ćwiczenia/laboratorium/seminarium/teren) i typem efektu:

- dla efektów wiedzy – egzaminy, kolokwia, testy problemowe, analiza literatury;
- dla efektów umiejętności – projekty, raporty, zadania analityczne i narzędziowe (ICT/GIS), opracowania terenowe;
- dla kompetencji społecznych – ocena pracy zespołowej, odpowiedzialności za rolę, komunikacji i rzetelności (w tym etyki i odpowiedzialności w pracy z danymi).

4) Terminy, poprawy i tryby odwoławcze

Weryfikacja obejmuje terminy podstawowe i poprawkowe oraz możliwość skorzystania z trybów przewidzianych dla sytuacji spornych (w tym – przy spełnieniu przesłanek – zaliczenie/egzamin komisyjny).

5) Dokumentowanie wyników

Wyniki weryfikacji są dokumentowane w systemach UŚ:

- **USOS/USOSweb** – protokoły zaliczeń i egzaminów, oceny, ECTS;
- **APD** – obsługa prac dyplomowych oraz formalnych etapów dyplomowania.

3.6. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się – rozwiązania stosowane na kierunku turystyka

Dobór metod weryfikacji na kierunku wynika z:

- profilu ogólnoakademickiego i poziomu PRK 7,
- przyporządkowania do dyscyplin (nauki o Ziemi i środowisku; geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna),
- struktury programu (moduły specjalnościowe, narzędziowe, terenowe, praktyki, seminaria)
- rozwiązań uczelnianych dotyczących jakości i dokumentowania toku studiów.

3.6.1. Metody weryfikacji efektów badawczych (warsztat naukowy, analizy)

Na II stopniu studiów wyraźnie rośnie udział efektów o charakterze badawczym: projektowanie

badania, dobór źródeł, krytyczna analiza literatury, interpretacja danych i wnioskowanie. Weryfikacja obejmuje:

- raporty badawcze i opracowania terenowe,
- projekty semestralne (diagnostyczne i planistyczne),
- zadania analityczne (statystyka, praca na danych),
- ocenę postępów w seminariach magisterskich (logika etapowania pracy).

3.6.2. Moduły narzędziowe (ICT/GIS) – weryfikacja „produktem”

W obszarach ICT i GIS dominują metody praktyczne: wykonanie analizy, opracowanie produktu cyfrowego, przygotowanie map/raportów, prezentacja wyników. Taka metoda jest zgodna z rynkowym charakterem kompetencji (umiejętność operacyjnego wykorzystania narzędzi) i jednocześnie wpisuje się w profil ogólnoakademicki (interpretacja i uzasadnienie doboru danych oraz metod analizy).

3.6.3. Zajęcia terenowe i praktyki – weryfikacja w warunkach rzeczywistych

Weryfikacja efektów na zajęciach terenowych i praktykach obejmuje:

- ocenę realizacji zadań w terenie/institucji,
- dokumentację rezultatów (sprawozdanie/raport/prezentacja),
- ocenę kompetencji organizacyjnych i zespołowych.

Organizacja praktyk zawodowych w UŚ jest uregulowana odrębnym zarządzeniem rektorskim (Zarządzenie nr 70 Rektora UŚ z dnia 9 maja 2025 r.):

<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/8663/5/>.

3.6.4. Weryfikacja w kształceniu zdalnym

Jeżeli moduł realizowany jest z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, weryfikacja efektów odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w aktach prawa wewnętrznego dotyczących kształcenia zdalnego (Zarządzenie nr 176 Rektora UŚ z 15.10.2021 r. – link do aktu): <https://us.edu.pl/pracownik//sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/niezbednik-prawny/> (sekcja: Kształcenie na odległość).

3.7. Zasady, warunki i tryb dyplomowania – turystyka

Dyplomowanie na kierunku turystyka ma charakter jednolity w skali Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i jest realizowane w oparciu o procedury elektroniczne (USOSweb/APD). Zapewnia to przejrzystość procesu, kompletność dokumentacji, standaryzację działań administracyjnych oraz możliwość bieżącej kontroli jakości, w tym weryfikację samodzielności przygotowania pracy dyplomowej.

1) Podstawy proceduralne – APD i weryfikacja samodzielności pracy

Podstawą formalną dyplomowania jest Zarządzenie nr 201 Rektora UŚ z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie procedury składania i archiwizowania prac dyplomowych <https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5395/5/?reporef=%2F%3Fsearch-global%3Dzarz%25c4%2585dzenie%2Bnr%2B201%252f2021>).

Procedura jest dostępna wraz z instrukcjami na stronie WNP dotyczącej prac dyplomowych: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/prace-dyplomowe/>.

Składanie pracy odbywa się w systemie APD: <https://apd.us.edu.pl/>.

Weryfikacja samodzielności pracy realizowana jest zgodnie z obowiązującymi procedurami uczelnianymi, co stanowi integralny element zapewniania jakości dyplomowania.

2) Warunki dopuszczenia do egzaminu dyplomowego

Warunkiem przystąpienia do egzaminu dyplomowego jest w szczególności:

- zaliczenie wszystkich modułów przewidzianych programem studiów (osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się),
- złożenie pracy dyplomowej w trybie APD po jej akceptacji przez promotora,
- dopełnienie formalności w USOSweb (m.in. podanie o dopuszczenie do egzaminu dyplomowego oraz podanie o wydanie dokumentów).

3) Tematyka pracy, powiązanie z dyscyplinami oraz wymagania merytoryczne

Tematyka pracy magisterskiej pozostaje w zgodzie z kierunkiem turystyka oraz z dyscyplinami, do których kierunku jest przyporządkowany, tj. **nauki o Ziemi i środowisku** oraz **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**. Dobór problematyki oraz metodyki jest wspierany przez realizację seminariów i zajęć badawczych (m.in. warsztat badań, moduły analityczne i projektowe), co sprzyja przygotowaniu prac opartych na własnych analizach empirycznych i poprawnym warsztacie naukowym.

Praca magisterska (II stopień) w porównaniu do pracy licencjackiej wyróżnia się zakresem i poziomem wymagań, co odzwierciedla progres kompetencji na poziomie PRK 7. W szczególności od pracy magisterskiej oczekuje się:

- samodzielnego sformułowania problemu badawczego oraz celów i pytań badawczych (lub hipotez) i ich uzasadnienia w odniesieniu do stanu badań,
- krytycznego przeglądu literatury (w tym literatury obcojęzycznej) i poprawnego osadzenia pracy w kontekście teoretycznym,
- zastosowania adekwatnych metod badawczych i poprawnej operacjonalizacji zmiennych/kategorii analitycznych,
- pozyskania i opracowania materiału empirycznego (np. dane terenowe, ankiety/wywiady, analiza dokumentów i danych statystycznych, analizy przestrzenne/GIS) oraz samodzielnej interpretacji wyników,
- prezentacji wyników i wniosków w układzie właściwym dla pracy naukowej (w tym dyskusji i rekomendacji) oraz zachowania standardów rzetelności naukowej i poprawności formalnej.

W konsekwencji praca magisterska ma charakter bardziej analityczny i badawczy niż praca licencjacka: wymaga większej samodzielności metodologicznej, pogłębionej argumentacji oraz wyższego poziomu syntezy i krytycznej interpretacji uzyskanych wyników.

4) Złożenie pracy w APD i czynności formalne (elektroniczny obieg)

Student – po akceptacji promotora – wprowadza do APD plik pracy oraz wymagane metadane (streszczenia, słowa kluczowe), składa oświadczenia, a następnie inicjuje dalsze czynności w USOSweb zgodnie z procedurami obowiązującymi na WNP.

5) Skład komisji dyplomowej, dobór osób i przebieg egzaminu dyplomowego

Dobór osób biorących udział w komisjach dyplomowych został uporządkowany w powiązaniu z przyporządkowaniem kierunku do dwóch dyscyplin. **Komisja dyplomowa jest dobierana zgodnie z dyscypliną, w ramach której przygotowano pracę (nauki o Ziemi i środowisku albo geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna)**, co zapewnia merytoryczną adekwatność oceny oraz właściwą weryfikację efektów uczenia się.

Egzamin dyplomowy przeprowadzany jest przed **komisją trzyosobową**, w skład której wchodzi:

- **przewodniczący komisji,**
- **promotor,**
- **recenzent.**

Przebieg egzaminu ma uporządkowaną strukturę:

1. **Przewodniczący** otwiera egzamin i prosi studenta o krótkie scharakteryzowanie pracy (cel, problem badawczy, zastosowane metody, najważniejsze wyniki i wnioski).
2. **Promotor** zadaje **dwa pytania**,

3. Recenzent zadaje jedno pytanie.

Taka organizacja egzaminu dyplomowego wzmacnia końcową weryfikację osiągnięcia efektów uczenia się na poziomie PRK 7, w szczególności w zakresie: umiejętności analizy i syntezy, doboru i obrony metodyki badawczej, interpretacji danych oraz komunikacji wyników i argumentacji.

6) Powiązanie dyplomowania z systemem jakości (monitorowanie procesu dyplomowania)

Proces dyplomowania jest elementem systemu zapewniania jakości kształcenia na WNP i obejmuje monitorowanie m.in.: organizacji seminariów, przebiegu dyplomowania, jakości prac i recenzji oraz zgodności procesu z przyjętymi procedurami. Analiza doświadczeń z dyplomowania stanowi podstawę do doskonalenia organizacji procesu oraz wzmacniania komponentu badawczego w kształceniu na kierunku turystyka.

WNP publikuje instrukcję obsługi dla studentów:

<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/procedura-dyplomowania/>.

3.8. Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych (magisterskich) oraz nabywanie i weryfikacja kompetencji badawczych

Proces dyplomowania na kierunku turystyka jest ukierunkowany na systematyczne nabywanie przez studentki i studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej – od identyfikacji problemu badawczego, przez dobór metod i pozyskanie danych, po analizę, syntezę i obronę wniosków. Kluczową rolę pełnią moduły dyplomowe i badawcze (seminaria oraz pracownie magisterskie), które prowadzą studenta przez pełny cykl przygotowania pracy, w tym przygotowanie bibliografii i krytyczny przegląd literatury, operacjonalizację celu i pytań badawczych, dobór metodyki oraz prezentację wyników w dyskusji seminaryjnej.

1) Rodzaje prac dyplomowych (dominujące typy ujęć badawczych)

W pracach magisterskich występują – w różnych proporcjach i konfiguracjach – następujące typy opracowań (często łączone w ramach jednego projektu badawczego):

- **prace diagnostyczno-analityczne (case study destynacji/obszarów/produktów turystycznych)** – np. diagnoza uwarunkowań rozwoju turystyki, ocena atrakcyjności, analiza funkcji turystycznej, presji i konsekwencji rozwoju ruchu turystycznego;
- **prace planistyczno-projektowe** – np. propozycje kierunków rozwoju, elementy programowania i zagospodarowania turystycznego, koncepcje produktów/szlaków, rekomendacje dla interesariuszy;
- **prace oceniające (ewaluacyjne)** – np. ocena skutków wybranych działań i inwestycji, analiza ryzyk (w tym środowiskowych i społecznych), ocena dostępności, jakości usług, dopasowania oferty do segmentów odbiorców;
- **prace porównawcze** – np. porównania atrakcyjności i funkcjonowania obszarów, produktów, form turystyki, często z użyciem ujednoliconych kryteriów oceny.

2) Metodyka prac dyplomowych – nabywanie kompetencji naukowych i sposób ich weryfikacji

Metodyka prac dobierana jest do problemu badawczego i obejmuje zarówno podejścia właściwe dla dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku, jak i geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (często w ujęciu interdyscyplinarnym).

Najczęściej stosowane procedury badawcze (w układzie etapowym):

- **identyfikacja i uzasadnienie problemu badawczego** na podstawie przeglądu literatury (także krytycznej), dokumentów planistycznych i danych zastanych; formułowanie celu i pytań badawczych/hipotez oraz zakresu przestrzenno-czasowego opracowania.

- **dobór metodyki i narzędzi badawczych** adekwatnych do celu pracy (np. analiza przestrzenna, inwentaryzacja, metody ankietowe/wywiady, analiza treści/źródeł, metody waloryzacyjne, analiza ruchu turystycznego, analiza porównawcza).
- **pozyskanie i opracowanie danych:** praca w terenie (inwentaryzacja, obserwacje, dokumentacja), praca gabinetowa (dane statystyczne, bazy instytucjonalne, materiały kartograficzne i planistyczne), budowa wskaźników i kryteriów oceny, przygotowanie materiału do analiz.
- **analiza i interpretacja wyników** (ilościowa/jakościowa, przestrzenna i opisowa), formułowanie wniosków oraz rekomendacji; odniesienie do stanu badań i ram teoretycznych.
- **prezentacja wyników i obrona wniosków** – dyskusje seminaryjne, publiczna prezentacja wyników, przygotowanie streszczeń i słów kluczowych oraz ostateczna redakcja pracy (z uwzględnieniem zasad rzetelności naukowej i prawa autorskiego).

Weryfikacja osiągania kompetencji badawczych ma charakter ciągły i wieloetapowy:

- zaliczenia kolejnych modułów dyplomowych na podstawie **konkretnych produktów pracy badawczej** (plan pracy, stan badań, rozdziały: „materiał i metody”, „wyniki”, „dyskusja”, „wnioski”, kompletna bibliografia, przygotowane narzędzia badawcze i opracowany materiał empiryczny);
- ocena końcowa w ramach dyplomowania: praca magisterska podlega ocenie promotora i recenzenta, a egzamin dyplomowy stanowi finalną weryfikację efektów uczenia się – w tym umiejętności analizy, interpretacji danych, doboru metod oraz prezentacji i obrony rozwiązań/wniosków.

formalny obieg dyplomowania: złożenie pracy w systemie **APD** (<https://apd.us.edu.pl/>) oraz dopełnienie formalności w **USOSweb** zgodnie z procedurami publikowanymi na stronie wydziałowej (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/prace-dyplomowe/>) oraz <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/procedura-dyplomowania/>).

Powiązanie metodyki z efektami uczenia się (przykładowo, zgodnie z modułami dyplomowymi):

- na etapie wyboru tematu, krytycznego przeglądu literatury i budowy koncepcji pracy szczególnie wzmacniane są efekty: **W01** (wiedza o aktualnie dyskutowanych problemach i osiągnięciach w naukach turystycznych), **U01** (dobór źródeł, krytyczna analiza, synteza i prezentacja informacji), **K01** (interdyscyplinarność podejścia).
- na etapie realizacji badań i opracowania wyników oraz dyskusji wzmacniane są m.in. efekty związane z doбором metodyki, analizą i interpretacją oraz rzetelnością naukową i komunikacją wyników.

3) Tematyka prac dyplomowych – grupowanie tematyczne i przyporządkowanie do dyscyplin

Tematy prac dyplomowych odzwierciedlają przyporządkowanie kierunku do dwóch dyscyplin oraz profil ogólnoakademicki. Najczęściej pojawiają się następujące grupy tematyczne (z typowymi wątkami badawczymi):

A. Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku (wątki dominujące)

- krajobraz turystyczny i jego przekształcenia (waloryzacja, presja turystyczna, zmiany środowiskowe);
- turystyka na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych (np. parki narodowe), ryzyka środowiskowe, zrównoważone użytkowanie;
- geoturystyka i waloryzacja obiektów przyrodniczych (geostanowiska, trasy podziemne, parki krajobrazowe).

B. Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (wątki dominujące)

- turystyka miejska, przemysłowa i rola turystyki w rozwoju lokalnym (diagnozy, strategii, rewitalizacji i zmiany funkcji);
- organizacja rynku i usług turystycznych (produkt, infrastruktura, baza noclegowa, dostępność transportowa, segmenty rynku);

- turystyka kulturowa i eventowa, dziedzictwo i miejsca pamięci (w tym dostosowanie oferty do turystyki międzynarodowej);
- zachowania i trendy turystyczne (motywy, preferencje, sezonowość, wpływ mediów, zjawisko overtourismu).

4) Tematyka prac dyplomowych według promotorów (z grupowaniem tematycznym)

Poniżej przedstawiono dominujące nurty tematyczne prac – pogrupowane **wg promotorów i w obrębie promotorów: tematycznie** (z przykładami tytułów).

Promotor: dr hab. Sławomir Pytel, prof. UŚ

Turystyka miejska, przemysłowa i rozwój lokalny (diagnozy funkcji turystycznej, potencjału i wizerunku, rekomendacje rozwojowe):

- „Perspektywy rozwoju gminy Trzebinia w oparciu o turystykę wodną na akwenie Balaton”
- „Wpływ stereotypów i uprzedzeń na atrakcyjność turystyczną Sosnowca”

Środowisko i krajobraz w ujęciu problemowym (presja i konsekwencje rozwoju turystyki):

- „Wpływ overtourismu na destynacje turystyczne. Case study Kraków.”
- „Rekonstrukcja zamku w Bobolicach – upadek czy odrodzenie miejscowości turystycznej oraz jej wpływ na środowisko przyrodnicze”

Turystyka kulturowa i eventowa:

- „Gwarki jako przykład turystyki kulturowej w Tarnowskich Górach”
- „Turystyka filmowa jako alternatywa dla turystyki masowej”

Planowanie/produkty i ujęcia trendowe (analizy zjawisk, produkty i nisze rynkowe):

- „Wpływ fanów Gwiezdných Wojen na rozwój turystyki w Polsce”
- „Atrakcyjność wybranych ośrodków narciarskich w polskich Tatrach”

Promotor: dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ

Krajobraz i jego waloryzacja w turystyce (środowisko – krajobraz kulturowy – presja turystyczna):

- „Zmiany środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego gminy Ogrodzieniec spowodowane rozwojem ruchu turystycznego”
- „Atrakcyjność krajobrazowa Beskidu Śląskiego na przykładzie Masywu Skrzycznego”

Geoturystyka i waloryzacja obiektów przyrodniczych:

- „Waloryzacja geostanowisk w Załęczańskim Parku Krajobrazowym”
- „Znaczenie krajobrazów i miejsc autentycznych w rozwoju turystyki na przykładzie Zalipia”

Produkty turystyczne i destynacje (studia przypadków, w tym zagraniczne):

- „Dubaj jako destynacja turystyczna Polaków”
- „Przystanek Woodstock jako produkt turystyczny”

Turystyka kulturowa i eventowa (dziedzictwo, świadomość kulturowa, wydarzenia):

- „Rola zabytków starożytnego Rzymu i Aten w kształtowaniu świadomości dziedzictwa kulturowego”
- „Ocena atrakcyjności Monachium na przykładzie turystyki eventowej”

Promotor: dr Katarzyna Pukowiec-Kurda

Środowisko i prawo/ochrona w kontekście turystyki (obszary chronione, presja turystyczna, ryzyka):

- „Wpływ turystyki na Tatrzański Park Narodowy w świetle przepisów prawa ochrony środowiska”
- „Otoczenie krajobrazowe i turystyczne obiektów UNESCO w Polsce”

Planowanie, produkty i rozwój turystyki (studia przypadków, także poza Polską):

- „Atrakcyjność turystyczna wybranych miejscowości województwa zachodniopomorskiego”
- „Uwarunkowania i możliwe kierunki rozwoju turystyki w Tybecie”

Turystyka miejska i zagrożenia rozwoju (overtourism, konflikty przestrzenne):

- „Zjawisko overturizmu w Polsce na przykładach Krakowa i Zakopanego”
- „Zagrożenia dla krajobrazu w gminie Krzyżanowice”

Turystyka kulturowa i miejsca pamięci / oferta dla turystyki międzynarodowej:

- „Wpływ turystyki na kulturę Berberów w Maroku”
- „Dostosowanie oferty turystycznej Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau do turystyki międzynarodowej”

Promotor: dr Michał Sobala

Turystyka przyrodnicza i aktywna w obszarach górskich (waloryzacja, presja, zrównoważenie):

- „Waloryzacja turystyczna wybranych obiektów Beskidzkiego Szlaku Bacówek w Beskidzie Śląskim”
- „Wpływ turystyki narciarskiej na środowisko przyrodnicze i krajobraz Szczyrku”

Analizy porównawcze atrakcyjności i funkcjonowania obszarów górskich:

- „Porównanie atrakcyjności turystycznej Doliny Chochołowskiej i Doliny Białego w Tatrach Polskich”
- „Atrakcyjność turystyczna Bieszczad”

Wątki miejskie i rekreacyjne / rozwój lokalny:

- „Przestrzeń rekreacyjna w Dąbrowie Górniczej w opinii mieszkańców miasta”
- „Atrakcyjność turystyczna i formy turystyki w gminie Solina”

Usługi i infrastruktura (niszowo, jako element studiów przypadków):

- „Atrakcyjność bazy noclegowej w Żywcu w świetle dostępności transportowej”

Promotor: dr inż. Anna Żemła-Siesicka

Krajobraz turystyczny i przekształcenia przestrzeni rekreacyjnej:

- „Krajobraz turystyczny miejscowości nadmorskich na przykładzie promenad w Świnoujściu, Ahlbecku i Heringsdorfie”
- „Zmiany układu funkcjonalno-przestrzennego Parku Śląskiego”
- „Atrakcyjność krajobrazowa zamków a turystyka (na przykładzie Szlaku Orlich Gniazd)”

5) Spójność dyplomowania z organizacją procesu kształcenia i infrastrukturą

W dyplomowaniu wykorzystuje się rozwiązania organizacyjne i narzędzia informatyczne zapewniające transparentność oraz kontrolę jakości procesu: obieg elektroniczny w APD (<https://apd.us.edu.pl/>), formalności w USOSweb oraz udostępnione procedury i instrukcje dla studentów na stronach wydziałowych (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/prace-dyplomowe/>; <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/procedura-dyplomowania/>).

Całość procesu – od seminarium po egzamin – stanowi zintegrowany mechanizm weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się na poziomie PRK 7, w tym kompetencji badawczych właściwych dla profilu.

3.9. Monitoring losów absolwentów kierunku turystyka

3.9.1. Źródła danych i organizacja monitoringu

Monitoring losów absolwentów kierunku **turystyka** w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach realizowany jest z wykorzystaniem dwóch komplementarnych strumieni danych:

- **Badanie Losów Absolwentów (BLA)** prowadzone cyklicznie przez Biuro Karier UŚ, publikowane w formie raportów i prezentacji na stronie „Raporty z badań”.
- **System ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów)** – ogólnopolski system monitorowania karier absolwentów oparty na danych administracyjnych. Aktualnie dostępna (10.) edycja ELA obejmuje roczniki osób, które ukończyły studia w latach 2014–2023.

3.9.2. Specyfika kierunku turystyka i dostępność danych absolwenckich

Kierunek turystyka został zmodyfikowany od roku 2023/2024. W nowej koncepcji kształcenia podkreślono m.in. potrzebę przygotowania kadr dla sektora turystycznego, w tym rozwój kompetencji cyfrowych.

Z uwagi na datę zmodyfikowania kierunku, w momencie sporządzania raportu **nie ma jeszcze możliwości zaprezentowania pełnych wyników ELA dla absolwentów tego konkretnego kierunku**, ponieważ najnowsza edycja ELA obejmuje roczniki dyplomowania do 2023 r. W związku z tym, w części „monitoring losów absolwentów” wykorzystuje się:

- **wyniki BLA** jako tło porównawcze dla obszarów kształcenia zbieżnych z profilem kierunku (społeczne / przyrodnicze),
- dane i obserwacje z procesu kształcenia (m.in. informacje zwrotne z praktyk, współpracy z interesariuszami zewnętrznymi),
- a po pojawieniu się pierwszych roczników absolwentów w kolejnych edycjach ELA – **włączenie wskaźników ELA do analizy programowej** (m.in. zatrudnienie, czas poszukiwania pracy, wynagrodzenia).

3.9.3. Przydatność efektów uczenia się na rynku pracy – wnioski na podstawie BLA

Wyniki BLA (edycja 2022/2023) pokazują wysoki poziom aktywności zawodowej absolwentów UŚ w grupach kierunków istotnych z perspektywy profilu Turystyki (interdyscyplinarność na styku nauk społecznych i przyrodniczych).

Struktura aktywności zawodowej (przykładowe grupy):

- Wśród absolwentów **kierunków społecznych**: 86% pracowało w organizacji/instytucji, 7% prowadziło jednoosobową działalność gospodarczą, 3% wykonywało wolny zawód, 2% deklaroowało bezrobocie przy poszukiwaniu pracy, 2% było biernych zawodowo.
- Wśród absolwentów **kierunków przyrodniczych**: 75% pracowało w organizacji/instytucji, 2% prowadziło działalność gospodarczą, 8% wykonywało wolny zawód, 8% deklaroowało bezrobocie przy poszukiwaniu pracy, 7% było biernych zawodowo.

Oczekiwania pracodawców i wykorzystanie wiedzy zdobytej na studiach (wskaźnik przydatności efektów uczenia się):

- Absolwenci kierunków społecznych wskazują, że pracodawca oczekiwał wiedzy/umiejętności zdobytych na studiach: „tak” 60,11% i „raczej tak” 13,65% (łącznie 73,76%); jednocześnie wykorzystanie tej wiedzy w pracy zadeklarowano jako „w znacznym stopniu” 43,53% i „w minimalnym stopniu” 38,65%.
- Absolwenci kierunków przyrodniczych deklaruują analogicznie: „tak” 43,06% i „raczej tak” 27,78% (łącznie 70,84%); wykorzystanie wiedzy: „w znacznym stopniu” 35,19% oraz „w minimalnym stopniu” 45,37%.

Powyższe wyniki wskazują, że w obszarach kompetencyjnych zbieżnych z profilem kierunku „Turystyka” (kompetencje analityczne, planistyczne, organizacyjne, środowiskowe, społeczne i ekonomiczne) **wiedza i umiejętności zdobyte w toku studiów są przez znaczną część absolwentów wykorzystywane w pracy** – co potwierdza praktyczną wartość efektów uczenia się.

3.9.4. Luki kompetencyjne – wnioski z monitoringu i działania doskonalące

W BLA zidentyfikowano obszar wymagający wzmocnienia w skali całej uczelni, związany z **kompetencjami zarządzania karierą i orientacji na rynku pracy**: osoby badane najslabiej oceniały swoją wiedzę o branżach, stanowiskach i firmach (średnia 0,11) oraz o zasadach poszukiwania pracy (0,13), w porównaniu np. z wiedzą o dostępnych ofertach (0,44) czy spotkaniach i targach pracy (0,35).

W kontekście kierunku turystyka wnioski te są traktowane jako przesłanka do:

- dalszego wzmocnienia komponentu „rynek pracy/kariera” (co jest spójne z koncepcją kierunku zakładającą m.in. budowanie przewagi konkurencyjnej absolwentów dzięki kompetencjom ICT/GIS oraz przygotowaniu do funkcjonowania na rynku pracy),

- rozwijania kompetencji transferowalnych istotnych dla branży turystycznej (komunikacja, współpraca, przedsiębiorczość, praca projektowa), w tym w powiązaniu z praktykami i współpracą z interesariuszami zewnętrznymi.

3.9.5. Kontynuowanie kształcenia przez absolwentów – wnioski z BLA

BLA dostarcza również informacji o kontynuowaniu edukacji przez absolwentów. Wśród osób **biernych zawodowo** najczęściej wskazywanymi powodami były: obowiązki rodzinne (43%) oraz **kontynuowanie nauki (86%)**; rzadziej pojawiały się m.in. przyczyny zdrowotne (29%) czy brak chęci podjęcia pracy (22%).

Wynik ten jest istotny dla kierunku turystyka, gdyż:

- potwierdza znaczenie projektowania ścieżek rozwojowych absolwentów (np. kursy branżowe, szkolenia, studia podyplomowe),
- wzmacnia zasadność budowania w programie studiów komponentów wspierających uczenie się przez całe życie (w tym kompetencji cyfrowych i analitycznych, które ułatwiają aktualizowanie kwalifikacji).

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Warunki przyjęcia kandydatów na studia nie są w pełni spójne i nie w pełni umożliwiają właściwy dobór kandydatów.	W odpowiedzi na uwagę dotyczącą niespójności i nieprecyzyjności warunków rekrutacji wprowadzono zmiany, które porządkują oczekiwania wobec kandydatów, wiążą je z aktualnym przyporządkowaniem kierunku do dyscyplin naukowych oraz wzmacniają przejrzystość i merytoryczne monitorowanie procesu naboru. 1) Doprecyzowanie oczekiwań wobec kandydatów i powiązanie z dyscyplinami kierunku Oczekiwania wobec kandydata zostały opisane w sposób jednoznaczny i odnoszą się do rzeczywistego profilu kształcenia (studia II stopnia, profil ogólnoakademicki) oraz do dwóch dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek. W praktyce oznacza to, że kandydat powinien posiadać przygotowanie umożliwiające podjęcie kształcenia „w stopniu pogłębionym”, w szczególności: • umiejętność pracy z literaturą i źródłami (również naukowymi), • gotowość do rozwijania kompetencji analitycznych i interpretacyjnych, • podstawy pozwalające na dalsze kształcenie w ramach dyscyplin przyporządkowania kierunku (obszar środowiskowo-przestrzenny oraz społeczno-ekonomiczny w turystyce). W efekcie oczekiwania wobec kandydatów przestały mieć charakter ogólny i „oderwany” od dyscyplin, a zostały osadzone w realnych wymaganiach programu.

		2) Kompetencje językowe – jasna informacja dla kandydata na etapie rekrutacji Uzupełniono informację rekrutacyjną na stronie www o wymagania dotyczące kompetencji językowych, niezbędnych do studiowania na kierunku (w tym udziału w zajęciach językowych oraz pracy z literaturą obcojęzyczną). Informacja ta jest komunikowana kandydatom na etapie rekrutacji w sposób przejrzysty (kanały rekrutacyjne i informacja na stronie www), tak aby kandydat miał świadomość wymaganego poziomu wejściowego oraz celu kompetencyjnego realizowanego w toku studiów. 3) Wzmocnienie elementu merytorycznej weryfikacji przygotowania kandydatów – „różnice programowe” Wprowadzono rozwiązanie, które realnie podnosi selektywność rekrutacji w sytuacji zróżnicowanego pochodzenia kandydatów (absolwenci innych kierunków lub innych uczelni). Mechanizm polega na tym, że: • analizuje się program ukończonych studiów I stopnia pod kątem istotnych różnic względem wymagań kształcenia na II stopniu, • w przypadku stwierdzenia braków kandydat/ student jest informowany o konieczności uzupełnienia różnic programowych w wyznaczonym trybie, • kandydat może jeszcze przed rozpoczęciem studiów uzyskać od dyrektora kierunku informację o potencjalnych różnicach programowych i sposobie ich uzupełnienia. Takie podejście nie opiera się wyłącznie na formalnym przyjęciu dokumentów, lecz wzmacnia spójność „wejścia” na studia z wymaganiami programu i oczekiwanymi efektami uczenia się. 4) Merytoryczne monitorowanie procesu rekrutacyjnego – stały element pracy kierunku Proces naboru jest monitorowany w sposób ciągły w oparciu o dane rekrutacyjne i analizy struktury „wejścia” na studia. Obejmuje to w szczególności: • liczbę kandydatów, liczbę przyjętych i wpisanych, • strukturę naboru (z jakich kierunków I stopnia pochodzą kandydaci), • obserwację konsekwencji tej struktury dla toku studiów (np. potrzeba różnic programowych, ryzyko trudności w wybranych modułach), • wykorzystanie wniosków z monitoringu do doprecyzowania informacji dla kandydatów oraz do doskonalenia organizacji pierwszego semestru (w tym wsparcia i wyrównywania braków). Najważniejsze rezultaty • Doprecyzowano oczekiwania wobec kandydatów i powiązano je z profilem kształcenia oraz dyscyplinami przyporządkowania kierunku.
--	--	--

		• Uzupełniono informację rekrutacyjną o wymagania dotyczące kompetencji językowych potrzebnych do studiowania na kierunku. • Wprowadzono i stosuje się mechanizm identyfikacji i uzupełniania różnic programowych dla kandydatów z kierunków innych niż wiodące dla profilu studiów. • Rekrutacja i jej efekty są merytorycznie monitorowane (dane naboru + analiza struktury wejścia i jej konsekwencji dla toku studiów), a wnioski są wykorzystywane do doskonalenia procesu.
2.	Stosowany na kierunku system oceniania nie jest w pełni przejrzysty, co rzutuje na wiarygodność i porównywalność ocen wystawianych studentom.	W celu zwiększenia przejrzystości oceniania oraz zapewnienia porównywalności i wiarygodności ocen wprowadzono rozwiązania, które porządkują sposób weryfikacji efektów uczenia się na poziomie całego kierunku oraz eliminują sytuacje, w których ocena opierała się na kryteriach nieadekwatnych do sprawdzania wiedzy i umiejętności. Zmiany zostały wdrożone w dokumentacji modułów i są stosowane od roku akademickiego 2023/2024. 1) Jasne zasady oceniania – sylabus jako podstawowy punkt odniesienia dla studenta Założono i konsekwentnie stosuje się zasadę, że student otrzymuje na początku realizacji modułu pełną informację o: • efektach modułowych, • metodach ich weryfikacji, • składowych zaliczenia/egzaminu oraz kryteriach oceny. Dzięki temu student zna wymagania i sposób oceniania w sposób jednolity i weryfikowalny, a prowadzący odnoszą ocenę do wcześniej zaplanowanych narzędzi weryfikacji. 2) Ograniczenie roli „aktywności” jako kryterium oceny i zastąpienie jej metodami adekwatnymi do efektów W modułach, w których „aktywność na zajęciach” była wskazywana jako główny (lub jedyny) sposób weryfikacji, wprowadzono zmianę polegającą na zastąpieniu jej rozwiązaniem, które pozwala ocenić osiągnięcie efektów w sposób merytoryczny i sprawdzalny (np. obserwacją w warunkach rzeczywistych, gdy moduł ma charakter praktyczny/terenowy). Równoległe tam, gdzie było to potrzebne, poszerzono zestaw metod weryfikacji o formy pozwalające realnie oceniać: • wiedzę (np. zadania problemowe, analiza literatury), • umiejętności (np. opracowania, raporty, prezentacje, debaty), • kompetencje społeczne (np. ocena pracy zespołowej w zadaniach projektowych/terenowych, ocena komunikacji merytorycznej w zadaniach wymagających współpracy). 3) Informacja zwrotna – obowiązkowe ocenianie i komentowanie prac etapowych Wprowadzono standard, zgodnie z którym prace etapowe stanowiące element weryfikacji efektów uczenia się:

		• są oceniane, • są opatrzone komentarzem/uzasadnieniem (tam, gdzie ma to znaczenie dla informacji zwrotnej), • są udostępniane studentowi do wglądu. Dodatkowo utrwalono praktykę, że student ma możliwość uzyskania wyjaśnień co do sposobu ocenienia pracy i poziomu osiągnięcia efektów (np. w ramach konsultacji po weryfikacji). 4) Spójność i porównywalność ocen w skali kierunku – mechanizm przeglądu i korekt Przyjęto mechanizm cyklicznej weryfikacji sposobów oceniania i metod weryfikacji efektów uczenia się na poziomie całego kierunku. Obejmuje on: • coroczny przegląd metod weryfikacji w modułach (w tym zgodności: efekt → metoda → kryterium), • identyfikację niespójności oraz ich korektę w dokumentacji modułów przed kolejnym cyklem. W modułach prowadzonych przez więcej niż jedną osobę szczególny nacisk położono na ujednolicenie kryteriów oceniania w ramach modułu (żeby unikać nieporównywalności ocen pomiędzy grupami). 5) Podniesienie kompetencji dydaktycznych kadry w zakresie oceniania Podjęto działania w celu wzmocnienia kompetencji kadry w obszarze oceniania (dobór metod do efektów, uzasadnianie ocen, porównywalność ocen), tak aby rozwiązania formalne przekładały się na jednolitą praktykę dydaktyczną. Najważniejsze rezultaty • Zwiększono przejrzystość oceniania przez ujednolicenie informacji w sylabusach: efekty, metody weryfikacji, kryteria i składowe oceny. • Ograniczono rolę „aktywności” jako głównego kryterium oceny; tam, gdzie występowała jako podstawowa metoda, zastąpiono ją metodami adekwatnymi (np. obserwacją w warunkach rzeczywistych). • Wprowadzono obowiązek oceniania i komentowania prac etapowych oraz zapewniono studentom dostęp do prac i możliwość uzyskania uzasadnienia oceny. • Uruchomiono cykliczny przegląd metod weryfikacji i oceniania w skali kierunku oraz działania rozwojowe dla kadry w zakresie oceniania i porównywalności ocen.
3	Wymagania merytoryczne stawiane pracom dyplomowym nie zostały określone ani w ogólnej części programu studiów, ani w części szczegółowej: seminarium magisterskie	W odpowiedzi na uwagę dotyczącą braku jednoznacznie określonych wymagań merytorycznych dla prac magisterskich oraz ryzyka niedopasowania składu komisji do interdyscyplinarnego charakteru kierunku, uporządkowano i uszczegółowiono zarówno wymagania stawiane pracy magisterskiej , jak i organizację dyplomowania .

	i pracownia magisterska. Dobór osób biorących udział w komisjach podczas egzaminów dyplomowania nie zawsze jest właściwy, gdyż nie zawsze uwzględnia interdyscyplinarność kierunku.	1) Wymagania merytoryczne dla pracy magisterskiej – gdzie i jak są obecnie określone Wymagania dotyczące pracy magisterskiej zostały osadzone w programie studiów w sposób „procesowy”, tj. poprzez ciąg modułów dyplomowych (seminaria i pracownie magisterskie), które prowadzą studenta krok po kroku przez przygotowanie pracy. W opisach tych modułów wskazano treści i rezultaty pracy studenta, obejmujące w szczególności: • wybór i doprecyzowanie problemu badawczego oraz uzasadnienie tematu, • sformułowanie celu, zakresu oraz (tam, gdzie właściwe) hipotez i pytań badawczych, • przygotowanie stanu badań: krytyczny przegląd literatury, dobór źródeł (w tym elektronicznych), uporządkowanie i selekcja materiału, • zaplanowanie struktury pracy (koncepcja i plan rozdziałów) oraz harmonogramu, • dobór i opis metodyki oraz narzędzi badawczych, przygotowanie badań i opracowań, • opracowanie wyników, ich interpretacja i dyskusja oraz sformułowanie wniosków, • standardy pracy naukowej: poprawne cytowanie, poszanowanie praw autorskich, rzetelność argumentacji opartej na wiedzy. Jednocześnie wymagania merytoryczne dostępne są dla każdego studenta na stronie https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/kierunki-studiow/turystyka-2/ 2) Powiązanie tematyki i metodyki pracy z dyscyplinami kierunku Po uporządkowaniu przyporządkowania kierunku do dwóch dyscyplin, prace dyplomowe są przygotowywane w ramach tych dyscyplin, a dobór problematyki i metodyki jest wzmacniany przez moduły dyplomowe (seminaria i pracownie). Dzięki temu temat pracy i sposób jej realizacji są spójne z profilem ogólnoakademickim oraz z kompetencjami absolwenta na poziomie II stopnia. 3) Dobór osób w dyplomowaniu – uwzględnienie interdyscyplinarności i adekwatności merytorycznej W procesie dyplomowania kluczowe role pełnią promotor i recenzent, których dobór jest powiązany z tematyką pracy oraz dyscypliną, w ramach której praca jest realizowana. Ocenę pracy ustala się na podstawie oceny promotora i recenzenta, a w sytuacjach spornych rozstrzygnięcie należy do przewodniczącego komisji, co wzmacnia porównywalność i przejrzystość oceny. Jednocześnie – przy ograniczeniu liczby dyscyplin do dwóch – dobór obsady procesu dyplomowania stał się jednoznacznie zakotwiczony w obszarach merytorycznych kierunku, co redukuje ryzyko niedopasowania kompetencji osób uczestniczących w dyplomowaniu do tematyki pracy.
--	--	--

		W pracach łączących perspektywy obu dyscyplin dobór promotora i recenzenta oraz organizacja egzaminu dyplomowego są prowadzone tak, aby zapewnić adekwatne odniesienie do pełnego zakresu problematyki pracy. Najważniejsze • Wymagania merytoryczne dla pracy magisterskiej są obecnie jasno osadzone w ciągu modułów dyplomowych (seminaria i pracownie oraz na stronie www) i obejmują pełny cykl: problem–cel–literatura–metodyka–wyniki–dyskusja–wnioski oraz standardy rzetelności naukowej i prawa autorskiego. • Tematyka prac jest powiązana z dyscyplinami kierunku, a przygotowanie pracy jest wspierane i weryfikowane etapowo w ramach modułów dyplomowych. • Dobór promotora i recenzenta jest powiązany z tematyką i dyscypliną pracy, a zasady ustalania ocen w dyplomowaniu zwiększają przejrzystość i wiarygodność ocen; ograniczenie do dwóch dyscyplin porządkuje także kwestię adekwatności składu dyplomowania dla prac o charakterze interdyscyplinarnym.
--	--	---

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:

Dobre praktyki:

- **wieloetapowe, tutoringowe wsparcie procesu dyplomowania** – seminaria oraz pracownia magisterska prowadzone są w formule wzmacniającej samodzielność badawczą, umiejętność doboru metod, krytyczną analizę wyników oraz kompetencje w zakresie ich prezentacji, co podnosi poziom prac dyplomowych i przygotowanie do aktywności naukowej;
- **uporządkowany, cyfrowy proces dyplomowania i zaliczania jego etapów** – praca dyplomowa oraz procedury końcowe realizowane są z wykorzystaniem uczelnianych narzędzi informatycznych, z jasno określonymi krokami po stronie studenta i promotora, co zwiększa transparentność procesu i ogranicza ryzyko błędów formalnych;
- **wzmacnianie rzetelności akademickiej oraz bezpieczeństwa procesu oceniania** – kadra korzysta ze szkoleń i rozwiązań systemowych w zakresie integralności akademickiej (w tym narzędzi antyplagiatowych oraz zagadnień związanych z wykorzystaniem sztucznej inteligencji), a elementy prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej są trwale włączone w proces kształcenia (np. w ramach modułów seminaryjnych).

4. Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

4.1. Liczba, struktura kwalifikacji oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia na kierunku turystyka, a także ich kompetencje dydaktyczne

4.1.1. Skład kadry oraz zaplecze organizacyjno-administracyjne

Kształcenie na kierunku **turystyka** realizowane jest przede wszystkim z udziałem kadry zatrudnionej w jednostkach Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, tj. w:

- **Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej (IGSEiGP)** – wykaz pracowników instytutu <https://us.edu.pl/instytut/igseigp/pracownicy/>
- **Instytucie Nauk o Ziemi (INoZ)** – wykaz pracowników instytutu <https://us.edu.pl/instytut/inoz/pracownikinoz/>

W jednostkach tych (IGSEiGP i INoZ) – zgodnie z zestawieniem kierunkowym – zatrudnionych jest łącznie **124 nauczycieli akademickich**, posiadających kwalifikacje do prowadzenia zajęć na kierunku turystyka. Praca dydaktyczna i organizacja procesu kształcenia jest wspierana przez:

- pracowników biura ds. infrastruktury badawczo-dydaktycznej (**11 osób**),
- obsługę administracyjną instytutów (**9 osób**),
- dziekanat (**5 osób**).

W prowadzenie zajęć dydaktycznych włączani są także **doktoranci** (w szczególności w działaniach wspierających proces dydaktyczny lub wybrane aktywności projektowe). Strukturę zatrudnienia nauczycieli akademickich w INoZ, IGSEiGP wg stopni i tytułów naukowych oraz według zajmowanych stanowisk prezentują tabele 4.1. i 4.2.

Tabela 4.1. Struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich według tytułów i stopni naukowych w INoZ, IGSEiGP (stan na 31.12.2025)

Nauczyciele akademicy wg tytułów i stopni naukowych				
Tytuł/Stopień	Pracownicy dydaktyczni	Pracownicy badawczo-dydaktyczni	Pracownicy badawczy	Pracownicy łącznie
Profesor zwyczajny	0	21	1	22
Doktor habilitowany	0	51	1	52
Doktor	10	36	4	50
Magister	0	0	0	0
Razem	10	108	6	124

Tabela 4.2. Struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich według zajmowanych stanowisk w INoZ, IGSEiGP (stan na 31.12.2025)

Nauczyciele akademicy wg zajmowanych stanowisk				
Stanowisko	Pracownicy dydaktyczni	Pracownicy badawczo-dydaktyczni	Pracownicy badawczy	Pracownicy łącznie
Profesor	0	21	1	22
Profesor uczelni	0	45	1	46

Adiunkt	10	42	4	56
Asystent	0	0	0	0
Razem	10	108	6	124

Taka struktura kadry (dominacja pracowników badawczo-dydaktycznych oraz wysoki udział samodzielnych pracowników nauki) stanowi stabilną podstawę realizacji programu studiów o profilu ogólnoakademickim, w którym – zgodnie z koncepcją kształcenia – szczególnie istotne jest łączenie dydaktyki z aktualną działalnością naukową oraz rozwój kompetencji badawczych studentów (seminaria, pracownia magisterska, zajęcia terenowe, moduły metodologiczne).

4.1.2. Rozwój kadry i dynamika awansów naukowych

Rozwój kadry naukowej w latach 2015–2025 miał charakter dynamiczny i obejmował uzyskanie (łącznie w jednostkach tworzących zaplecze kierunku): **20 tytułów profesora, 44 stopni doktora habilitowanego i 71 stopni doktora** (Tabela 4.3).

Tabela 4.3. Rozwój kadry w latach 2015–2025

Tytuł/Stopień	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
profesor	0	0	1	4	2	4	3	2	1	2	1
doktor habilitowany	7	6	7	4	7	0	2	1	3	7	0
doktor	1	4	5	4	12	9	2	1	13	12	8

Dla kierunku turystyka oznacza to w praktyce stałe wzmacnianie potencjału kadrowego w obszarach zarówno badań nad środowiskiem i ryzykiem (nauki o Ziemi i środowisku), jak i analiz społeczno-ekonomicznych i przestrzennych (geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna), co przekłada się na aktualność treści realizowanych w modułach kierunkowych oraz na poziom naukowy i metodologiczny prac magisterskich.

4.1.3. Dorobek naukowy (publikacyjny i projektowy) jako podstawa kompetencji akademickich w dydaktyce

Publikacje: Wysokie kompetencje dydaktyczne potwierdza dorobek naukowy. W latach 2015–2025 pracownicy jednostek realizujących kształcenie na kierunku turystyka (INoZ, IGSEiGP) opublikowali łącznie 4357 publikacji, w tym 1975 o zasięgu krajowym oraz 2382 o zasięgu międzynarodowym (artykuły, monografie, rozdziały, książki i podręczniki). Roczna struktura dorobku pozostaje podstawą do wnioskowania o stałej aktywności naukowej kadry, co ma bezpośrednie znaczenie dla profilu ogólnoakademickiego kierunku (Tabela 4.4).

Tabela 4.4. Struktura publikacji pracowników (załącznik: Kryt_4_Z_01)

Publikacje:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
krajowe	319	314	281	223	310	157	243	38	39	34	17
zagraniczne	192	150	155	150	362	188	248	254	224	226	233

Pracownicy Instytutów angażują się także w działania popularyzujące naukę o dużym znaczeniu dydaktycznym, branżowym i społecznym np. poprzez przygotowanie Encyklopedii Województwa

Śląskiego (https://ibrbs.pl/index.php/Strona_startowa). Encyklopedia spełnia cztery podstawowe cele: poznawczy – opracowanie i udostępnienie stale aktualizowanych danych na temat województwa śląskiego; integracyjny - zintegrowanie środowiska badaczy i działaczy regionalnych z województwa śląskiego; edukacyjny – umożliwienie powszechnego dostępu do informacji naukowej wszystkim mieszkańcom województwa śląskiego; promocyjny - stworzenie jednolitego źródła informacji o województwie śląskim dla odbiorców na całym świecie. EWOŚ różni się od dotychczas istniejących portali sieciowych tego typu sposobem opracowania haseł. Mają one charakter autorski i podlegają przed edycją ocenie (recenzji naukowej) samodzielnych pracowników nauki w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu naukowego prezentowanych materiałów.

Projekty: Badania naukowe finansowane są ze środków części badawczej subwencji na prowadzenie badań i utrzymanie potencjału badawczego oraz ze środków zewnętrznych, pozyskanych w drodze konkursów. O wysokich kompetencjach kadry świadczy fakt, że w okresie 2015-2025 pracownicy pozyskali, realizowali lub uczestniczyli w 835 projektach naukowych krajowych i międzynarodowych. Były to projekty finansowane między innymi przez NCN, NCBR, MNiSW oraz programy ramowe UE (Tabela 4.5.).

Tabela 4.5. Wybrane projekty naukowe i prace zlecone realizowane w latach 2015–2025 (liczba projektów)

Rodzaje projektów		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inwestycje (granty) aparaturowe		0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Programy MNiSW		1	9	5	8	16	17	15	12	18	17	17
Projekty NCBR		3	3	11	2	3	1	0	0	0	0	0
Projekty NCN		40	35	39	44	45	35	37	36	33	34	33
Projekty badawcze inne - krajowe		4	1	0	0	3	1	4	5	1	0	0
Projekty zagraniczne/unijne		7	5	7	4	5	4	4	4	11	13	14
Projekty strukturalne		2	0	0	0	7	1	0	0	3	3	4
Udział w projektach badawczych	w innych ośrodkach krajowych	11	12	18	28	30	15	4	4	4	4	4
	w ośrodkach zagranicznych	5	1	4	2	8	3	1	1	5	8	10
Razem		73	66	85	88	117	78	65	62	66	67	68
Badawcze prace zlecone przez jednostki zewnętrzne		15	6	6	15	18	14	12	9	83	65	58

W ostatnich latach w Instytutach realizowane były 2 duże projekty dydaktyczne, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

- „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Power I” - celem projektu było podniesienie kompetencji zawodowych, informatycznych, językowych, analitycznych, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa studentek i studentów UŚ komplementarnych z efektami kształcenia, poprzez realizację programu rozwoju kompetencji w tym: certyfikowanych szkoleń i warsztatów, wizyt studyjnych, dodatkowych zadań praktycznych w formie projektowej i zajęć realizowanych z pracodawcami; dostosowanie i realizację programów kształcenia

ukierunkowanych na wyposażanie studentów i studentek w praktyczne umiejętności, (<https://www.zintegrowane.us.edu.pl>). Okres trwania projektu: 01.10.2018-30.09.2022. Kwota dofinansowania (UE) 12 638 671,74 zł. Całkowita wartość projektu 13 029 558,52 zł.

- „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Power II” - celem głównym projektu był rozwój Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, który został osiągnięty poprzez podniesienie kompetencji studentów i studentek UŚ istotnych z punktu widzenia potrzeb gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, poprzez realizację działań zmierzających do podniesienia kompetencji zawodowych, komunikacyjnych, informatycznych, analitycznych, wysokiej jakości programy stażowe oraz dostosowanie programów kształcenia UŚ do potrzeb społeczno-gospodarczych kraju i regionu, ukierunkowanych na wyposażanie studentów i studentek w praktyczne umiejętności (<https://www.zintegrowane.us.edu.pl>) Okres realizacji projektu obejmował 48 miesięcy, tj. 1.10.2019-30.09.2023 roku. Wartość projektu: 39 575 144,70 zł. Dofinansowanie projektu z UE: 38 387 890,35 zł.

Studenci kierunku turystyka skorzystali między innymi z takich działań jak:

W ramach projektu ZPRUŚ:

1. 19 osób uczestniczyło w zajęciach z wykładowcą zagranicznym
2. 54 osoby realizowały zmodyfikowany w ramach projektu kierunek studiów
3. 15 osób wzięło udział w szkoleniach
4. 22 osoby uczestniczyły w wizytach studyjnych.

W ramach funduszy strukturalnych realizowano dodatkowe przedsięwzięcia (Tabela 4.6).

Tabela 4.6. Wykaz projektów edukacyjnych realizowanych w ramach funduszy strukturalnych

Nazwa projektu akronim	Nazwa programu	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Dofinansowani e
Nowoczesna edukacja o przeciwdziałaniu zagrożeniom środowiskowym	Norweski Mechanizm Finansowania	2015-2016	Wydział Nauk o Ziemi	339 904,00 PLN
DUO – Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	2014-2020	Projekt ogólnouczelniany	14 501 850,44 PLN
DUO II – Uniwersytet Śląski wspólnotą dostępną, uniwersalną i otwartą	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	2021-2027	Projekt ogólnouczelniany	7 911 817, 80 PLN
MAK – Młodzi, aktywni, kreatywni – nauczanie przez doświadczenie	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	2018-2020	Wydział Nauk Przyrodniczych	484 814,68 PLN
STUDIA I CO DALEJ – zwiększenie konkurencyjności studentów UŚ na rynku pracy	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	2018-2021	Biuro Karier	651 746,63 PLN

Nowoczesna edukacja o zagrożeniach środowiskowych sposobem na tworzenie nowych, specjalistycznych miejsc pracy	INTERREG Polska-Słowacja	2019-2021	Wydział Nauk Przyrodniczych	384 348,54 EUR
--	--------------------------	-----------	-----------------------------	----------------

4.1.4. Kompetencje dydaktyczne (z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz w językach obcych) oraz osiągnięcia dydaktyczne jednostki

a) Kompetencje dydaktyczne i przygotowanie do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

UŚ posiada instytucjonalne zaplecze dla dydaktyki zdalnej i hybrydowej, w tym:

- serwis informacyjno-proceduralny „Zdalny UŚ” – <https://www.zdalny.us.edu.pl/>
- Centrum Kształcenia na Odległość (CKO) – <https://el.us.edu.pl/cko/>

Powyższe zasoby stanowią podstawę organizacyjną i szkoleniową dla nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku (m.in. poprzez udostępnianie platform e-learningowych, rekomendacji i instrukcji oraz publikowanie informacji o szkoleniach dla nauczycieli akademickich). Wszyscy pracownicy prowadzący zajęcia ukończyli szkolenia z wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość potwierdzone certyfikatem.

Na początku pandemii przygotowano dla wszystkich pracowników tutoriale ułatwiające rozpoczęcie pracy zdalnej. Dotyczyły one dwóch aplikacji: MS Teams i Moodle. Pracownicy korzystający z tutoriali mogli zdobyć wiedzę między innymi z:

- aktywacji konta Office 365 i rozpoczęcia pracy z Microsoft Teams,
- tworzenia zespołu i udostępniania studentom materiałów,
- tworzenia zakładki: ogłoszenia, pliki, notes zajęć, zadania i oceny,
- tworzenia i udostępnianie testów,
- wideokonferencji i ich nagrywania,
- organizacji filmów i nagrań wideokonferencji – stream w Teams.
- organizacji pracy zespołu pracowników – planner w Teams

(<https://www.zdalny.us.edu.pl/pl/studenci-doktoranci-sluchacze/zajecia-dydaktyczne/tutoriale-platform-ksztalcenia-0>).

b) Prowadzenie zajęć w językach obcych i kompetencje językowe kadry

Kierunek turystyka – ze względu na specyfikę branży i umiędzynarodowienie kształcenia wykorzystuje literaturę obcojęzyczną oraz (w zależności od obsady modułów) realizuje elementy kształcenia z komponentem językowym. Weryfikacja kompetencji językowych studentów i praca z językiem obcym są wpisane w program (moduły językowe, prowadzone moduły w języku obcym), natomiast kompetencje kadry do prowadzenia zajęć w językach obcych wynikają z ich doświadczenia akademickiego i umiędzynarodowienia badań.

W programie studiów przyjęto celowe rozróżnienie funkcji dwóch modułów językowych: „**Język obcy w turystyce**” oraz „**Język obcy specjalistyczny**”. Moduł „Język obcy w turystyce” został zaprojektowany jako komponent bazowy, którego zadaniem jest zapewnienie wszystkim studentom jednolitego, wysokiego poziomu kompetencji językowych w zakresie komunikacji zawodowej i akademickiej w turystyce, zgodnie z wymaganiami programu. Wybór języka angielskiego jako języka realizacji modułu wynika z jego roli jako dominującego języka komunikacji międzynarodowej w branży turystycznej oraz z faktu, że stanowi on podstawowy język pracy w większości międzynarodowych środowisk usługowych, w tym w obsłudze ruchu turystycznego, zarządzaniu destynacją, komunikacji z partnerami zagranicznymi, a także w dostępie do aktualnej literatury i źródeł naukowych z obszaru turystyki. Z tego względu moduł pełni funkcję „wspólnego mianownika” kompetencyjnego dla całej

grupy studentów, umożliwiając efektywną realizację celów kształcenia (w tym analizę literatury obcojęzycznej, dyskusję merytoryczną i przygotowywanie wystąpień) oraz zapewniając porównywalność osiągnięć edukacyjnych.

Jednocześnie w programie przewidziano moduł „**Język obcy specjalistyczny**”, który ma charakter uzupełniający i elastyczny. Umożliwia on studentom pogłębienie kompetencji językowych na poziomie specjalistycznym (B2+) w obszarze terminologii i komunikacji branżowej oraz – w zależności od potrzeb edukacyjnych i planów zawodowych – rozwijanie kompetencji w innym języku obcym niż angielski. Takie rozwiązanie odpowiada zróżnicowanym aspiracjom i ścieżkom kariery studentów: z jednej strony gwarantuje osiągnięcie przez wszystkich absolwentów kluczowych kompetencji językowych niezbędnych w turystyce (angielski), z drugiej – tworzy przestrzeń do indywidualizacji rozwoju językowego poprzez pogłębienie języka angielskiego lub ukierunkowanie na inny język przydatny w określonych segmentach rynku turystycznego. W konsekwencji przyjęty model realizacji kształcenia językowego zwiększa użyteczność efektów uczenia się na rynku pracy oraz wspiera umiędzynarodowienie procesu kształcenia w sposób adekwatny do specyfiki branży turystycznej.

4.1.5. Wykłady prowadzone przez zapraszanych prelegentów z zagranicy, dla studentów z kierunku turystyka

- 14.12.2021 roku Prof. Vas Taras z UNCG w USA, który prowadził wykłady w języku angielskim z projektu POWER dla studentów z kierunku turystyka;
- 16.03.2023: *Adventure tourism*. Prof. Yana Wengel (Hainan University – Arizona State University International Tourism College (HAITC), Hainan University, Haikou, Hainan, People's Republic of China);
- 23.03.2023: *African Societies and Cultures in the Context of Tourism*. Prof. Kennedy Eborka (Department of Sociology, University of Lagos, Centre for Housing & Sustainable Development (CHSD), University of Lagos, Nigeria);
- 31.04.2023: *Travel and Tourism in the Indochina Region*. Prof. Bui Le Anh Phuong (Vice Dean, Duy Tan Hospitality and Tourism Institute - Duy Tan University, Danang, Vietnam);
- 13.04.2023: *The Art Islands of Japan (Seto Inland Sea)*. Dr Meng Qu (Deputy Director at the Center for Advanced Tourism Studies, Hokkaido University, Japan).;
- 24.11.2023: *Wellness, slow food, yoga and Community-Based Based Tourism*. Prof. Ann Suwaree Ashton (Graduation School of Tourism Management, National Institute of Development Administration (NIDA), Bangkok, Thailand);
- 1.12.2023: *Balancing people-park conflict, conservation and tourism in China's national parks*. Prof. Yana Wengel (Hainan University – Arizona State University International Tourism College (HAITC), Hainan University, Haikou, Hainan, People's Republic of China).;
- 8.12.2023: *A shift in customer expectations and its impact on HRD in tourism*. Prof. Bui Le Anh Phuong (Vice Dean, Duy Tan Hospitality and Tourism Institute - Duy Tan University, Danang, Vietnam);
- 15.12.2023: *The role of innovation and tourism in sustainability: why is environment-friendly tourism necessary for entrepreneurship?* Prof. Najid Ahmad (Hunan University of Science and Technology, Xiangtan, China);
- 9.01.2024: *Tourism and Mobility Justice*. Prof. Claudio Milano (University of Barcelona, Spain).

4.1.6. Prowadzenie wykładów, warsztatów lub innych form zajęć dydaktycznych na uczelniach zagranicznych przez osoby prowadzące zajęcia na kierunku turystyka

- Tomczewska-Popowycz N. (sierpień-październik 2023): Wykład o zarządzaniu w turystyce, Uniwersytet Karoliny Północnej, Greensboro, USA;
- Apollo, M. (2025, December 9-10): *Does (ill-considered) transport development in the peripheral mountain tourist areas influence urbanisation processes?* (Invitation lecture). Sustainable Urbanization: Challenges and Strategies. Vision for Viksit Bharat @2047. Department of Geography, Gobinda Prasad Mahavidyalaya, India. 9 December 2025;

- Apollo, M. (2024, November 7): Green Tourism and Sustainability: Research in the Annapurna Base Camp Area. Global Academy of Tourism & Hospitality Education (GATE), Kathmandu. Nepal. 7.11.2024;
- Apollo, M. (2023, July 18-20): Reactivate, Rebuild, Resilience - Tourism and Hospitality Sustainable Development Goals (and its meaning for mountain tourism). Panel Discussion with Prof. Timothy Lee, Prof. Ted Choibamroong, Prof. (assistant) Michal Apollo, Prof. Hiram Ting and Mr. Kittipornsiwakit. Moderator: Prof. Ann Ashton. National Institute of Development Administration, Bangkok, Thailand. 18.07.2023;
- Apollo, M. (2022, December 16-19): Mountain Tourism and Beyond (Invited lecture). Centre for Sustainability Studies, Lund University, Sweden. 17.12.2022;
- Apollo, M. (2022, November 9): *The Future of Future Tourism*. (Invited Lecture). Georgetown University, Washington DC, USA.

4.1.7. Organizacja lub współorganizacja konferencji międzynarodowych przez osoby prowadzące zajęcia na kierunku turystyka

- Tomczewska-Popowycz N. - Współorganizacja The INC 2022 conference Tourism, Hospitality & Events International Conference, Limassol, Cypr, czerwiec 2022;
- Apollo, M. (2024, December 5). *First Yale University Global Justice Program Symposium on Pro-Poor Mountain Tourism*. New Haven, Yale University, USA. 5.12.2024. Available online: https://www.youtube.com/watch?v=wAon2Zbcmzg&list=PLFpWze_4Vp7XJRGtz7oIOlskPQyg1rdNh.

4.1.8. Realizacja wspólnych badań naukowych lub projektów badawczych we współpracy z partnerami zagranicznymi przez osoby prowadzące zajęcia na kierunku turystyka

- Foster Competencies on Roots Tourism in VET School, International project from European Commission with partners from Hungary, Italia, Portugal, Greece- 2025-2027;
- Phuket Rajabhat University, Project on Worldschoooling – external expert, Dr. Siriwan Chatmaneeungcharoen- 2026;
- The Hong Kong Polytechnic University, dr Wei-Jue Huang – sentimental / diaspora/ roots tourism- 2022-2023;
- Yale University, USA (prof. Thomas Pogge) – jestem Edytorem kanału Yale GJP: <https://www.youtube.com/@YaleGlobalJusticeProgram> oraz co-edytorem z T. Pogge czasopisma Journal od ASAP: <https://journalasap.org> Na Yale byłem też na stażu naukowym 6.10-12.12.2022;
- Arizona State University, USA (Prof. Dallen Timothy);
- Hainan University, China (Prof. Yana Wengel);
- Western Sydney University, Australia (Prof. Joseph Cheer);
- National Institute of Development Administration, Thailand (prof. Suwaree Namwong) – m.in. promotorstwo pracy doktorskiej: <https://opus.us.edu.pl/info/phd/USL61340e2738f749dd9c5f59994ff226be>;
- Tribhuvan University, Nepal (Prof. Suman S. Bhattarai);
- Ritsumeikan Asia Pacific University, Japan (Prof. Thomas E Jones);
- Auckland University of Technology, New Zealand (Prof. Heike Schänzel) – co-editor z H. Schänzel: *Frontiers in Sustainable Tourism*: <https://www.frontiersin.org/journals/sustainable-tourism/sections/social-impact-of-tourism>;
- Universiti Malaysia Sabah, Borneo, Malaysia (Prof. Balvinder Kler) – recenzent i egzaminator doktoratu Mgr. Zhang Ke (promotorem był prof. Kler);
- Paragon International University, Cambodia (Prof. Pahlaj Moolio).

4.1.9. Aktywne uczestnictwa w zagranicznych stowarzyszeniach naukowych osób prowadzących zajęcia na kierunku turystyka

- Fellow of the Global Justice Program, Yale University, New Haven, USA. <https://globaljustice.yale.edu/people/michal-apollo>;
- Global Board of Directors of Academics Stand Against Poverty (ASAP). <http://academicsstand.org/about/board>;
- Visiting Research Scholar Borneo Tourism Research Centre (BTRC), Universiti Sabath Malaysia;
- Visiting Scholar Hainan University - Arizona State University Joint International Tourism College, Haikou, China: http://en.haitc.hainanu.edu.cn/2021-09/27/c_664422.htm;
- Visiting Fellow at Center for Tourism Research, Wakayama University, Wakayama-city, Japan: https://www.wakayama-u.ac.jp/en/ctr/researchers/visiting_fellows.html;
- ATLAS The Association for Tourism and Leisure Education and Research.

Osiągnięcia dydaktyczne pracowników kierunku turystyka:

Uczelniany system motywacyjny i nagrody dydaktyczne (SMoDA / Wyróżnienia JM Rektora)
Uniwersytet Śląski prowadzi rozwiązania pro jakościowe w dydaktyce, w tym konkursy i wyróżnienia w ramach Systemu Motywacyjnego w Dydaktyce Akademickiej (SMoDA). Publicznie dostępne są listy laureatów, obejmujące również pracowników Wydziału Nauk Przyrodniczych. <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/system-motywacyjny-w-dydaktyce-akademickiej-smoda/>.

Lista laureatów i laureatek IV edycji konkursu Wyróżnień JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach za doskonałą dydaktykę w roku akademickim 2024/2025 organizowanego w ramach Systemu Motywacyjnego w Dydaktyce Akademickiej (SMoDA):

dr hab. Zuzanna-Żyśko Elżbieta prof. UŚ, praca z osobami studiującymi lub uczącymi się w szkole doktorskiej

dr Piechota Agnieszka, innowacje dydaktyczne

dr Tomczewska-Popowycz Natalia, innowacje dydaktyczne

dr hab. Burda Jolanta prof. UŚ, wybitna nauczycielka akademicka
w roku akademickim 2023/2024

dr Joanna Szafraniec - praca z osobami studiującymi lub uczącymi się w szkole doktorskiej

dr Michał Sobala -innowacje dydaktyczne

dr Agnieszka Piechota -wybitna nauczycielka akademicka
w roku akademickim 2022/2023

dr hab Sławomir Sitek – praca ze studentami lub doktorantami

dr Joanna Szafraniec – praca ze studentami lub doktorantami

dr Agnieszka Piechota – innowacje dydaktyczne

dr Michał Sobala – wybitny nauczyciel akademicki
w roku akademickim 2021/2022

dr hab. Jolanta Burda prof. UŚ - praca z osobami studiującymi lub uczącymi się w szkole doktorskiej

dr Agnieszka Piechota - praca z osobami studiującymi lub uczącymi się w szkole doktorskiej

dr hab. Agnieszka Czajka - współpraca w ramach dydaktyki.

Tabela 4.7. Własne zasoby dydaktyczne: podręczniki i publikacje o charakterze dydaktycznym (przykłady potwierdzone w repozytorium UŚ / OPUS)

Lp.	Opis bibliograficzny
2025	
Książki autorskie	
1	Apollo M.: Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships, 2025, Routledge, ISBN 978-1-032-62337-5, 190 s. DOI:10.4324/9781032623375

2	Janiszek M.: Sukcesja funkcji na terenach pogórnich w województwie śląskim, 2025, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ISBN 978-83-226-4467-6, 98 s. DOI:10.31261/PN.4240
3	Kandzia P.: Monografia geograficzna powiatu lublinieckiego - wybrane zagadnienia, 2025, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-4561-1, 152 s. DOI:10.31261/PN.4288
4	Pawlik Ł.: R Applications in Earth Sciences. From Soil Data to Climate Time Series Analysis and Modeling, 2025, Springer, ISBN 978-3-031-89672-9, 174 s. DOI:10.1007/978-3-031-89673-6
5	Runge J.: Unikalność a typowość złożonego układu osadniczego, 2025, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ISBN 978-83-226-4580-2, 274 s. DOI:10.31261/PN.4302
6	Sitek S., Pytel S., Zuzńska-Żyśko E.: Sytuacja demograficzna Sosnowca wraz z prognozą GUS, 2025, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ISBN 978-83-226-4558-1, 68 s.
7	Tomczewska-Popowycz N.: Sinhapurske ekonomichne dyvo. Vid brytanskoi kolonii do aziiskoho tyhra / za red.: Gary Rodan, 2025, Nash format, ISBN 978-617-8441-36-4, 336 s.
Inne tłumaczenie	
1	Jania J. (red.) Arlov T., Kolondra L.: Historia Svalbardu, 2025, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, ISBN 978-83-7986-535-2, 535 s.
Książki redagowane	
1	Apollo M., Wengel Y., Pogge T. (red.): Pro-Poor Mountain Tourism, 2025, Routledge, ISBN 978-1-032-49199-8, [978-1-003-39258-3], 269 s. DOI:10.4324/9781003392583
2	Sadzikowska L., Kowalczyk A. (red.): Rawa – rzeka, która łączy, 2025, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ISBN 978-83-226-4646-5, [978-83-226-4405-8], 221 s. DOI:10.31261/PN.4329
2024	
Książki autorskie	
1	Heffner K., Gasidło K., Klasik A., Majorek-Gdula A., Klemens B., Noworól A., Odelga Ł., Bartoszek A., Runge J., Kamińska-Berezowska S.: Miasto Nowej Generacji. Miasto Nowych Pokoleń. Na Przykładzie Miast Śląskich, 2024, Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, ISBN 978-83-66847-83-5, 266 s. DOI:10.24425/151916
2	Tomala-Kania W.: Poza antropocentryzm, czyli żądanie niemożliwego? Pytania o kulturę i inne pytania w teorii społecznej i w praktyce rozmowy, 2024, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ISBN 9788322644034 DOI:10.31261/pn.4213
3	Tomczewska-Popowycz N.: Turystyka sentymalna Polaków do Ukrainy Zachodniej, 2024, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-4373-0, 348 s. DOI:10.31261/PN.4194
2023	
Książki autorskie	
1	Adamczewska M., Angiel J., Dybska-Jakóbkiewicz I., Dzieciot-Kurczoba B., Groenwald M., Hibsz A., Mularczyk M., Piotrowska I., Piróg D., Sadoń-Osowiecka T.: Edukacja geograficzna refleksje - wyzwania - badania: wybrane aspekty, Prace Monograficzne Komisji Edukacji Geograficznej Polskiego Towarzystwa Geograficznego, vol. 13, 2023, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, ISBN 978-83-7986-481-2, 169 s.
2	Heffner K., Gasidło K., Klasik A., Blazy R., Mamedov A., Kuźnik F., Ochojski A., Runge J., Bartoszek A., Sitek S.: Miasta kreujące się. Od kreatywnego myślenia do sprawnego wdrażania, Studia Cykl Monografii, vol. 21/213, 2023, Polska Akademia Nauk, ISBN 978-83-66847-74-3, 249 s. DOI:10.24425/149455
3	Mackiewicz E., Staszewska A.: Zarządzanie dziedzictwem kulturowym na przykładach obiektów Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, 2023, Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego, ISBN 978-83-66622-09-8, 130 s.

4	Runge J.: Przestrzeń społeczno-kulturowa złożonego układu osadniczego, 2023, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-4383-9, 290 s.
5	Szeleń E.: Minerale i skały Polski, 2023, MULTICO Oficyna Wydawnicza, ISBN 978-83-7763-668-8, 388 s.
6	Żaba J., Żaba I.: Naturalne kamienie szlachetne i ozdobne, 2023, Wydawnictwo SBM, ISBN 978-83-8348-083-1, 446 s.
2022	
Książki autorskie	
1	Apollo M., Andreychouk V.: Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities: Social, Environmental and Economics Interactions, 2022, Edward Elgar Publishing, ISBN 978-1-80220-937-2, 192 s. DOI:10.4337/9781802209389
2	Heffner K., Gasidło K., Klasik A., Majorek A., Polko A., Noworól A., Janik M., Zuzańska-Żyśko E., Bartoszek A., Runge J.: Miasta w procesie przemian. W kierunku nowego stylu zarządzania miejskiego, Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, vol. 12/204, 2022, Polska Akademia Nauk, ISBN 978-83-66847-37-8, 239 s.
2021	
Książki autorskie	
1	Kłosowski F.: Podstawy geografii usług, 2021, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-4166-8, 145 s. DOI:10.31261/PN.4105
2	Rostański A., Gorczyca J., Dulias R.: Walory przyrodnicze kompleksu leśnego „Szała” w Radzionkowie, 2021, [Akademia Edukacji Ekologicznej], 84 s.
Książki redagowane	
1	Falarz M. (red.): Climate change in Poland : past, present, future, Springer Climate, 2021, Springer Nature Switzerland AG, ISBN 978-3-030-70327-1, 581 s. DOI:10.1007/978-3-030-70328-8
2020	
Książki autorskie	
1	Angiel J., Hibsz A. , Szkurlat E.: Zajęcie terenowe w kształceniu geograficznym: od teorii i idei dydaktycznych do praktyki szkolnej, 2020, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, ISBN 978-83-7986-299-3, 274 s.
2	Bartoszek A., Bernais J., Drobnik A., Gasidło K., Gorgoń J., Kafka K., Komornicki T., Klasik A., Opania S., Sitek S.: Marka i wizerunek miast: doświadczenia miast śląskich, 2020, Polska Akademia Nauk, ISBN 978-83-66847-02-6, 188 s.
3	Chybiorz R., Dzik P., Sobala M., Wilczek Z.: Skalny świat Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, 2020, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, ISBN 978-83-937079-5-9, 167 s.
4	Rodzińska-Chorąży T., Tyc A., Gojniczek W., Czwojdrak B., Gryc J., Jagosz-Zarzycka Z., Chorąży B., Chromik G., Łukaszewski Ł.: Rotunda na Górze Zamkowej w Cieszynie: badania archeologiczno-architektoniczne 1941-2017, 2020, Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, ISBN 978-83-934004-9-2, 399 s.
5	Runge J.: Złożony układ osadniczy - tradycyjny region ekonomiczny - przestrzeń społeczno-kulturowa, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, nr 3959, 2020, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-3912-2, 228 s. DOI:10.31261/PN.3959
2019	

Książki autorskie	
1	Baron M., Bartoszek A. , Blazy R., Gasidło K., Janiszek M., Klasik A., Markowski T., Mazur-Belzyt K., Palmen L., Runge J. : Budowanie atrakcyjności przestrzeni miejskich, Studia, Cykl Monografii, vol. 2, 2019, Polska Akademia Nauk, ISBN 978-83-63563-01-1, 185 s.
2	Cieply M. , Głowacz A., Piechota A. , Wojciech Pokojski, Szkurłat E., Wołoszyńska-Wiśniewska E., Wyka E., Zarychta R.: Geoinformacja w szkolnej edukacji geograficznej: praktyczny poradnik dla nauczycieli, 2019, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, ISBN 978-83-7986-270-2, 218 s.
3	Piechota A. , Szypuła B. : Podstawy GIS (ArcGIS) : ECDL EPP GIS, 2019, Stowarzyszenie Komputer i Sprawy Szkoły KISS, ISBN 978-83-941515-7-7, 82 s.
Książki redagowane	
1	Czaja S. , Matysik M. (red.): Woda na obszarach zurbanizowanych i przemysłowych, Monografie Komitetu Gospodarki Wodnej Polskiej Akademii Nauk, vol. 42, 2019, Komitet Gospodarki Wodnej Polskiej Akademii Nauk, 138 s.
2	Krzysztofik R. (red.): Przemiany demograficzne miast Polski: wymiar krajowy, regionalny i lokalny, Seria Monografie, 2019, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, ISBN 978-83-65105-20-2, 212 s.
2018	
Książki autorskie	
1	Dulias R. : Geografia fizyczna Wyżyny Śląskiej, Podręczniki i Skrypty Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, nr 201, 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-3417-2, 216 s.
2	Sobala M. : Inwentaryzacja dziedzictwa przyrodniczego związanego z kulturą pasterską w Karpatach w obrębie województwa śląskiego. Cz. 1, 2018, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER, 149 s.
3	Szafranec J. : Moja mapa : tworzenie map w technologiach geoinformacyjnych : przewodnik uzupełniający do laboratoriów z podstaw kartografii, Podręczniki i Skrypty Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, nr 195, 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-3396-0, 282 s.
Książki redagowane	
1	Kistowskiego M., Myga-Piątek U. , Solona J. (red.): Studia nad regionalizacją fizycznogeograficzną Polski, Prace Geograficzne; nr 266, 2018, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN im. Stanisława Leszczyckiego, ISBN 978-83-61590-89-7, 278 s.
2	Krzysztofik R. (red.): Lokalny wymiar rozwoju społecznego Polski, 2018, Krajowy Instytut Polityki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, ISBN 978-83-65105-23-3, 164 s.
2017	
Książki autorskie	
1	Badora K., Nita J. : Georóżnorodność Opolszczyzny oraz jej znaczenie w systemie ochrony przyrody i krajobrazu, Studia i Monografie, nr 547, 2017, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, ISBN 978-83-7395-754-1, 217 s.
2	Lamparska M. : Turystyka wśród górniczych szybów: szlak turystyczny i przewodnik po dawnych i współczesnych kopalniach na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, 2017, "Śląsk" Sp. z o. o. Wydawnictwo Naukowe, ISBN 978-83-7164-951-6, 200 s.

3	Pytel S.: Migracje emerytów w Polsce - czynniki, kierunki, konsekwencje, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, nr 3633, 2017, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ISBN 978-83-226-3257-4, 206 s.
inne	
1	Szypuła B.: Mapa geomorfologiczna Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego 1:50 000 - wersja cyfrowa: [mapa], 1 s., 2017, inne

Podnoszenie kompetencji kadry akademickiej jest możliwe również podczas organizowanego z inicjatywy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Międzynarodowego Kongresu Jakości Kształcenia (www.iceq.pl), który odbył się już czterokrotnie, w dniach 16-18 listopada 2022 roku, 18-20 października 2023, 23-25 października 2024 oraz 22-24 października 2025 w Katowicach. Wydarzenie gromadzi osoby zainteresowane zagadnieniami związanymi z doskonaleniem systemów zapewniania jakości kształcenia, innowacjami w dydaktyce akademickiej, a także rozwojem kompetencji dydaktycznych nauczycieli i nauczycielek akademickich, jest cykliczne i ma służyć wymianie doświadczeń oraz realizowaniu wspólnych projektów w zakresie jakości kształcenia. W Kongresie biorą udział nauczycielki i nauczyciele akademicy związani z kierunkiem turystyka. Istotne jest to, że pierwszy dzień Kongresu zawsze ma charakter wewnętrzny i są w nim planowane głównie szkolenia dla pionu dyrektorskiego i kadry pracowniczej. Szkolenia mają charakter kaskadowy – szkoleni pracownicy i pracowniczki szkolą kolejnych swoich współpracowników i współpracowniczki, co jest nowatorskim i bardzo efektywnym podejściem. Dzięki jego zastosowaniu w trakcie pierwszej edycji Kongresu szkoleniami dotyczącymi monitorowania i doskonalenia dokumentacji toku studiów zostało objętych ok. 80% pracowniczek i pracowników dydaktycznych i badawczo-dydaktycznych UŚ. W drugiej edycji szkolenia dotyczyły dostosowania procesu kształcenia do potrzeb studiujących; objęły one około 60% wszystkich pracowniczek i pracowników. W edycji Kongresu 2024r. w szkoleniu z zakresu SI w JSA wzięło udział ok. 50 składów dyrekcji kierunków prowadzonych w UŚ, w tym dyrekcja kierunku turystyka.

4.1.10. Popularyzacja nauki i dydaktyka otwarta (wydarzenia cykliczne, warsztaty, zajęcia dla szkół)

Bardzo dobrą praktyką jest duże zaangażowanie pracowników w działania popularyzujące naukę, w które włączają również studentów. Autorskie wykłady i warsztaty organizowane podczas akcji promocyjnych co roku przyciągają dużą liczbę uczestników, którzy z zaangażowaniem poznają ciekawostki z zakresu turystyki. Zaangażowani w te wydarzenia studenci nierzadko samodzielnie prowadzą warsztaty i pokazy. Do najważniejszych akcji promujących naukę należą:

- Śląski Festiwal Nauki – aktywności wydziałowe/universyteckie (strona główna wydarzenia): <https://slaskifestiwalnauki.pl/>
- GIS Day (wydarzenia, warsztaty i działania popularyzujące wykorzystanie GIS): <https://gisday.us.edu.pl/>
- Noc Geografii - <https://us.edu.pl/event/online-noc-geografii/>

Nauczyciele akademicy prowadzą również liczne wykłady w ramach współpracy z liceami ogólnokształcącymi regionu, warsztaty maturalne z geografii w „Uniwersytecie Śląskim Maturzystów”. Studenci angażują się również w działalność popularyzatorską nauki w ramach pracy studenckich kół naukowych (działa 11 kół naukowych, między innymi: Koło Naukowo-podróżnicze „Denali”, Studenckie Koło Naukowe Geografów itd.). Zaangażowanie studentów zaowocowało wieloma zebraniami kół, na których pracownicy instytutów i inne zaproszone osoby prezentowały ciekawe referaty.

4.2. Obsada zajęć (z uwzględnieniem zajęć prowadzących do uzyskiwania kompetencji badawczych)

4.2.1. Zasady doboru obsad zajęć – rozwiązania systemowe UŚ

Za dobór kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka odpowiada dziekan wydziału wraz z prodziekanem ds. kształcenia i studentów. Dyrektor kierunku geografia, turystyka, IZŚ przedstawia dziekanowi propozycje obsady dydaktycznej i indywidualnych przydziałów zajęć dydaktycznych na kierunku studiów w danym roku akademickim, która następnie jest zatwierdzana przez dziekana wydziału (prodziekana ds. studenckich i kształcenia).

Obsady zajęć na kierunku turystyka są planowane w sposób zapewniający zgodność kompetencji merytorycznych i dydaktycznych prowadzących z zakresem treści modułów, w tym – w przypadku zajęć kluczowych dla profilu ogólnoakademickiego – z kompetencjami badawczymi właściwymi dyscyplinom przyporządkowania kierunku.

Szczególne uwagi przy przydzielaniu zajęć zwraca się na:

- kryterium kompetencyjne do obsady modułów,
- powiązanie modułów dyplomowych z aktywnością naukową,
- formalne narzędzia dokumentowania obsad i weryfikacji jakości (USOS, ankiety, hospitacje).

W wymiarze uczelnianym obsady zajęć funkcjonują w ramach rozwiązań organizacyjnych i jakościowych opisanych w aktach i narzędziach UŚ, w szczególności:

- dokumentowanie realizacji zajęć i zaliczeń w systemie USOS/USOSweb (standard organizacji dydaktyki i ewidencji toku studiów),
- cykliczna ocena zajęć dydaktycznych (ankiety studenckie) jako element uczelnianej pętli jakości (narzędzie: USOS).
- gotowość kadry do realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość – w oparciu o rozwiązania organizacyjne UŚ oraz zaplecze informacyjne i szkoleniowe udostępniane w serwisach uczelnianych: Zdalny UŚ i Centrum Kształcenia na Odległość: <https://el.us.edu.pl/cko/>.

4.2.2. Obsady zajęć na kierunku turystyka – źródła kadrowe i zgodność kompetencyjna

Zajęcia na kierunku realizują przede wszystkim nauczyciele akademicy zatrudnieni w jednostkach Wydziału Nauk Przyrodniczych UŚ: **Instytucie Nauk o Ziemi (INOZ)** oraz **Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej (IGSEiGP)**. Informacje o kadrze instytutów są publicznie dostępne na stronach jednostek:

- IGSEiGP (pracownicy): <https://us.edu.pl/instytut/igseigp/pracownicy/>
- INOZ (pracownicy): <https://us.edu.pl/instytut/inoz/pracownikinoz/>

Dobór obsady ma charakter kompetencyjny: moduły są prowadzone przez osoby, których dorobek i aktywność naukowa pozostają spójne z tematyką zajęć (w szczególności w części związanej z analizą przestrzenną, badaniami terenowymi, diagnozą zjawisk turystycznych i środowiskowych oraz planowaniem i gospodarką przestrzenną). Takie powiązanie zajęć z kompetencjami prowadzących jest wprost standardem kierunku.

Szczególne obsady zajęć na kierunku turystyka i jej zgodność kompetencyjna została przedstawiona w kryterium 2 w tabeli 2.1. Powiązanie modułów z badaniami naukowymi.

4.2.3. Zajęcia kluczowe dla uzyskiwania kompetencji badawczych – rozwiązania programowe i obsadowe

Zgodnie z profilem ogólnoakademickim kierunku turystyka, budowanie kompetencji badawczych ma charakter **ciągły i sekwencyjny**: od rozpoznania problemu i krytycznej analizy źródeł, przez dobór metodyki i pozyskanie danych (w tym danych przestrzennych i danych empirycznych z badań terenowych), po analizę, interpretację i prezentację wyników. Rdzeń badawczy programu jest skonstruowany w sposób zapewniający, że studenci realizują pełny cykl badawczy właściwy

dyscyplinom, do których przypisany jest kierunek, tj. naukom o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (w zależności od tematu pracy i przyjętej perspektywy badawczej).

W programie kluczowe znaczenie mają następujące grupy modułów – wraz z jednoznacznie przypisanymi funkcjami badawczymi oraz zasadami obsady:

1) Moduł metodologiczno-badawczy: „Warsztat badań w turystyce” – projektowanie badań i poprawność metodyczna

Funkcja badawcza modułu:

Moduł stanowi podstawowy komponent kształcenia metodologicznego i obejmuje kolejno:

- identyfikację i uzasadnienie problemu badawczego w turystyce (w tym dobór perspektywy badawczej zgodnej z dyscypliną),
- konstrukcję celu oraz pytań badawczych/hipotez,
- dobór metod i narzędzi badawczych oraz planu badań (metody ilościowe, jakościowe, analizy przestrzenne, metody waloryzacyjne, studia przypadków),
- dobór i ocenę źródeł danych (dane statystyczne, dane przestrzenne, materiały planistyczne, dane instytucjonalne, dane z badań terenowych),
- podstawy interpretacji i wnioskowania oraz zasady rzetelności akademickiej.

Obsada:

Zajęcia prowadzą nauczyciele akademicy posiadający udokumentowaną aktywność badawczą w dyscyplinach przyporządkowania:

- w przypadku wątków środowiskowych/krajobrazowych – osoby realizujące badania w obszarze **nauk o Ziemi i środowisku** (np. analizy krajobrazowe, presja turystyczna na środowisko, waloryzacja przyrodnicza, badania terenowe),
- w przypadku wątków społeczno-ekonomicznych – osoby realizujące badania w obszarze **geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej** (np. funkcja turystyczna, rozwój lokalny/regionalny, planowanie i zarządzanie destynacją, analizy rynku i zachowań turystycznych).

Taki dobór zapewnia, że student nabywa kompetencje metodologiczne w logice warsztatu badawczego właściwego dla dyscypliny, w której osadzony jest temat pracy.

2) Ciąg dyplomowy: seminaria i pracownie magisterskie – prowadzenie studenta przez pełny cykl badawczy

Funkcja badawcza modułów dyplomowych:

Seminarium i pracownia magisterska realizują proces badawczy etapowo, obejmując:

- doprecyzowanie problemu i zakresu badań oraz przygotowanie ram teoretycznych,
- krytyczny przegląd literatury (w tym źródeł obcojęzycznych),
- wybór metodyki, konstrukcję narzędzi badawczych i dobór danych,
- opracowanie wyników oraz przygotowanie części „materiał i metody”, „wyniki”, „dyskusja” i „wnioski”,
- przygotowanie do egzaminu dyplomowego (prezentacja i obrona wniosków).

Obsada:

Moduły seminaryjne prowadzą osoby spełniające wymagania formalne do pełnienia funkcji promotora oraz posiadające dorobek naukowy i doświadczenie badawcze adekwatne do dyscypliny pracy. Oznacza to, że:

- seminaria, w ramach których dominują problemy środowiskowe, krajobrazowe, przestrzenno-przyrodnicze lub geoturystyczne, prowadzą promotorzy wywodzący się z dyscypliny **nauki o Ziemi i środowisku**,
- seminaria związane z turystyką miejską/poprzemysłową, funkcją turystyczną, planowaniem i rozwojem lokalnym, rynkiem turystycznym, zachowaniami turystów i zarządzaniem

destynacją, prowadzą promotorzy z dyscypliny **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**.

W praktyce zapewnia to właściwą weryfikację: (1) doboru metodyki, (2) poprawności wnioskowania oraz (3) adekwatności interpretacji wyników w standardach danej dyscypliny.

3) „Ćwiczenia terenowe magisterskie” – pozyskanie materiału empirycznego i jego krytyczna interpretacja

Funkcja badawcza modułu:

Ćwiczenia terenowe stanowią komponent badań empirycznych i mają na celu:

- planowanie badań terenowych (dobór miejsc/obiektów, harmonogram, narzędzia),
- pozyskanie materiału empirycznego (obserwacje, inwentaryzacje, dokumentacja, pomiary, ankiety/wywiady – zależnie od projektu),
- wstępne opracowanie danych oraz krytyczną ocenę jakości i ograniczeń danych terenowych,
- interpretację materiału w powiązaniu z założeniami pracy magisterskiej.

Obsada:

Zajęcia terenowe prowadzą osoby posiadające doświadczenie w badaniach terenowych w ramach jednej z dyscyplin przyporządkowania, adekwatnie do tematyki ćwiczeń:

- w części środowiskowej/krajobrazowej – prowadzący z doświadczeniem w badaniach środowiskowych, krajobrazowych i metodach terenowych właściwych dla **nauk o Ziemi i środowisku**,
- w części społeczno-ekonomicznej – prowadzący z doświadczeniem w badaniach terenowych i diagnozach społeczno-gospodarczych oraz analizach funkcjonalno-przestrzennych właściwych dla **geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej**. Dzięki temu student uczy się nie tylko „zbierania danych”, ale także ich krytycznej oceny (reprezentatywność, wiarygodność, błędy pomiaru/ankietowania) i poprawnego wnioskowania.

4) Moduły analityczno-narzędziowe wspierające badania: GIS i statystyka – analiza danych i prezentacja wyników

a) „GIS w turystyce” – kompetencje badań przestrzennych

Moduł rozwija umiejętności:

- pozyskania, selekcji i oceny jakości danych przestrzennych,
- prowadzenia analiz przestrzennych właściwych dla problemów turystyki (np. waloryzacje, dostępność, identyfikacja koncentracji/klastrów, analiza presji, mapowanie wskaźników),
- prezentacji wyników w formie map/raportów i interpretacji przestrzennej.

Obsada: prowadzący posiadają kompetencje w zakresie GIS i analiz przestrzennych, co zapewnia zgodność warsztatową z badaniami realizowanymi w dyscyplinach przyporządkowania (zarówno w komponentach środowiskowych, jak i społeczno-ekonomicznych).

b) „Zastosowanie statystyki w turystyce” – analiza ilościowa i wnioskowanie

Moduł rozwija:

- dobór miar i narzędzi statystycznych adekwatnych do problemów turystyki,
- analizę danych (opisową i – w zależności od zakresu – wnioskowanie statystyczne),
- interpretację wyników w kontekście badawczym i ograniczeń danych.

Obsada: prowadzący posiadają kompetencje w zakresie analizy danych ilościowych oraz doświadczenie w pracy na danych stosowanych w badaniach turystyki, co wzmacnia rzetelność warsztatu badawczego studentów.

W programie turystyki kompetencje badawcze są rozwijane w spójnym układzie „warsztat–seminarium–teren–narzędzia analityczne”. Kluczowe jest to, że obsada modułów nie jest deklarowana ogólnie jako „posiadająca doświadczenie”, lecz jest dobierana **zgodnie z dyscypliną, w której osadzona jest problematyka badań**. Dzięki temu studenci:

- uczą się metodologii i standardów pracy naukowej właściwych dla **nauk o Ziemi i środowisku** albo **geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej**,
- realizują proces badawczy w pełnym cyklu (projekt–dane–analiza–interpretacja–prezentacja),
- a osiągnięcie efektów uczenia się na poziomie PRK 7 jest weryfikowane w sposób adekwatny do profilu ogólnoakademickiego.

4.2.4. Zajęcia prowadzone przez doktorantów i inne osoby

W prowadzenie zajęć mogą być włączani także doktoranci (np. w formach ćwiczeniowych), przy czym odbywa się to w ramach rozwiązań organizacyjnych jednostki, z zachowaniem nadzoru merytorycznego oraz spójności z sylabusem i efektami uczenia się modułu. W celu podniesienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku prowadzenie części zajęć powierza się także specjalistom z firm zajmujących się turystyką.

W ramach współpracy realizowanej w projekcie „GeoHazardSilesia” interesariusze zewnętrzeni brali udział w następujących aktywnościach mających na celu zwiększanie kompetencji, w których uczestniczyli również studenci turystyki:

- Współpraca ze specjalistami z zakresu sporządzania Audytu krajobrazowego polegała na przeprowadzeniu przez firmę Envi Consulting z Będzina, 40-godzinnego cyklu szkoleń, warsztatów terenowych dotyczących zasad sporządzania dokumentu pt. „Audyt Krajobrazowy, jest to nowy instrument prawny, a umiejętności nabyte przez studentów rozszerzyły ich kompetencje zawodowe.
- Kurs specjalistyczny języka angielskiego (dwie edycje dla 90 studentów, wyjazdowo i stacjonarnie) prowadzony przez firmę zajmującą się nauką języka angielskiego i specjalistycznymi tłumaczeniami. Dla większej efektywności zajęć firma zatrudniła native speakera z Kanady, specjalistę z zakresu chemii środowiska, dr Alexandra R. Lowe.
- W ramach krajowych wyjazdów studyjnych studenci zapoznali się z problematyką organizacji i działania geoparków:
- W ramach szkoleń z zakresu umiejętności zwiększających konkurencyjność na rynku pracy 120 studentów odbyło szkolenia z zakresu „Negocjacji” które przeprowadziła firma „Instytut Dyplomacji” reprezentowana przez dr hab. Anitę Frankowiak. Szkolenia miały formę stacjonarną i 16 godzinny program.
- Studenci kierunku turystyka uczestniczyli w zagranicznych wyjazdach studyjnych WNP.

4.3. Łączenie przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia działalności dydaktycznej z działalnością naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej

Łączenie działalności dydaktycznej z naukową na kierunku turystyka jest realizowane przede wszystkim przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, co pozostaje zgodne z profilem ogólnoakademickim kierunku. Mechanizm ten ma charakter systemowy:

- treści zajęć są projektowane w oparciu o aktualny stan badań i narzędzia badawcze,
- studentki i studenci mają możliwość rozwijania własnych zainteresowań naukowych poprzez dobór tematyki badań/seminarium i aktywność w środowisku badawczym jednostek.

4.3.1. Integracja badań z dydaktyką w ramach seminariów i modułów badawczych

Podstawowym obszarem, w którym następuje połączenie dydaktyki z działalnością naukową, są moduły badawcze i seminaryjne, w których student:

- wybiera problem badawczy i uczy się jego konceptualizacji,

- dokonuje krytycznego przeglądu literatury i stanu badań,
- projektuje badania, dobiera metody i narzędzia,
- prezentuje wyniki i wnioski oraz przygotowuje pracę dyplomową zgodnie ze standardami akademickimi.

Spójność tej ścieżki potwierdza również Warsztat badań w turystyce, gdzie wprost wskazano elementy procesu badawczego (problem badawczy, dobór metod, pozyskiwanie danych, opracowanie i wnioskowanie).

Tab.4.8. Łączenie przez nauczycieli akademickich działalności dydaktycznej z działalnością naukową

Moduł / przedmiot (kod kierunkowy)	Badania naukowe (dyscyplina + przykładowe publikacje)
ICT w turystyce	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
	Przykładowe powiązanie z badaniami: cyfryzacja usług, e-marketing i e-dystrybucja produktów turystycznych; informacja turystyczna online.
	• Pytel S.: „Turystyka motywacyjna – materiały dydaktyczne dla studentów” (książka/materiały).
	• Zuzańska-Żyśko E.K.: „Turystyka miejska szansą rozwoju obszarów przemysłowych” (artykuł).
Krajobraz a walory widokowe w turystyce	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: krajobraz turystyczny, presja turystyki na krajobraz, waloryzacja i konsekwencje overtourism.
	• Myga-Piątek U.: „Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy – analiza wybranych przykładów obszarów górskich” (artykuł).
	• Myga-Piątek U.: „Krajobraz jako autentyk, makieta, hybryda... o roli krajobrazu we współczesnej turystyce” (artykuł).
	• Żemła-Siesicka A.M., Sobala M.: „How does tourist development influence traditional mountain landscapes? A case study from the Western Beskids, Poland” (2024, artykuł).
Moduł specjalnościowy: Atrakcje turystyczne Polski	• Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).
	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: walory i atrakcje turystyczne Polski (m.in. turystyka piesza, miejska, przemysłowa) oraz ich rola w rozwoju lokalnym.
	• Zuzańska-Żyśko E.K., Bujok S.: „Walking tourism in Wisła on the background of landscape values / Turystyka piesza w Wiśle...” (artykuł).

	Pytel S.: „Turystyka jako czynnik rozwoju małego miasta na przykładzie Strumienia” (rozdział/artkuł).
	Pukowiec-Kurda K.A., Apollo M.: „From coal to tourism: a game-changer in the sustainable transition process” (Journal of Tourism Futures, 2024).
Moduł specjalnościowy: Atrakcje turystyczne świata	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: destynacje i atrakcje światowe (turystyka górska/przygodowa, waloryzacja geostanowisk, turystyka sentymentalna).
	Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
	Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
	Pukowiec-Kurda K.A. i in.: „The Assessment of Hydrogeosites in the Fann Mountains, Tajikistan as a Basis for Sustainable Tourism” (artykuł).
Podstawy geografii w turystyce	Tomczewska-Popowycz N.: „Turystyka sentymentalna Polaków do Ukrainy Zachodniej” (Wydawnictwo UŚ, 2024).
	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: zależności turystyka–środowisko–krajobraz; funkcjonowanie turystyki na obszarach górskich i chronionych.
	Myga-Piątek U.: „Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy – analiza wybranych przykładów obszarów górskich” (artykuł).
	Apollo M. i in.: „Himalayan nature-based tourism. Challenges for tourism and protected areas” (artykuł).
Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego	Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).
	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
	Przykładowe powiązanie z badaniami: organizacja i obsługa ruchu turystycznego (segmenty rynku, produkty, relacje gospodarz–gość, destynacje).
	Pytel S.: „Turystyka motywacyjna – materiały dydaktyczne dla studentów” (książka/materiały).
	Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna	Pytel S., Szkup R.: „Kształceniowa funkcja wyjazdów turystycznych seniorów i młodzieży” (2018, artykuł).
	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
	Przykładowe powiązanie z badaniami: funkcje edukacyjne wyjazdów i organizacja wycieczek (turystyka szkolna/seniorska, turystyka piesza).

	Pytel S., Szkup R.: „Kształceniowa funkcja wyjazdów turystycznych seniorów i młodzieży” (2018, artykuł).
	Zuzańska-Żyśko E.K., Bujok S.: „Walking tourism in Wisła on the background of landscape values / Turystyka piesza w Wiśle...” (artykuł).
	Myga-Piątek U.: „Krajobraz jako autentyk, makieta, hybryda... o roli krajobrazu we współczesnej turystyce” (artykuł).
Moduł specjalnościowy: Planowanie i zagospodarowanie turystyczne	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
	Przykładowe powiązanie z badaniami: planowanie i zagospodarowanie przestrzeni turystycznej, w tym rewitalizacja i funkcja turystyczna miast/regionów.
	Zuzańska-Żyśko E.K.: „Turystyka miejska szansą rozwoju obszarów przemysłowych” (artykuł).
	Pukowiec-Kurda K.A., Apollo M.: „From coal to tourism: a game-changer in the sustainable transition process” (Journal of Tourism Futures, 2024).
	Żemła-Siesicka A.M.: „The influence of tourist infrastructure on the mountain landscape... Case study of the Silesian Beskid” (artykuł).
	Pytel S.: „Turystyka jako czynnik rozwoju małego miasta na przykładzie Strumienia” (rozdział/artykuł).
GIS w turystyce	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: analizy przestrzenne (GIS) w turystyce: waloryzacja, ocena presji, identyfikacja krajobrazów turystycznych.
	Żemła-Siesicka A.M.: „Tourism landscape footprint in the archaeological landscape” (2023, artykuł).
	Żemła-Siesicka A.M., Sobala M.: „How does tourist development influence traditional mountain landscapes? A case study from the Western Beskids, Poland” (2024, artykuł).
	Żemła-Siesicka A.M.: „Attractiveness of the tourist landscape of promenades in seaside towns...” (2025, artykuł).
Moduł specjalnościowy: Animacja czasu wolnego	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
	Przykładowe powiązanie z badaniami: czas wolny i segmentacja odbiorców usług turystycznych (w tym seniorów) oraz formy turystyki aktywnej.
	Pytel S.: „Zarządzanie czasem wolnym osób w wieku senioralnym” (2023, artykuł).
	Ociepka A., Pytel S.: „Aktywność turystyczna seniorów w Polsce” (2014, artykuł).
	Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).

Moduł specjalnościowy: Geograficzne uwarunkowania turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku, Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna
	Przykładowe powiązanie z badaniami: czynniki rozwoju turystyki: środowiskowe/krajobrazowe oraz społeczno-ekonomiczne (funkcja turystyczna, rozwój lokalny).
	• Myga-Piątek U.: „Wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i krajobraz kulturowy – analiza wybranych przykładów obszarów górskich” (artykuł).
	• Pytel S.: „Turystyka jako czynnik rozwoju małego miasta na przykładzie Strumienia” (rozdział/artykuł).
	• Zusańska-Żyśko E.K.: „Turystyka miejska szansą rozwoju obszarów przemysłowych” (artykuł). • Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
Moduł specjalnościowy: Zagrożenia dla współczesnej turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)	Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: ryzyko i zagrożenia w turystyce (overtourism, obszary chronione, niestabilność polityczna i zarządzanie kryzysowe).
	• Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).
	• Quirini-Popławski Ł., Tomczewska-Popowycz N.: „Geopolitics of Tourism in An Era of Instability...” (Horyzonty Polityki 16(57), 2025) DOI:10.35765/HP.2922. • Apollo M. i in.: „Himalayan nature-based tourism. Challenges for tourism and protected areas” (artykuł).
Warsztat badań w turystyce	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: badania empiryczne w turystyce (problem–metoda–dane–analiza–wnioski) z wykorzystaniem podejść ilościowych/jakościowych i przestrzennych.
	• Pytel S., Szkup R.: „Kształceniowa funkcja wyjazdów turystycznych seniorów i młodzieży” (2018, artykuł).
	• Żemła-Siesicka A.M.: „Tourism landscape footprint in the archaeological landscape” (2023, artykuł).
	• Tomczewska-Popowycz N.: „Turystyka sentymalna Polaków do Ukrainy Zachodniej” (Wydawnictwo UŚ, 2024). • Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
Nowe trendy w turystyce	Dyscyplina: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Dyscyplina: nauki o Ziemi i środowisku
	Przykładowe powiązanie z badaniami: współczesne trendy: turystyka górską i przygodową, presja odwiedzin (overtourism), zmieniające się uwarunkowania geopolityczne.

	• Apollo M.: „Mountain Tourism, Altitude and Host-Guest Relationships” (Routledge, 2025).
	• Quirini-Popławski Ł., Tomczewska-Popowycz N.: „Geopolitics of Tourism in An Era of Instability...” (Horyzonty Polityki 16(57), 2025) DOI:10.35765/HP.2922.
	• Apollo M., Andreychouk V.: „Mountaineering Adventure Tourism and Local Communities” (Edward Elgar, 2022).
	• Pukowiec-Kurda K.A., Żemła-Siesicka A.M. (i in.): „Czy parkom narodowym Utah zagraża overtourism? Turystyka na obszarach chronionych i jej krajobrazowe konsekwencje” (artykuł).

4.3.2. Włączanie studentów w działalność naukową poprzez narzędzia GIS/analizę danych – przykłady działań

Włączanie studentów w aktywności o charakterze badawczym i popularyzatorskim jest widoczne m.in. w obszarze GIS, analiz przestrzennych i prezentacji wyników prac dyplomowych.

Przykład 1: GIS Day na WNP UŚ (cykliczne wydarzenie dydaktyczno-naukowe) wystąpienia mają zarówno naukowcy, jak i doktoranci, sesja posterowa jest poświęcona studentom i doktorantom prezentującym efekty swoich prac dyplomowych.

Tego rodzaju formuła stanowi praktyczny kanał włączania studentów w komunikację naukową (prezentacja wyników, poster, dyskusja). Jako materiał potwierdzający funkcjonowanie aktywności studenckich (postery) można wskazać zasoby GIS Day (<https://gisday.us.edu.pl/postery-2024/>).

Przykład 2: moduł „GIS w turystyce” jako komponent badawczo-narzędziowy programu Moduł zakłada samodzielne wykonywanie analiz przestrzennych zjawisk turystycznych, waloryzację i opracowanie kartograficzne rezultatów, co jest bezpośrednio powiązane z kompetencjami badawczymi w turystyce (zwłaszcza w ujęciu przestrzennym).

4.3.3. Włączanie studentów w działalność naukową poprzez koła naukowe i aktywność środowiskową

Istotnym kanałem angażowania studentek i studentów w działalność naukową (w tym: organizację wydarzeń, wyjazdy studyjne, referaty, aktywność popularyzatorską) są koła naukowe działające w jednostkach współtworzących kierunek. Przykładowo m.in. Koła Naukowo-Podróżniczego „Denali” czy Koła Naukowego Geografów. Takie formy aktywności, oprócz funkcji integracyjnej, wzmacniają kompetencje: prezentacyjne, projektowe, organizacyjne i (w zależności od profilu koła) także stricte badawcze.

4.3.4. Popularyzacja nauki jako element dydaktyki i włączania studentów

Działania popularyzatorskie realizowane przez jednostki WNP stanowią również przestrzeń, w której studenci mogą obserwować (a często współtworzyć) proces komunikacji naukowej, prezentacji aparatury i metod badań.

Przykład: „GeoPiknik na Żyłecie” (wydarzenie popularnonaukowe UŚ/WNP) Wydarzenie daje możliwość zapoznania się uczestników z nowoczesnym sprzętem badawczym wykorzystywanym w naukach o Ziemi (co ma wymiar dydaktyczny i „laboratoryjny” w sensie popularyzacji metod (<https://us.edu.pl/event/geopiknik-na-zylecie-2/>)).

Przykład: „Noc Geografii” (wydarzenie UŚ) W programie zaplanowano wykłady/pokazy/quizy przybliżające m.in. nowoczesne narzędzia badawcze wykorzystywane przez geografów (w tym GIS). Powyższe przykłady są szczególnie istotne dla kierunku turystyka, ponieważ naturalnie łączą tematykę środowiskową i społeczno-przestrzenną z praktyką komunikowania wyników i narzędzi badań –

kompetencjami typowymi dla profilu ogólnoakademickiego (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/event/noc-geografii/>).

Przykład: „Wieczór z geografią przed maturą”. Zaplanowane dla maturzystów otwarte wykłady obejmujące wybrane treści z zakresu rozszerzonego podstawy programowej geografii w szkole ponadpodstawowej w nawiązaniu do zadań arkuszy maturalnych (<https://us.edu.pl/event/x-wieczor-z-geografia-przed-matura/>).

4.4. Założenia, cele i skuteczność polityki kadrowej – rekrutacja, ocena jakości kadry, udział interesariuszy i wykorzystanie wyników

W Uniwersytecie Śląskim polityka kadrowa w obszarze dydaktyki jest prowadzona w sposób zinstytucjonalizowany i spójny na poziomie uczelni, a jej wykonanie odbywa się na poziomie wydziałów i instytutów. Konstrukcja tego rozwiązania obejmuje

- zasady doboru i zatrudniania kadry,
- mechanizmy oceny pracy (w tym przez studentów),
- działania rozwojowe
- powiązanie wyników oceny z doskonaleniem jakości kształcenia.

4.4.1. Metody i kryteria doboru oraz rekrutacji kadry

Dobór kadry dydaktycznej i badawczo-dydaktycznej na WNP (w tym INoZ i IGSEiGP) odbywa się z zastosowaniem procedur konkursowych i standardów transparentności, konsekwentnie wdrażanych w ramach strategii HR Excellence in Research (<https://us.edu.pl/hrs4r>).

Postępowania konkursowe prowadzone są zgodnie z uczelnianym regulaminem wprowadzonym zarządzeniem Rektora (<https://us.edu.pl/pracownik/oferty-pracy/oferty-pracy-2/informacje-dla-kandydatow-procedura-postepowania-konkursowego-na-stanowiska-nauczycieli-akademickich/>).

Kryteria doboru są powiązane z charakterem stanowiska i przypisanymi obowiązkami (dydaktycznymi i/lub badawczymi), a w kontekście kierunku turystyka szczególne znaczenie mają:

- zgodność profilu kompetencyjnego kandydata z dyscyplinami przypisania kierunku,
- doświadczenie w prowadzeniu badań (dla modułów metodologicznych, analitycznych, seminariów),
- kompetencje dydaktyczne (w tym gotowość do prowadzenia zajęć w środowisku cyfrowym i – w razie potrzeb – w języku obcym).

4.4.2. Założenia polityki równości i zapewniania bezpiecznego, inkluzywnego środowiska pracy

Elementem polityki kadrowej i organizacyjnej UŚ jest wdrażanie rozwiązań w obszarze równego traktowania, w tym Planu Równości Płci (<https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/plan-rownosci-plci/>). Dokument ten obejmuje m.in. cele dotyczące rekrutacji oraz wspierania rozwoju kadry sprzyjające różnorodności i równości szans.

Szerzej na ten temat w Kryterium 8, punkt 8.8. Bezpieczeństwo studentów oraz przeciwdziałanie dyskryminacji.

4.4.3. Zasady i kryteria oceny jakości kadry oraz udział interesariuszy (w tym studentów)

Ocena jakości pracy dydaktycznej jest realizowana z wykorzystaniem narzędzi i procedur zapewniania jakości kształcenia. Kluczowym narzędziem udziału interesariuszy wewnętrznych (studentów i doktorantów) jest ankieta oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego – obowiązujące uczelniane narzędzie zbierania informacji zwrotnej dotyczącej realizacji obowiązków dydaktycznych (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc->

[kształcenia/narzedzia-monitorowania-jakosci-kształcenia/ankieta-oceny-pracy-dydaktycznej-nauczyciela-akademickiego](#)).

Stosownie do postanowień zarządzenia Rektora UŚ nr 3 z 14 stycznia 2022 r. <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5441/5/> badania ankietowe przeprowadza się elektronicznie z wykorzystaniem kwestionariuszy ankiety w języku polskim albo w języku angielskim, w odniesieniu do wszystkich zajęć prowadzonych w Uczelni na studiach wyższych, z wyjątkiem praktyk i tutoringu (z uwagi na ich specyfikę ankietę nie jest optymalnym narzędziem badawczym). Harmonogram przeprowadzania badań ankietowych ustalony jest przez Prorektora ds. studenckich i kształcenia na wniosek Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji. Indywidualne wyniki ankiety udostępniane są po zakończeniu sesji poprawkowej semestru, którego dotyczyły za pośrednictwem portalu pracownika (<https://pp.us.edu.pl/?s=1>):

- osobie prowadzącej zajęcia której dotyczyła dana ankietę;
- rektorowi, prorektorowi właściwemu do spraw kształcenia oraz prorektorowi właściwemu do spraw kadry akademickiej;
- rzecznikowi praw i wartości akademickich oraz rzecznikowi praw studenta i doktoranta;
- dziekanom wydziałów i prodziekanom do spraw kształcenia i studentów;
- dziekanom szkół doktorskich i ich prodziekanom właściwym do spraw kształcenia;
- dyrektorom kolegiów i ich zastępcom właściwym do spraw kształcenia oraz kierownikom innych jednostek w których zatrudnieni są nauczyciele akademicy;
- dyrektorom kierunków studiów i ich zastępcom;
- pełnomocnikowi Rektora ds. jakości kształcenia i akredytacji oraz pełnomocnikom dziekanów ds. jakości kształcenia i akredytacji;
- pracownikom uczelni wchodzącym z prawem głosu stanowiącego w skład Komisji do spraw kształcenia i studentów oraz Komisji do spraw kadry akademickiej Uniwersytetu;
- komisjom lub zespołom dokonującym oceny okresowej nauczycieli akademickich, podejmującym decyzje o zatrudnieniu pracownika, oceny wniosków o awans nauczycieli akademickich, wniosków o zmianę grupy zatrudnienia nauczycieli akademickich, podejmujących decyzje do nagrodach rektora, urlopie naukowym i in.;
- innym osobom lub organom na podstawie odrębnego upoważnienia.

Wyniki ankiety są wykorzystywane w ramach działań prowadzących do doskonalenia jakości kształcenia oraz w polityce kadrowej w Uniwersytecie, w szczególności na potrzeby przeprowadzenia oceny okresowej nauczycieli akademickich (art. 128 ust. 6 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) oraz przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu pracownika, przyznaniu awansu, zmianie grupy zatrudnienia, nagrodach rektora, urlopie naukowym i in.

Równolegle realizowana jest ankietę dla osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na temat współpracy z daną grupą zajęciową, służącą pozyskaniu informacji od osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na temat współpracy z daną grupą zajęciową, które są wykorzystywane pomocniczo przy interpretacji wyników ankiety studenckiej.

Kadra prowadząca zajęcia na turystyce jest także hospitowana. Dyrektor kierunku studiów zarządza przeprowadzenie hospitacji kontrolujących warsztat dydaktyczny danej osoby prowadzącej zajęcia dydaktyczne, w szczególności gdy dany nauczyciel akademicki został po raz pierwszy zatrudniony na wydziale na umowie o pracę i nie podlegał jeszcze ocenie okresowej. Od przeprowadzania hospitacji można odstąpić, jeżeli dany nauczyciel akademicki posiada duże doświadczenie w pracy dydaktycznej. Ponadto ocenie podlega także nauczyciel akademicki, który został podczas oceny okresowej oceniony „negatywnie” z powodu niewłaściwego wywiązywania się z realizacji obowiązków dydaktycznych lub organ dokonujący oceny sformułował takie zalecenie w przypadku danego nauczyciela akademickiego. Ocenie podlega także pracownik, który otrzymał istotnie niższe od średniej wydziału wyniki w ankiecie oceny pracy nauczyciela akademickiego oraz gdy z innych źródeł (w szczególności z odpowiedzi studentów na pytania otwarte w ankiecie oceny pracy nauczyciela akademickiego, ze spotkań ze studentami dotyczących jakości kształcenia oraz z indywidualnych kontaktów ze studentami) pozyskał

informacje o możliwym występowaniu istotnych nieprawidłowości w realizacji procesu kształcenia przez daną osobę.

Hospitacje przeprowadza się co roku do momentu uzyskania przez danego nauczyciela akademickiego pozytywnej oceny okresowej. Hospitacje przeprowadzane są przez dyrektora kierunku studiów lub wyznaczonego przez niego nauczyciela akademickiego zatrudnionego na stanowisku profesora lub profesora uczelni. Hospitacje nauczycieli akademickich posiadających tytuł profesora są prowadzone przez dyrektora kierunku studiów lub wyznaczonego przez niego nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł profesora.

Nauczyciel akademicki przeprowadzający hospitację sporządza z nich sprawozdanie z wykorzystaniem formularza określonego w załączniku nr 4 do SZJK na WNP. Sprawozdanie zostaje przekazane do wiadomości hospitowanego nauczyciela akademickiego, właściwych dyrektorów kierunków studiów, członków wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów i właściwych rad dydaktycznych kierunków studiów, prodziekana ds. kształcenia i studentów oraz dziekana. Dyrektor kierunku studiów przeprowadza rozmowy w celu wyjaśnienia sytuacji z osobami, które zostały ocenione negatywnie podczas hospitacji. Wyniki okresowych przeglądów kadry prowadzącej kształcenie, są wykorzystywane do doskonalenia pracy dydaktycznej członków kadry i planowania ich indywidualnych ścieżek rozwojowych w tym zakresie. W roku akademickim 2025/2026 zostały przeprowadzone hospitacje z modułu ICT w turystyce w związku z prowadzeniem ich przez doktoranta. Skontrolowano rodzaj zajęć, nazwę przedmiotu i temat, który przypada na konkretne zajęcia. Sprawdzono zgodność tematyki zajęć z sylabusami przedmiotu. Stwierdzono, że prowadzący znał wszystkie informacje, o które został zapytany. Obserwacja zajęć dowiodła, że prowadzący poruszał zagadnienia zgodne z podanym tematem, poprawnie dokonał wyboru metod dydaktycznych. Przebieg zajęć oceniono pozytywnie.

Równolegle, ocena pracy nauczycieli akademickich obejmuje również ocenę okresową – prowadzoną na zasadach wynikających ze Statutu i uczelnianego regulaminu oceny okresowej. UŚ publikuje komunikaty i informacje organizacyjne dotyczące oceny okresowej oraz trybów jej uruchamiania (w tym na wniosek pracownika) (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/6733/5/?tc=17>).

W praktyce organizacyjnej jednostek wyniki ankiet i innych narzędzi jakościowych mogą stanowić przesłankę do:

- działań doskonalących (np. hospitacje, rozmowy doskonalące, wsparcie metodyczne),
- modyfikacji organizacji prowadzenia zajęć (np. ujednolicanie kryteriów oceniania, korekty metod dydaktycznych),
- planowania rozwoju kompetencji dydaktycznych (szkolenia, warsztaty, wsparcie e-learning).

4.4.4. Doskonalenie i rozwój kadry (szkolenia, dydaktyka cyfrowa, jakość)

Uczelnia zapewnia prowadzącym wsparcie w rozwijaniu kompetencji dydaktycznych, w tym w zakresie dydaktyki zdalnej i hybrydowej – m.in. poprzez infrastrukturę i zasoby informacyjne dla prowadzących (serwis Zdalny UŚ, Centrum Kształcenia na Odległość).

Uniwersytet Śląski podejmuje szereg działań na rzecz podnoszenia kompetencji kadr. Przyjęty w uczelni model kompetencyjny składa się z 12 kompetencji pogrupowanych w 3 obszarach: kompetencje organizacyjne (wspólne dla wszystkich pracowników), kompetencje akademickie (dotyczące nauczycieli akademickich) oraz kompetencje kierownicze. Działania prorozwojowe ukierunkowane są na podnoszenie wyżej wymienionych kompetencji. Uniwersytet wspiera rozwój kwalifikacji pracowników poprzez zapewnienie otwartego dostępu do szkoleń i programów rozwojowych.

Uniwersytet realizuje działania na rzecz podniesienia kompetencji kadry akademickiej, kierowniczej oraz administracyjnej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa: III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju. Działanie: 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych.

Działania te prowadzone są w szczególności w ramach projektów:

- „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” (nr projektu 03.05.00-00-Z117/17-00),
- „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany” (nr projektu 03.05.00-00-Z301/18-00).

Dla pracowników w celu podnoszenia kompetencji, prowadzonych jest wiele szkoleń tj.

- Pamięć i uwaga w procesie uczenia się
- Dydaktyka cyfrowa w praktyce akademickiej
- Technologie informacyjno-komunikacyjne w dydaktyce szkoły wyższej
- Gry jako narzędzie integracyjno-edukacyjne
- Wykorzystanie metody eksperymentu w procesie nauczania
- Tutoring-edukacja spersonalizowana na uniwersytecie-szkolenie podstawowe
- Tutoring - edukacja spersonalizowana na uniwersytecie" - szkolenie zaawansowane
- Akredytowany Praktyk Tutoringu
- Kurs obsługi i zarządzania platformą MS Teams
- Marketing naukowy, zagadnienia OpenAccess, komunikowania wyników badań
- Nowoczesne nauczanie: warsztat met-rozwojowy dla nauczycieli
- Sztuka dydaktyki akademickiej
- Szkolenie grupowe z języka angielskiego – III edycje
- Szkolenie indywidualne z języka hiszpańskiego, niemieckiego, włoskiego, czeskiego, chorwackiego, francuskiego, angielskiego, rosyjskiego
- Pakiet Adobe Professional: InDesign, Reader, Photoshop, Illustrator
- Warsztaty doskonałości dydaktycznej dla pracowników kadry dydaktycznej Instytutu Filozofii
- Design Thinking
- szkolenie grupowe z języka angielskiego w zakresie prowadzenia dydaktyki w j. obcym
- Biomasa
- NGS
- Zapewnienie jakości badań laboratoryjnych
- Dydaktyka, bezpieczeństwo i organizacja zajęć i warsztatów terenowych
- Statystyka dla przyrodników
- Emisja głosu
- Legal English
- Retoryka i wystąpienia publiczne
- modelowanie 2D lub 3D w środowisku CAD

Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany

Szkolenia zorganizowane dla pracowników dydaktycznych:

- DataMining kurs podstawowy
- Zaawansowany kurs grafiki komputerowej z wykorzystaniem pakietu Adobe
- LabView
- komputerowego wspomaganie prac inżynierskich z wyk. platformy ANSYS
- Prince 2 Foundation
- Prince 2 Agile
- Tutoring i mentoring – edukacja spersonalizowana na uniwersytecie – szkolenie podstawowe
- Psychologia sportu
- Projektowanie procesu kształcenia
- Prawa autorskie w dyd. - prowadzenie zajęć i oprac. mat. dydaktycznych
- Nauczanie z wykorzystaniem narzędzi online
- Word dla dydaktyka - niezbędny aplikacja online
- Word dla dydaktyka - efektywne tworzenie atrakcyjnych i dostępnych materiałów
- Rozgrzewka nie musi być nudna
- Copywriting – jak napisać dobry tekst popularnonaukowy
- Trening ogólnorozwojowy z obciążeniem własnego ciała

- Aspekty komunikacyjne w pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego
- Wyjaśnić świat poprzez media
- Statystyczna analiza danych
- z zakresu efektywnego procesu dydaktycznego z osobami przejawiającymi zaburzenia[...] zespołu Aspergera
- Jak występować przed kamerą
- Komputerowe wspomaganie wytwarzania CAM-EDGECA01
- Tutoring akademicki: poziom rozszerzony
- Wstęp do tutoringu akademickiego
- szkolenie statistica
- Szkolenie z korzystanie z oprogramowania Statistica 13
- Warsztaty z kompetencji dydaktycznych
- PeopleCert SCRUM Master
- MS Word - Tworzenie dostępnych dokumentów
- Pilotaż dronów
- QGIS
- Programowanie w R wraz z elementami statystyki
- M_o_R Foundation
- Komunikacja interkulturowa
- Wybrane narzędzia ICT w pracy dydaktycznej
- Cykl 3 szkoleń CNC
- Platforma Microsoft Teams (przydatne funkcje i aplikacje zintegrowane) oraz aplikacja Genial.ly w dydaktyce języka polskiego i języków z rodziny innej niż słowiańska
- Jak dobrze zrobić zdjęcie swoich badań naukowych, korzystając ze smartfona?
- Efektywna praca ze studentem metodą case study
- Digital Marketing i Social Media dla humanistów
- Nauczanie z wykorzystaniem narzędzi on-line
- Wordpress
- Sztuka wystąpień publicznych w popularyzacji nauki
- Word dla dydaktyka – niezbędnik aplikacji online
- Metodologiczne warsztaty jakościowe
- Warsztaty z kompetencji dydaktycznych
- szkolenie z kompetencji społecznych
- Warsztat dydaktyczny – know how
- Komputerowe wspomaganie wytwarzania CAM-EDGE
- cykl szkoleń z zakresu CAD 3D
- szkolenie CAD/CAE Solidworks
- Sztuka wystąpień publicznych w popularyzacji nauki
- Warsztat dydaktyczny - know how
- Aspekty komunikacyjne w pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego
- Gamifikacja z wykorzystaniem narzędzi IT w edukacji wyższej
- Opracowanie dostępnych prezentacji PowerPoint
- Dobra osobiste i ich ochrona
- szkolenie z wyk. Metody dramy
- Podstawowe narzędzie pracy trenera wewnętrznego w procesie szkoleniowym
- Wprowadzenie do mindfulnes dla nauczycieli akademickich
- Prawa autorskie i prawa pokrewne dla Humanistów
- Zaawansowane narzędzia ICT w pracy dydaktycznej na przykładzie Uczelnianej e-platformy Moodle
- Pobieranie próbek środowiskowych do badań zgodnie z odpowiednimi normami
- Sterowanie jakością badań w laboratorium
- Akredytacja laboratoriów badawczych zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02

- Walidacja i weryfikacja metod badawczych: mikrobiologia
- Kontrolowanie jakości podłoży z zastosowaniem szczepów wzorcowych
- Nadzór nad wyposażeniem laboratorium
- Podstawowe narzędzia trenera wewnętrznego w procesie szkoleniowym
- Metodologiczne warsztaty jakościowe
- Ewaluacja przyrostu wiedzy i konstruowania testów sprawdzających
- Teaching classes using online teaching tools – methodology and planning, good practice workshop
- Grafika komputerowa dla humanistów
- Szkolenie SCADA
- Planowanie leczenia w radioterapii
- Projektowanie interfejsów i interakcji
- Szkolenie z oprogramowania Blender - oprogramowanie 3D
- szkolenie z Silników gier
- Elektroniczne źródła informacji w literaturze
- Elektrotechnika i osprzęt szaf sterowniczych
- Word dla dydaktyka - tworzenie dostępnych dokumentów z wykorzystaniem MS WORD
- Word dla dydaktyków - efektywna tworzenie atrakcyjnych i dostępnych materiałów
- nauczania z wykorzystaniem narzędzi online
- Projektowanie układów elektrycznych w programie EPLANELETTRICP8
- Szkolenie z podstaw statystyki matematycznej w R
- Projektowanie procesu kształcenia
- Seminarium z zakresu Indywidualnego kształcenia Międzydziedzinowego
- Szkolenie z języka angielskiego grupowe i indywidualne

Projekt „DUO – Uniwersytet Śląski Uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą” obejmuje szkolenia i działania rozwojowe w następujących obszarach:

- Organizacja pracy w sytuacjach kryzysowych
- Praca ze studentem w kryzysie
- Metody dydaktyczne w pracy ze studentami z niepełnosprawnościami
- Otwartość, równość i komunikacja oparta na zrozumieniu
- Wsparcie studentów z niepełnosprawnościami.
- Rozwijanie uniwersalnych kompetencji społecznych
- Dostępność cyfrowa dokumentów tekstowych
- Dostępność cyfrowa stron internetowych
- Radzenie sobie z agresją i zachowaniami niestandardowymi
- Wsparcie studentów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu
- Uniwersalne metody dydaktyczne uwzględniające zróżnicowane potrzeby studentów (w tym przygotowanie materiałów dydaktycznych)
- Praca z grupą, w tym z grupą w sytuacji konfliktu

4.4.5. Skuteczność polityki kadrowej – wykorzystanie wyników oceny w doskonaleniu jakości kształcenia

Skuteczność polityki kadrowej w kontekście kierunku turystyka ujawnia się w pętli jakości łączącej:

- dane z ankiet i monitoringu jakości,
- analizę w gronie kierunkowym /wydziałowym,
- wdrożenia doskonalące
- ponowną ocenę w kolejnym cyklu.

Tego typu cykliczność jest rozwiązaniem charakterystycznym dla podejścia jakościowego UŚ.

W przypadku turystyki szczególnie istotne jest, aby wyniki oceny kadry dydaktycznej były przekładane na działania w tych obszarach, które w największym stopniu determinują osiągnięcie efektów uczenia się poziomu 7 PRK, tj.:

- jakość prowadzenia seminariów i warsztatów metodologicznych (kompetencje badawcze),
- standard pracy na danych i narzędziach analitycznych (GIS/ICT/statystyka),
- jakość organizacji i metodyki zajęć terenowych,
- spójność kryteriów oceniania i przejrzystość wymagań w modułach projektowych.

4.5. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych (w tym awanse naukowe kadry związanej z kierunkiem turystyka)

System wspierania i motywowania kadry w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach ma charakter wielopoziomowy:

- ogólnouczelniany (polityka kadrowa i programy motywacyjne),
- instytutowo-wydziałowy (planowanie rozwoju dyscyplin, wsparcie infrastrukturalne, organizacyjne i grantowe)
- indywidualny (ścieżki awansu, rozwój dorobku, umiędzynarodowienie i mobilność).

W odniesieniu do kierunku turystyka, którego kształcenie realizowane jest przede wszystkim przez kadrę Instytutu Nauk o Ziemi oraz Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej – mechanizmy te wspierają stałe podnoszenie jakości badań naukowych (w dyscyplinach przyporządkowania kierunku) oraz ich transfer do dydaktyki (w szczególności do modułów badawczych i seminaryjnych).

1. **Programy motywacyjne w polityce kadrowej UŚ** – Uczelnia prowadzi katalog programów motywacyjnych (w tym dedykowanych dydaktyce akademickiej), które mają charakter systemowy i są osadzone w polityce kadrowej UŚ: m.in. System Motywacyjny (SMoDA) oraz rozwiązania w ramach Inicjatywy Doskonałości Badawczej (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/system-motywacyjny-w-dydaktyce-akademickiej-smoda/>).

2. **Program projakościowy UŚ (wsparcie jakości badań i osiągnięć naukowych)** – Uczelnia prowadzi rozwiązania wzmacniające jakość i widoczność badań (w tym premiuje osiągnięcia i aktywność naukową). Mechanizm ten stanowi jeden z elementów środowiska instytucjonalnego, w którym kadra związana z kierunkiem pozyskuje i realizuje projekty oraz publikuje wyniki badań w obiegu krajowym i międzynarodowym.

3. **Umiędzynarodowienie badań i mobilność** – w ujęciu systemowym UŚ łączy rozwój naukowy kadry z umiędzynarodowieniem (w tym realizacją projektów i mobilności) oraz podnoszeniem kompetencji w zakresie publikowania i współpracy międzynarodowej. Dla kierunku turystyka ma to wymiar praktyczny: część aktywności badawczej kadry (m.in. środowiskowej, przestrzennej i społeczno-ekonomicznej) stanowi podstawę tematów prac dyplomowych oraz treści zajęć badawczych i analitycznych.

Wśród programów motywacyjnych w polityce kadrowej UŚ konkurs „Wyróżnień Rektora za doskonałą dydaktykę” stanowi jedno z kluczowych działań wspierających rozwój wysokiej jakości kształcenia na Uniwersytecie. Ma charakter cykliczny i indywidualny. Skierowany jest do osób, które w danym roku akademickim, wyróżniły się ponadstandardową aktywnością dydaktyczną. Jego celem jest uhonorowanie inicjatyw, które wnoszą realną wartość do procesu nauczania: od innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych, przez doskonałość w pracy ze studentami i doktorantami, aż po wyjątkową współpracę w obszarze dydaktyki. Konkurs podkreśla rolę kreatywności, zaangażowania i wysokich kompetencji dydaktycznych w budowaniu przewagi jakościowej Uniwersytetu. Stanowi również motywację do dalszego rozwoju i wdrażania nowatorskich praktyk edukacyjnych.

W ramach konkursu nagrody przyznane są w następujących kategoriach, odzwierciedlających różnorodne formy zaangażowania dydaktycznego:

- **Praca z osobami studiującymi lub uczącymi się w szkole doktorskiej** – doceniająca indywidualne wsparcie, mentoring i wysoką jakość opieki dydaktycznej.
- **Innowacje dydaktyczne** – kierowana do autorów i autorek nowatorskich rozwiązań podnoszących efektywność kształcenia.
- **Współpraca w ramach dydaktyki** – wyróżniająca skuteczną współpracę i działania integrujące środowisko akademickie.
- **Wybitny nauczyciel akademicki lub wybitna nauczycielka akademicka** – prestiżowa kategoria honorująca osoby o szczególnych osiągnięciach dydaktycznych.

W ramach Systemu Motywacyjnego w Dydaktyce Akademickiej (SMoDA) cyklicznie organizowany jest również konkurs „Współmyślenie, Współdziałanie (szybka ścieżka)”, skierowany do mentorek i mentorów studenckich zespołów projektowych. To wyjątkowa inicjatywa, która promuje kreatywność, współpracę i odwagę w realizowaniu nowatorskich przedsięwzięć naukowych, dydaktycznych, artystycznych oraz społecznie zaangażowanych. Uczestnicy konkursu mogą zgłaszać szerokie spektrum działań — od **innowacyjnych akcji społecznych**, przez **profesjonalnie opracowane plakaty i kampanie naukowe**, aż po **autorskie projekty badawcze czy inspirujące warsztaty rozwijające kompetencje studentów**. Każdy projekt to dowód na ogromny potencjał zespołów i ich mentorskiego wsparcia. To również realny wkład w rozwój środowiska akademickiego i jego wpływ na otoczenie społeczne.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

Dobre praktyki:

- **bardzo szerokie zaplecze kadrowe kierunku, oparte na dwóch jednostkach prowadzących** – kształcenie realizowane jest przez kadrę o zróżnicowanych kompetencjach naukowych i dydaktycznych, co pozwala zachować interdyscyplinarność kierunku przy jednoczesnym utrzymaniu spójności efektów uczenia się;
- **realne wsparcie administracyjne procesu kształcenia** – kierunek korzysta z zaplecza organizacyjnego (dziekanat, obsługa administracyjna jednostek, wsparcie infrastruktury), co zwiększa sprawność obsługi studentów i zapewnia stabilność realizacji programu;
- **systemowe doskonalenie dydaktyki poprzez udział kadry w cyklicznych wydarzeniach jakościowych i szkoleniach** – stosowane są szkolenia kaskadowe, w których osoby przeszkolone przekazują wiedzę dalej, co zwiększa zasięg i praktyczny efekt doskonalenia;
- **hospitacje i wieloźródłowa ocena jakości pracy dydaktycznej** – mechanizmy hospitacji są uruchamiane zwłaszcza w sytuacjach wymagających wsparcia jakości (np. nowe zatrudnienia, potrzeba wzmocnienia warsztatu, sygnały z ankiet), co sprzyja szybkiej poprawie i doskonaleniu procesu dydaktycznego;
- **podnoszenie kompetencji kadry w obszarze dostępności i pracy ze zróżnicowanymi potrzebami studentów** – rozwijane są kompetencje inkluzywne i oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, co zwiększa równość szans w osiąganiu efektów uczenia się;
- **włączanie doktorantów i młodszych pracowników w działania dydaktyczne i projektowe** – umożliwia to wzmocnienie wsparcia w ćwiczeniach, projektach i aktywnościach terenowych oraz rozwija kulturę dydaktyczną w zespołach;

- **aktywny udział w Międzynarodowym Kongresie Jakości Kształcenia (ICEQ)** – pracownicy i pracowniczki związani z kierunkiem turystyka uczestniczą w wydarzeniu zarówno w roli prelegentów, jak i uczestników, co sprzyja wymianie doświadczeń oraz doskonaleniu praktyk dydaktycznych.
- **funkcjonowanie Systemu Motywacyjnego w Dydaktyce Akademickiej (SMoDA)** – system wspiera i motywuje kadrę do podnoszenia jakości kształcenia; w jego ramach przyznawane są m.in. „Wyróżnienie JM Rektora UŚ za doskonałą dydaktykę” oraz grant „Współmyślenie, Współdziałanie (szybka ścieżka)”, których laureatami są również osoby prowadzące zajęcia na kierunku turystyka.

5. Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

5.1. Stan, nowoczesność, rozmiary i kompleksowość bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej na ocenianym kierunku w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany

Proces kształcenia na kierunku turystyka jest prowadzony w kompleksie budynków przy ul. Będzińskiej 60 w Sosnowcu (wcześniej siedziba Wydziału Nauk o Ziemi). W ich skład wchodzi trzy budynki: główny budynek wydziału (A), dobudowany do niego w roku 2004 budynek dydaktyczny z kompleksem sal audytoryjnych (B) oraz połączony z nimi przejściem wewnętrznym budynek laboratoryjny (C). W budynku głównym znajduje się siedziba władz dziekańskich Wydziału Nauk Przyrodniczych, Instytut Nauk o Ziemi oraz Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

Część głównego budynku (A) oraz cały budynek laboratoryjny (C) zostały gruntownie wyremontowane i wyposażone dzięki aktywności i dużej skuteczności władz oraz kadry dawnego Wydziału Nauk o Ziemi (WNoZ) w zdobywaniu zewnętrznych funduszy na remonty i rozbudowę infrastruktury. Do najważniejszych z nich należy projekt: Modernizacja infrastruktury zespołu laboratoriów dydaktycznych Uniwersytetu Śląskiego z zakresu nauk o środowisku w Katowicach i Sosnowcu (MODLAB), który był dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego, działanie 8.1 Infrastruktura Szkolnictwa Wyższego. Jego wartość to 29.153.755 zł, z czego dofinansowanie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosiło 24.111.086,86 zł. Projekt MODLAB powstał dzięki inicjatywie trzech dawnych (sprzed 2019 r.) jednostek Uniwersytetu Śląskiego: Wydziału Nauk o Ziemi, Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska i Instytutu Fizyki (Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii). Dzięki projektowi poprawiono jakość kształcenia studentów i przygotowanie specjalistów o wysokich kwalifikacjach w zakresie nauk ścisłych i przyrodniczych, poszukiwanych na rynku pracy. Umożliwiło to również modernizację, rozbudowę i unowocześnienie bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej na ocenianym kierunku, która jest obecnie zgodna ze współczesnymi wymogami w zakresie dyscyplin: nauk o Ziemi i środowisku i geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej.

W obrębie budynku dydaktycznego (B) znajduje się 6 sal wykładowych o powierzchni użytkowej 592 m² na trzech kondygnacjach: dwie większe sale audytoryjne na 90 miejsc każda, dwie sale wykładowe na 50 miejsc każda oraz dodatkowo dwie sale: jedna na 41 miejsc i jedna na 30 miejsc. Łącznie sale te umożliwiają jednocześnie zajęcia dla 351 studentów. W każdej ogólnodostępnej sali w budynku znajdują się zamontowane na stałe projektory multimedialne i komputery stacjonarne do ich obsługi, z możliwością podpięcia własnego komputera przenośnego. Część sal posiada dodatkowo systemy nagłaśniające w postaci wzmacniaczy i mikrofonów.

W budynku B znajduje się również Międzywydziałowa Aula na 500 miejsc, o powierzchni 543 m², która w zależności od potrzeb może być podzielona składaną ścianą, tworząc dwie oddzielne, audytoryjne sale wykładowe. Aula ta ma na stałe zamontowany projektor multimedialny oraz ekran o dużej powierzchni. W przypadku podziału auli, druga część ma dostawiany projektor wraz z ekranem. Aula ma własny system nagłośnienia w postaci wzmacniaczy i mikrofonów oraz bardzo dobrą akustykę.

Dodatkowe dwie duże sale audytoryjne znajdują się w budynku laboratoryjnym (C). Łączna ich powierzchnia wynosi 197 m². Jedna sala posiada 94 miejsca, a druga 88 miejsc. Każda z sal ma na stałe zamontowane projektory multimedialne, własny system nagłośnienia w postaci wzmacniaczy i mikrofonów oraz komputery do ich obsługi z możliwością podpięcia komputera przenośnego.

Sale dydaktyczne znajdują się również w budynku głównym (A). Są to zarówno sale wykładowe, ćwiczeniowo-laboratoryjne oraz sale seminaryjne (w zależności od rodzaju prowadzonych zajęć). Jest to razem 35 pomieszczeń o łącznej powierzchni 1484 m² i 793 miejscach dla studentów. W części z nich znajdują się komputery dla prowadzących zajęcia (11 sal) oraz zamontowane na stałe projektory multimedialne (11 sal). Pozostałe sale dydaktyczne obsługiwane są doraźnie przez rzutniki multimedialne wraz z laptopami, które pozostają na stanie Wydziału. Dodatkowym wyposażeniem sal

są tablice ściennie, telewizory, pomoce dydaktyczne. Zajęcia na kierunku turystyka prowadzone są w wybranych salach dydaktycznych, wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoryjnych oraz pracowniach komputerowych, które pod względem wyposażenia i funkcjonalności najlepiej odpowiadają specyfice realizowanego przedmiotu (**Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, Kryt_5_Z_01**).

Na każdym piętrze budynku znajdują się ławki dla studentów. Komunikację między piętrami zapewniają trzy szybkie windy (w tym jedna towarowa), klatka schodowa oraz w razie potrzeby korytarz ewakuacyjny z dodatkowymi schodami.

5.2. Infrastruktura i wyposażenia instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza uczelnią oraz praktyki zawodowe

Na kierunku turystyka odbywają się zajęcia również poza budynkami WNP w Sosnowcu. W ramach modułu 'Ćwiczenia terenowe – Pilotowanie wycieczek' studenci wyjeżdżają na 10-dniową wycieczkę zagraniczną, gdzie pod okiem profesjonalnego pilota nabywają praktycznych umiejętności oraz zdobywają wiedzę na temat zasad i technik stosowanych w obsłudze ruchu turystycznego z punktu widzenia przewodnika i pilota grup turystycznych.

W ramach studiów studenci kierunku turystyka mają możliwość zapoznania się z funkcjonowaniem stacji klimatologicznej INoZ WNP zlokalizowanej w Sosnowcu przy ulicy Będzińskiej 60. Stacja ta prowadzi pomiary prawie wszystkich elementów meteorologicznych na poziomie gruntu (ogródek meteorologiczny) oraz na poziomie 95 m n.p.g. (dach budynku). Stacja pracuje od połowy lat 80. XX w., niemniej jednak dopiero realizacja w 1998 roku grantu aparaturowego KBN (nr 2335/IA/160/97; nr wniosku IA – 0695/97) pozwoliła na zakup specjalistycznego sprzętu pomiarowego w postaci automatycznych stacji meteorologicznych z szeregiem czujników pomiarowych. Na stacji prowadzone są w interwale co 10 minut automatyczne pomiary temperatury powietrza i gleby, wilgotności, opadów, kierunku i prędkości wiatru, ciśnienia, usłonecznienia, promieniowania w zakresie krótko i długofalowym, promieniowania UV oraz zanieczyszczenia powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM 10 i PM 2,5. Pomiary automatyczne uzupełniane są w trzech terminach (06, 12, 18 UTC) obserwacjami pozostałych elementów (zachmurzenie, widzialność, zjawiska itp.), które zapisywane są do prowadzonego na stacji dziennika obserwacyjnego. Dane z ogródka meteorologicznego oraz dachu budynku są na bieżąco wizualizowane na stronie www.meteo.us.edu.pl oraz archiwizowane. Baza danych obejmuje ponad 20-letni ciąg pomiarowy, który jest wykorzystywany przez studentów do realizacji prac dyplomowych oraz do badań przez pracowników WNP. Jednoczesne prowadzenie pomiarów automatycznych na dachu budynku i przy powierzchni Ziemi pozwala na uzyskanie unikalnego, prawie 100 metrowego gradientu wysokościowego, który z powodzeniem jest wykorzystywany do analiz występowania np. sytuacji inwersyjnych z towarzyszącymi im epizodami smogowymi czy zróżnicowania prędkości wiatru oraz usłonecznienia.

W ogródku meteorologicznym odbywają się zajęcia dydaktyczne dla studentów różnych specjalności i kierunków na WNP w ramach poszczególnych modułów oraz dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w ramach programów nauczania w szkole. Dla studentów kierunku turystyka zajęcia te mają formę prezentacji i omówienia zasad działania automatycznych stacji pomiarowych lub też warsztatów, podczas których studenci wykonują pomiary i obserwacje meteorologiczne, przeprowadzają proste ich analizy oraz zaznajamiają się z zasadami prognozowania pogody, które to są niezbędne podczas prowadzenia wycieczek.

Na dachu budynku dydaktycznego znajduje się platforma widokowa, która umożliwia studentom bezpieczną obserwację krajobrazu regionu i omówienie praktycznie wszystkich aspektów środowiska fizycznogeograficznego Górnego Śląska i Zagłębia. W jej obrębie powstała (z funduszy projektu POWER II) Stacja Czytania Krajobrazu, w ramach której dostępne są tablice informacyjne. Zainstalowana jest tam kamera internetowa, pozwalająca na ciągły monitoring środowiska i wizualizację obrazu on-line na stronie wydziałowej. W założeniu jest to pierwsze w Polsce Obserwatorium Krajobrazowe.

Infrastruktura oraz wyposażenie przedsiębiorstw turystycznych, w których realizowane są praktyki zawodowe, są zróżnicowane i dostosowane do profilu działalności poszczególnych instytucji. Podmioty te funkcjonują w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, stosując procedury uwzględniające elementy

systemów zarządzania jakością oraz wykorzystują nowoczesne technologie wspierające realizację usług turystycznych. W trakcie odbywania praktyk student jest zobowiązany do czynnego udziału w realizowanych zadaniach oraz do zapoznania się z zasadami organizacji i funkcjonowania jednostki, w której praktyka jest realizowana. Szczegółowy opis zasad organizacji i realizacji praktyk zawodowych przedstawiono w kryterium 2, pkt. 2.7.

Instytucje te cechuje: funkcjonowanie w oparciu o obowiązujące akty prawne, stosowanie procedur opartych o elementy systemu zarządzania jakością oraz wykorzystywanie nowoczesnych technologii. W okresie praktyki student ma obowiązek brać czynny udział w zadaniach wykonywanych w miejscu odbywania praktyki oraz zapoznać się z zagadnieniami dotyczącymi organizacji i funkcjonowania zakładu, w którym praktykę odbywa (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/wp-content/uploads/sites/16/Bez-kategorii/Baza-praktykodawcow.pdf>).

5.3. Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej (w tym Internetu a także platformy e-learningowej, w przypadku, gdy na ocenianym kierunku prowadzone jest kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość) oraz stopnia jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów oraz w działalności i komunikacji naukowej

We wszystkich budynkach Wydziału zainstalowana jest sieć komputerowa połączona światłowodem z serwerami w Katowicach. Sieć obsługiwana jest przez lokalnego administratora. Studenci mają dostęp do sieci Internet w całym kompleksie Uczelni, niezależnie od lokalizacji budynków oraz we wszystkich domach studenckich Uniwersytetu Śląskiego. W budynkach dostępna jest dla studentów bezpłatna sieć bezprzewodowa Wi-Fi. Aby usprawnić jej działanie w roku 2022 na Wydziale Nauk Przyrodniczych w części sosnowieckiej zamontowana została duża ilość bezprzewodowych punktów dostępowych do uczelnianej sieci Wi-Fi eduroam (łącznie 75 szt.) oraz zasilaczy do tych punktów dostępowych (tzw. zasilaczy PoE). Ze względów praktycznych (z jednej strony optymalne rozmieszczenie urządzeń maksymalizujące zasięg sieci bezprzewodowej, z drugiej racjonalny koszt zasobów przeznaczonych na montaż) zdecydowana większość punktów dostępowych i zasilaczy PoE znajduje się w pomieszczeniach pracowniczych bądź w salach dydaktycznych. Są to więc miejsca, do których w różnym zakresie mają dostęp zarówno pracownicy, studenci i doktoranci oraz goście.

Miejsca ze stanowiskami komputerowymi do pracy dla studentów w Bibliotece Nauk o Ziemi umożliwiają swobodny dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej (w tym Internetu, a także platformy e-learningowej) dla studentów nie dysponujących własnym sprzętem komputerowym i Internetem. Dzięki temu możliwa jest również realizacja prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, które odbywa się za pośrednictwem platformy MS Teams dostępnej bezpłatnie dla wszystkich pracowników i studentów WNP. Wraz z dostępem do oprogramowania MS Teams studenci zyskują dostęp do bezpłatnej poczty w domenie uniwersyteckiej (imię.nazwisko@o365.us.edu.pl), dzięki której bezproblemowo mogą zdalnie komunikować się ze wszystkimi prowadzącymi zajęcia.

5.4. Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnością

W zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanego do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami wszystkie sale dydaktyczne są dostępne dla osób ze specjalnymi potrzebami. W budynkach znajdują się także trzy dostosowane toalety znajdujące się na parterze i 1 piętrze budynku głównego (A) oraz dydaktycznego (B). Komunikację między piętrami zapewniają trzy windy w budynku wysokim i jedna w budynku dydaktycznym, co umożliwia swobodne poruszanie się oraz uczestnictwo w zajęciach osób z niepełnosprawnością ruchową. Na piętrach ciągi komunikacyjne nie są zaburzone progami, więc poruszanie się osób na wózkach nie stanowi problemu.

5.5. Dostępności infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej

Studenci kierunku turystyka mają szeroką dostępność infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów, również w ramach pracy własnej. Po reorganizacji Uczelni w 2019 r. działalność naukowo-badawcza prowadzona jest przez zespoły badawcze oraz indywidualnych pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych.

Na terenie zespołu budynków uniwersyteckich WNP w Sosnowcu znajduje się 8 pracowni komputerowych. Każda posiada od 5 do 20 stanowisk komputerowych dla studentów i jedno stanowisko dla prowadzącego z komputerem głównym. Łącznie jest to 99 stanowisk komputerowych. We wszystkich salach (poza jedną) znajdują się projektory multimedialne. Wszystkie komputery w pracowniach podpięte są w sieć wewnętrzną oraz posiadają dostęp do Internetu. Oprogramowanie bazuje na systemie Windows w wersji 10/11. Dodatkowo zainstalowane są programy wykorzystywane do realizacji zajęć dydaktycznych. I tak w zależności od prowadzonych zajęć na kierunku turystyka są to programy użytkowe oraz specjalistyczne, jak np.: ArcGIS Pro, DeepFreeze Enterprise, InkScape, MapInfo Pro, QGIS, Statistica, SNAP, Petrel, LibreOffice, AgiSoft, Riscan, Surfer 12, PCI Geomatica, Bean-Visat, 7-zip, Adobe Reader DC MUI, AdoptOpenJDK i inne. Całość oprogramowania posiada licencje na użytkowanie, w większości przypadków zakupione ze środków wydziałowych.

Studenci kierunku turystyka wykorzystują także specjalistyczne oprogramowanie MerlinX wykorzystywany na zajęciach o nazwie ICT w turystyce. Co roku w semestrze zimowym odnawiane są licencje dla wersji szkoleniowej (specjalna wersja przeznaczona dla szkół, uczelni itd.). Jest to polski system rezerwacyjny, użytkowany w większości biur podróży do rezerwacji. Dzięki niemu studenci po zajęciach mogą się wykazać jego znajomością. Program służy do rezerwacji gotowych wycieczek, biletów lotniczych, hoteli, parkingów, transferów, rejsów oraz ubezpieczeń. Ma dodatkowe funkcje multimedialne.

Poza oprogramowaniem specjalistycznym wykorzystywanym na komputerach w laboratoriach i pracowniach komputerowych, studenci mają możliwość korzystania z oryginalnych kopii licencyjnych na komputerach domowych (np. ArcGIS Pro, MapInfo Pro, Statistica) w celu wykonywania przez nich zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej na swoich komputerach.

Sale audytoryjne oraz aula mają na stałe zamontowane składane siedzenia wraz ze składanymi indywidualnymi stolikami, natomiast sale wykładowe i ćwiczeniowe umeblowane są dwuosobowymi stolikami lub wieloosobowymi stołami wraz z krzesłami. Każda z sal wyposażona jest w klasyczną tablicę lub tablicę białą. W każdej sali dydaktycznej użytkowanej w czasie pandemii zostały zamontowane dozowniki ze środkami dezynfekującymi. Szczegółowy wykaz pomieszczeń dydaktycznych z podziałem na sale wykładowe, laboratoryjne i komputerowe znajdujące się w kompleksie budynków WNP w Sosnowcu zawiera załącznik: Kryt_5_Z_01.

5.6. System biblioteczno-informacyjny uczelni, w tym dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym oraz dostosowanie do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku, a także działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której przyporządkowany jest kierunek, w tym w szczególności dostęp do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach

Na system biblioteczno-informacyjny uczelni składa się Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA) oraz Biblioteka Nauk o Ziemi (BNoZ). Dzięki temu studenci mają stały dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym oraz zakresie dostosowanym do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na kierunku turystyka.

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA) to wspólna ksiąznica naukowa dwóch katowickich uczelni – Uniwersytetu Śląskiego oraz Uniwersytetu Ekonomicznego. Biblioteka

została otwarta dla użytkowników w 2012 r. Jest usytuowana w Katowicach na ulicy Bankowej, w sercu kampusu uniwersyteckiego. Z usług CINIb-y korzystają naukowcy i studenci, ale także mieszkańcy miasta Katowice oraz całego regionu. Jest to jeden z najnowocześniejszych ośrodków informacji zapewniający wsparcie dla edukacji, kultury i biznesu. Dobra organizacja przestrzeni (miejsca do pracy indywidualnej i grupowej, do czytania prasy, do odpoczynku) sprawia, że księżnica jest utożsamiana z miejscem spotkań intelektualnych i przyjemnego spędzania czasu. CINIbA jest otwarta dla wszystkich czytelników, a korzystanie z jej zasobów jest bezpłatne. O otwartym charakterze księżnicy świadczy nie tylko wolny dostęp do krajowych i światowych publikacji w postaci tradycyjnej i elektronicznej, ale także fachowa pomoc ze strony bibliotekarzy, przyjazna architektura, najnowsze technologie i rozwiązania (w tym urządzenia samoobsługowe) oraz dostosowanie gmachu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Centrum jest czynne od poniedziałku do soboty w godzinach 8.00-20.00. W czasie sesji egzaminacyjnych CINIbA jest czynna do 23.00.

CINIbA udostępnia zbiory naukowe ze wszystkich dyscyplin wiedzy reprezentowanych w Uniwersytetach – Śląskim i Ekonomicznym. W Centrum zapewniony jest dostęp do krajowych i światowych publikacji naukowych w postaci tradycyjnej i elektronicznej. Czytelnicy CINIb-y mają do dyspozycji kolekcję liczącą ponad 1 milion woluminów książek i czasopism, wzbogaconą o bazy danych dostępne w bibliotece i zdalnie w dowolnym miejscu na świecie, po zalogowaniu do systemu. Znaczna część księgozbioru znajduje się w otwartych strefach i ma charakter ogólnodostępny. Są to książki najnowsze oraz zbiory wyselekcjonowane, publikacje istotne dla poszczególnych dziedzin naukowych, po które najczęściej sięgają naukowcy i studenci. Wolny dostęp do półek, możliwość swobodnego przeglądania książek, bez konieczności ich zamawiania, pozwala na swobodne korzystanie z zasobów i gwarantuje użytkownikom dużą samodzielność – od dotarcia do właściwej półki po wypożyczenie. Nowoczesna funkcja „prowadź”, dostępna w katalogu INTEGRO, pozwala na szybką lokalizację książki. Wystarczy kliknąć ikonę „Prowadź”, a wyświetli się podgląd piętra i regału, na którym znajduje się wybrana pozycja.

Studenci i pracownicy mogą skorzystać z wielu źródeł elektronicznych. Są to zarówno bazy bibliograficzne (np. Scopus, Web of Science), jak również pełnotekstowe bazy czasopism (Science Direct, Springer Link, Wiley, Academic Search Ultimate i inne) oraz książek (Academic Research Source eBooks, De Gruyter). W ramach tych baz użytkownicy mają dostęp do ponad 3 tys. elektronicznych czasopism i ponad 10 tys. książek. Uniwersytet prenumeruje bazę IBUK. W ramach prenumeraty studenci i pracownicy mają dostęp do ok. 5 tys. książek (podręczników i monografii naukowych), w tym ponad 1000 pozycji to kolekcja z nauk matematyczno-przyrodniczych. Wszystkie prenumerowane bazy dostępne są dla studentów i pracowników także zdalnie, poprzez system HAN. Uniwersytet Śląski prowadzi repozytorium instytucjonalne, w którym gromadzi publikacje pracowników. Są to artykuły, monografie, materiały dydaktyczne, prace konferencyjne oraz prace doktorskie. Wszystkie te materiały udostępniane są w sposób otwarty. Kolekcja liczy obecnie ok. 2,5 tys. pozycji. Ze względu na związane z pandemią ograniczenia w korzystaniu zbiorów tradycyjnych, w marcu 2020 roku Biblioteka UŚ uruchomiła Dydaktyczną Bibliotekę Cyfrową, gdzie umieszczane są – niedostępne w innych źródłach elektronicznych - zdigitalizowane materiały, pochodzące ze zbiorów bibliotecznych UŚ. Zamówienia na digitalizację materiałów dydaktycznych mogą składać wszyscy prowadzący zajęcia. Mogą z nich skorzystać wszyscy studenci i pracownicy po zalogowaniu przez system HAN. Użytkownicy mogą także zamawiać skany fragmentów publikacji w ramach usługi reprograficznej.

CINIbA jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Czytelnicy z różnymi rodzajami dysfunkcji mogą swobodnie korzystać z zasobów biblioteki, wykorzystując specjalistyczne oprogramowanie i sprzęt komputerowy.

Biblioteka Nauk o Ziemi (BNZ) jest Oddziałem Specjalistycznym Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego i mieści się przy ul. Będzińskiej 60 w Sosnowcu. Wszystkie usługi biblioteczne (wypożyczanie, udostępnianie, informacja) realizowane są obecnie w jednej przestrzeni, w pomieszczeniu położonym na parterze budynku Auli Międzywydziałowej (dawna czytelnia BNZ). Wydzielono w niej strefę pracy własnej, strefę ze stanowiskami komputerowymi oraz pomieszczenie do pracy grupowej. Studenci i pracownicy mogą korzystać ze wszystkich usług bibliotecznych codziennie (poniedziałek-piątek) w godzinach dostępności dla czytelników 9.00-18.00. Użytkownicy mają zapewniony dostęp do

zbiorów w wersji tradycyjnej jak i elektronicznej. Strefa pracy własnej (czytelnia) dysponuje 20 miejscami dla użytkowników oraz 12 stanowiskami komputerowymi, w tym dwoma wyposażonymi w skanery. W pomieszczeniu do pracy grupowej jednorazowo może przebywać ok. 10 osób. Pomieszczenie to jest wyposażone m.in. w rzutnik z ekranem. Stanowiska komputerowe zapewniają dostęp do wszystkich elektronicznych źródeł informacji dedykowanych studentom i pracownikom za pośrednictwem strony domowej Biblioteki. Stanowiska komputerowe wyposażone są w programy MS Office oraz programy specjalistyczne ArcGIS Desktop Advanced 10.8, ArcGIS Pro 3.6 i QGIS 3.34 oraz program CorelDraw.

Strategia gromadzenia księgozbioru uwzględnia dziedziny wiedzy reprezentowane w profilu kształcenia Wydziału Nauk Przyrodniczych. Zbiory BNZ to ponad 50 tys. pozycji książkowych oznaczonych akronimem BNZ w systemie bibliotecznym PROLIB, w tym ponad 1000 tytułów skryptów, spośród których każdy liczy kilka bądź kilkanaście egzemplarzy. Średnio rocznie przybywa ok. 450 woluminów nowych pozycji książkowych. Z księgozbioru Biblioteki wydzielono pozycje opisujące, w zakresie nauk o ziemi, region Górnego Śląska oraz Zagłębia Dąbrowskiego (tzw. Zbiory Regionalne). Kolekcja ta jest odrębnie oznaczona w katalogu bibliotecznym i udostępniana w czytelni. Biblioteka prenumeruje polskie oraz zagraniczne czasopisma naukowe. Obecnie w wersji drukowanej prenumerowane są 44 tytuły czasopism.

Informacje o zasobach Biblioteki – ich dostępność oraz ilość - są pokazywane w katalogu INTEGRO (system biblioteczny PROLIB), co pozwala użytkownikowi na zarządzanie nimi poprzez możliwość zamówienia, wypożyczenia, rezerwacji oraz/lub udostępnienia na miejscu.

Istnieje również możliwość zdalnego zamawiania i pobierania cyfrowej kopii artykułów, fragmentów książek itp. ze zbiorów biblioteki, skatalogowanych w komputerowym systemie bibliotecznym oraz oznaczonych przyciskiem *ZAMÓW KOPIĘ*. Czytelnik ma również możliwość samodzielnego wykonania skanu materiałów bibliotecznych lub dydaktycznych.

Podstawowym kanałem komunikacyjnym z czytelnikami jest strona domowa Biblioteki www.bnz.us.edu.pl.

Biblioteka posiada dostęp do serwisów zawierających:

- pełnotekstowe czasopisma elektroniczne, bazy abstraktowe, bazy bibliograficzne (Bibliografia Geologiczna Polski, Bibliografia Geografii Polskiej, AcademicResearch Source, AcademicResearchSource, SpringerLink),
- biblioteki cyfrowe, Biblioteka Cyfrowa i Repozytorium Prac Doktorskich UŚ, Śląska Biblioteka Cyfrowa, Federacja Bibliotek Cyfrowych),
- bazy książek elektronicznych (IBUK, Science Direct (wybrane tytuły książek), Wiley Online Library (wybrane tytuły książek), eBook Collection (Ebsco Host),
- repozytoria – (Portal zarządzania wiedzą i potencjałem badawczym OPUS jest otwartą pełnotekstową bazą danych zawierającą publikacje pracowników, doktorantów i studentów UŚ),
- katalogi innych bibliotek – polskich i światowych.

Czytelnik ma dostęp do wymienionych elektronicznych źródeł informacji ze stanowisk komputerowych zlokalizowanych w Bibliotece. Ponadto za pomocą systemu zdalnego dostępu HAN ma możliwość korzystania z baz danych prenumerowanych w Uniwersytecie Śląskim oraz pozostałych elektronicznych źródeł informacji z każdego innego komputera znajdującego się poza siecią UŚ. Specjalistyczne źródła elektroniczne obejmują m.in. dostęp do prenumeraty wykupionej przez Uniwersytet Śląski kolekcji Taylor & Francis (Biological, Earth, Environmental & Food Sciences). Dostęp obejmuje kilkadziesiąt czasopism elektronicznych z zakresu nauk o ziemi i środowisku. Ponadto użytkownicy mają dostęp do wielu innych baz o charakterze interdyscyplinarnym. Studenci oraz pracownicy mają możliwość skorzystania z indywidualnych szkoleń z zakresu wykorzystania dostępnych źródeł informacji, tworzenia strategii wyszukiwawczych oraz korzystania z katalogów bibliotecznych.

Poza opisanymi powyżej zbiorami – w skład księgozbioru bibliotecznego wszedł kilka lat temu zasób dawnej Składnicy Map. Zbiory kartograficzne udostępniane są studentom, pracownikom oraz innym osobom spoza uczelni ; około 30 tysięcy pozycji arkuszy papierowych map topograficznych (w skalach 1:10.000, 1:25.000, 1:50.000, 1:100.000 w układach „65”, „92” lub „42”) oraz tematycznych (m.in.

szczegółowe mapy geologiczne Polski w skali 1:50.000 wraz z objaśnieniami, mapy geologiczne Sudetów w skali 1:25.000 z objaśnieniami, szczegółowe mapy hydrogeologiczne Polski w skali 1:50.000 z objaśnieniami), a także 200 atlasów.

5.7. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego, a także udział w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów

Baza dydaktyczna i naukowa uczelni jest oceniana regularnie, zazwyczaj co semestr lub rocznie, w ramach wewnętrznych procesów monitorowania i zapewnienia jakości, w tym jakości kształcenia prowadzonych przez odpowiednie jednostki Uczelni, takie jak komisje ds. jakości kształcenia, czy dziekan lub właściwi prodziekani w porozumieniu z Działem Administracyjno-Gospodarczym.

Za infrastrukturę i zasoby dydaktyczne wydziału odpowiedzialny jest dziekan. Dyrektor kierunku i wydziałowa komisja ds. kształcenia i studentów w ramach swojej działalności zbierają informacje (zgłaszane m.in. przez pracowniczki i pracowników oraz studentki i studentów) o rozpoznanych potrzebach i najważniejszych problemach w tym zakresie i przekazują je dziekanowi.

Zakres monitorowania obejmuje ocenę dostępności, stanu technicznego oraz jakości infrastruktury dydaktycznej (np. sal wykładowych, laboratoriów, pracowni komputerowych) oraz wyposażenia niezbędnego do prowadzenia zajęć. Dotyczy również sprzętu specjalistycznego, oprogramowania i narzędzi wykorzystywanych w procesie kształcenia oraz badań naukowych.

Za dopasowanie zasobów bibliecznych, informacyjnych i edukacyjnych do potrzeb dydaktycznych Wydziału odpowiedzialny jest prodziekan ds. studenckich i kształcenia we współpracy z dyrektorem Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego. Dyrektor kierunku i wydziałowa komisja ds. kształcenia i studentów w ramach swojej działalności zbierają informacje (zgłaszane m.in. przez pracowniczki, pracowników, studentki i studentów) o rozpoznanych potrzebach i najważniejszych problemach w tym zakresie i przekazują je prodziekanowi ds. studenckich i kształcenia, a ten przekazuje je dyrektorowi Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego.

System biblieczny jest monitorowany systematycznie, a analiza jakości zasobów i usług jest przeprowadzana co najmniej raz w roku. Dodatkowo, regularnie (np. co semestr) ocenia się dostępność nowych publikacji oraz aktualność zasobów w kontekście sylabusów. Ocenie podlegają dostępność tradycyjnych i elektronicznych zasobów bibliecznych, w tym baz danych, czasopism i książek naukowych, zgodność zasobów z potrzebami dydaktycznymi oraz ich przydatność w realizacji programów studiów. Zapotrzebowanie na nowe materiały zgłaszają nauczycielki i nauczyciele akademicki oraz pracowniczki i pracownicy naukowci. Na spotkaniach dyrekcji z osobami studiującymi przeprowadzane są rozmowy dotyczące warunków nauki, dostępności zasobów dydaktycznych i jakości infrastruktury. Zgłaszane uwagi są przekazywane wyżej i analizowane przez władze uczelni i komisje ds. jakości kształcenia, co pozwala na identyfikację potrzeb i obszarów do poprawy. Studenci mogą również zgłaszać swoje uwagi i propozycje bezpośrednio przez system USOS.

5.8. Dodatkowe zalety infrastruktury wydziału

Niewątpliwą zaletą budynku wysokiego (A) Wydziału Nauk Przyrodniczych jest jego imponująca konstrukcja – to najwyższy budynek akademicki w Polsce; prawie 90 metrów wysokości pozwala na nietuzinkowe obserwacje bliskiej i dalszej okolicy bezpośrednio z poziomu dachu budynku – wspomniana wcześniej Stacja Czytania Krajobrazu właśnie temu służy. Jest to bardzo charakterystyczny obiekt dostrzegalny z daleka, stanowiący wizytówkę Uczelni.

Kolejnym elementem charakterystycznym dla części sosnowieckiej Wydziału Nauk Przyrodniczych jest naturalnej wielkości model dinozaura T-Rexa o imieniu Zuzia, znajdujący się przy wejściu do budynku dydaktycznego B od strony ulicy. Jest to miejsce częstych odwiedzin całych grup młodzieży i dorosłych chcących zrobić sobie zdjęcie przy dinozaurze. Kontynuacją tematyki paleontologicznej jest kilka kolejnych modeli dinozaurów wystawionych w holu na parterze. Wszystkie opracowane z dbałością o szczegóły i w rozmiarach naturalnych.

Niezwykłym miejscem podnoszącym walor edukacyjny, ale i estetyczny jest Muzeum Nauk o Ziemi, które powstało w 1994 r. Jest ono zlokalizowane na parterze budynku głównego (A) oraz w budynku dydaktycznym (B) na wszystkich trzech kondygnacjach. Jest to jednostka głównie dydaktyczna, której zadaniem jest gromadzenie oraz ekspozycja zbiorów geologicznych i geograficznych. Kolekcja muzeum zawiera około 3700 okazów geologicznych (mineralogicznych, paleontologicznych, skalnych oraz artefaktów związanych z działalnością badawczą Instytutu). Wystawy zlokalizowane są głównie na parterze budynku wysokiego i dydaktycznego. W szklanych gablotach eksponowane są: kolekcja mineralogiczna, meteorytowa, paleontologiczna oraz petrograficzna i złożowa. Okazy w kolekcjach są odpowiednio opisane i podświetlone. Dodatkowe plansze informacyjne znajdują się bezpośrednio w gablotach (w kolekcji paleontologicznej mapy paleogeograficzne, tabele stratygraficzne i opisy poszczególnych okresów) oraz są wywieszone na ścianach i stojakach w korytarzach i holu budynku dydaktycznego.

Muzeum wystawia pięć dioram pokazujących środowiska życia z rekonstrukcjami w skali 1:1 organizmów: gadów i płazów górnokredowych Krasiejowa i Zawiercia, środkowokredowych notozaurów oraz dewońskich organizmów rafowych i przodków człowieka. Ekspozuje się również wystawy tematyczne flory karbońskiej z naszego regionu. W holu na parterze budynku dydaktycznego znajdują się rekonstrukcje w skali naturalnej triceratopsa i celofyza, a przed głównym wejściem – tyranozaura. Dodatkowo eksponowane są wystawy tematyczne: Geneza paliw kopalnych, historia pióra oraz wystawa poświęcona historii Wydziału Nauk o Ziemi i prowadzonych tutaj badań, w szczególności polarnych. Muzeum każdego roku wzbogaca się o wiele okazów geologicznych. Wstęp do Muzeum dla studentów i pracowników oraz osób z zewnątrz jest wolny. Muzeum jest otwarte od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–15.00. Poza tymi godzinami wszystkie wystawy są dostępne poza kolekcją mineralogiczną i historią człowieka. Muzeum geologiczne jest także ważną atrakcją na mapie turystycznej województwa. W 2018 r. utworzono nowe wystawy: „Meteoryty – materia starsza niż Ziemia” oraz rekonstrukcję XIX-wiecznego gabinetu mineraloga. Przebudowano również dioramę z kredowymi notozaurami.

Ponadto na zewnątrz budynków WNP, w przestrzeni między budynkiem dydaktycznym a laboratoryjnym w 2016 r. założono lapidarium. Lapidarium ekspozuje 16 kilkunastotonowych bloków skał magmowych, metamorficznych i osadowych, pochodzących z terenu Polski, opisanych na trwałych tabliczkach, wraz z trzema tablicami poglądowymi. Wyjście z budynku wysokiego do lapidarium jest czasowo otwarte, natomiast dostęp dla studentów i pracowników od strony parkingu wewnętrznego jest swobodny przez cały rok.

Przy auli na 1 piętrze budynku dydaktycznego znajduje się wewnętrzne bistro gastronomiczne, prowadzone przez firmę zewnętrzną. Tam też znajduje się tzw. strefa relaksu ze stolikami i miejscami do siedzenia. W holu i na korytarzach budynku dydaktycznego oraz na wszystkich piętrach budynku wysokiego znajdują się ławki dla studentów oczekujących na zajęcia. Na parterze budynku dydaktycznego oraz wysokiego jest możliwość skorzystania z szatni.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

Dobre praktyki:

- **zróżnicowana i elastyczna baza dydaktyczna dostosowana do specyfiki turystyki** – wykorzystywanie sal audytoryjnych i seminaryjnych, laboratoriów, zasobów muzealnych oraz infrastruktury terenowej do prowadzenia wykładów, ćwiczeń, warsztatów i zajęć terenowych;
- **wysoki poziom wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych** – zapewniony powszechny dostęp do Internetu, rozbudowana sieć Wi-Fi oraz systematyczne stosowanie narzędzi cyfrowych w organizacji procesu kształcenia i pracy projektowej;
- **rozbudowany i nowoczesny system biblioteczno-informacyjny** – zapewnia dostęp do zasobów drukowanych i elektronicznych, baz danych oraz wsparcia informacyjnego, co ułatwia pracę badawczą studentów i podnosi jakość seminariów oraz procesu dyplomowania;
- **dostępność architektoniczna i organizacyjna infrastruktury** – rozwiązania przestrzenne i organizacyjne wspierające studiowanie osób o różnych potrzebach, co zwiększa komfort i bezpieczeństwo procesu uczenia się.

6. Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

6.1. Założenia i ramy instytucjonalne współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Współpraca kierunku turystyka z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest prowadzona planowo i w sposób sformalizowany. Opiera się na rozwiązaniach przyjętych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz na mechanizmach konsultacyjnych działających na poziomie Wydziału Nauk Przyrodniczych.

Punktem odniesienia dla działań kierunku jest System Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK) funkcjonujący na UŚ oraz rozwiązania wydziałowe, określające role organów i interesariuszy w monitorowaniu jakości, doskonaleniu programów kształcenia oraz pozyskiwaniu informacji zwrotnej (m.in. ankietyzacja, analizy jakościowe, rekomendacje zmian).

Na poziomie uczelni i wydziału wykorzystywane są narzędzia wspierające współpracę z pracodawcami, w szczególności raporty i badania Biura Karier, w tym: badanie losów zawodowych absolwentów (BLA) oraz badanie oczekiwań pracodawców (BOP) (<https://us.edu.pl/student/kariera-i-rozwoj/raporty-z-badan/>). Wyniki tych badań stanowią źródło informacji o kompetencjach pożądanych na rynku pracy oraz o ocenie przygotowania absolwentów.

W ujęciu kierunkowym współpraca z otoczeniem jest bezpośrednio powiązana z profilem i celami kształcenia turystyki II stopnia: przygotowaniem absolwenta do funkcjonowania w sektorze turystycznym i okołoturystycznym, a także w jednostkach samorządu i administracji oraz w organizacjach zarządzania destynacją. Dla wdrażania i doskonalenia programu kluczowe znaczenie mają:

- kanały konsultacyjne,
- praktyki zawodowe
- udział interesariuszy w realizacji zajęć (np. wizyty studyjne, zajęcia terenowe, współpraca z instytucjami branżowymi).

Do czerwca 2019 r. interesariusze zewnętrzni uczestniczyli w pracach Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych kierunków prowadzonych przez ówczesny Wydział Nauk o Ziemi. Po utworzeniu Wydziału Nauk Przyrodniczych, w grudniu 2019 r. – zgodnie z wymogami SZJK – powołano nową Radę Partnerów Społeczno-Gospodarczych, z poszerzonym składem (m.in. o interesariuszy związanych wcześniej z radami kierunków z dawnego Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska). Spotkanie inauguracyjne nowej Rady odbyło 18 lipca 2021 r. w formie zdalnej. Wzięło w nim udział 8 interesariuszy zewnętrznych związanych z kształceniem na kierunkach geograficznych i biologicznych (załącznik: Kryt_6_Z_01). Spotkania odbywały się zarówno indywidualnie jak i zespołowo z członkami co najmniej raz w roku (w roku 2023 w październiku, w 2024 w listopadzie i w 2025 w listopadzie (załącznik: Kryt_6_Z_02)).

Skład Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych oraz podmiotów współpracujących jest dobierany tak, aby rodzaj, zakres i zasięg ich działalności pozostawały zgodne z dyscyplinami nauki, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem rynku pracy właściwym dla kierunku turystyka.

Wśród interesariuszy zewnętrznych współpracujących z kierunkiem turystyka znajdują się m.in. przedstawiciele podmiotów bezpośrednio powiązanych z rynkiem turystycznym oraz instytucjami otoczenia: *Śląskiej Izby Turystyki, PL Travel Biuro Podróży, Ośrodka Edukacji Ekologiczno-Geologicznej GEO sfera w Jaworznie, Firmy Geologus, Referatu Zarządzania i Analiz Urzędu Marszałkowskiego, Hotelu Monopol Katowice, Hotelu SZAFRAN w Czeladzi, blogerów turystycznych - Wędrownie Motyle, Związku Pracodawców Zakładów Termicznego Przekształcania Odpadów Przemysłowych i Medycznych na Rzecz Ochrony Zdrowia i Środowiska, Chorzowsko-Świętochłowickiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji; oczyszczalni ścieków Klimzowiec w Chorzowie, Instytutu Przemysłu Organicznego, Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej; Firmy Nutricia Advanced Medical Nutrition; Śląskiego Ogrodu Botanicznego; firmy Eurofins Katowice, Laboratorium Kontrolno-Analitycznego, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, Miejskiego Ogrodu Botanicznego w Zabrze, ZPKWŚ Będzin, Polstalu,*

Premium Personal Branding, Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Dąbrowie Górniczej, Liceum Słowackiego w Chorzowie, Fundacji Axis - Forum Inicjatyw.

Podstawą współpracy z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi jest systematyczne monitorowanie ich potrzeb – zgodnie z SZJK dla kierunków organizowanych przez WNP. Realizuje się je poprzez coroczne, cykliczne spotkania oraz poprzez indywidualne rozmowy z dyrektorami kierunku. Zakres monitorowania obejmuje zarówno bieżące potrzeby, jak i rekomendacje dotyczące przyszłego rozwoju procesu kształcenia oraz programów studiów. Bieżące potrzeby i niewielkie modyfikacje w programach realizowane są w kolejnym cyklu kształcenia po akceptacji Rady Dydaktycznej, z udziałem studentów.

Rada Dydaktyczna prowadzi okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym: weryfikuje i aktualizuje listę interesariuszy, ocenia skuteczność form współpracy oraz wpływ jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiąganie przez studentów efektów uczenia się oraz losy absolwentów. Wyniki przeglądów są omawiane na posiedzeniach Rady i wykorzystywane do rozwoju współpracy, co przekłada się na podnoszenie jakości kształcenia na kierunku.

Ostatnia kompleksowa modyfikacja programu kierunku turystyka miała miejsce na przełomie roku 2023/2024 r. Wynikała z konieczności dostosowania do zaleceń po akredytacji PKA, a także z zaleceń pracodawców formułowanych w ramach prac gremiów konsultacyjnych oraz z dorocznych spotkań z przedstawicielami studentów. Dodatkową przesłankę zmian stanowiły raporty losów absolwentów przygotowywane przez Biuro Karier. Podkreślenia wymaga fakt, że studenci – poprzez udział w Radzie Dydaktycznej – posiadali możliwość dyskusji i opiniowania proponowanych modyfikacji.

Najważniejsze zmiany wskazywane w rekomendacjach interesariuszy podczas ostatniej modyfikacji dotyczyły w szczególności:

- usunięcia specjalności: dziedzictwo kulturowe,
- modyfikacji treści kształcenia na specjalności: gospodarka turystyczna,
- modyfikacji efektów uczenia się,
- zwiększenia liczby zajęć praktycznych.

6.2. Udział interesariuszy zewnętrznych w konstruowaniu programu studiów

Udział interesariuszy zewnętrznych w konstruowaniu programu studiów ma charakter ciągły i jest realizowany w szczególności poprzez:

- konsultacje oraz rekomendacje w ramach gremiów doradczych funkcjonujących w modelu SZJK – odnoszące się do struktury programu, doboru treści i metod kształcenia oraz oczekiwań rynku pracy;
- wykorzystanie danych z badań uczelnianych dotyczących rynku pracy (zwłaszcza raportów Biura Karier, w tym BOP i BLA), jako punktu odniesienia dla formułowania i weryfikacji efektów uczenia się;
- konsultacje w zakresie praktyk zawodowych i oczekiwań wobec efektów uczenia się osiąganych w środowisku pracy – w szczególności w odniesieniu do zadań typowych dla sektora usług turystycznych, instytucji promocji i rozwoju, podmiotów zarządzania atrakcjami turystycznymi oraz bazy noclegowej.

Wyniki badania BOP 2024 akcentują m.in. znaczenie kompetencji społecznych, organizacyjnych i cyfrowych w procesach rekrutacyjnych. Stanowi to istotny kontekst dla kształcenia na kierunku turystyka, gdzie – obok wiedzy merytorycznej – kluczowe są umiejętności komunikacyjne, projektowe i analityczne (<https://us.edu.pl/wp-content/uploads/Editor/Biuro-Karier/BOP-2024-prezentacja-wynikow.pdf>).

Wnioski płynące ze spotkań z interesariuszami oraz analiz danych (m.in. raportów Biura Karier) przekładały się na modyfikacje programu studiów, ukierunkowane w głównej mierze na zwiększenie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych absolwentów. Obejmowało to w szczególności zmiany treści zajęć na modułach takich jak: [Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego](#),

[Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna](#), [Moduł specjalnościowy: Animacja czasu wolnego](#), [Moduł fakultatywny z przedmiotami do wyboru IV](#) (Zarządzanie i marketing w turystyce).

Zidentyfikowane problemy dotyczyły m.in. nadmiaru szczegółowych treści teoretycznych oraz potrzeby zwiększenia liczby zajęć praktycznych, co wspiera dopasowanie programu do zmieniających się potrzeb rynku pracy.

W procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów uczenia się uczestniczą również interesariusze wewnętrzni: studenci, kadra dydaktyczna oraz organy kierunkowe i wydziałowe. Studenci wchodzi w skład rady dydaktycznej oraz biorą udział w konsultacjach przez nią prowadzonych; mają możliwość wypowiedzenia się na temat przydatności zajęć poprzez swoich przedstawicieli w gremiach odpowiedzialnych za opracowanie programów kształcenia. Zmiany w programie studiów są opiniowane przez właściwy organ – Samorząd Studentów. Postulaty studentów koncentrują się m.in. na lepszym powiązaniu kształcenia z rynkiem pracy, uwzględnianiu nowych trendów oraz wzmacnianiu treści wspierających przygotowanie do wejścia na rynek pracy.

6.3. Współpraca z otoczeniem w realizacji programu studiów

6.3.1. Praktyki zawodowe jako kluczowy kanał powiązania kształcenia z rynkiem pracy

W programie studiów na kierunku turystyka przewidziano praktyki zawodowe, których organizacja jest osadzona w rozwiązaniach uczelnianych i wydziałowych. Na stronach Wydziału Nauk Przyrodniczych publikowane są informacje organizacyjne dotyczące praktyk dla kierunków geograficznych, w tym wskazanie opiekuna praktyk, odniesienia do aktów prawnych oraz regulamin i załączniki dokumentacyjne

(<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/praktyki-zawodowe/>).

Na poziomie UŚ funkcjonują akty regulujące organizację praktyk, w szczególności Zarządzenie nr 203 Rektora UŚ z dnia 19 listopada 2025 r. w sprawie organizacji praktyk zawodowych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

(https://us.edu.pl/wydzial/wns/wp-content/uploads/sites/17/Bez-kategorii/Zarzadzenie-Rektora-nr-203_2025-studneckie-praktyki-zawodowe.pdf).

Dokumentacja praktyk na kierunku wykorzystuje wzory porozumień i dokumentów powiązane z zarządzeniem rektorskim i dedykowane turystyce (w tym m.in. wnioski o zaliczenie praktyki na podstawie pracy)

(<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/praktyki-zawodowe/>).

Studenci kierunku turystyka odbywają praktyki zawodowe w firmach lub urzędach zajmujących się szeroko rozumianą turystyką. Opiekun praktyk, na podstawie sprawozdań z praktyk, dysponuje wiedzą o pożądanych kompetencjach zawodowych studentów wynikających z zakresu obowiązków powierzanych przez pracodawców. Informacje te są wykorzystywane w procesie kształtowania koncepcji kształcenia oraz w analizach dotyczących ewentualnych zmian programu studiów.

6.3.2. Realizacja zajęć z udziałem interesariuszy zewnętrznych i w środowisku praktycznym

W celu podniesienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku prowadzenie części zajęć powierza się także specjalistom z firm zajmujących się turystyką.

W ramach współpracy realizowanej w projekcie „GeoHazardSilesia” interesariusze zewnętrzni brali udział w następujących aktywnościach mających na celu zwiększanie kompetencji, w których uczestniczyli również studenci turystyki:

- Współpraca ze specjalistami z zakresu sporządzania Audytu krajobrazowego polegała na przeprowadzeniu przez firmę Envi Consulting z Będzina, 40-godzinnego cyklu szkoleń, warsztatów terenowych dotyczących zasad sporządzania dokumentu pt. „Audyt Krajobrazowy, jest to nowy instrument prawny, a umiejętności nabyte przez studentów rozszerzyły ich kompetencje zawodowe.

- Kurs specjalistyczny języka angielskiego (dwie edycje dla 90 studentów, wyjazdowo i stacjonarnie) prowadzony przez firmę zajmującą się nauką języka angielskiego i specjalistycznymi tłumaczeniami. Dla większej efektywności zajęć firma zatrudniła native speakera z Kanady, specjalistę z zakresu chemii środowiska, dr Alexandra R. Lowe.
- W ramach krajowych wyjazdów studyjnych studenci zapoznali się z problematyką organizacji i działania geoparków:
- W ramach szkoleń z zakresu umiejętności zwiększających konkurencyjność na rynku pracy 120 studentów odbyło szkolenia z zakresu „Negocjacji”, które przeprowadziła firma „Instytut Dyplomacji” reprezentowana przez dr hab. Anitę Frankowiak. Szkolenia miały formę stacjonarną i 16 godzinny program.
- Studenci kierunku turystyka uczestniczyli w zagranicznych wyjazdach studyjnych WNP.

6.3.3. Projekty rozwojowe i inicjatywy wspierające kompetencje studentów realizowane z udziałem otoczenia

W latach 2017–2019 współpraca z otoczeniem gospodarczym była realizowana m.in. w ramach projektu „**GeoHazardSilesia – Program nabycia nowych kompetencji w Naukach o Ziemi**”. W ramach projektu interesariusze zewnętrzni uczestniczyli w działaniach zwiększających kompetencje studentów (w tym studentów turystyki), obejmujących m.in. wizyty studyjne, szkolenia oraz wyjazdy krajowe i zagraniczne.

W ramach projektu „GeoHazardSilesia” udział wzięła następująca liczba studentów turystyki:

- Zadanie 2 – warsztaty i kursy podnoszące kompetencje: 4 studentów;
- Zadanie 3 – projekty wspólne z przemysłem: 1 student;
- Zadanie 4 – krajowe wizyty studyjne u pracodawców: 1 student;
- Zadanie 5 – zagraniczne wyjazdy studyjne: 16 studentów;
- Zadanie 6 – program szkoleń certyfikowanych: 9 studentów.

Studenci kierunku turystyka korzystali także w latach: 1 października 2018 r. – 31 marca 2023 r., ze wsparcia w postaci szkoleń i aktywności w ramach projektów POWER, w szczególności: „**Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach**” oraz „**Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany**”. Celem tych projektów było podniesienie kompetencji zawodowych, informatycznych, językowych i analitycznych, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, m.in. poprzez certyfikowane szkolenia i warsztaty, wizyty studyjne, zadania praktyczne w formie projektowej oraz zajęcia realizowane z pracodawcami.

Rezultaty udziału studentów turystyki:

- 19 osób uczestniczyło w zajęciach z wykładowcą zagranicznym;
- 54 osoby realizowały zmodyfikowany w ramach projektu kierunek studiów;
- 15 osób wzięło udział w szkoleniach;
- 22 osoby uczestniczyły w wizytach studyjnych.

W ramach projektu JUWM:

- 5 osób realizowało staż;
- 19 osób wzięło udział w terenowych zajęciach projektowych – „Atrakcyjność turystyczna Polski północnej”.

Od 2020 r. Uniwersytet Śląski wraz z uczelniami partnerskimi rozwija współpracę międzynarodową w ramach sojuszu **Transform4Europe (T4EU)** – Uniwersytetu Europejskiego. Sojusz oferuje studentom i kadrze m.in. dostęp do wspólnej oferty dydaktycznej, międzynarodowych kursów online, inicjatyw rozwijających kompetencje organizacyjne i przedsiębiorcze oraz możliwości mobilności akademickiej i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym uczelni partnerskich.

Uniwersytet Europejski to wyzwanie, które podejmujemy razem z pracownikami, doktorantami i studentami: Uniwersytetu Kraju Saary (lidera konsorcjum), Uniwersytetu w Alicante, Estońskiej

Akademii Sztuk Pięknych, Uniwersytetu Sofijskiego im. św. Klemensa z Ochrydy, Uniwersytetu Primorska, Universidade Católica Portuguesa, Uniwersytetu im. Jeana Monneta w Saint-Étienne, Uniwersytetu w Trieście oraz Uniwersytetu Witolda Wielkiego. Partnerem stowarzyszonym jest Państwowy Uniwersytet w Mariupolu (Ukraina). Wspólnie tworzymy jeden wielki europejski kampus zlokalizowany w Polsce, Bułgarii, Francji, Słowenii Portugalii, Estonii, Hiszpanii, Niemczech, na Litwie i we Włoszech.

W ramach tego sojuszu student ma do wyboru następujące opcje:

- możliwość wyboru programu studiów ze wspólnej oferty dydaktycznej, która zostanie przygotowana przez uczelnie partnerskie
- rozwijanie zdolności organizacyjnych oraz innowacyjnego, przedsiębiorczego myślenia
- rozwijanie przedsiębiorczości opartej na wiedzy, a także nowe możliwości nawiązywania kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym uczelni partnerskich
- organizacja międzynarodowych wydarzeń i możliwość uczestniczenia w różnych inicjatywach, takich jak Festiwale Kultury Europejskiej
- dostęp do międzynarodowych kursów online oraz innowacyjnych metod kształcenia
- udogodnienia związane z mobilnością akademicką i możliwość poznawania innych kultur
- rozwijanie kompetencji językowych oraz wzmacnianie poczucia tożsamości europejskiej

Oferta dla kadry akademickiej obejmuje:

- wymianę doświadczeń dydaktycznych i badawczych oraz wspólne rozwijanie nowoczesnych metod kształcenia
- udogodnienia związane z wymianą, przepływem i współtworzeniem wiedzy w ramach uniwersytetu europejskiego
- dostęp do infrastruktury badawczej wszystkich uczelni partnerskich
- nowe możliwości nawiązywania kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym
- możliwość udziału w szkoleniach i kursach międzynarodowych
- rozwijanie kompetencji językowych.

6.3.4. Współpraca z otoczeniem w doskonaleniu programu studiów i wpływ na rozwój kierunku

Udział interesariuszy wewnętrznych w doskonaleniu programu ma charakter ciągły i jest osadzony w rozwiązaniach systemowych UŚ, w tym w ramach uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/system-zapewniania-jakosci-ksztalcenia/>) oraz polityk jakościowych wdrażanych zarządzeniami i procedurami.

W procesie doskonalenia programu szczególną rolę pełnią:

- studenci (ankiety oceny zajęć, procesu kształcenia i administracji, cykliczne spotkania z dyrekcją kierunku, sygnalizowanie potrzeb i propozycji zmian),
- kadra dydaktyczna (analiza efektów uczenia się, adekwatności treści i metod, cykliczne spotkania z władzami Wydziału),
- organy kierunkowe/wydziałowe (opiniowanie i wprowadzanie zmian programowych),

Dla kierunku turystyka szczególnie istotne są:

- badanie losów zawodowych absolwentów (BLA) prowadzone przez Biuro Karier UŚ – raporty publikowane w serwisie UŚ;
- badanie oczekiwań pracodawców (BOP) – prezentacje wyników i wersje tekstowe publikowane przez UŚ w obszarze współpracy z pracodawcami.

W modelu SZJK informacja zwrotna jest przetwarzana w postaci wniosków i rekomendacji do zmian organizacyjnych oraz programowych. Dotyczy to w szczególności:

- adekwatności treści kształcenia do realiów sektora turystycznego,
- udziału elementów praktycznych (w tym praktyk),

- doboru metod kształcenia i weryfikacji efektów uczenia się (np. projekty, zadania problemowe, analizy przypadków).

Wpływ współpracy na rozwój kierunku (ujęcie syntetyczne):

- wzmacnianie komponentów „rynkowych” w kształceniu (praktyki, kontakt z instytucjami, orientacja na kompetencje przekrojowe);
- lepsze dopasowanie programu do potrzeb regionalnych i branżowych poprzez cykliczne przeglądy jakościowe w ramach SZJK;
- wykorzystanie wyników badań Biura Karier jako danych wspierających decyzje o aktualizacji treści i metod kształcenia.

Wnioski i rekomendacje wynikające ze spotkań z interesariuszami w roku 2023

- Wzmocnić komponent projektowy (case studies) w ramach modułów z zarządzania i marketingu w turystyce.
- Rozszerzyć wykorzystanie narzędzi cyfrowych (ICT) w zadaniach związanych z promocją i sprzedażą usług turystycznych.
- Zwiększyć udział przykładów terenowych i środowiskowych (geoturystyka, edukacja ekologiczna) oraz ćwiczeń związanych z oceną uwarunkowań i ryzyk.
- Utrzymać i rozwijać kompetencje analizy danych (w tym GIS) przydatne w pracy w administracji publicznej i sektorze prywatnym.

Ustalenia i działania do podjęcia

- Wprowadzić do wybranych zajęć zadania projektowe realizowane na materiale dostarczanym przez partnerów (oferty, analizy potrzeb turystów, propozycje produktów).
- Zaktualizować listę miejsc praktyk i nawiązać kontakt z partnerami w sprawie stałych tematów projektów i prac magisterskich.

Wnioski i rekomendacje wynikające ze spotkań z interesariuszami w roku 2024

- Wzmocnić kompetencje komunikacyjne, negocjacyjne i obsługi sytuacji kryzysowych w turystyce.
- Rozszerzyć elementy dotyczące odpowiedzialności, bezpieczeństwa i standardów jakości usług.
- Rozwijać projekty terenowe realizowane we współpracy z partnerami (dane, studia przypadków).
- Doprecyzować w modułach do wyboru ścieżki rozwijające kompetencje analityczne (GIS, raportowanie, praca na danych).

Ustalenia i działania do podjęcia

- Zaproponować w semestrze letnim blok zajęć warsztatowych (case studies) z udziałem praktyków z branży.
- Uzgodnić z partnerami zestaw tematów projektów zespołowych dla studentów (analiza destynacji, projekt produktu, plan promocji).

Wnioski i rekomendacje wynikające ze spotkań z interesariuszami w roku 2025

- Utrzymać kierunek rozwoju programu w stronę kompetencji projektowych, cyfrowych i analitycznych (ICT, GIS, raportowanie).
- Wzmocnić moduły dotyczące zarządzania jakością i doświadczeniem klienta oraz odpowiedzialności w usługach turystycznych.
- Rozszerzać współpracę przy projektach studenckich i tematach prac magisterskich realizowanych na rzeczywistych danych i problemach partnerów.
- Rozwijać komponent zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa (w tym zarządzanie ryzykiem) jako obszar oczekiwany przez pracodawców.

Ustalenia i działania do podjęcia

- Ustalić listę tematów prac magisterskich i projektów badawczo-wdrożeniowych możliwych do realizacji we współpracy z partnerami (PL Travel, GEOSfera, Geologus, UMWŚ).
- Zaplanować cykl wystąpień gościnnych interesariuszy w ramach wybranych modułów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

Dobre praktyki:

- **dobór interesariuszy zewnętrznych zgodny z profilem kierunku i potrzebami rynku** – angażowane są podmioty branżowe, samorządowe, destynacyjne i środowiskowe, co zapewnia praktyczną użyteczność partnerstwa dla programu;
- **bezpośredni udział interesariuszy w dydaktyce** – partnerzy prowadzą zajęcia warsztatowe i terenowe, organizują wizyty studyjne oraz współpracują przy projektach studenckich opartych na realnych problemach sektora turystycznego;
- **praktyki zawodowe jako narzędzie stałego sprzężenia zwrotnego z rynkiem** – wnioski z praktyk (w tym informacje od studentów i praktykodawców) są wykorzystywane do modyfikacji treści i metod kształcenia, a lista praktykodawców podlega systematycznej ewaluacji i weryfikacji także z udziałem interesariusza zewnętrznego.

7. Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

7.1. Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku (przy uwzględnieniu każdego z ocenianych poziomów studiów)

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia stanowi istotny element koncepcji kształcenia na kierunku turystyka realizowanym na studiach II stopnia na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Działania w tym zakresie są spójne ze Strategią Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2026–2029 oraz odpowiadają profilowi i celom kształcenia na poziomie magisterskim, ukierunkowanym na przygotowanie absolwentów do funkcjonowania w międzynarodowym środowisku zawodowym i naukowym.

Zasadnicze elementy umiędzynarodowienia studiów na kierunku turystyka, obejmują w szczególności:

- włączanie do programów studiów zajęć prowadzonych w językach obcych, nie tylko w formie lektoratów, lecz także zajęć oferowanych w ramach Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej.
- tworzenie szerokiej oferty mobilności międzynarodowej dla studentów oraz pracowników w ramach różnych programów, takich jak Erasmus+, CEEPUS, DAAD oraz innych.
- zapewnienie dostępu do literatury obcojęzycznej w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej (CiNiBA), co ma szczególne znaczenie w kontekście rosnącego wykorzystania anglojęzycznych publikacji naukowych w pracach dyplomowych oraz ich omawiania w ramach seminariów;
- angażowanie studentów i pracowników w projekty międzynarodowe, zwłaszcza w ramach konsorcjum Transform4Europe (np. udział w szkoleniach, wyjazdach studyjnych, udział w T4E Week w Katowicach w maju 2022 (<https://us.edu.pl/t4e/transform4europe-week/>); w kwietniu 2023 (<https://us.edu.pl/t4e/t4eu-week-w-katowicach-2023/>); w październiku 2024 (<https://transform4europe.eu/t4eu-week-at-the-university-of-silesia-2024/>) i w maju 2025 (<https://us.edu.pl/t4e/transform4europe-week-2025/>).
- umożliwienie kontaktu z międzynarodowym środowiskiem naukowym poprzez udział studentów w wykładach i zajęciach prowadzonych przez zagranicznych profesorów;
- systematyczne podnoszenie kompetencji językowych kadry akademickiej, m.in. poprzez prowadzenie zajęć dydaktycznych w zagranicznych ośrodkach akademickich czy poprzez udział w szkoleniach i kursach językowych;
- rozwijanie kompetencji dydaktycznych i merytorycznych nauczycielek i nauczycieli akademickich poprzez udział w stażach zagranicznych, stypendiach oraz wymianach akademickich w ramach programu Erasmus+ i innych inicjatyw, przy czym zdobyte doświadczenia są następnie wykorzystywane w działalności dydaktycznej;
- podnoszenie kompetencji merytorycznych pracowniczek i pracowników dydaktycznych oraz naukowo-dydaktycznych poprzez aktywny udział w międzynarodowych konferencjach naukowych oraz projektach badawczych, mających bezpośrednie przełożenie na treści realizowane na kierunku turystyka;
- udział kadry akademickiej w Międzynarodowym Kongresie Jakości Kształcenia jako formie doskonalenia kompetencji w aspekcie międzynarodowym.

Realizacja powyższych celów opiera się na rozwiniętej infrastrukturze umiędzynarodowienia, obejmującej m.in. umowy międzynarodowe zawierane w celu prowadzenia badań naukowych, realizacji programów mobilności, wspólnych studiów oraz projektów badawczych. Uniwersytet Śląski w Katowicach posiada podpisane umowy międzynarodowe z ponad 900 instytucjami zagranicznymi, w tym 44 umowy zawarte bezpośrednio przez Instytut Nauk o Ziemi oraz Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej (18 umów w ramach programu Erasmus+, 15 w ramach programu CEEPUS oraz 11 umów bilateralnych). Równolegle podejmowane są działania na rzecz

dalszego poszerzania oferty mobilnościowej dla studentów i pracowników tych jednostek. Aktualna lista umów bilateralnych dostępna jest na stronie internetowej Uniwersytetu Śląskiego: <https://us.edu.pl/wspolpraca/wspolpraca-miedzynarodowa/umowy-bilateralne/>.

Od wielu lat Uniwersytet Śląski w Katowicach jest partnerem programu promocji polskiego szkolnictwa wyższego na świecie pod nazwą **Study in Poland**. Prezentacja oferty Uczelni dla studentów/kandydatów zagranicznych jest dostępna na stronie internetowej programu (<http://www.studyinpoland.pl/en/university?school=39>).

Od roku akademickiego 2021/2022 Uniwersytet Śląski w Katowicach, wraz z dziesięcioma zagranicznymi uczelniami (plus uniwersytet w Mariupolu jako partner zrzeszony) tworzy europejski uniwersytet w ramach sojuszu Transform4Europe (<https://us.edu.pl/t4e/partnerzy/>). Współpraca ta obejmuje wspólne działania badawcze oraz dydaktyczne, ukierunkowane na kształcenie studentów w środowisku międzynarodowym.

Studenci, w tym studenci kierunku turystyka, mają w jej ramach m.in.:

- możliwość wyboru zajęć z oferty dydaktycznej przygotowanej wspólnie przez uczelnie partnerskie;
- dostęp do międzynarodowych kursów online oraz innowacyjnych metod kształcenia;
- możliwość rozwijania kompetencji językowych oraz wzmacniania tożsamości europejskiej;
- możliwość rozwijania kompetencji przedsiębiorczych oraz nawiązywania kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym uczelni partnerskich.

Dla pracowników naukowo-dydaktycznych udział w sojuszu Transform4Europe w szczególności oznacza:

- wymianę doświadczeń dydaktycznych i badawczych oraz współtworzenie nowoczesnych metod kształcenia;
- dostęp do infrastruktury badawczej uczelni partnerskich;
- udział w międzynarodowych szkoleniach i kursach;
- rozwijanie kompetencji językowych oraz współpracy z międzynarodowym otoczeniem społeczno-gospodarczym.

W 2024 r. Uniwersytet Śląski w Katowicach pozyskał środki finansowe na realizację projektu „Rozwój umiędzynarodowienia Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach poprzez sojusz Transform4Europe”, którego okres realizacji zaplanowano na lata 2024–2026, a wartość dofinansowania wynosi 1 748 793,64 zł. Celem projektu jest wzmocnienie umiędzynarodowienia uczelni poprzez wsparcie działań komplementarnych wobec sojuszu Transform4Europe, w tym tworzenie możliwości zdobywania doświadczeń międzynarodowych przez studentów oraz pracowniczki i pracowników Uniwersytetu Śląskiego. Realizacja projektu przyczynia się do podniesienia jakości kształcenia oraz długofalowego wzmocnienia potencjału uczelni w zakresie współpracy międzynarodowej, również poza strukturami sojuszu europejskiego.

Spotkaniem mającym na celu zapoznanie się z wzorcami międzynarodowymi był **Międzynarodowy Kongres Jakości Kształcenia**, w którym wzięli udział przedstawiciele różnych ośrodków akademickich. Była to okazja do zapoznawania się z zagranicznymi innowacjami oraz wzorcami. Do tej pory odbyły się cztery edycje kongresu. Trzecia edycja, która miała miejsce w dniach 23-25 października 2024, była w całości poświęcona kwestiom związanym z **umiędzynarodowieniem procesu kształcenia** (<https://iceq.pl/program-iii-edycja/>): wydarzenia pierwszego dnia odbywały się pod hasłem *Innowacje dydaktyczne w międzynarodowym kampusie*, drugiego dnia – pod hasłem *Wspólnoty uczące się w kontekście umiędzynarodowienia i innych wyzwań edukacyjnych*, a trzeciego – pod hasłem *Mobilność członkiń i członków społeczności akademickiej jako klucz do umiędzynarodowienia*. Należy zauważyć, że obok warsztatów i spotkań skierowanych do pracowniczek i pracowników, w programie znalazło się też spotkanie przedstawicieli i przedstawielek kadry zarządzającej dydaktyką z udziałem gości z **Columbia University** oraz **Sabancı University** (<https://iceq.pl/produkt/indywidualizacja-kształcenia-poprzez-budowanie-wybieralnych-modulow-ogolnouniwersyteckich-perspektywy-rozwoju/>), poświęcone funkcjonowaniu modułów obieralnych w programach kształcenia kierunków prowadzonych na różnych uniwersytetach.

Spotkanie w zasadniczy sposób przygotowało dyrekcje kierunków do zmierzenia się z praktycznymi wyzwaniami, jakie wiążą się z wdrażaniem, a następnie ewaluacją oferty modułów wybieralnych

w ramach Nowej Koncepcji Kształcenia, która sama w sobie jest realizacją międzynarodowych wzorców w zakresie tworzenia programów studiów.

7.2. Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych

Program studiów na kierunku turystyka uwzględnia umiędzynarodowienie procesu kształcenia, w którym kluczową rolę odgrywa kształcenie w językach obcych. Osiąganie efektów uczenia się w zakresie swobodnego posługiwania się językiem obcym na poziomie co najmniej **B2+**, w tym słownictwem specjalistycznym, zapewniają ujęte w programie moduły: *Język obcy w turystyce* (30 godzin, semestr I) oraz *Język obcy specjalistyczny* (15 godzin, semestr II), a także możliwość realizacji wybranych przedmiotów, prowadzonych w języku angielskim, w ramach Ogólnoakademickiej Oferty Dydaktycznej <https://us.edu.pl/kolegium/kdo/omu/ood/aktualna-oferta-ood/>. Również „Moduł fakultatywny z przedmiotami do wyboru” w niektórych latach jest wybierany w języku angielskim.

Umiędzynarodowienie realizowane jest również poprzez udział studentów w zajęciach i wydarzeniach dydaktycznych prowadzonych w języku angielskim przez zagranicznych nauczycieli akademickich (punkt 7.5).

Kolejnym elementem umiędzynarodowienia programu studiów są programy mobilnościowe tj. Erasmus+, CEEPUS oraz Transform4Europe, w ramach których studenci mogą realizować część programu kształcenia w zagranicznych ośrodkach akademickich oraz uczestniczyć w kursach, warsztatach i szkołach letnich prowadzonych w języku angielskim, z możliwością zaliczenia wybranych aktywności na poczet programu studiów (Tabela 7.1).

Integralną częścią umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku turystyka jest aktywność międzynarodowa kadry akademickiej, obejmująca udział w projektach badawczych, stażach naukowych, konferencjach zagranicznych oraz współpracę z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Aktywność ta znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w aktualizacji treści programowych, doborze literatury obcojęzycznej, stosowanych metod dydaktycznych oraz tematyce prac dyplomowych, a także sprzyja włączaniu studentów w międzynarodowy obieg wiedzy. Bardzo istotny wkład w umiędzynarodowienie kierunku turystyka wnosi dr Michał Apollo, współpracujący z licznymi ośrodkami akademickimi na świecie, w tym m.in. *Yale University* (USA), *Arizona State University* (USA), *Western Sydney University* (Australia), *Hainan University* (Chiny), *Ritsumeikan Asia Pacific University* (Japonia), *Auckland University of Technology* (Nowa Zelandia), *Tribhuvan University* (Nepal), *National Institute of Development Administration* (Tajlandia) czy *Universiti Malaysia Sabah* (Malezja). Aktywność ta obejmuje m.in. staże naukowe, współpracę redakcyjną w międzynarodowych czasopiśmie, udział w przewodach doktorskich oraz realizację wspólnych badań naukowych z zakresu zrównoważonej turystyki i społecznych oddziaływań turystyki.

Kolejnym przykładem są działania dr Natalii Tomczewskiej-Popowycz, obejmujące realizację międzynarodowych projektów badawczych i dydaktycznych, m.in. projektu *Foster Competencies on Roots Tourism in VET School* (2025–2027), finansowanego przez Komisję Europejską i realizowanego we współpracy z partnerami z Węgier, Włoch, Portugalii i Grecji, a także współpracę z Phuket Rajabhat University (Tajlandia) w projekcie dotyczącym worldschoolingu (2026). W latach 2022–2023 oraz w ramach projektu MINIATURA NCN 2025–2026 realizowana jest również współpraca badawcza z *Hong Kong Polytechnic University* (dr Wei-Jue Huang) w obszarze turystyki sentymentalnej, diasporycznej i roots tourism.

Prowadzona przez kadrę współpraca międzynarodowa wzmacnia umiędzynarodowienie procesu kształcenia, zapewniając studentom dostęp do aktualnych światowych trendów badawczych, perspektywy globalnej w dydaktyce oraz kontakt z międzynarodowym środowiskiem akademickim.

W planach rozwoju kierunku turystyka przewidziano dalsze rozszerzanie oferty zajęć prowadzonych w językach obcych, intensyfikację współpracy w ramach sojuszu Transform4Europe oraz zwiększanie udziału treści międzynarodowych w programie studiów.

7.3. Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposoby weryfikacji osiągnięcia przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich oceny

Uczelnia stwarza możliwości podnoszenia kompetencji studentów w zakresie znajomości języka obcego. W Uniwersytecie Śląskim jednostką odpowiedzialną za kształcenie kompetencji w ramach lektoratów oraz kursów doszkalających w zakresie nauki języków obcych, a także prowadzącą weryfikację osiągnięcia przez studentki i studentów wymaganych kompetencji językowych jest **Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (SPNJO)** <https://us.edu.pl/kolegium/spnjo>. Działalność jednostki jest niezwykle ważna w kontekście umiędzynarodowienia, w szczególności dotyczącego studentek i studentów. Szczegółowe zasady prowadzenia lektoratów z języków obcych, w tym katalog certyfikatów zwalniających z uczestnictwa w lektoracie zawiera Zarządzenie nr 182 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 listopada 2023 r. (<https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/6915/5/>). Ponadto UŚ stwarza wiele możliwości osiągnięcia i doskonalenia biegłości językowej, a także jej poświadczenia w formie Akademickiego Certyfikatu Znajomości Języka Obcego, który można uzyskać po złożeniu Egzaminu Certyfikującego. Jednostką organizującą Egzamin Certyfikujący dla całej społeczności akademickiej oraz wszystkich zainteresowanych jest Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (<http://el.us.edu.pl/spnjo>).

Studenci studiów na kierunku turystyka mają możliwość wyboru języka obcego realizowanego w toku studiów w ramach dwóch modułów: *Język obcy w turystyce* (30 godzin, semestr pierwszy) oraz *Język obcy specjalistyczny* (15 godzin, semestr drugi). Moduły te stanowią integralny element koncepcji kształcenia i są ukierunkowane na rozwój zaawansowanych kompetencji językowych, w szczególności w zakresie specjalistycznej terminologii odnoszącej się do turystyki, planowania i zarządzania rozwojem turystycznym. Realizacja zajęć umożliwia studentom nabycie umiejętności posługiwania się językiem obcym w formie ustnej i pisemnej w kontekście akademickim oraz zawodowym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, co wspiera proces umiędzynarodowienia kształcenia oraz przygotowanie absolwentów do funkcjonowania w międzynarodowym środowisku akademickim i rynku pracy.

Z uwagi na to, że dominującym językiem w świecie nauki jest język angielski, program kształcenia zakłada realizację lektoratu na poziomie B2+ głównie z tego języka. W uzasadnionych przypadkach – podyktowanych np. szczególnymi predyspozycjami lub potrzebami studiujących, tematyką planowanej pracy magisterskiej – istnieje możliwość zmiany lektoratu z języka angielskiego na inne zajęcia prowadzone w (dowolnym) języku obcym przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (SPNJO). Procedura z tym związana zakłada konsultacje z dyrektorem kierunku w celu ustalenia, czy wybrany przez osobę studiującą inny język obcy pozwoli na osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie kompetencji językowych na poziomie B2+.

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się są różnorodne i dostosowane do specyfiki efektów językowych (tj. standardowe testy zgodne z wymogami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ); dodatkowo obejmują one prace projektowe kreatywne, wymagające produktywnego użycia języka i sprawdzające gotowość do posługiwania się językiem obcym w życiu zawodowym. Efekty są oceniane na bieżąco, w trakcie zajęć, na podstawie aktywnego udziału w zajęciach, na podstawie prac pisemnych czy przygotowywanych i omawianych prezentacji tematycznych. Ostatecznie studenci wykazują osiągniętą biegłość językową poprzez uzyskanie zaliczenia kończącego lektorat na odpowiednim poziomie lub przedłożenie stosownego certyfikatu.

Istotnym elementem procesu kształcenia na kierunku turystyka jest systematyczne wykorzystanie obcojęzycznej literatury naukowej, w szczególności anglojęzycznej, zarówno w ramach zajęć kierunkowych, jak i seminariów magisterskich. Analiza aktualnych publikacji międzynarodowych umożliwia studentom krytyczne odnoszenie się do globalnych trendów w zakresie rozwoju turystyki, zrównoważonego rozwoju, zarządzania przestrzenią turystyczną oraz społeczno-środowiskowych konsekwencji działalności turystycznej, co bezpośrednio wspiera realizację efektów uczenia się właściwych dla studiów drugiego stopnia. Wykorzystanie literatury anglojęzycznej jest dodatkowo premiowane w ramach oceny seminarium magisterskiego oraz pracy dyplomowej, co stanowi element motywujący do pogłębiania kompetencji językowych i analitycznych.

Należy podkreślić, że biblioteki Uniwersytetu Śląskiego oraz Wydziału zapewniają studentom szeroki dostęp do międzynarodowych baz i czasopism naukowych (m.in. Elsevier, Springer, Wiley, EBSCO, *Nature*, *Science*), jak również do katalogów zbiorów bibliotek akademickich, co stwarza odpowiednie warunki do realizacji założeń umiędzynarodowienia procesu kształcenia.

Dodatkowym narzędziem weryfikacji kompetencji językowych studentów kierunku turystyka jest monitorowanie ich udziału oraz osiąganych wyników w ramach programów mobilnościowych, takich jak Erasmus+ oraz Transform4Europe. W przypadku programu Erasmus+ osoby studiujące mogą, na podstawie *Learning Agreement*, zaliczyć część programu kształcenia realizowanego w zagranicznych ośrodkach akademickich, co potwierdza biegłość językową na poziomie odpowiadającym lub przewyższającym wymagania określone w efektach uczenia się kierunku. Natomiast w ramach zajęć, kursów i warsztatów realizowanych w języku angielskim w programie *Transform4Europe*, przyjętą praktyką Wydziału Nauk Przyrodniczych jest zaliczanie tych aktywności, na wniosek studentki lub studenta, na poczet wskazanych modułów kierunkowych (zazwyczaj przedmiotów fakultatywnych), co umożliwia formalne uwzględnienie kompetencji językowych zdobytych w międzynarodowym środowisku akademickim.

Działaniem ukierunkowanym na rozwój kompetencji językowych oraz umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku turystyka była inicjatywa dydaktyczna zrealizowana przez dr. Michała Apollo w ramach modułu *Język obcy specjalistyczny*. W ramach tego modułu zorganizowano cykl wykładów prowadzonych w języku angielskim przez przedstawicieli zagranicznych ośrodków akademickich, reprezentujących różne regiony świata oraz zróżnicowane obszary badawcze związane z turystyką. Zajęcia realizowane były w formule synchronicznej online i obejmowały 45-minutowy wykład ekspercki oraz 45-minutową moderowaną dyskusję w języku angielskim. Studenci zobowiązani byli do wcześniejszego zapoznania się z wybranymi publikacjami naukowymi autorstwa prelegentów, co sprzyjało kształtowaniu umiejętności krytycznej analizy literatury obcojęzycznej oraz aktywnego uczestnictwa w dyskusji akademickiej. Forma i zakres zajęć były dostosowane do poziomu studiów magisterskich i wspierały osiąganie efektów uczenia się w zakresie zaawansowanych kompetencji językowych (poziom B2+), komunikacji specjalistycznej oraz samodzielnej pracy z tekstem naukowym.

W roku akademickim **2022/2023** zrealizowano m.in. następujące wykłady:

- *Adventure tourism* – prof. Yana Wengel (Hainan University – Arizona State University International Tourism College, Chiny),
- *African societies and cultures in the context of tourism* – prof. Kennedy Eborka (University of Lagos, Nigeria),
- *Travel and tourism in the Indochina region* – prof. Bui Le Anh Phuong (Duy Tan University, Wietnam),
- *The Art Islands of Japan (Seto Inland Sea)* – dr Meng Qu (Hokkaido University, Japonia).

W roku akademickim **2023/2024** cykl obejmował m.in. wykłady:

- *Wellness, slow food, yoga and community-based tourism* – prof. Ann Suwaree Ashton (National Institute of Development Administration, Tajlandia),
- *Balancing people–park conflict, conservation and tourism in China’s national parks* – prof. Yana Wengel,
- *A shift in customer expectations and its impact on HRD in tourism* – prof. Bui Le Anh Phuong,
- *The role of innovation and tourism in sustainability* – prof. Najid Ahmad (Hunan University of Science and Technology, Chiny),
- *Tourism and mobility justice* – prof. Claudio Milano (University of Barcelona, Hiszpania; wykład asynchroniczny).

Dodatkowym elementem wzmacniającym kompetencje językowe i międzykulturowe studentów było realizowanie w latach **2022/23**, **2023/24** oraz **2024/25** w ramach modułu fakultatywnego *Moduł z przedmiotami do wyboru I (Turystyka przygodowa)* (W2-TR-GT-S2-032) projektów w formie posterów naukowych przygotowywanych równolegle w języku polskim i angielskim. Zadanie to wspierało rozwój

umiejętności specjalistycznego języka pisanego, terminologii branżowej oraz prezentacji treści merytorycznych w środowisku międzynarodowym.

Opisane działania stanowią przykład spójnego powiązania treści kształcenia z umiędzynarodowieniem procesu dydaktycznego oraz realizacją efektów uczenia się właściwych dla studiów drugiego stopnia na kierunku turystyka.

7.4. Skala i zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry

Prowadzona przez Uniwersytet Śląski intensywna współpraca międzynarodowa pozwala na wymianę akademicką i podejmowanie różnorodnych przedsięwzięć edukacyjnych i naukowych wspólnie z partnerami z ponad 90 krajów świata. Corocznie z oferty wymiany akademickiej korzysta około 700 studentów i doktorantów UŚ, a także około 2000 pracowników, których wyjazdy związane są z realizacją badań naukowych, projektów międzynarodowych, udziałem w konferencjach, a także działalnością edukacyjną i dydaktyczną. Jednocześnie naszą uczelnię odwiedza około 2800 pracowników naukowych, dydaktycznych i administracyjnych reprezentujących instytucje partnerskie.

Mobilność międzynarodowa studentów i kadry stanowi istotny element umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku turystyka. Władze Uniwersytetu Śląskiego wspierają międzynarodową wymianę społeczności akademickiej, umożliwiając studentom i pracownikom wyjazdy w ramach programów wymiany (m.in. Erasmus+, CEEPUS, T4E, DAAD), umów bilateralnych oraz indywidualnych zaproszeń zagranicznych instytucji akademickich.

Studenci kierunku turystyka są na bieżąco informowani i stale zachęceni do udziału w programie Erasmus+. Corocznie organizowane są spotkania informacyjne, upowszechniane na stronie Wydziału, w mediach społecznościowych, na platformie MS Teams, a także przez tradycyjne ogłoszenia i spotkania organizowane przez Biuro Wymiany Międzynarodowej. Podczas rekrutacji na wyjazdy w ramach programu Erasmus+ stosowane są zasady wyznaczone przez Narodową Agencję Programu Erasmus+ i zalecenia Biura Współpracy Międzynarodowej UŚ. W procesie rekrutacji na wyjazdy na studia bierze się pod uwagę średnią ocen, znajomość języka oraz list motywacyjny przygotowany przez osoby podlegające rekrutacji. W oparciu o te kryteria tworzona jest lista rankingowa, pozwalająca na zakwalifikowanie do wyjazdu studentów wykazujących najwyższe kwalifikacje. Studenci, którzy przeszli rekrutację są pod stałą opieką pracowników naukowych i administracyjnych, którzy pomagają zarówno podczas kompletowania wymaganych dokumentów, jak i podczas trwania pobytu zagranicznego.

Mobilność studentów (wyjazdy)

W latach **2020–2026** z programów wymiany międzynarodowej skorzystało łącznie **32** studentów instytutów INoZ i IGSEiGP, w tym **24** osoby wyjechały na studia zagraniczne, a **8** osób na staże. Spośród nich **4 studentów kierunku turystyka** realizowało **studia zagraniczne** w ośrodkach naukowych w Turcji, Słowenii, Rumunii.

Mobilność studentów zagranicznych (przyjazdy)

W latach **2020–2026** w INoZ i IGSEiGP studiowało **52 studentów zagranicznych**, a **11 osób** odbywało staże, głównie w ramach programów Erasmus+ i CEEPUS. Byli to studenci m.in. z Rumunii, Czech, Grecji, Słowacji, Włoch, Francji, Albanii, Austrii i Ukrainy. W tym roku, w ramach umów bilateralnych, w celu realizacji części studiów, przyjeżdżają do nas studenci z Pakistanu i Korei Południowej.

Na kierunku turystyka w ocenianym okresie studiowało **2 studentów zagranicznych** (1 osoba z Rumunii oraz 1 osoba z Węgier – program Erasmus+). Studenci zagraniczni realizowali zajęcia w języku angielskim w ramach zindywidualizowanych programów kształcenia, natomiast udział studentów polskojęzycznych w tych samych zajęciach stwarzał naturalne środowisko wielokulturowe i anglojęzyczne, sprzyjające praktycznemu doskonaleniu kompetencji językowych, komunikacyjnych i międzykulturowych. Wspólna realizacja zajęć umożliwiała studentom kierunku turystyka rozwijanie umiejętności pracy w zespole międzynarodowym, konfrontację różnych perspektyw kulturowych oraz przygotowanie do funkcjonowania w międzynarodowym środowisku zawodowym charakterystycznym dla sektora turystyki.

Mobilność kadry akademickiej

Mobilność kadry akademickiej kierunku turystyka stanowi ważny czynnik podnoszenia jakości kształcenia oraz wzmacniania umiędzynarodowienia programu studiów. W latach **2020–2026** pracownicy INoZ i IGSEiGP zrealizowali **33 zagraniczne staże, szkolenia i wyjazdy dydaktyczno-naukowe** (m.in. do Austrii, Czech, Rumunii, Słowacji, Niemiec, Grecji, Słowenii i Albanii, USA, Tajlandii, Chin, Nepalu, Indii) w ramach programów CEEPUS, ERASMUS+, umów bilateralnych i indywidualnych zaproszeń zagranicznych instytucji akademickich.

Mobilność kadry sprzyja transferowi wiedzy, umiędzynarodowieniu treści programowych oraz włączaniu studentów kierunku turystyka w międzynarodowe środowisko akademickie i badawcze. Tak szeroko rozumiana mobilność przyczynia się do podnoszenia jakości kształcenia, umiędzynarodowienia programu studiów oraz zwiększenia konkurencyjności absolwentów na rynku pracy.

Tabela 7.1. Mobilność studentów i pracowników INoZ i IGSEiGP WNP w ramach wymiany międzynarodowej (program Erasmus+, CEEPUS)

Wyjazd/przyjazd	Rodzaj mobilności	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
STUDENCI							
Wyjazd	studia	5	3	2	2	6	6
	praktyki	0	0	0	0	6	2
Przyjazd	studia	6	4	9	3	5	14
	praktyki	3	2	2	0	2	2
PRACOWNICY							
Wyjazd	Staż (prowadzenie zajęć)	1	4	6	2	2	3
	Praktyka	0	1	0	12	4	2
Przyjazd	Prowadzenie zajęć	4	4	6	1	4	2

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku turystyka aktywnie uczestniczą w międzynarodowej wymianie akademickiej, m.in. poprzez udział w zagranicznych stażach.

Przykładami wyjazdów dydaktyczno-naukowych wśród kadry prowadzącej zajęcia na kierunku turystyka są m.in. liczne wykłady, dotyczące zrównoważonego rozwoju i turystyki górskiej, prowadzone przez dr Michała Apollo tj.:

- 2022 – *The Future of Future Tourism* (Invited Lecture), Georgetown University, Washington DC, USA;
- 2022 – *Mountain Tourism and Beyond* (Invited Lecture), Centre for Sustainability Studies, Lund University, Szwecja;
- 2023 - *Reactivate, Rebuild, Resilience - Tourism and Hospitality Sustainable Development Goals (and its meaning for mountain tourism)*, Panel dyskusyjny z udziałem prof. Timothy Lee, prof. Ted Choibamroong, Prof. Hiram Ting i Mr. Kitti Pornsiwakit; National Institute of Development Administration, Bangkok, Tajlandia;
- 2024 – *Green Tourism and Sustainability: Research in the Annapurna Base Camp Area*, Global Academy of Tourism & Hospitality Education (GATE), Kathmandu, Nepal;
- 2025 – *Does (ill-considered) transport development in the peripheral mountain tourist areas influence urbanisation processes?* (Invitation Lecture), Sustainable Urbanization: Challenges and Strategies, Department of Geography, Gobinda Prasad Mahavidyalaya, India.

Przykład udziału kadry w stażach:

Dr Michał Apollo - Yale University, USA, staż naukowy w okresie 6.10-12.12.2022.

Przykłady udziału kadry w projektach:

Dr Natalia Tomczewska-Popowycz:

- 2025–2027: projekt Foster Competencies on Roots Tourism in VET School (partnerzy: Węgry, Włochy, Portugalia, Grecja);
- 2026: projekt Worldscooling, Phuket Rajabhat University, Tajlandia – ekspert zewnętrzny; 2022–2023 oraz 2025–2026: projekt MINIATURA NCN, The Hong Kong Polytechnic University – turystyka sentymentalna/diaspora/roots tourism.

Doświadczenia zdobyte podczas wyjazdów zagranicznych są wykorzystywane w programach kształcenia i prowadzeniu zajęć na kierunku turystyka, co wzmacnia kompetencje językowe i merytoryczne studentów oraz ich przygotowanie do międzynarodowego rynku pracy.

Jednostką wspierającą i uczestniczącą we wszelkich aktywnościach Uczelni w zakresie mobilności jest Dział Współpracy z Zagranicą (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-miedzynarodowe/mobilnosc-miedzynarodowa>) podlegający merytorycznie Prorektorowi ds. Współpracy Międzynarodowej i Krajowej. Do zadań działu należy m. in. prowadzenie pełnej obsługi pracowników, doktorantów i studentów UŚ kierowanych za granicę w celach naukowych, dydaktycznych i szkoleniowych oraz przygotowanie i finansowanie wyjazdów nauczycieli akademickich, doktorantów, studentów i innych pracowników Uczelni w ramach Programu ERASMUS+ (pierwotnie na lata 2014–2020 i w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2021–2027), CEEPUS i in.

Dokładne dane i niezbędne formularze dotyczące stypendiów dla studentów i pracowników oraz wymiany międzynarodowej odnaleźć można na stronach <https://erasmus.us.edu.pl/> i <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-miedzynarodowe/mobilnosc-miedzynarodowa>.

Na poziomie Instytutu, opiekę nad studentami przyjeżdżającymi i wyjeżdżającymi w ramach programów Erasmus+/CEEPUS sprawuje Wydziałowy koordynator ds. wymiany międzynarodowej.

7.5. Udział wykładowców z zagranicy w prowadzeniu zajęć na ocenianym kierunku

W procesie kształcenia na kierunku turystyka uczestniczą wykładowcy zagraniczni, prowadzący wykłady, warsztaty i seminaria w ramach programów mobilności akademickiej oraz pobytów wizytujących. Zajęcia te dotyczą m.in.: globalnych uwarunkowań rozwoju turystyki, wpływu zmian klimatycznych na gospodarkę turystyczną, zarządzania obszarami recepcji turystycznej, zrównoważonego rozwoju i ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Udział wykładowców zagranicznych wzbogaca program studiów, zwiększa jego aktualność oraz umożliwia studentom bezpośredni kontakt z międzynarodową perspektywą badawczą i dydaktyczną.

Przykładami wykładów prowadzonych przez naukowców z zagranicy dla studentów kierunku turystyka jest opisany wcześniej (**punkt 7.3**) cykl wykładów online odbywających się w języku angielskim. Do innych przykładów należą wykłady:

- *Transformational Processes of the Spatial Structure of Cities*; Doc. RNDr. Zdeněk Ščrbyba; Palacky University Olomuniec, Czech Republic, 02-13.03.2020;
- *Surface analysis and geomorphological modeling using GIS*; Prof. Dr M. Maerker; Università degli Studi di Pavia, 09.03-24.04.2020;
- *UNESCO Geosites in the Alps*; Prof. Urs Kloetzli, Vienna University, Austria, 26 – 28.02. 2024.

7.6. Sposoby, częstość i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest na bieżąco monitorowane przez władze Wydziału Nauk Przyrodniczych, a także przez pełnomocnika dziekana ds. współpracy międzynarodowej. Ocena umiędzynarodowienia kształcenia prowadzona jest przede wszystkim w ramach dorocznych analiz przygotowywanych przez dyrekcję kierunku i władze dziekańskie, które zostają zawarte w:

- 1) raportach z oceny kierunku studiów w zakresie jakości kształcenia w danym roku akademickim;
- 2) wydziałowych raportach z oceny kierunków studiów w zakresie jakości kształcenia w danym roku akademickim.

Powstałe w ten sposób dokumenty są podstawą sporządzenia ogólnouniwersyteckiego Raportu z Jakości Kształcenia (dokumenty te dostępne są na stronie: <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/raport-jakosci-ksztalcenia/>).

Na poziomie dyrekcji kierunku raport jest przede wszystkim analizą jakościową w zakresie stopnia uwzględnienia wzorów międzynarodowych, treści programowych, literatury itd., ale wspartą analizą ilościową i statystyczną w zakresie mobilności międzynarodowej, zaproszonych wykładowców itd. W ramach analizy uwzględniane są także informacje uzyskane podczas corocznych (przewidywanych w Procedurach Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia) spotkań z interesariuszami wewnętrznymi.

Na poziomie wydziałowym analiza jest pogłębiona i poszerzona (wykładowcy często prowadzą zajęcia na różnych kierunkach równocześnie). Wskazywane są m.in. informacje takie jak:

- sposób uwzględniania wzorców międzynarodowych w funkcjonowaniu kierunków studiów (również w zakresie modyfikacji programów studiów);
- informacje dotyczące umiędzynarodowienia kształcenia (działania wspierające umiędzynarodowienie, dobre praktyki, ocena – w tym osób studiujących, działania doskonalące).

Na poziomie ogólnouniwersyteckim dane są nie tylko podsumowywane, ale również analizowane pod kątem identyfikacji sytuacji problemowych oraz dobrych praktyk. Należy podkreślić, że stopień umiędzynarodowienia podlega stałemu monitoringowi prowadzonemu przez Dział Współpracy z Zagranicą, a także jest uwzględniany w analizach dotyczących realizacji Strategii Uniwersytetu, w której umiędzynarodowienie stanowi jeden z kluczowych obszarów.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak zaleceń	

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

Dobre praktyki:

- **wzmacnianie komponentu międzynarodowego w kształceniu** – realizowane m.in. poprzez aktywny udział kadry kierunku turystyka w Międzynarodowym Kongresie Kształcenia;
- **rozwój kompetencji językowych kadry dydaktycznej** – wspierany poprzez ofertę szkoleń językowych realizowanych przez Uniwersytet Śląski;
- **szeroka oferta mobilności dla studentów i pracowników** – realizowana poprzez różne programy i formy mobilności, co zwiększa dostępność wyjazdów oraz różnorodność doświadczeń międzynarodowych;
- **aktywne wykorzystanie literatury obcojęzycznej i międzynarodowych baz danych** – zasoby biblioteczne i dostęp do zagranicznych źródeł są systematycznie wykorzystywane w pracach projektowych i dyplomowych;
- **uczestnictwo w inicjatywach Transform4Europe** – studenci i kadra korzystają ze szkoleń, wydarzeń, wyjazdów studyjnych i kontaktów sieciowych, co pozwala budować kompetencje językowe i międzykulturowe w praktyce;
- **wykłady i zajęcia prowadzone przez gości z zagranicy** – zapewniają kontakt z różnymi perspektywami badawczymi i praktykami turystycznymi oraz uaktualniają treści programowe;
- **umiędzynarodowienie poprzez projekty i współpracę badawczą kadry** – realizowane projekty i partnerstwa zagraniczne kadry przekładają się na dydaktykę (case studies, dane, tematy seminariów), co wzmacnia research-led teaching w wymiarze międzynarodowym.

8. Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

8.1. Dostosowanie procesu kształcenia do zróżnicowanych potrzeb studentów (w tym osób ze szczególnymi potrzebami)

Wsparcie studentów na kierunku turystyka jest realizowane w ramach rozwiązań systemowych Uniwersytetu Śląskiego oraz rozwiązań wydziałowych Wydziału Nauk Przyrodniczych (WNP). Kluczowym punktem odniesienia dla organizacji toku studiów oraz indywidualizacji kształcenia jest **Regulamin studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach** (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/7262/5/>).

W UŚ funkcjonują narzędzia umożliwiające **dostosowanie organizacji kształcenia** do sytuacji edukacyjnej i życiowej osoby studiującej, w szczególności:

- **Indywidualne dostosowanie studiów (IDS)** – rozwiązanie adresowane do osób, które ze względu na szczególne potrzeby edukacyjne (np. wynikające ze stanu zdrowia) wymagają dostosowania form realizacji zajęć i weryfikacji efektów uczenia się, bez obniżania wymagań efektywnych (<https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/wsparcie-i-fundusze-dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb-indywidualne-dostosowanie-studiow/>).
- **Indywidualna Organizacja Studiów (IOS)** i inne rozwiązania w ramach „toku studiów” (urlopy, wznowienia itp.), które pozwalają elastycznie organizować realizację programu przy zachowaniu wymagań formalnych i merytorycznych w przypadku podjęcia kształcenia na więcej niż jednym kierunku studiów, prowadzenia aktywnej działalności w organach Uniwersytetu, organach samorządu studenckiego lub organizacjach studenckich, reprezentowania Uniwersytetu, w dyscyplinach sportowych, a także z przyczyn zdrowotnych.
- **Indywidualny Tok Studiów (ITS)** polega na odpowiednim doborze modułów realizujących efekty uczenia się kierunku oraz dodatkowych efektów uczenia się, a także udziale studenta w pracach naukowo-badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych. O ITS może ubiegać się student, który ukończył pierwszy semestr studiów i uzyskał średnią ocen powyżej 4,5 w poprzedzającym wniosek semestrze studiów lub średnią ocen powyżej 4,0 z dotychczasowego przebiegu studiów lub został zatrudniony w Uczelni w konsekwencji zdobycia przez niego, indywidualnie lub w zespole, grantu na finansowanie działalności naukowej, lub ukończył z oceną celującą studia pierwszego stopnia, po których kontynuuje naukę na studiach drugiego stopnia oraz przedstawił na piśmie szczegółową koncepcję realizacji ITS.

Spośród studentów kierunku turystyka **8 osób** skorzystało z Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS) **od roku akademickiego 2022/2023**.

Student w każdej indywidualnej sprawie studenckiej może liczyć na wsparcie Prodziekana ds. studenckich i kształcenia, Koordynatora ds. Studenckich, Koordynatora ds. Dostępności, a także właściwego Dyrektora kierunku studiów i jego zastępcy. Pomocą służą również pracownicy właściwego dziekanatu, a także Samorząd Studencki pozostający w stałym kontakcie z władzami Wydziału.

Należy podkreślić, że Uniwersytet realizuje strategię otwartości, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Jest to widoczne w Regulaminie studiów oraz w Zarządzeniu nr 158 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 30 października 2024 r. w sprawie wsparcia procesu kształcenia i prowadzenia badań dla osób studiujących z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami ([Zarządzenie nr 158 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 30 października 2024 r. w sprawie wsparcia procesu kształcenia i prowadzenia badań dla osób studiujących z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami](#)).

UŚ dokłada zatem wszelkich starań do zapewnienia dostosowania procesu dydaktycznego dla studentów, którzy mają różne potrzeby, wynikające ze stanu zdrowia, integracji osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim, wyrównania szans edukacyjnych oraz likwidowania barier i przeciwdziałania wykluczeniu. Na wsparcie mogą liczyć studenci, dla których niezbędna jest pomoc asystenta dydaktycznego lub którzy potrzebują wypożyczyć sprzęt, chcą wziąć

udział w szkoleniach czy konferencjach, są aktywni sportowo, potrzebują usług doradczych lub potrzebują konsultacji psychologicznych. Informacji o sposobach wsparcia dla takich grup studentów udzielają Wydziałowi Koordynatorzy ds. dostosowania studiów, informacje kontaktowe znajdują się na stronie: <https://us.edu.pl/student/koordynatorzy-dostepnosci/> oraz <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb/>.

W budynku WNP UŚ studenci mają również możliwość korzystania z pokoju wyciszeń oraz strefy relaksu.

Uniwersytet Śląski zapobiega wykluczeniu cyfrowemu studentów i pracowników poprzez darmowy dostęp do MS Office365, a w tym m.in. programów Word, Excel, Powerpoint, Forms w wersji online. Studenci mają również możliwość korzystania z systemu USOS UŚ w wersji mobilnej. We wszystkich budynkach UŚ istnieje dostęp do sieci eduroam, która zapewnia możliwość skorzystania z Internetu po zalogowaniu się jak do uczelnianej poczty elektronicznej. Studenci korzystają z mLegitymacji, która umożliwia im m.in. korzystanie ze zniżek w komunikacji miejskiej.

UŚ jest beneficjentem projektu DUO II – Uniwersytet Śląski wspólnota dostępna, uniwersalna i otwarta nr umowy o dofinansowanie nr FERS.03.01-IP.08-001/24 pt. „Uczelnie coraz bardziej dostępne”. Projekt został rozpoczęty 1 marca 2025 roku. Celem projektu jest zwiększenie dostępności oraz poziomu inkluzywności i uniwersalności Uniwersytetu Śląskiego poprzez eliminację barier w zakresie korzystania z oferty edukacyjnej oraz tworzenie akademickiego środowiska przyjaznego osobom ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnościami (OSP/OZN). Projekt trwa do 28 lutego 2029 roku.

W oparciu o diagnozę potrzeb zaplanowano działania w 8 obszarach dostępności Uczelni:

- Struktura organizacyjna
- Dostępność architektoniczna
- Dostępność informacyjno-komunikacyjna
- Dostępność cyfrowa
- Technologie
- Procedury
- Usługi wspierające edukację
- Działania podnoszące świadomość niepełnosprawności. (<https://duo.us.edu.pl/pl/duo-ii>)

oraz <https://us.edu.pl/universytet-slaski-wspolnota-dostepna-uniwersalna-i-otwarta-duo-ii/>.

W Uniwersytecie, od 1 stycznia 2022 r. do 31.10.2023 realizowany był Projekt edukacyjny „UNIWERS-US. Kadra Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach dla projektowania uniwersalnego”, którego celem było podniesienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich UŚ w zakresie projektowania uniwersalnego. Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projektowanie uniwersalne, zgodnie z art. 2 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Jednocześnie uniwersalne projektowanie nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne. W ramach projektu przewidziano realizację czterech zadań:

- podniesienie kompetencji z zakresu projektowania uniwersalnego – liderzy/ambasadorzy ds. projektowania uniwersalnego,
- podniesienie kompetencji z zakresu projektowania uniwersalnego – wspólnota ucząca się,
- podniesienie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich UŚ w obszarze projektowania uniwersalnego – przygotowanie rekomendacji,
- praktyczne wykorzystanie wiedzy dotyczącej projektowania uniwersalnego – konsultacje i mentoring.

Część kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na kierunku turystyka uczestniczyła w cyklu certyfikowanych szkoleń i warsztatów z projektowania uniwersalnego, obejmujących zarówno

teoretyczne, jak i praktyczne aspekty zagadnienia, a także zastosowanie standardów projektowania uniwersalnego w szkolnictwie wyższym.

W ramach dostosowania systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów należy wspomnieć o przyjętym w listopadzie 2021 r. Planie Równości Płci w Uniwersytecie Śląskim, w ramach którego osoby studiujące same w sobie stanowią odrębną grupę beneficjentek i beneficjentów wielu działań w każdym z pięciu obszarów. Na szczególnie podkreślenie zasługuje przede wszystkim szereg rozwiązań dla studentek w ciąży oraz osób studiujących sprawujących funkcje rodzicielskie lub opiekuńcze. Dla przykładu, w obszarze "Kultura organizacyjna oraz równowaga pomiędzy życiem prywatnym, zawodowym a uczeniem się", w ramach zwiększenia równości szans dla osób uczących się przewidziano: umożliwienie wnioskowania o uwzględnienie obowiązków opiekuńczych w logowaniu na zajęcia oraz umożliwienie indywidualizacji uczenia się i form weryfikacji jego efektów osobom z obowiązkami rodzicielskimi i opiekuńczymi.

Celem stworzenia dodatkowych mechanizmów wspierających osoby uczące się podjęte zostały wstępne rozmowy z władzami samorządowymi dotyczące miejsc w przedszkolach/żłobkach dla dzieci także osób uczących się w UŚ. W bliskiej przyszłości planuje się ponadto zorganizowanie wsparcia wewnątrz UŚ w zakresie opieki nad dziećmi, członkami rodziny o specjalnych potrzebach, starszymi członkami rodziny itp. oraz rozwój infrastruktury UŚ przyjaznej rodzicom z małymi dziećmi. W ramach budowania równowagi między obowiązkami rodzinnymi i wynikającymi z uczenia się duży nacisk kładzie się na stworzenie wytycznych sprzyjających planowaniu spotkań roboczych uwzględniających równowagę „uczenie się – rodzina” oraz monitorowanie potrzeb i reagowanie na problemy zgłaszane przez osoby uczące się w Uniwersytecie. Wreszcie, w ramach ułatwiania osobom uczącym się ponownego wdrożenia się (np. po urlopie związanym z rodzicielstwem), przewidziano wprowadzenie praktyk typu „pozostawania w kontakcie” dla osób długotrwale korzystających z uprawnień rodzicielskich (możliwość krótkotrwałego „zawieszenia” urlopu rodzicielskiego w celu np. Uczestnictwa w szkoleniu) (plan Równości Płci w UŚ <https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/plan-rownosci-plci/>).

Uniwersytet Śląski przyjął Deklarację - Wspólnoty Równych i Różnorodnych. Wspólnotę akademicką tworzą ludzie reprezentujący różne perspektywy i idee, różną wiedzę i kulturę, dlatego Uniwersytet różnice te uznaje za dodatkową wartość. Dyskryminacja lub wykluczenie w Uniwersytecie ze względu na indywidualne cechy i okoliczności, takie jak: wiek, niepełnosprawność, płeć lub tożsamość płciowa, orientacja seksualna, status rodzinny, ciąża czy rodzicielstwo, obowiązki opiekuńcze, pochodzenie społeczne, rasa, kolor skóry, narodowość, pochodzenie etniczne, religia, status ekonomiczny czy opinia polityczna lub jakakolwiek inna odrębność – są w Uniwersytecie Śląskim nieakceptowalne. Formy wsparcia zostały również opisane w Procedurach Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia - Załącznik do uchwały nr 1 Komisji ds. Kształcenia i Studentów z dnia 15 grudnia 2022 r. (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/system-zapewniania-jakosci-ksztalcenia/>).

Na poziomie ogólnouczelnianym działania wspierające studentów (w tym dostępność) są koordynowane m.in. poprzez rozwiązania organizacyjne w obszarze usług studenckich, w tym **Centrum dla Osób Studiujących**, które zapewnia m.in. dostęp do konsultacji psychologicznych i kanałów wsparcia informacyjnego (mail kontaktowy do COS: dlastudenta@us.edu.pl <https://us.edu.pl/student/>).

8.2. System wsparcia w uczeniu się: dostęp do informacji, konsultacji i infrastruktury

Wsparcie procesu uczenia się na kierunku turystyka obejmuje zarówno rozwiązania organizacyjne, jak i merytoryczne:

- **Informacja i komunikacja o toku studiów**

Podstawowym źródłem informacji o prawach i obowiązkach, przebiegu toku studiów, procedurach (IOS/IDS, urlopy, wznowienia, odwołania) jest serwis UŚ „Student” – w szczególności sekcja **Tok**

studiów, która opisuje tryby działania oraz ścieżki postępowania (<https://us.edu.pl/student/studia/tok-studiow-2/>).

- **Kanały administracyjne i sprawy studenckie**

Sprawy studenckie są obsługiwane poprzez dziekanat WNP (informacja o godzinach pracy, kontakcie i zakresie obsługi jest publicznie dostępna). W praktyce, obok kontaktu stacjonarnego, wykorzystywane są także kanały zdalne (poczta elektroniczna, komunikacja w systemach uczelnianych).

- **Systemy informatyczne wspierające uczenie się i studiowanie**

W procesie kształcenia oraz obsługi toku studiów stosowane są systemy uczelniane (m.in. USOS/USOSweb oraz narzędzia związane z procesami studenckimi), które wspierają: rejestrację, dostęp do sylabusów, komunikaty, zaliczenia i dokumentowanie przebiegu studiów. Podstawy proceduralne i zasady funkcjonowania tych rozwiązań wynikają z Regulaminu studiów oraz opisów w serwisie „Student”.

- **Konsultacje i wsparcie merytoryczne**

Standardem organizacyjnym w dydaktyce jest dostęp do konsultacji nauczycieli akademickich, a na II stopniu szczególne znaczenie mają konsultacje seminaryjne oraz wsparcie w planowaniu pracy badawczej (konceptja badań, dobór metod, analiza danych, przygotowanie do dyplomowania) (<https://us.edu.pl/wydzialwnp/student/kierunki-geograficzne/konsultacje/>).

Studenci przyjęci na studia otrzymują wszelkie niezbędne informacje, dotyczące organizacji studiów, w trakcie spotkania zorganizowanego na początku roku akademickiego, przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych. Podczas tego spotkania Dyrektor kierunku razem z opiekunem roku przekazują najważniejsze informacje dotyczące wydziału, uniwersytetu, studiów czy *savoir vivre* studenta. Udzielane są również informacje na temat różnych form wsparcia studentów, a także bezpieczeństwa. Ponadto studenci poznają wtedy potencjalnych promotorów pracy magisterskiej oraz ich zainteresowania badawcze, co wspiera studentów w procesie wyboru dalszej drogi rozwoju naukowego.

Wszelkie niezbędne informacje dot. pierwszych kroków na Uniwersytecie Śląskim studenci mogą znaleźć na stronach: <https://us.edu.pl/student/nowy-student/nowy-student-pierwsze-kroki/> oraz <https://us.edu.pl/student/nowy-student/materialy-informacyjne/>. Pozostałe informacje na temat studiowania oraz funkcjonowania Uczelni (np. o samorządzie, organizacjach studenckich, mobilności, wsparciu materialnym, wsparciu psychologicznym, rozwiązywaniu problemów itd.), znajdują się na stronie Uniwersytetu Śląskiego, w zakładce student (<https://us.edu.pl/student/>), a także na stronie Samorządu Studenckiego Uniwersytetu Śląskiego: <https://www.samorzad.us.edu.pl/>. Informacje dotyczące funkcjonowania Uniwersytetu w trybie zdalnym, np. na wypadek pandemii, w szczególności o nauczaniu zdalnym znajdują się na stronie: <https://www.zdalny.us.edu.pl/>. Wiele użytecznych i aktualnych informacji dla studentów publikowanych jest na Facebooku: <https://www.facebook.com/studenckastrefaaktywnosci/>.

Dyrekcja kierunków przeprowadza spotkania informacyjne ze studentami również na kolejnych semestrach studiów. Studenci mają na nich możliwość zwrócenia uwagi na aktualne problemy związane z realizacją toku studiów i uzyskać pożądane wsparcie. W spotkaniach biorą udział zaproszone osoby, w tym pracownicy odpowiedzialni na monitorowanie postępów studentów czy koordynujące działania na rzecz studentów i różne formy ich wsparcia (koordynator ds. studenckich, koordynator ds. dostępności, koordynator ds. programu Erasmus+).

W celu utrzymywania stałego kontaktu ze studentami Dyrekcja kierunku powołuje starostów roku – studentów, którzy reprezentują kolegów z roku i pośredniczą w przekazywaniu informacji między studentami a prowadzącymi zajęcia oraz kadrą zarządzającą kierunkiem i odwrotnie. Dyrekcja kierunku pozostaje w stałym kontakcie ze starostami poprzez regularne spotkania. Starości uczestniczą w posiedzeniach Rady Dydaktycznej przez co biorą udział w bieżącym monitorowaniu potrzeb studentów w zakresie uczenia oraz przeglądzie form wsparcia studentów, skuteczności systemu motywacyjnego, poziomu zadowolenia studentów itp.

W celu udzielania wsparcia studentom w rozwiązywaniu bieżących problemów związanych z przebiegiem studiów, powoływani są opiekunowie lat (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/opiekunowie/>). Opiekun jest osobą pierwszego kontaktu, która najczęściej pośredniczy między studentami a wykładowcami oraz kadrami zarządzającą kierunkiem. Dodatkowo studenci mogą zwrócić się po pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych i grupowych problemów, również osobistych, związanych z trudną sytuacją rodzinną, dotyczących bezpieczeństwa i dyskryminacji czy przemocy, do wydziałowej Koordynator ds. studenckich (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/koordynatorzy/>) oraz gdy problem jest trudniejszy, wymagający interwencji natury prawnej czy psychologicznej - do Rzecznik praw studenta i doktoranta Uniwersytetu Śląskiego (<https://us.edu.pl/ksztalcenie/rpsid/>). Zasady zgłaszania problemów, skarg i wniosków do Rzecznika są jasno określone. Jasno określone i przejrzyste są też sposoby ich rozpatrywania (<https://us.edu.pl/ksztalcenie/rpsid/misja-i-zasady-dzialania/>). Dodatkowo zadaniem Rzecznika i jego zespołu jest działanie na rzecz podnoszenia standardów traktowania studentów, doktorantów i uczestników innych form kształcenia.

Studenci zagraniczni znajdują się pod opieką Biura Rekrutacji Cudzoziemców UŚ <https://us.edu.pl/kandydat/en/cudzoziemcy/studia-w-polsce/> oraz Ośrodka Wsparcia Cudzoziemców UŚ <https://owc.bitrix24.site/>. Udogodnieniem dla studentów zagranicznych jest też angielska wersja strony internetowej UŚ: <https://us.edu.pl/student/en/>.

Uniwersytet Śląski w Katowicach opracował dla pracowników uczelni poradniki mające na celu wzmocnienie ich kompetencji w zakresie kontaktów ze studentami. Przygotowane broszury mają za zadanie pomóc w sytuacjach, w których martwimy się o studenta, a także uporządkować merytoryczne i zgodne z przepisami uczelni sposoby reagowania w problematycznych przypadkach (<https://us.edu.pl/wzmocnienie-kompetencji-pracownikow-uczelni-w-kontaktach-ze-studentami-poradniki/>).

Osoby studiujące na kierunku turystyka w trakcie swojej nauki korzystają z następujących form pomocy merytorycznej:

- konsultacji pracowników naukowo-dydaktycznych;
- seminariów dyplomowych;
- zasobów Biblioteki Nauk o Ziemi, która dysponuje bardzo bogatym i wciąż powiększającym się księgozbiorem oraz dostępem do baz specjalistycznych, z których osoba studiująca może w komfortowych warunkach skorzystać ze stanowisk komputerowych znajdujących się w czytelni lub zdalnie po zalogowaniu się do systemu HAN UŚ;
- zasobów Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (CINIBA), w którym osoba studiująca znajdzie bardzo bogaty księgozbiór obejmujący dziedziny wiedzy reprezentowane przez wszystkie kierunki kształcenia;
- dostępu do czytelni studenckich wyposażonych w terminale komputerowe w budynku CINIBA;
- możliwości wyszukiwania i zamawiania książek i skryptów on-line, jak i korzystania z bogatego księgozbioru biblioteki cyfrowej.

Istotnym czynnikiem wspierającym osoby studiujące w procesie uczenia się są **studenckie koła naukowe** działające na wydziale <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kola-naukowe/>.

8.3. Wsparcie rozwoju naukowego, społecznego i zawodowego (w tym wejścia na rynek pracy)

Wsparcie rozwoju studentów kierunku turystyka obejmuje rozwiązania instytucjonalne UŚ oraz aktywności wydziałowe i kierunkowe:

- **Wsparcie zawodowe i rynek pracy** - UŚ realizuje działania w obszarze doradztwa zawodowego i monitorowania losów absolwentów poprzez **Biuro Karier** i powiązane procesy badawcze/ankietowe (BLA). Rozwiązania te są elementem uczelnianego systemu wspierania wejścia na rynek pracy, w tym poprzez konsultacje, szkolenia i aktywności wzmacniające kompetencje zatrudnialności.

- Dostęp do **wsparcia psychologicznego** (konsultacje, informacja, baza wiedzy) w ramach rozwiązań centralnych przez Centrum Obsługi Studenta.
- **Rozwój społeczny i kompetencje miękkie** (w tym komunikacji, współpracy, pracy zespołowej) jest wzmacniany poprzez:
 - aktywności studenckie (organizacje, koła, inicjatywy wydziałowe),
 - wydarzenia popularyzujące naukę i budujące kompetencje prezentacyjne.
- **Wsparcie dla studentów o szczególnych potrzebach** - poza IDS/IOS, UŚ prowadzi także działania projektowe w obszarze dostępności (np. DUO II), w tym inicjatywy tutoringowe.

8.3.1. Krajowa i międzynarodowa mobilność studentów

Regulamin studiów obowiązujący w UŚ zawiera informację o możliwościach wymiany krajowej i międzynarodowej. Osoby studiujące mogą uczestniczyć przede wszystkim w programach: MOST, Erasmus+ oraz CEEPUS. Program Mobilności Studentów i Doktorantów MOST daje m.in. możliwość realizacji programu studiów na uczelni innej niż macierzysta, a także wyboru dodatkowych, związanych z zainteresowaniem osoby studiującej, zajęć dydaktycznych. Pozostałe programy umożliwiają realizację części studiów (jednego lub dwóch semestrów) w zagranicznej instytucji partnerskiej. Erasmus+ daje również możliwość wyjazdów na staże w jednostkach naukowych. Program CEEPUS to Środkowoeuropejski Program Wymiany Uniwersyteckiej (Central European Exchange Program for University Studies). Program ten jest pierwszym programem współpracy wielostronnej w dziedzinie edukacji krajów Europy Środkowej, ustanowionym na podstawie umowy międzynarodowej <https://www.ceepus.info/>. Celem Programu CEEPUS jest wspieranie wymiany akademickiej w zakresie kształcenia oraz doskonalenia zawodowego studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich. Poprzez finansowanie mobilności akademickich, program umożliwia intensyfikację kontaktów między szkołami wyższymi krajów będących stronami porozumienia. Więcej informacji nt. mobilności studentów i kadry związanej z kierunkiem turystyka – Kryterium 7, punkt 7.4). Szczegółowe informacje o programach znajdują się na stronach internetowych uczelni oraz wydziału <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/nauka/wymiana-akademicka/>.

Osoby studiujące mogą wziąć również udział w programach oferowanych przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA) (<https://nawa.gov.pl/studenci/studenci-polscy>).

Studenci mogą także uczestniczyć w zajęciach prowadzonych na różnych kierunkach w ramach tzw. studiów międzyobszarowych. Pieczę i zarząd nad tym rodzajem studiów sprawuje Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych (<https://us.edu.pl/kolegium-indywidualnych-studiow-miedzyobszarowych-prowadzi-rekrutacje/>).

8.3.2. Prowadzenie działalności naukowej oraz publikowanie lub prezentowanie jej wyników, jak również w uczestniczenie w różnych formach komunikacji naukowej lub twórczości artystycznej

Na WNP przykładana jest szczególna uwaga we włączanie osób studiujących w działalność naukową. Przejawiać się to może w realizacji projektów badawczych, dla których Uniwersytet zapewnia odpowiednie zaplecze, a także w działalności w kołach naukowych. Istotnym aspektem w rozwoju indywidualnych projektów badawczych jest również indywidualna praca z osobami studiującymi szczególnie uzdolnionymi. Odbywa się ona nie tylko w ramach konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi Wydziału, ale również współpracy w ramach Indywidualnego Toku Studiów przewidzianego w Regulaminie studiów. Nauczyciele i Nauczycielki akademickie WNP pełnią również funkcję tutorów. Zadaniem tutora jest wspólne z osobą studiującą sprecyzowanie zainteresowań naukowych tej osoby oraz nakreślenie planu współpracy, który mógłby zaowocować publikacją, referatem, czy też zaprezentowaniem wyników badań w inny sposób.

Studenci realizujący indywidualne prace badawcze lub artystyczne mogą ubiegać się o Grant Studencki czy też Wyróżnienia Rektora (<https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us/>).

Program studiów na kierunku turystyka zapewnia osobom studiującym możliwość rozwoju swoich zainteresowań naukowych poprzez prawo wyboru w toku studiów modułów fakultatywnych. Osoby studiujące mają także możliwość wyboru seminariów magisterskich zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. SeminaRIA rozpoczynają się od sprecyzowania zainteresowań osoby studiującej, wyboru tematu pracy dyplomowej, ustalenie zasad współpracy z promotorem.

Każda osoba studiująca ma prawo do skorzystania z konsultacji naukowych. Nauczyciele i nauczycielki akademickie są zobowiązani do odbywania konsultacji dla studentów w wymiarze nie mniejszym niż 1 godzina tygodniowo zgodnie z procedurami Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK) oraz Regulaminem Pracy UŚ <https://aktyprawne.us.edu.pl/d/4982/5/?tc=76>. Terminy konsultacji są ustalane w porozumieniu z osobami studiującym na początku każdego semestru, a informacja o nich jest zamieszczana w formie ogłoszeń na stronie internetowej (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/konsultacje/>). Należy podkreślić, że pracownicy na prośbę studentów odbywają również zdalne konsultacje.

8.3.3. Wchodzenie na rynek pracy lub kontynuowanie edukacji

W zakresie wsparcia we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji na pierwszym miejscu wskazać należy system obowiązkowych praktyk zawodowych przewidzianych w programie studiów na kierunku turystyka. Zakładane efekty uczenia się są ściśle powiązane z kierunkiem studiów. Miejsce realizacji praktyk odpowiada zawodowym zainteresowaniom studentów, powiązanych z realizowanym programem studiów.

Znaczącą rolę odgrywa również wsparcie osób studiujących w zakresie rozwoju kariery podczas studiów i planowaniu jej rozwoju po studiach. Pomoc w tym zakresie świadczy Biuro karier UŚ. Biuro zlokalizowane jest w budynku spinPLACE ul. Bankowa 5, 40-007 Katowice pokoje A 3.1 – A 3.5 (III piętro). Biuro posiada również stronę internetową, gdzie osoby studiujące, jak i absolwenci mogą znaleźć informacje dotyczące możliwości dalszego rozwoju wraz z wykazem aktualnych szkoleń, kursów, ofert pracy (<https://us.edu.pl/student/kariera-i-rozwoj/>, <https://us.edu.pl/wspolpraca/wspolpraca-z-pracodawcami/>).

Osoby studiujące na Wydziale mogą brać udział w licznych projektach realizowanych przez Uniwersytet. Zaliczają się do nich przykładowo następujące programy:

- „jUŚt transition – Potencjał Uniwersytetu Śląskiego podstawą Sprawiedliwej Transformacji regionu” to projekt realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Celem projektu jest wzmocnienie potencjału Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na rzecz efektywnego wsparcia sprawiedliwej transformacji oraz przyszłych kadr regionu, co zostanie osiągnięte dzięki wdrożeniu działań wpływających na rozwój instytucjonalny uczelni oraz poprzez udzielenie wsparcia indywidualnego osobom stanowiącym społeczność akademicką;
- „RESTLESS (EmpoweRing univErsity Students Through heaLth EntrepreneurShip TrainingS)” – projekt ma na celu inspirowanie, szkolenie i wzmacnianie pozycji rynkowej osób studiujących poprzez kształcenie i doskonalenie umiejętności i wiedzy w zakresie przedsiębiorczości, kompetencji cyfrowych i zielonych (ekologicznych).

Warto też wspomnieć o innych realizowanych wydarzeniach takich jak:

- Akademia Rozwoju Kariery – celem Akademii jest szkolenie studentów i absolwentów Uniwersytetu Śląskiego w najbardziej pożądanym przez pracodawców obszarach, takich jak: komunikatywność, umiejętność pracy w grupie, przedsiębiorczość. Akademia odbywa się corocznie od czerwca do września;
- Mobilne Targi Kariery – „Szybki Szpil, Gibka Gra” – celem targów są spotkania studentów i absolwentów Uniwersytetu Śląskiego z przedstawicielami czołowych pracodawców w województwie śląskim;

• „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany” – celem modułu stażowego była realizacja płatnych staży zgodnych z kierunkiem kształcenia, w wymiarze 120 lub 360 godzin zadań stażowych (przy założeniu minimum 20 godzin tygodniowo). Stażami zostali objęci studenci i studentki kierunków ze wszystkich obszarów kształcenia realizowanych na UŚ, dzięki czemu zniwelowane zostały różnice w dostępie do praktycznych form kształcenia pomiędzy kierunkami ścisłymi i przyrodniczymi a humanistycznymi i społecznymi oraz artystycznymi. Projekt trwał do 30 grudnia 2023 r.

Uniwersytet organizuje też warsztaty, szkolenia, wykłady dotyczące zagadnień związanych z rynkiem pracy i szeroko rozumianych umiejętności, zarówno "miękkich", jak i technicznych.

Wybrane szkolenia skierowane do wszystkich studentów, także kierunku turystyka:

- Szkolenie „Pozyskiwanie funduszy europejskich” – XI 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „ZUS dla studenta – kiedy osoba studiująca płaci składki i jak założyć firmę” – XI 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „W oko w oko z rektuterem – jak wyróżnić się na rynku pracy?” – X 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu – zaplanowane;
- Szkolenie „Wpływ sztucznej inteligencji na rynek pracy i wykorzystywanie technologii w praktyce” – VI 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „Korporacyjny start: Jak zbudować karierę – przewodnik po ścieżkach rozwoju zawodowego” – V 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Spotkanie „Polityka komunikacyjna w instytucji publicznej – na przykładzie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych” - V 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Warsztaty „Co wiedzą najlepsi nauczyciele? Praktycznie o sposobach, by zawsze cieszyć się swoją pracą nauczyciela” – V 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Webinar „Smart Start: edytory tekstu, GenAI i Twój sukces w pracy” – III 2025, online;
- Webinar „Jak rozpocząć karierę w branży klinicznej” – III 2025, online;
- Wykład „Zarządzanie projektami” – III 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Wykład „Historia Wyszukiwania – od starożytności do AI” – III 2025, spinPLACE – Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Webinar „Pozyskiwanie funduszy na działalność gospodarczą” – III 2025, online;
- Wykład „IT – rzeczy, które warto wiedzieć, aby lepiej zrozumieć proces rozmowy kwalifikacyjnej” – II 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Wykład „Wykorzystanie stylów zachowań oraz stylów pracy w życiu codziennym i biznesie w oparciu o DISC i teorie Wielkiej Piątki” – II 2025, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „Wykorzystywanie narzędzi AI w nauce i biznesie” – XII 2024, spinPLACE – Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Kurs SEMHouse Masterclass, XII 2024, online;
- Szkolenie „Z arsenału wchodzenia na rynek pracy: rezyliencja” – XI 2024, spinPLACE – Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „Podstawy przedsiębiorczości: sprzedaż, marketing, finanse i rozwój firmy na start” XII 2024, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „Zarządzanie finansami mikroprzedsiębiorstwa: od budżetu do rentowności” – XI 2024, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Szkolenie „Jak skutecznie rozpocząć i prowadzić własny biznes” – XI 2024, spinPLACE - Centrum Kreatywności i Coworkingu;
- Cykl webinarów „Akademia Analityka” LabMasters: Data Science w R Case’y rozmów kwalifikacyjnych – IX 2024, online, Data Science w Pythonie Case’y rozmów kwalifikacyjnych – IX 2024, online, Narzędzia Business Intelligence w Power BI – Case’y rozmów kwalifikacyjnych – IX 2024, online, Case’y rozmów kwalifikacyjnych w SQL – IX 2024, online, Case’y rozmów

kwalifikacyjnych w VBA – IX 2024, online, Case’y rozmów kwalifikacyjnych w Excelu – IX 2024, online;

- Cykl certyfikowanych szkoleń - Steer Your Career – PwC Service Delivery Center we współpracy z kołem studenckim Students' Business Centre: webinar „Excel – Tips&Tricks” – V 2024, online; webinar „Eye to eye with the recruiter – how to stand out on the job market?” – V 2024, online; webinar „Storytelling – win attention with your story” – VI 2024, online.

W Biurze Karier na bieżąco realizowanych jest wiele szkoleń i warsztatów, których celem jest rozwój umiejętności niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy. Akademia Rozwoju Kariery to cykl szkoleń prowadzonych w miesiącach wakacyjnych przez przedstawicieli rynku pracy. Udział w szkoleniach to możliwość nabycia i rozwoju umiejętności przydatnych w życiu zawodowym i prywatnym, a także szansa na pogłębienie indywidualnych zainteresowań.

Edycja 2025:

- 2 lipca 2025 r. w godz. 10.00 – 16.00 – Sopra Steria – szkolenie „Leadership”. Poruszane zagadnienia: nowoczesne podejście do przywództwa i zarządzania zespołem, skuteczna komunikacja oraz budowanie autorytetu i zaufania w zespole;
- 9 lipca 2025 r. w godz. 12.00 – 15.00 – Pełka i Partnerzy/Tomasz Muras – Dyrektor Generalny Polskiego Stowarzyszenia Sprzedaży Bezpośredniej – szkolenie „Sprzedaż bezpośrednia – legalnie, etycznie, z pasją!”. Poruszane zagadnienia: sprzedaż bezpośrednia, jej specyfika, wartości oraz legalne i etyczne ramy działania;
- 16 lipca 2025 r. w godz. 10.00 – 13.00 – Urząd Statystyczny w Katowicach – szkolenie „Ile jesteś wart na rynku pracy? Rzecz o wynagrodzeniach, zawodach i statystykach, które warto znać”. Poruszane zagadnienia: mechanizmy rynku pracy pomocne przy ocenie swojej wartości jako przyszłego pracownika;
- 23 lipca 2025 r. w godz. 10.00 – 13.00 – HEINEKEN Kraków – szkolenie „AI jako zawód – możliwe ścieżki kariery”. Poruszane zagadnienia: obecny stan rozwoju AI, rola danych w nowoczesnych organizacjach biznesowych oraz spektrum zawodów opartych na analizie danych, matematyce i myśleniu analitycznym;
- 30 lipca 2025 r., w godz. 12.30 – 14.30 – Okręgowy Inspektorat Pracy w Katowicach – szkolenie „Kultura bezpieczeństwa – poznaj prawa pracownika”. Poruszane zagadnienia: bezpieczeństwo oraz prawa przy pierwszym zatrudnieniu;
- 6 sierpnia 2025 r. w godz. 10.00 – 13.00 – TÜV Rheinland Polska – szkolenie „Wystąpienia Publiczne”. Poruszane zagadnienia: rozwijanie pewności siebie, panowania nad stresem przed wystąpieniami oraz przygotowywanie skutecznych prezentacji;
- 13 sierpnia 2025 r. w godz. 10.00 – 14.00 – Vialto Partners – szkolenie „Miękkie umiejętności w pracy globalnej – komunikacja, adaptacja, elastyczność”. Poruszane zagadnienia: rozwijanie kluczowych kompetencji miękkich niezbędne do skutecznego działania w środowisku pracy o charakterze globalnym;
- 27 sierpnia 2025 r. w godz. 11.00 – 13.00 – HEINEKEN Kraków – szkolenie „Marka osobista – zadbaj o swój ekspercki wizerunek”. Poruszane zagadnienia jak świadomie budować markę osobistą i kształtować wizerunek – nie tylko w mediach społecznościowych – na przykładach skutecznego personal branding;
- 10 września 2025 r. w godz. 12.00 – 14.00 – IT Challenge – szkolenie „Cyberhigiena studenta – jak nie dać się złapać w cyfrową pułapkę”. Poruszane zagadnienia: rozpoznawanie zjawiska phishingu, bezpiecznie korzystanie z mediów społecznościowych i ochrona danych na urządzeniach mobilnych.
- 29 września 2025 r., w godz. 13.00 – 16.00 – ING Bank Śląski – szkolenie „Podejście zwinne (agile) w zarządzaniu projektami – czy to ma jeszcze sens?”. Poruszane zagadnienia: kiedy Agile ma sens oraz dostosowanie jego elementów do konkretnych warunków pracy zespołu lub firmy;

- 30 września 2025 r. w godz. 10.00 – 14.00 – Sopra Steria Polska – szkolenie „AI jako narzędzie wspomagające pracę przy projektach informatycznych”. Poruszane zagadnienia: podstawy sztucznej inteligencji oraz jej praktyczne zastosowania w projektach IT.

8.3.4. Aktywność studentów: sportowa, artystyczna, organizacyjna, w zakresie przedsiębiorczości

UŚ wspiera również aktywność sportową, artystyczną, organizacyjną oraz w zakresie przedsiębiorczości.

- **Aktywność sportowa** wspierana jest przede wszystkim na poziomie uniwersyteckim poprzez działalność Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu UŚ. Funkcjonuje również Akademicki Związek Sportowy UŚ. Należy podkreślić, że wśród osób studiujących WNP UŚ znajdują się reprezentanci krajowi w różnych dyscyplinach, a ich pozauczelniana aktywność stanowi podstawę dla przyznania ITS. Aktywność sportowa jest także premiowana w ramach stypendium Rektora dla najlepszych studentów/studentek.
- **Aktywność organizacyjna** wspierana jest poprzez pomoc w zakładaniu, animowanie i koordynację działalności organizacji studenckich. Osoby studiujące mogą liczyć nie tylko na pomoc poszczególnych pracowników wydziału, zarówno badawczo-dydaktycznych, ale i administracyjnych. W tym zakresie mogą również liczyć na wsparcie Pełnomocników ds. studenckich i Pełnomocnika ds. kół naukowych. Studenci biorą również aktywny udział w pracach ciał kolegialnych wydziału, są przedstawicielami wydziałowej społeczności studenckiej w Senacie UŚ.
- **Aktywnością w zakresie przedsiębiorczości** w skali UŚ zajmuje się Biuro Karier. Na internetowej stronie Biura Karier UŚ student może odnaleźć informacje dot. testów psychozawodowych, doradztwa kariery, próbnych rozmów kwalifikacyjnych, praktyk na studiach, ofert pracy, staży, praktyk, rozwoju osobistego, coachingu kariery, szkoleń i warsztatów, Akademii Rozwoju Kariery, spotkań z Pracodawcami, Wolontariatu. Sposobem na kreowanie u młodych ludzi postaw przedsiębiorczych jest umożliwienie im poszerzenia horyzontów przez udział w różnego typu wydarzeniach.

W ramach sojuszu Transform4Europe, który Uniwersytet Śląski w Katowicach tworzy wraz z dziesięcioma zagranicznymi szkołami wyższymi (<https://us.edu.pl/t4e/partnerzy/>), aby razem prowadzić badania naukowe na najwyższym poziomie oraz kształcić młodych ludzi na międzynarodowych kierunkach, realizowane są następujące inicjatywy wspierające postawy przedsiębiorcze:

- Transform4Europe Mobile Entrepreneurs (celem przedsięwzięcia jest stworzenie specjalnej bazy danych dla osób studiujących wszystkich uczelni sojuszu, aby mogli odbyć staż lub praktyki w jednym z siedmiu europejskich krajów, bez skomplikowanych procedur);
- Wykłady wizytujące (celem wykładów jest pokazanie sylwetki przedsiębiorcy z jednego z krajów sojuszu, który osiągnął sukces w obszarze samozatrudnienia);
- Konkurs na biznesplan (udział w konkursie daje studentom możliwość pracy nad własnym projektem biznesowym poprzez wymianę doświadczeń w międzynarodowych grupach, przy wsparciu wykwalifikowanych mentorów. Nagrodą był udział w specjalnej sesji szkoleniowej oraz nagroda pieniężna w wysokości 5 000 euro za najlepszy projekt);
- Szkoła Przedsiębiorczości (zwycięska drużyna w konkursie na biznesplan wzięła udział w Szkole Przedsiębiorczości. Była poświęcona tematyce inkubacji i akceleracji);
- Konkurs „Stakeholder challenge” (do konkursu zaproszeni zostali pracodawcy zainteresowani stworzeniem wyzwania skierowanego do studentów uczelni partnerskich; poszukiwali oni optymalnego rozwiązania zaproponowanego przez firmę problemu).

Ponadto Biuro Karier zrealizowało bądź realizuje następujące inicjatywy:

- Program stażowy realizowany przez Uniwersytet Śląski w Katowicach w ramach projektu „Jeden Uniwersytet. Wiele Możliwości. Program Zintegrowany”, w ramach którego istnieje możliwość zrealizowania przez studentów stażu miesięcznego, którego celem jest nabycie praktycznych umiejętności w ramach pracy w firmie z ich obszaru kształcenia. Staże są odpłatne, Uczelnia zapewnia również ubezpieczenie NNW oraz badania lekarskie;
- Warsztaty, szkolenia – dotyczą zagadnień związanych z rynkiem pracy i szeroko rozumianych umiejętności, zarówno „miękkich”, jak i technicznych i mają na celu podniesienie kompetencji studentów w konkretnym obszarze oraz nabycie umiejętności przydatnych w życiu zawodowym (np. „Szkolenie z obszaru zakładania działalności gospodarczej, praw i obowiązków płatnika składek”, szkolenie „Techniki sprzedaży”, szkolenie „Webwriting – jak pisać do internetu, aby klienci chcieli czytać i kupować?”);
- Akademia Rozwoju Kariery – jest to cykl szkoleń dla osób studiujących, prowadzonych przez przedstawicieli rynku pracy, odbywających się w miesiącach wakacyjnych, które dają możliwość nabycia i rozwoju umiejętności przydatnych w życiu zawodowym i prywatnym (np. co.brick - szkolenie „Jak zainteresować innych pomysłem na biznes”, Firmy jutra- szkolenie „Sprzedawaj treścią”, ZUS Chorzów - szkolenie z obszaru prowadzenia działalności gospodarczej, SopraSteria Polska – szkolenie „Chcę to mieć. Negocjacje w biznesie i nie tylko”);
- Spotkania z pracodawcami o charakterze informacyjno- rekrutacyjnym;
- Mobilne Targi Kariery;
- Doradztwo zawodowe i coaching kariery.

8.4. Motywowanie studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej i społecznej

UŚ stosuje system zachęt materialnych i pozamaterialnych, w tym:

- **świadczenia i wsparcie materialne dla studentów** – zasady przyznawania świadczeń są określone w regulaminie świadczeń dla studentów (<https://us.edu.pl/wydzial/wpia/wp-content/uploads/sites/19/Stypendia/2025-09-22-Regulamin-swiadczen-tekst-jednolity-zalacznik-5-do-zarzadzenia-169-z-2025.pdf>).
- rozwiązania informacyjne i praktyczne wspierające aplikowanie o świadczenia (w tym materiały informacyjne publikowane przez Samorząd Studencki – przydatne jako „przewodnik studencki”).

Szczególną formą wsparcia studenta uzdolnionego jest Tutoring, który polega na pracy indywidualnej ze studentem. Studenci kierunku turystyka mogą wybrać tutora spośród ponad 20 certyfikowanych w zakresie tutoringu pracowników sosnowieckiej części Wydziału Nauk Przyrodniczych UŚ. Aktualnie tutoring realizowany jest w ramach programu Mistrzowie Dydaktyki, w ramach kształcenia w formule ISM oraz w Szkole Doktorskiej. W latach 2017-2022 w programie tutorskim wzięło udział 3 studentów turystyki: Agata Szweda (tutor: dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ, temat: rewitalizacja i kształtowanie obszarów przemysłowych w kontekście turystycznym), Michał Figzał (tutor: dr Marta Chmielewska, temat: potencjał turystyczny Obszaru Warownego Śląsk) i Zuzanna Firlik (tutor: dr Marta Chmielewska, temat: dziedzictwo pohutnicze GZM i jego potencjał turystyczny). Wszyscy oni uczestniczyli w tutoringu naukowym, który rozwinął ich umiejętności badawcze i przyczynił się do ich rozwoju naukowego.

W Uniwersytecie Śląskim od 2009 roku co roku odbywa się plebiscyt Wyróżnień JM Rektora UŚ (<https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us/>), w ramach którego przyznawane są wyróżnienia studentom za działalność naukową, organizacyjną, popularyzatorską i sukcesy sportowe. W ostatnich latach wśród laureatów nie było studentów turystyki. Studenci tego kierunku zdobywają za to nagrody w konkursach zewnętrznych. Monika Woszczyńska w 2022 została laureatką Minigrantu im. Anny Pasek (<https://annapasek.org/minigranty/laureaci/>). Z kolei praca

magisterska Agaty Szwedz pt. "Osiedla robotnicze Rudy Śląskiej jako wyróżnik krajobrazu - analiza perspektyw rozwoju w kontekście potencjału turystycznego" otrzymała Nagrodę Roku 2018 w konkursie na najlepsze prace dyplomowe i kursowe z zakresu urbanistyki, gospodarki przestrzennej i zrównoważonego rozwoju, organizowanym przez Towarzystwo Urbanistów Polskich (TUP) Oddział Katowice.

Absolwentka kierunku turystyka, Gabriela Dawidowska, zdobyła II miejsce w Konkursie na Najlepszą Pracę Magisterską „Teraz Polska Turystyka”. Jej praca pt. „Przygotowanie fizyczne i sprzętowe turystów Tatr Polskich oraz rekomendacje szlaków dla konkretnej grupy turystów”, napisana pod kierunkiem dr Katarzyny Pukowiec-Kurdy, została doceniona za wysoki poziom merytoryczny oraz praktyczne podejście do tematu. Konkurs, organizowany przez Polską Organizację Turystyczną oraz Fundację Polskiego Godła Promocyjnego Teraz Polska, ma na celu wspieranie młodych talentów oraz promowanie absolwentów wyróżniających się wiedzą i pasją do turystyki.

Należy też wspomnieć o instrumentach motywacyjnych takich jak **Stypendium Rektora** za znaczące osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe (<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/swiadczenia-stypendia-i-zapomoga/stypendium-rektora/>)

W roku akademickim 2025/2026 Uniwersytet Śląski w Katowicach uruchomił drugą edycję **Funduszu Talentów** dla kandydatów i kandydatek rekrutujących się na I rok studiów stacjonarnych pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich. Program kierowany jest do olimpijczyków, finalistów i laureatów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, a także finalistów Mistrzostw Polski w dyscyplinach sportowych ujętych w rywalizacji sportu akademickiego w ramach programu Akademickie Mistrzostwa Polski. W ramach pierwszego programu Funduszu Talentów najbardziej utytułowane osoby otrzymają na I roku studiów wsparcie w postaci:

- stypendium w wysokości 1500 zł miesięcznie na I roku studiów,
- Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS),
- gwarantowanego miejsca w akademiku,
- zniżki 50% na akademik,
- indywidualnej pracy z doradcą kariery,
- tutoringu naukowego.

Drugi, równoległy program **Funduszu Talentów** skierowany był do kandydatek i kandydatów biorących udział w rekrutacji 2024/2025 na I rok studiów stacjonarnych pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, którzy przystąpią do konkursu na najlepszą pracę w formie nagrania wideo lub prezentacji multimedialnej i dodatkowo mogą pochwalić się osiągnięciami w jednym z trzech obszarów działalności – społecznym, artystycznym i sportowym. Wyłonieni w konkursie zwycięzcy otrzymają na I roku studiów:

- nagrodę pieniężną wypłacaną przez 9 miesięcy,
- Indywidualną Organizację Studiów (IOS),
- gwarantowane miejsce w akademiku, zniżkę na akademik w wysokości 20%,
- indywidualne wsparcie psychologiczne, w tym specjalistyczne dla sportowców,
- indywidualną pracę w ramach tutoringu rówieśniczego,
- pakiet reprezentacyjny Uniwersytetu Śląskiego.

Szczegółowe informacje dot. Funduszu Talentów znajdują się na stronie: <https://us.edu.pl/kandydat/fundusz-talentow-wyniki/>.

8.5. Informowanie studentów o dostępnych formach wsparcia i zasadach korzystania

UŚ zapewnia wielokanałową informację o formach wsparcia:

- serwis „Student” (Tok studiów, IDS/IOS, procedury, wsparcie i fundusze),
- strony jednostek i wydziałów (w tym dziekanat WNP – godziny, kontakt, organizacja obsługi),
- kanały instytucjonalne wsparcia (COS – wsparcie psychologiczne; informacje i zasady),

- kanały dotyczące równego traktowania i bezpieczeństwa w środowisku akademickim (gdzie szukać wsparcia, procedury zgłoszeń).

Według Regulaminu studiów w Uniwersytecie Śląskim Studenci mają prawo do otrzymywania stypendiów i zapomóg. Informacji na temat wsparcia materialnego udziela pracownik dziekanatu i pracownicy Centrum ds. Osób Studiujących UŚ. Akty prawne, procedury i inne niezbędne informacje dotyczące jego przyznawania zamieszczone zostały na stronie Uniwersytetu w zakładce student -> studia -> najważniejsze akty prawne (<https://us.edu.pl/student/studia/najwazniejsze-akty-prawne/>), a także w zakładce student -> wsparcie i fundusze (<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/swiadczenia-stypendia-i-zapomoga/>). Zgodnie z Regulaminem świadczeń dla studentów Uniwersytetu Śląskiego decyzje w zakresie przyznawania świadczeń podejmuje dziekan lub prodziekan na mocy upoważnienia Rektora (<https://us.edu.pl/wydzial/wpia/wp-content/uploads/sites/19/Stypendia/2025-09-22-Regulamin-swadczen-tekst-jednolity-zalacznik-5-do-zarzadzenia-169-z-2025.pdf>). Wysokość wszystkich świadczeń w kolejnych semestrach może ulegać zmianie. Zgodnie z ustawą – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, student może się ubiegać w uczelni o następujące świadczenia przyznawane ze środków funduszu stypendialnego: stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora i zapomogę. Wszystkie rodzaje świadczeń przyznawane są na wniosek studenta.

Stypendium socjalne ma prawo otrzymywać student, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, którego dochód na osobę w rodzinie nie jest wyższy od kwoty ustalonej przez rektora. Próg dochodu uprawniający do otrzymania stypendium socjalnego oraz wysokość stypendium ustala rektor w porozumieniu z Samorządem Studenckim pod koniec października na semestr zimowy danego roku akademickiego oraz w marcu na semestr letni.

Stypendium dla osób z niepełnosprawnością (stypendium specjalne) może otrzymywać student z tytułu niepełnosprawności, potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu. Świadczenie to przyznawane jest na wniosek studenta składany w serwisie USOSweb w terminie do 10. dnia miesiąca.

Stypendium rektora może otrzymywać student, który: uzyskał wyróżniające wyniki w nauce, ma osiągnięcia naukowe, artystyczne lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym oraz zaliczył rok studiów do 25 września lub, w przypadku studiów kończących się w semestrze zimowym, do 15 marca (dotyczy studentów od drugiego roku studiów I stopnia i jednolitych magisterskich). Stypendium rektora otrzymuje również student przyjęty na pierwszy rok studiów w roku złożenia egzaminu maturalnego, który jest: laureatem olimpiady międzynarodowej albo laureatem lub finalistą olimpiady stopnia centralnego, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, medalistą co najmniej współzawodnictwa sportowego o tytuł mistrza Polski w danym sporcie, o którym mowa w przepisach o sporcie.

Zapomogę może otrzymać student, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Przez trudną sytuację życiową, uzasadniającą przyznanie zapomogi, należy rozumieć ogół warunków (np. materialnych, rodzinnych, społecznych, zdrowotnych), w jakich znalazła się rodzina studenta, powodujących przejściowe problemy w spełnianiu potrzeb materialnych rodziny. Dodatkowo w przypadku problemów finansowych studenta Dziekan może umorzyć część lub całość należności finansowych studenta wobec Wydziału lub rozłożyć płatność na 3 raty.

Studenci kierunku turystyka korzystają ze wszystkich wyżej wymienionych form wsparcia materialnego, w zależności od spełnianych kryteriów (Tab. 8.1).

Tabela 8.1. Liczba studentów kierunku turystyka pobierających pomoc materialną w latach 2017-2026

Rok akademicki	Stypendium			Zapomoga	Kredyt studencki
	Socjalne	Specjalne	Rektora		
2017/2018	7	0	3	0	0
2018/2019	6	1	4	1	0
2019/2020	6	0	4	2	0
2020/2021	6	0	5	1	0

2021/2022	2	0	3	1	1
2022/2023	0	0	2	0	0
2023/2024	0	0	1	0	0
2024/2025	1	0	1	0	0
2025/2026	1	1	1	0	0

Studenci wybitni mogą się ponadto ubiegać o **stypendium ministra**. Może je otrzymać student wykazujący się: znaczącymi osiągnięciami naukowymi lub artystycznymi związanymi ze studiami lub znaczącymi osiągnięciami sportowymi. Szczegółowy opis osiągnięć uprawniających do ubiegania się o stypendium ministra, sposób ich dokumentowania oraz wzory wniosków można znaleźć na stronie ministerstwa (<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/swiadczenia-stypendia-i-zapomoga/stypendium-ministra/>).

Studiujący turystykę studenci z zagranicy mają możliwość ubiegania się o stypendia w ramach programów NAWA (<https://nawa.gov.pl/studenci/studenci-zagraniczni>) oraz CEEPUS (<https://nawa.gov.pl/naukowcy/ceepus>).

Oprócz stypendiów i zapomogi formą wsparcia finansowego studentów są **kredyty studenckie** udzielane na dogodnych warunkach na okres studiów, których spłatę rozpoczyna się 2 lata po ukończeniu studiów. Przepisy ich przyznawania reguluje ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie kredytów studenckich (Dz. U. poz. 2468). (<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/kredyty-studenckie/>).

W ramach **wsparcia socjalno-bytowego** Uniwersytet Śląski oferuje miejsca w domach studenckich (<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/akademiki-2/>) na Osiedlu Akademickim w Sosnowcu (300 m od budynku Wydziału Nauk Przyrodniczych w Sosnowcu) lub na Osiedlu Akademickim w Katowicach - Ligocie (20km od Wydziału Nauk Przyrodniczych w Sosnowcu; dojazd bezpośrednim autobusem 154). Studenci mają do dyspozycji jedno- i dwuosobowe pokoje z dostępem do Internetu. W każdym budynku znajdują się ogólnodostępne pralnie, kuchnie oraz sale telewizyjne, pokoje do nauki, a także sale gier. Budynki przystosowane są do pobytu i zamieszkania przez osoby niepełnosprawne. Na osiedlach funkcjonują sklepy spożywcze, punkty gastronomiczne oraz kluby studenckie. W budynku Wydziału również działa punkt gastronomiczny, w którym można zjeść śniadanie, lunch, obiad lub napić się kawy czy herbaty. Do dyspozycji studentów jest też strefa relaksu.

Studenci Uniwersytetu Śląskiego mogą korzystać z **bezpłatnej opieki zdrowotnej**. W tym celu muszą wypełnić deklarację w dowolnej przychodni, która ma podpisaną umowę z NFZ. Wszelkie informacje dotyczące ubezpieczenia zdrowotnego znajdują się na stronie: <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/ubezpieczenie/ubezpieczenia-zdrowotne/>. Informacji na ten temat udzielają również pracownicy dziekanatu i pracownicy Centrum ds. Osób Studiujących.

Osoby studiujące z niepełnosprawnościami znajdą informację o wsparciu u Wydziałowych Koordynatorów d/s Dostępności <https://us.edu.pl/student/koordynatorzy-dostepnosci/>, <https://us.edu.pl/wydzial/wpia/sprawy-studenckie/dostepnosc/> w dziekanatach oraz w Centrum ds. Osób Studiujących <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb/>.

Osoby studiujące borykające się z problemami natury psychologicznej i emocjonalnej znajdą wsparcie wśród wykwalifikowanej kadry psychologów i psychoterapeutów UŚ. Spotkania te realizowane są zgodnie z zasadą poufności – ani fakt korzystania z pomocy, ani tematy poruszone w trakcie konsultacji, nie są przekazywane innym członkom społeczności uczelni.

Na stronie Uniwersytetu w zakładce student/wsparcie i fundusze/dostosowanie do specjalnych potrzeb, odnaleźć można wszelkie niezbędne informacje dot. pomocy (<https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/dostosowanie-do-specjalnych-potrzeb/>). Znajdują się tam informacje dotyczące Indywidualnego Dostosowania Studiów (IDS), wsparcia specjalistycznego, pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, dostosowania budynków, stypendiów i innych form

wsparcia. Pomoc można uzyskać również u pracowników Centrum ds. Osób Studiujących (<https://us.edu.pl/student/wda/poznaj-cos/>).

8.6. Obsługa skarg, wniosków i odwołań oraz ochrona praw studentów

W Uniwersytecie Śląskim funkcjonują jawne i sformalizowane ścieżki dochodzenia praw studenta, w tym:

- procedura **odwołania od rozstrzygnięć oraz wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy** (w tym poprzez ścieżki elektroniczne w USOSweb – zgodnie z opisem w serwisie „Student”),
- możliwość korzystania z uczelnianych mechanizmów wsparcia prawnego i organizacyjnego w sprawach studenckich oraz kierowania zgłoszeń do właściwych jednostek uczelnianych (w tym narzędzia i instrukcje zgłaszania spraw).

Sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez osoby studiujące jest elementem stałego, sformalizowanego obiegu spraw w Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia i opiera się na Regulaminie organizacyjnym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/prawo/regulamin_tj.pdf) oraz Regulaminie studiów (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/5003/5/>), w szczególności na § 12.

Za prawidłową realizację procesu odpowiada Dziekan, wspierany przez Prodziekana ds. Studenckich i kształcenia, Pełnomocników Dziekana ds. studenckich oraz osoby upoważnione zgodnie z prawem wewnętrznym, przy wsparciu Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta oraz Centrum Obsługi Studentów; w sprawach programowych i organizacyjnych kluczową rolę odgrywają także Dyrektor kierunku, Rada dydaktyczna i Wydziałowa Komisja ds. Kształcenia i Studentów, co zapewnia wielokanałowy, przewidywalny i przejrzysty dostęp osób studiujących do ochrony ich praw oraz wpływu na środowisko kształcenia. Szczegółowe informacje na temat działania Rzecznika znajdują się na stronie internetowej: <https://us.edu.pl/ksztalcenie/rpsid/>.

W razie potencjalnego konfliktu interesów osoba rozstrzygająca podlega wyłączeniu, a sprawę przejmuje inny uprawniony pracownik lub Dziekan. Na podstawie § 12 ust 4 Regulaminu studiów obowiązującego w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach indywidualne sprawy osób studiujących, niewymagające wydania decyzji administracyjnych, są załatwiane w drodze rozstrzygnięć przy zachowaniu terminów wskazanych w Regulaminie studiów. Osoba uprawniona jest zobowiązana do załatwienia sprawy niezwłocznie, nie później niż w ciągu 14 dni od wniesienia podania, chyba że przepisy stanowią inaczej. Termin 14 dni liczony jest „kalendaryzowo” od dnia wpływu kompletnego podania (po ewentualnym uzupełnieniu braków formalnych).

W sprawach wymagających dodatkowych wyjaśnień, zasięgnięcia opinii lub przeprowadzenia mediacji – zgodnie z Regulaminem studiów – termin może zostać ustalony odrębnie; osoba studiująca jest o tym niezwłocznie informowana wraz ze wskazaniem przyczyn i nowego terminu. W przypadku niedotrzymania terminu osoba studiująca może wnieść skargę do Dziekana na nieterminowe załatwienie sprawy. Rozpoznając taką skargę, dziekan niezwłocznie rozstrzyga co do istoty albo imiennie wyznacza osobę odpowiedzialną, wskazując nowy termin, nie dłuższy niż 14 dni. Rozstrzygnięcie zawiera elementy określone w § 12 ust. 7 (oznaczenie osoby i organu, datę, adresata, sposób rozstrzygnięcia oraz – przy rozstrzygnięciu negatywnym – uzasadnienie faktyczne i prawne wraz z pouczeniem). Stosowane są ujednolicone wzory pism, co zapewnia przejrzystość i przewidywalność dla osób studiujących. Od negatywnego załatwienia sprawy przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie do dziekana, a w razie podtrzymania rozstrzygnięcia – odwołanie do Rektora. Rozstrzygnięcie Rektora w indywidualnej sprawie ma charakter ostateczny.

W sprawach wymagających formy decyzji administracyjnej działa Rektor albo – z jego upoważnienia – dziekan lub prodziekan ds. studenckich i kształcenia w zakresie wskazanym w § 12 ust. 2 Regulaminu studiów; od decyzji wydanej w pierwszej instancji przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie.

Skuteczność procedury jest wzmacniana przez kulturę dialogu i systematyczne wykorzystanie sygnałów od osób studiujących do doskonalenia jakości kształcenia. Sprawy załatwiane są terminowo, większość z nich zakończono na I etapie, a średni czas obsługi w dziekanacie wynosi do 5 dni.

8.7. Wsparcie administracyjne i organizacyjne toku studiów (w tym elektronizacja procesów)

System obsługi administracyjnej osób studiujących został zaprojektowany jako spójna, komplementarna i responsywna struktura organizacyjna, której **celem jest zapewnienie wysokiej jakości wsparcia procesu kształcenia od momentu rekrutacji aż do wydania dyplomu**, a następnie w zakresie obsługi absolwentów. Dziekanat odpowiedzialny za obsługę procesu dydaktycznego zapewnia planowanie i rozliczanie obciążeń dydaktycznych, przygotowuje harmonogramy zajęć, sesji i dyżurów pracowników, koordynuje ustalanie terminów egzaminów dyplomowych, prowadzi prace nad kartami kierunków i zarządza zasobami lokalowymi, a także organizuje administracyjną obsługę nauczycieli zewnętrznych oraz proces ankietyzacji zajęć.

Równolegle funkcjonuje komórka zajmująca się odpłatnościami za studia i świadczeniami dla osób studiujących, która prowadzi sprawy należności, windykację oraz obsługę świadczeń socjalno-bytowych, w tym stypendiów, miejsc w domach studenckich i zapomóg, pozostając w bieżącej współpracy z właściwymi jednostkami centralnymi uczelni. Uzupełnieniem jest dziekanat, który bezpośrednio zarządza tokiem studiów: prowadzi postępowania w sprawach wznowień, powtarzania modułów lub semestrów, urlopów i dyplomowania, wydaje legitymacje ELS, przygotowuje zaświadczenia oraz realizuje przepisywanie do grup i bieżące doradztwo w sprawach toczących się studiów. W jednym miejscu udostępniono ścieżki postępowania, dane kontaktowe i godziny przyjęć, co zwiększa przewidywalność i skraca czas uzyskania pomocy <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/dziekanat/>. System w warstwie fizycznej wspiera także odpowiednia lokalizacja dziekanatu obsługi osób studiujących – w centralnej części pierwszego piętra, w bezpośrednim sąsiedztwie windy zapewniająca komfortowy dostęp osobom z niepełnosprawnościami. **Zespół pracowników dziekanatu legitymuje się wysokimi kompetencjami merytorycznymi i interpersonalnymi.** Kompetencje te są konsekwentnie podnoszone poprzez plan szkoleń doskonalących, obejmujący procedury postępowania w sytuacjach trudnych w relacji z osobami studiującymi, podstawy rozpoznawania zaburzeń psychicznych i zasady kierowania do odpowiednich form wsparcia, uniwersalne kompetencje społeczne i komunikację międzykulturową, zagadnienia rekrutacyjne i kancelaryjne (w tym nowe przepisy), ochronę danych osobowych i bezpieczeństwo informacji, a także rozwój kompetencji językowej w języku angielskim z naciskiem na terminologię akademicką i administracyjną.

Działania te wspierają wydane przez Uniwersytet Śląski w Katowicach poradniki dotyczące kontaktów z osobami studiującymi i radzenia sobie z sytuacjami problemowymi, które stanowią punkt odniesienia dla standardów obsługi (<https://us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie/poradniki-i-informatory/>). Szczególną troską obejmuje się cudzoziemców – zapewniając im pomoc, wsparcie językowe, wskazówki dotyczące systemów IT i koordynację z jednostkami centralnymi w sprawach pobytowych czy zakwaterowania.

8.8. Bezpieczeństwo studentów oraz przeciwdziałanie dyskryminacji

W Uniwersytecie Śląskim bezpieczeństwo studentów oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy jest traktowane jako integralny element jakości kształcenia i kultury akademickiej. Oparty na § 4 Statutu UŚ (<https://us.edu.pl/uczelnia/o-nas/statut>) system działań informacyjnych i edukacyjnych łączy perspektywę prawną, etyczną i organizacyjną z praktycznymi procedurami reagowania i wsparcia. Już na etapie adaptacji do studiowania każda osoba studiująca na kierunku turystyka jest zobowiązana do zaliczenia szkolenia BHP, dostępnego z poziomu strony UŚ (zakładka „student – nowy student – pierwsze kroki – obowiązkowe szkolenia – szkolenie BHP”) lub bezpośrednio przez platformę e-learningową el.us.edu.pl/mw. Szkolenie to, składające się z modułów dotyczących ogólnych przepisów i zasad BHP, podstaw udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej oraz ochrony przeciwpożarowej, zapewnia wspólny mianownik wiedzy i umiejętności w zakresie reagowania na zagrożenia charakterystyczne dla środowiska uniwersyteckiego. Zaliczenie szkolenia potwierdza, że

osoba studiująca posiada kompetencje konieczne do bezpiecznego funkcjonowania w dużych skupiskach osób i potrafi podjąć działania ratownicze do czasu przybycia odpowiednich służb.

Na gruncie równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji Uniwersytet Śląski w Katowicach przyjął i realizuje **Zasady Równości i Różnorodności** (us.edu.pl/uczelnia/rowne-traktowanie), które ilustrują i wdrażają wartości statutowe w praktyce instytucjonalnej. Kluczowym narzędziem operacjonalizacji tych wartości jest przyjęty pod koniec 2021 r. Plan Równości Płci. W jego harmonogramie przewidziano diagnozę stanu i potrzeb równościowych w uczelni, korektę lub tworzenie adekwatnych procedur, a także powołanie **Komisji ds. równości i różnorodności** jako organu monitorującego przestrzeganie zasad równego traktowania i poszanowania różnorodności. W szczególności, ze względu na przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy ze względu na płeć, w tym przemocy seksualnej, wypracowano jednoznaczną i opartą na poufności ścieżkę postępowania „krok po kroku” w razie zgłoszenia, obejmującą przyjęcie zawiadomienia, wstępną ocenę ryzyka, zabezpieczenie dowodów, informację o przysługujących środkach ochrony, koordynację wsparcia psychologicznego i prawnego oraz tam, gdzie to uzasadnione wszczęcie właściwych procedur dyscyplinarnych. W ramach wzmocnienia tego systemu przewidziano ponadto powołanie **Pełnomocniczki Rektora ds. przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu**, dedykowanej do koordynacji pomocy i działań prewencyjnych. Dzięki temu osoby studiujące mają jasność co do dróg zgłaszania i gwarancji poufności, a Uczelnia dysponuje kompetentnym zapleczem do szybkiego, empatycznego i skutecznego reagowania.

Istotnym ogniwem systemu ochrony praw i dobrostanu osób studiujących na kierunku turystyka jest **Rzecznik Praw Studenta i Doktoranta**, powoływany przez Rektora po zasięgnięciu opinii samorządów. Do jego zadań należy ochrona praw studentów, mediacje w sytuacjach konfliktowych i kryzysowych, doradztwo w sprawach przebiegu kształcenia (w tym świadczeń i stypendiów) oraz przekazywanie władzom uczelni sprawozdań o problemach wymagających interwencji systemowej. Rzecznik, działając za zgodą zainteresowanego, może zwracać się do władz i osób funkcyjnych, uczestniczyć z głosem doradczym w pracach komisji i rad kierunków oraz – w granicach prawa – uzyskać dostęp do dokumentacji przebiegu kształcenia i toczyć działania w postępowaniach dyscyplinarnych. W sporach na linii student–pracownik Rzecznik współpracuje z **Rzecznikiem Praw i Wartości Akademickich**, którego mandat koncentruje się na ochronie wolności akademickiej, standardów etycznych w pracy naukowej i dydaktycznej oraz na polubownym rozwiązywaniu konfliktów pracowniczych.

Połączenie obowiązkowego szkolenia BHP, klarownych procedur antydyskryminacyjnych, wyspecjalizowanych ról (Rzecznik Praw Studenta i Doktoranta, Rzecznik Praw i Wartości Akademickich, Pełnomocniczka ds. przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu) oraz dostępnego poradnictwa psychologicznego odpowiada na współczesne wyzwania środowiska akademickiego. Systematyczna ewaluacja i gotowość do korekt – w dialogu ze społecznością akademicką stanowią gwarancję jego skuteczności i trwałości.

8.9. Współpraca z Samorządem Studenckim i udział studentów w doskonaleniu wsparcia

Współpraca z Samorządem Studentów oraz organizacjami studenckimi ma charakter stały, sformalizowany i realnie wpływający na jakość kształcenia. Jej podstawę stanowi cykliczny dialog prowadzony podczas regularnych spotkań przedstawicieli Samorządu z Radą Dydaktyczną Kierunków Geograficznych, podczas których omawiane są bieżące kwestie dydaktyczne (w tym organizacja zajęć, kolokwia i egzaminy, praktyki, dostępność materiałów oraz harmonogramy), a także sprawy studenckie związane z szeroko rozumianym wsparciem edukacyjnym i socjalnym. Komunikacja ta jest uzupełniana stałym, bezpośrednim kontaktem roboczym Samorządu z Dyrektorem Kierunku. Taki model współdecydowania zapewnia, że proponowane rozwiązania od rozkładów zajęć po standardy informacyjne są projektowane z myślą o realnej wykonalności i doświadczeniu dydaktycznym, a jednocześnie zachowują zgodność z obowiązującymi regulacjami prawnymi i misją Wydziału.

Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Nauk Przyrodniczych UŚ (<https://www.facebook.com/WRSS.WNP>) aktywnie uczestniczy w życiu Uniwersytetu i Wydziału,

reprezentując studentów w kontaktach z Dziekanem, partycypując w pracach rad dydaktycznych i organizując i współorganizując wydarzenia kulturalne, plebiscyty czy akcje społeczne. W swojej działalności samorząd może liczyć na wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe ze strony władz dziekańskich i rektorskich, oraz zaangażowanych pracowników wydziału (badawczo-dydaktycznych oraz administracyjnych).

Wsparciu rozwoju zarówno społecznego, jak i naukowego, sprzyja działalność w kołach naukowych. Studenci Wydziału Nauk Przyrodniczych mają do wyboru 11 kół studenckich (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kola-naukowe/>). Studenci kierunku turystyka najczęściej realizują się w Studenckim Kole Naukowo-Podróżniczym „Denali” (<https://www.facebook.com/SKPNDenali>). Ponadto studenci tego kierunku angażują się w działalność European Geography Association for students and young geographers (EGEA), z oddziałem w Katowicach (<https://www.facebook.com/EGEAKatowice>).

Koła posiadają wsparcie merytoryczne i organizacyjne ze strony pracowników Wydziału, będących opiekunami kół oraz wsparcie finansowe w drodze konkursowej z funduszu JM Rektora. Podziału środków pomiędzy organizacje studenckie przeznaczonych na działalność studencką (dwa razy do roku) dokonuje Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego (<https://samorząd.us.edu.pl/>).

Koła naukowe angażują się w działalność popularnonaukową Wydziału włączając się w organizację takich wydarzeń, jak: GeoPiknik czy GIS Day. Przy takich okazjach prowadzą warsztaty i prelekcje, organizują konkursy oraz obsługują gości Wydziału. Koła organizują wyjazdy studyjne i wycieczki, a także konferencje studenckie (<https://www.facebook.com/events/2468843896474779>). Występują też na Festiwalach Nauki oraz jeżdżą do szkół z warsztatami. SKNG wydaje ponadto czasopismo studenckie „Z badań nad wpływem antropopresji na środowisko” (https://sbc.org.pl/Content/499049/PDF/z_badan_nad_wplywem_antropopresji_na_srodowisko_to_m_18.pdf), w którym studenci (także turyści) mogą publikować swoje prace naukowe.

8.10. Monitorowanie skuteczności wsparcia i doskonalenie form pomocy

System wsparcia studiujących podlega ciągłemu monitoringowi i ocenie przez pracowników dziekanatu, przez dziekana, prodziekana ds. studenckich i kształcenia, dyrekcję kierunku w zakresie spraw dotyczących kształcenia, a także pełnomocników dziekana ds. studenckich. Stałe monitorowanie znajduje swój oddźwięk w corocznej ocenie w Raporcie z oceny jakości kształcenia na poziomie dyrekcji kierunku (SZJK). Należy podkreślić, że zgodnie z wydziałowymi Procedurami Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na WNP UŚ organizowane są **co najmniej dwa razy w roku** spotkania z osobami studiującymi, podczas których monitorowane są kwestie dotyczące systemów wsparcia oraz motywowania studiujących, jak również działalność kadry wspierającej proces kształcenia i dziekanatów. Dodatkowo studenci w razie potrzeby kontaktują się też indywidualnie z dyrekcją/władzami dziekańskimi.

Ocena pracy osób wspierających proces kształcenia prowadzona jest adekwatnie do charakteru wykonywanych zadań. Pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi, odpowiedzialni m.in. za przygotowanie planów zajęć, organizację ćwiczeń terenowych i zarządzanie salami, podlegają ocenie Kierownika organizacyjnego Wydziału. Ocenie tej podlega terminowość i poprawność realizowanych czynności, zgodność z procedurami oraz jakość obsługi mierzona m.in. wynikami badań satysfakcji osób studiujących i analizą zgłoszeń. Nauczyciele akademicy zaangażowani we wsparcie organizacyjne oraz w działania motywacyjne są oceniani przez Dziekana w ramach uczelnianych zasad oceny okresowej, z uwzględnieniem ich wkładu w organizację procesu kształcenia, komunikację z osobami studiującymi i współpracę z dziekanatem. Bieżąca obsługa administracyjna toku studiów, prowadzenie akt studenckich oraz spraw stypendialnych są pozostające w stałym nadzorze Dyrektora kierunku i jego Zastępcy, Prodziekana ds. studenckich i kształcenia oraz Dziekana, co pozwala na szybkie reagowanie na pojawiające się trudności, a w razie potrzeby – na wdrożenie działań naprawczych.

Szczególną wagę przywiązuje się **do udziału interesariuszy, zwłaszcza osób studiujących**, na każdym etapie: od identyfikacji potrzeb i formułowania uwag, przez współtworzenie rozwiązań, aż po ocenę efektów wdrożeń. Regularna współpraca z Samorządem Studenckim zapewniają, że system wsparcia jest responsywny, a działania motywacyjne adekwatne do realnych potrzeb społeczności studenckiej. Tak ukształtowany system wsparcia i motywowania osób studiujących na kierunku turystyka pozostaje w pełnej zgodności z przyjętymi rozwiązaniami prawnymi. Dzięki temu Wydział dysponuje nie tylko narzędziami do szybkiego reagowania na wyzwania, lecz również do systematycznego podnoszenia jakości obsługi i warunków kształcenia, co wprost przekłada się na satysfakcję osób studiujących oraz efektywność organizacyjną całego procesu dydaktycznego.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:

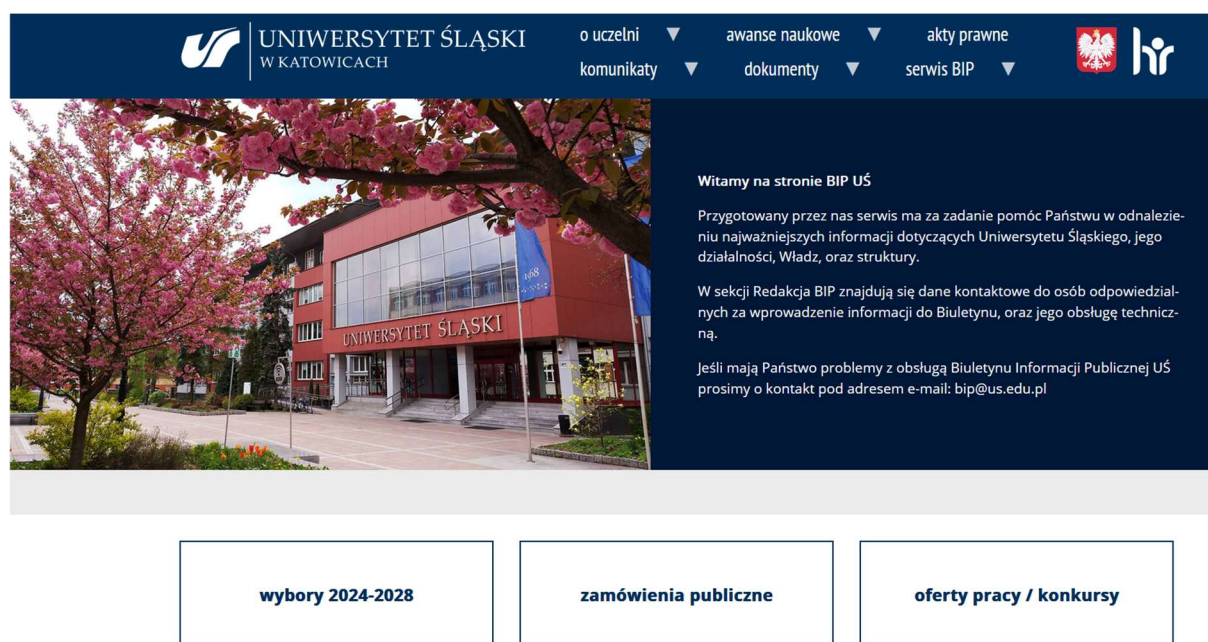
Dobre praktyki:

- **indywidualizacja procesu kształcenia** – systemowe stosowanie IOS, ITS oraz IDS umożliwia dostosowanie organizacji kształcenia do potrzeb studentów bez rezygnacji z wymagań programowych;
- **kompleksowe wsparcie studentów ze szczególnymi potrzebami** – funkcjonuje spójny system obejmujący wsparcie dydaktyczne, organizacyjne i psychologiczne, a rozwiązania w zakresie dostępności są rozwijane zgodnie z projektami i regulacjami uczelni;
- **podnoszenie kompetencji kadry w zakresie dostępności i inkluzywności** – szkolenia oraz materiały wspierające umożliwiają prowadzącym reagowanie na zróżnicowane potrzeby studentów i realizowanie dydaktyki w sposób bardziej uniwersalny, projekty DUO i DUO II – Uniwersytet Śląski Uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą;
- **sprawny system informacji i komunikacji** – studenci mają bieżący dostęp do informacji o toku studiów, procedurach i formach wsparcia za pośrednictwem narzędzi uczelnianych, stron wydziałowych oraz spotkań informacyjnych, co ogranicza bariery organizacyjne;
- **rozbudowany system wsparcia merytorycznego** – powszechny dostęp do konsultacji nauczycieli akademickich, indywidualnej opieki seminaryjnej oraz zasobów bibliotecznych i cyfrowych wspiera osiąganie efektów uczenia się i jakość procesu dyplomowania;
- **rozwijanie kompetencji zawodowych i przygotowanie do wejścia na rynek pracy** – obowiązkowe praktyki powiązane z efektami uczenia się, możliwość zaliczenia praktyki na podstawie doświadczenia oraz dostęp do działań rozwojowych (doradztwo, szkolenia, inicjatywy mobilnościowe) wzmacniają przygotowanie absolwenta.

9. Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

9.1. Internetowe źródła informacji o kierunku turystyka

Dostęp do informacji publicznej poprzez Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) w Uniwersytecie Śląskim (<http://bip.us.edu.pl>) (ryc. 9.1.) jest zgodny z ustawą z dnia 6 września 2001 o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 z późniejszymi zmianami) www.aktyprawne.us.edu.pl. BIP Uniwersytetu Śląskiego jest elektroniczną platformą informacyjną, udostępnioną w sieci Internet, stworzoną zgodnie z wymogami przewidzianymi wyżej wymienioną ustawą. Jest on dostępny pod adresem <http://bip.us.edu.pl/>.

Rycina 9.1. Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu Śląskiego

Analizując publiczny dostęp do informacji na temat kierunku studiów turystyka, należy informację tę podzielić na trzy główne grupy: dostęp do informacji dla kandydata; dostęp do informacji dla aktualnie studiujących; oraz dostęp do informacji o wynikach jego realizacji.

Po 1 października 2019 roku, po reformie strukturalnej Uniwersytetu Śląskiego, Wydział Nauk o Ziemi został połączony z Wydziałem Biologii i Ochrony środowiska w Wydział Nauk Przyrodniczych. Od restrukturyzacji funkcjonuje nowa strona internetowa, pod adresem <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/>, w tym również strona Instytutu Nauk o Ziemi <https://us.edu.pl/instytut/inoz/> oraz Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej <https://us.edu.pl/instytut/igseigp/>.

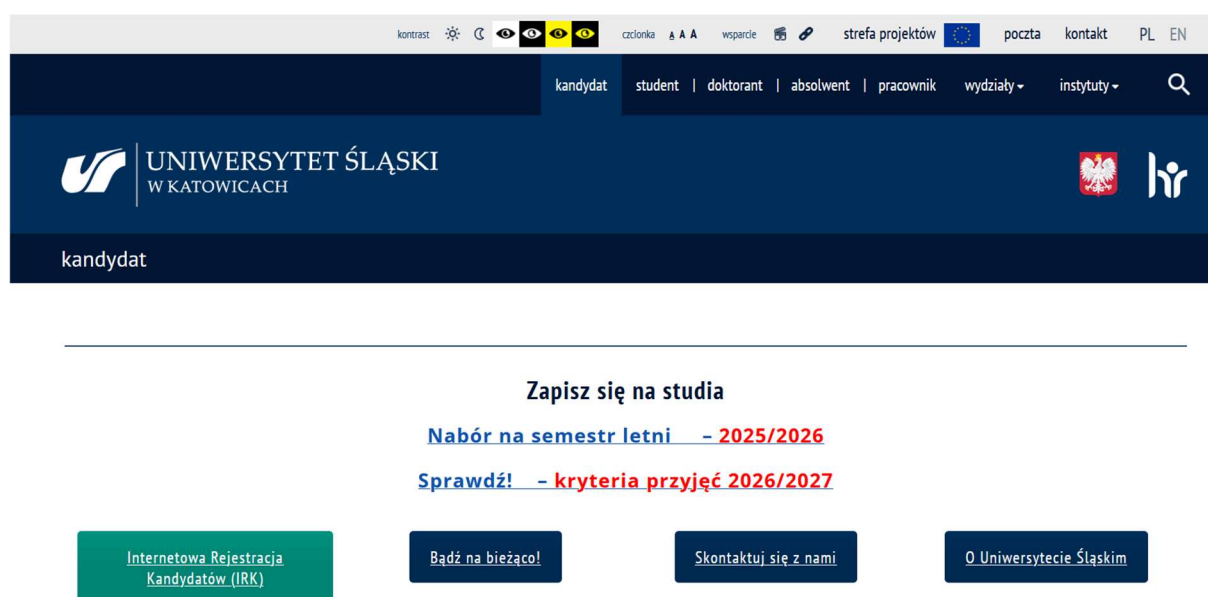
Zmiana struktury Uniwersytetu spowodowała ujednolicenie, scentralizowanie nie tylko przepisów i procedur dydaktycznych, ale również strony internetowej Uniwersytetu i Wydziałów. Dzięki temu dostęp do informacji dotyczących kierunku turystyka, procesu rekrutacji, organizacji studiów oraz wsparcia studentów jest szybki i efektywny, co wynika z wykorzystywania licznych kanałów komunikacji z kandydatami, studentami oraz pracownikami.

Informacje dla kandydatów na studia na Wydziale Nauk Przyrodniczych na kierunku turystyka są w łatwy sposób dostępne dla wszystkich zainteresowanych odbiorców. Dane dotyczące studiów udostępniane są publicznie na stronie internetowej Uniwersytetu i dostępne dla każdego użytkownika Internetu, niezależnie od stosowanego oprogramowania systemowego czy przeglądarki. Szeroki dostęp do informacji zapewnia dwujęzyczność strony (język polski i angielski) oraz możliwość powiększania czcionki, z myślą o osobach słabowidzących. Serwis jest w pełni funkcjonalny zarówno

w wersji na komputery stacjonarne, jak i na urządzenia mobilne, niezależnie od systemu operacyjnego smartfona.

Należy podkreślić, że wszelkie wątpliwości, trudności techniczne oraz problemy związane z dostępnością cyfrową są rozwiązywane przez Centrum ds. Osób Studiujących. Jednostka ta odpowiada za przyjmowanie zgłoszeń, udzielanie wsparcia oraz przekazywanie spraw do właściwych specjalistów. Kontakt z Centrum możliwy jest za pośrednictwem poczty elektronicznej: dostepnosc@us.edu.pl.

Pierwszy kontakt osoby ubiegającej się o przyjęcie na studia rozpoczyna się na stronie Uniwersytetu w zakładce Kandydat - <https://us.edu.pl/kandydat>. Tu można odnaleźć między innymi informacje na temat oferty studiów, jak i procesu rekrutacji. Jest też zakładka poświęcona cudzoziemcom (ryc. 9.2.).

Rycina 9.2. Strona internetowa umożliwiająca dostęp do ogólnych informacji kandydata na studia dotyczących kierunku turystyka

Na stronie internetowej rejestracji kandydatów <https://irk.us.edu.pl> znajdują się informacje o sposobie rekrutacji na studia, w tym dotyczące:

- charakterystyki studiów - podstawowej informacji o kierunku, w tym cel kształcenia (cel studiów, opis studiów, sylwetka absolwenta, program studiów, wykładowcy i organizacja);
- kryteriów kwalifikacji dla kandydatów z nową maturą, starą maturą i maturą międzynarodową (w tym charakterystyka kandydata, termin i miejsce składania dokumentów, wymagane dokumenty i warunki przyjęcia);
- opłat za kształcenie;
- kontaktu z komisją rekrutacyjną.

Informacje dla kandydata i osób aktualnie studiujących zawarte na stronie internetowej Wydziału Nauk Przyrodniczych, jak i wszystkich pozostałych stron Uniwersytetu Śląskiego, są zgodne z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Ogólne informacje na temat kierunku turystyka odnaleźć można w zakładce Student/Kierunki Studiów (ryc. 9.3.) <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/kierunki-studiow/> wraz z informacjami dotyczącymi systemu zapewnienia jakości kształcenia. Po wybraniu zakładki turystyka (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/kierunki-studiow/turystyka-2/>) kandydat znajdzie opis

kierunku oraz informacje dotyczące studiów II stopnia z możliwością przekierowania do internetowej rejestracji kandydatów na studia: <https://irk.us.edu.pl>.

Dodatkowo pod adresem: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/> znajdują się informacje dedykowane dla kierunków geograficznych, w tym dla studentów kierunku turystyka, takie jak: plany zajęć, opiekunowie lat, dyżury pracowników (konsultacje), informacje o ćwiczeniach terenowych, członkach rady dydaktycznej, tematach prac magisterskich, karcie kierunku, procedurze dyplomowania i praktykach zawodowych.

The screenshot shows the website of the Faculty of Natural Sciences (Wydział Nauk Przyrodniczych). The header features a map of the world. Below the header, there is a navigation bar with a home icon and a link to 'Kierunki geograficzne'. The main content area is titled 'Kierunki geograficzne' and includes a section for 'Komunikaty' with links to events. Below this, there are two buttons: 'Plany zajęć - semestr zimowy 2025/2026' and 'KALENDARZ AKADEMICKI 2025/2026'. To the right of these buttons is a grid of 12 links arranged in 4 rows and 3 columns:

rada dydaktyczna	opiekunowie	konsultacje
ćwiczenia terenowe	ćwiczenia terenowe specjalizacyjne	praktyki zawodowe
praktyki zawodowe - nauczycielskie	tematyka prac dyplomowych	procedura dyplomowania
karta kierunku geografia	karta kierunku turystyka	karta kierunku inżynieria zagrożeń środowiskowych

Rycina 9.3. Strona internetowa z ogólnymi informacjami na temat kierunku turystyka

Drugim internetowym źródłem informacji o kierunku studiów turystyka jest karta kierunku. Znajduje się ona pod adresem: <https://informator.us.edu.pl/programmes/list/second/TR/> (ryc.9.4). Informacje dotyczące omawianego kierunku studiów w katalogu kierunków zawierają: ogólne informacje o kierunku studiów (kody edycji i programu, kod ISCED, cykl rozpoczęcia studiów, poziom kształcenia, profil kształcenia, forma studiów, liczba semestrów, obszar, dziedzinę i dyscyplinę, do której kierunek jest przyporządkowany, tytuł zawodowy i możliwość kontynuowania nauki na dalszych stopniach).

Ponadto, w karcie kierunku podane są wszystkie efekty uczenia się wraz z ich kodami i kodami efektów kształcenia obszarów, do których odnosi się efekt kierunkowy w obszarze wiedzy,

umiejętności, kompetencji społecznych. W kolejnej zakładce karty kierunku znajdują się opisy specjalności i informacje dodatkowe.

Szczegółowy plan studiów, obejmujący wszystkie moduły wraz z liczbą godzin, formą zajęć, sposobem zaliczenia (egzamin lub zaliczenie), weryfikującym przypisane do przedmiotu efekty uczenia się, językiem wykładowym oraz liczbą punktów ECTS, dostępny jest w linkach przypisanych do poszczególnych semestrów. Informacje te zamieszczono w zakładkach: Semestr 1, Semestr 2, Semestr 3 oraz Semestr 4 (<https://informator.us.edu.pl/programmes/list/second/TR/>). Ponadto, szczegółowe informacje dotyczące zakresu tematycznego, literatury przedmiotu oraz warunków zaliczenia lub egzaminu dla każdego modułu zawarte są w sylabusach, dostępnych jako odrębne zakładki przy poszczególnych przedmiotach (np. <https://informator.us.edu.pl/modules/123977/?s=1>).

Rycina **9.4.** **Strona** **internetowa** - **karta** **kierunku** **turystyka**

Uniwersytet Śląski w Katowicach - Centralny System Uwierzytelniania Nie jesteś zalogowany | | [zaloguj się](#)

 Karta Kierunku & Informator ECTS

INFORMACJE **KATALOG KIERUNKÓW** KATALOG MODUŁÓW

Wszystkie studia

Studia pierwszego stopnia

Studia drugiego stopnia
→ **Turystyka**

Studia jednolite
magisterskie

Studia w języku obcym

Kolegium Indywidualnych
Studiów
Międzyobszarowych

Oferta jednostek
dydaktycznych

Turystyka

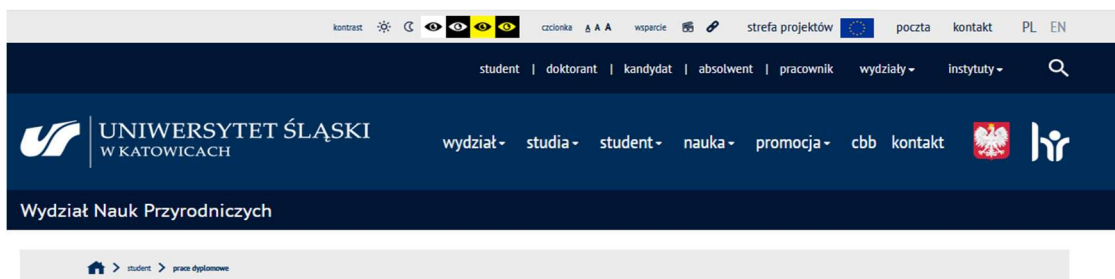
 Oglądasz studia z kategorii: **Studia drugiego stopnia**. Może chcesz zobaczyć [wszystkie?](#)

 Wybierz **rok akademicki rozpoczęcia studiów** i **program studiów**, który Cię interesuje, aby wyświetlić szczegółowe informacje.

2025/2026	2024/2025	2023/2024	2022/2023	2021/2022	2020/2021	2019/2020
		2018/2019	2017/2018	2016/2017		

Semestr zimowy 2025/2026
[studia stacjonarne, drugiego stopnia \[W2-S2TR19.2023\]](#)

Informacje o **zasadach dyplomowania** na Uniwersytecie Śląskim wraz z dokumentami do pobrania znajdują się pod adresem: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/procedura-dyplomowania/>. Informacje o egzaminach dyplomowych są również dostępne na stronie <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/prace-dyplomowe/> (ryc.9.5.) wraz z plikami do pobrania i informacją dla studentów, jakie dokumenty, w jakich terminach należy złożyć, aby rozpocząć procedurę dyplomowania.

Procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych

Procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych

(aktualizacja zgodnie z Zarządzeniem nr 201 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych w bazie elektronicznej)

<https://aktyprawne.us.edu.pl/423-lista/d/5395/5/>

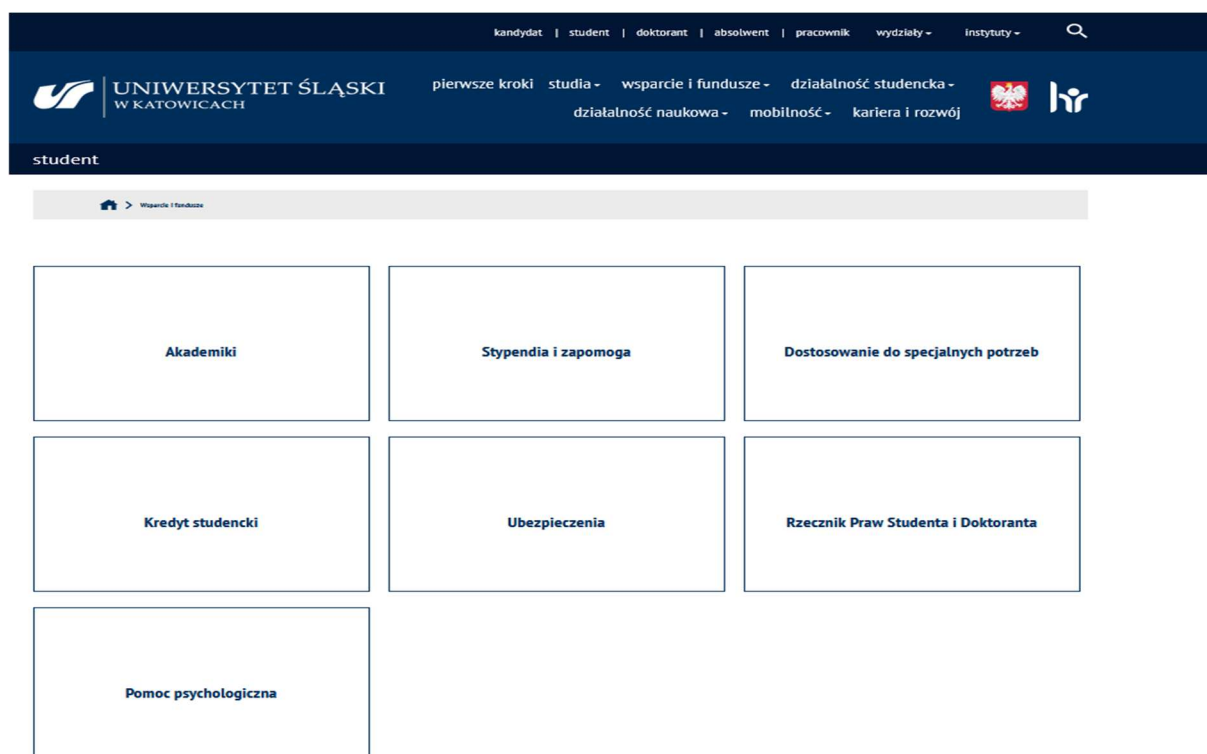
Student przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego, a po przyjęciu pracy przez promotora zobowiązany jest wprowadzić do APD (APD – Archiwum Prac Dyplomowych prowadzone w formie elektronicznej w serwisie <https://apd.us.edu.pl/>) plik zawierający ostateczną wersję pracy dyplomowej.

student

- system weryfikacji efektów uczenia się
- kierunki biologiczne
- kierunki geologiczne
- kierunki geograficzne
- Aquamatyka
- dziekanat
- koordynatorzy
- prace dyplomowe**
- koła naukowe
- pliki do pobrania

Rycina 9.5. Strona internetowa z informacjami dotyczącymi spraw studenckich – poświęcona pracom dyplomowym

Informacje o **wspieraniu w procesie uczenia się** są dostępne na stronie Uniwersytetu <https://us.edu.pl/student/wsparcie-i-fundusze/> (ryc.9.6.). Studentom, w razie potrzeby, oferowana jest bezpłatna pomoc psychologiczna, a także wsparcie ze strony władz wydziału, dyrektorów kierunków, opiekuna roku, koordynatora ds. studenckich WNP UŚ, koordynatora dostępności, rzecznika praw studenta czy samorządu studenckiego.

Rycina 9.6. Strona internetowa dotycząca różnych form wsparcia dla studentów

9.2. Kształcenie prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

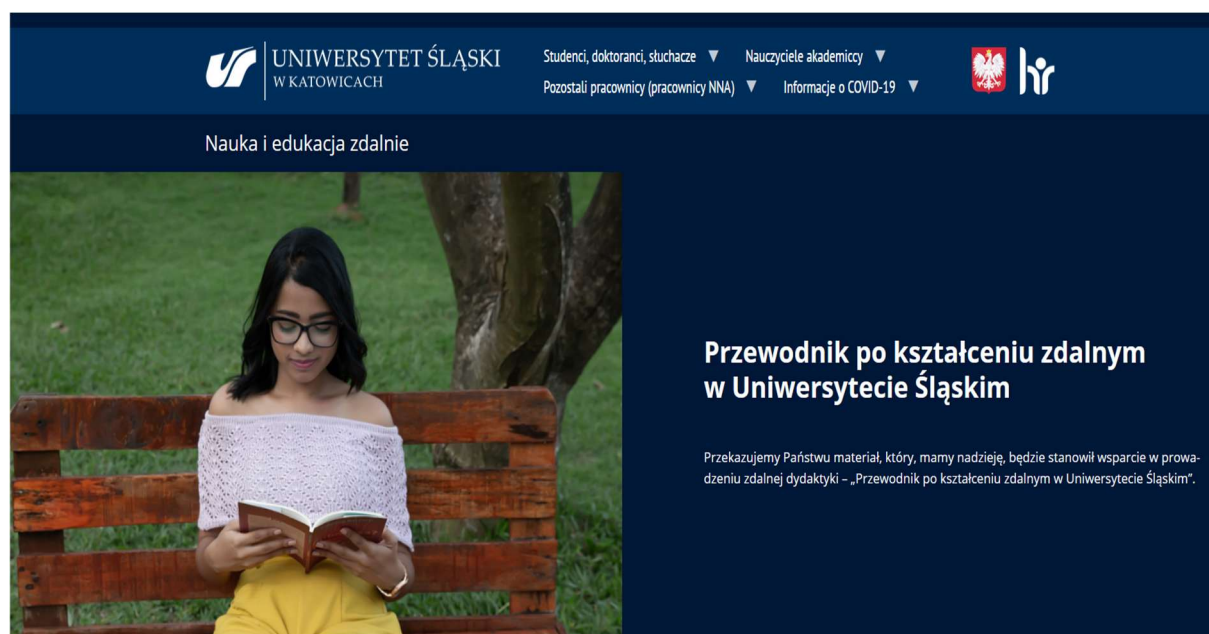
Informacje dotyczące kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość opierają się na wytycznych znajdujących na stronie <https://www.zdalny.us.edu.pl/> (ryc. 9.7.)

Na stronie znajdują się informacje dla studentów, doktorantów, pracowników dotyczące realizacji zajęć zdalnych. W Uniwersytecie Śląskim przewiduje się dwie formy prowadzenia zajęć zdalnych:

- synchroniczna – zajęcia odbywają się w czasie rzeczywistym w kontakcie audio-wideo lub audio między studentami, a prowadzącym zajęcia;
- asynchroniczna – czyli nauczyciele udostępniają studentom materiały na platformie do kształcenia na odległość.

Narzędziami przewidzianymi do kształcenia na odległość są:

- platforma Microsoft Office 365 (w tym Teams);
- platforma Moodle.

Rycina 9.7. Strona internetowa dotycząca nauki i edukacji zdalnej wraz z możliwością pobrania przewodnika po kształceniu zdalnym

Każdy z pracowników i studentów Uniwersytetu posiada aktywne konto na platformie MS Office 365, które umożliwia, w razie potrzeby, realizację zajęć w formie zdalnej w aplikacji MS Teams. Zajęcia dydaktyczne w formie zdalnej odbywają się w czasie rzeczywistym, w godzinach przewidzianych w planie dla poszczególnych kierunków i semestrów. Plan zajęć dla kierunku turystyka znajduje się pod adresem: <https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/plany-zajec/> i jest dostępny jako plik tekstowy do pobrania. Konsultacje ze studentami mogą odbywać się w formie stacjonarnej lub zdalnej, w czasie rzeczywistym w trybie audio-wideo na platformie MS Teams.

W zakładce studenci, doktoranci, słuchacze/zasady oceniania ([Zasady oceniania | Zdalny UŚ \(us.edu.pl\)](https://us.edu.pl/)) (ryc. 9.8.) znajdują się informacje o ogólnych zasadach oceniania, zasadach oceniania online, organizacji końcowych zaliczeń i egzaminów zdalnych, a także o organizacji egzaminów dyplomowych w formie zdalnej.

Zasady oceniania

Dodane przez adampiotrowski... - pon., 04/19/2021 - 08:38

List rektora do studentów UŚ na nowy rok akademicki 2020/2021 Komunikat ws. organizacji procesu kształcenia w semestrze letnim 2020/2021

Ogólne zasady oceniania	Ocenianie w trakcie zajęć zdalnych	Organizacja końcowych zaliczeń i egzaminów zdalnych	Organizacja egzaminów dyplomowych zdalnych
-------------------------	------------------------------------	---	--

Źródłowe akty prawne:

- [Zarządzenie nr 223 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 11 grudnia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zmian w sposobie prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020.](#)
- [Tekst jednolity zarządzenia nr 135 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 26 sierpnia 2020 r. w sprawie zmian w sposobie prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020.](#)
- [Zarządzenie nr 71 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 19 maja 2020 r. w sprawie sposobu dalszej realizacji zajęć dydaktycznych oraz zasad przeprowadzania egzaminów i zaliczeń w sesji letniej egzaminacyjnej roku akademickiego 2019/2020.](#)

Rycina 9.8. Strona internetowa o kształceniu zdalnym – zasady oceniania

Dla osób mających problemy techniczne ze sprzętem lub Internetem, Uniwersytet Śląski zapewnia wsparcie techniczne w formie przygotowanych sal ze sprzętem komputerowym i dostępem do sieci, z których student może skorzystać np. podczas zdalnego egzaminu dyplomowego. Uniwersytet Śląski przygotował również „Przewodnik po kształceniu zdalnym”, który dostępny jest jako plik pdf (618 KB), do pobrania pod adresem: <https://us.edu.pl/student/wp-content/uploads/sites/3/Zdalny-US/Przewodnik-po-kszt%C5%82ceniu-zdalnym-w-Uniwersytecie-%C5%9A%C4%85skim-I.pdf>.

9.3. Kanały informacji o studiach i komunikacji ze studentami

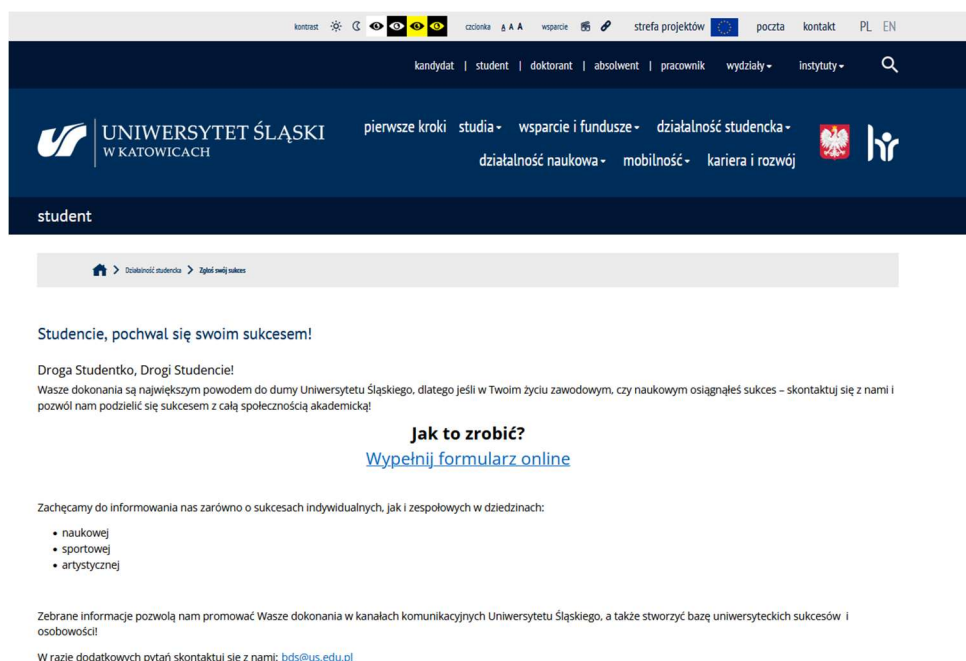
Pozostałe kanały i sposoby komunikacji ze studentami, poza oficjalnymi stronami internetowymi, pozwalają na równie dobry dostęp do informacji o studiach. Wśród nich należy wymienić:

- kontakt z władzami Wydziału (dziekanem, prodziekanami i dyrektorem kierunku) zarówno ramach organizowanych cyklicznie otwartych spotkań ze studentami określonych kierunków, jak i indywidualnie, jeżeli studenci mają taką potrzebę;
- dziekanat;
- uczestnictwo studentów w obradach rady dydaktycznej;
- tablice ogłoszeniowe w budynku z informacjami o planach, organizowanych kursach, zebraniach kół studenckich itp.;
- USOS – Uniwersytecki System Obsługi Studiów;
- spotkania ze studentami pierwszego roku po uroczystości immatrykulacji, którego celem jest przekazanie informacji niezbędnych dla osób, które stawiają pierwsze kroki w murach uczelni na kierunku turystyka;
- kontakt z opiekunami poszczególnych lat;
- materiały promujące studia podczas imprez popularnonaukowych tj. Noc Geografii, GISDay, GeoPiknik, podczas wizyt w szkołach średnich, podczas prelekcji i zajęć warsztatowych, zajęć muzealnych;
- komunikacja drogą mailową;
- profile: Turystyka WNP, samorządu studenckiego oraz kół naukowych na Facebooku;
- kanał YouTube UŚ.

9.4. Publiczne informacje o osiągnięciach przez studentów rezultatach

Na stronie Uniwersytetu Śląskiego, w zakładce Student / Zgłoś swój sukces, dostępna jest przestrzeń umożliwiająca prezentację indywidualnych osiągnięć studentów, obejmujących nie tylko sukcesy

naukowe, lecz także sportowe i artystyczne (<https://formularze.us.edu.pl/form/index/3160>, ryc. 9.9.).

Rycina 9.9. Strona internetowa dotycząca możliwości zgłaszania przez osoby studiujące swoich sukcesów

Kolejną formą promowania rezultatów pracy osób studiujących jest coroczny konkurs – Wyróżnienia JM Rektora UŚ dla studentki/studenta roku. Wyniki można śledzić pod linkiem: <https://us.edu.pl/student/dzialalnosc-studencka/wyroznienia-jm-rektora-us> (edycja z roku 2024/2025).

Dane dotyczące osiągnięć studentów w trakcie studiów gromadzone i udostępniane są przede wszystkim w systemie USOS. Po zalogowaniu do swojego konta każdy student ma możliwość wglądu w szczegółowe informacje dotyczące wyników zaliczeń i egzaminów, a także listy przedmiotów, które pozostają do zaliczenia w celu uzyskania wpisu na kolejny semestr. System umożliwia w ten sposób bieżącą kontrolę postępów w nauce oraz planowanie dalszej ścieżki kształcenia.

Dodatkowo w zakładce „Rankingi” studenci zainteresowani ubieganiem się o stypendium rektora mogą sprawdzić obliczoną średnią ocen oraz porównać swój wynik z rezultatami całego rocznika. Funkcja ta wspiera transparentność procesu kwalifikacyjnego i motywuje do podnoszenia własnych wyników.

Informacje o sukcesach zarówno studentów, doktorantów, jak i pracowników, pojawiają się na bieżąco stronie Wydziału Nauk Przyrodniczych, jak i na profilu Facebook. Poniżej link do profilu Facebook Wydziału Nauk Przyrodniczych (ryc. 9.10.) <https://www.facebook.com/WydzialNaukPrzyrodniczychUS> i dla turystyki - <https://www.facebook.com/TurystykaWNPUS>.

Rycina 9.10. Profil na Facebooku dla kierunku turystyka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Przykładem informacji o sukcesach może być informacja dotycząca zdobycia przez studentki z Koła Naukowego SKN GIS, m.in. z kierunku geografia i turystyka prestiżowej I nagrody w konkursie Minigranty Fundacji im. Anny Pasek.

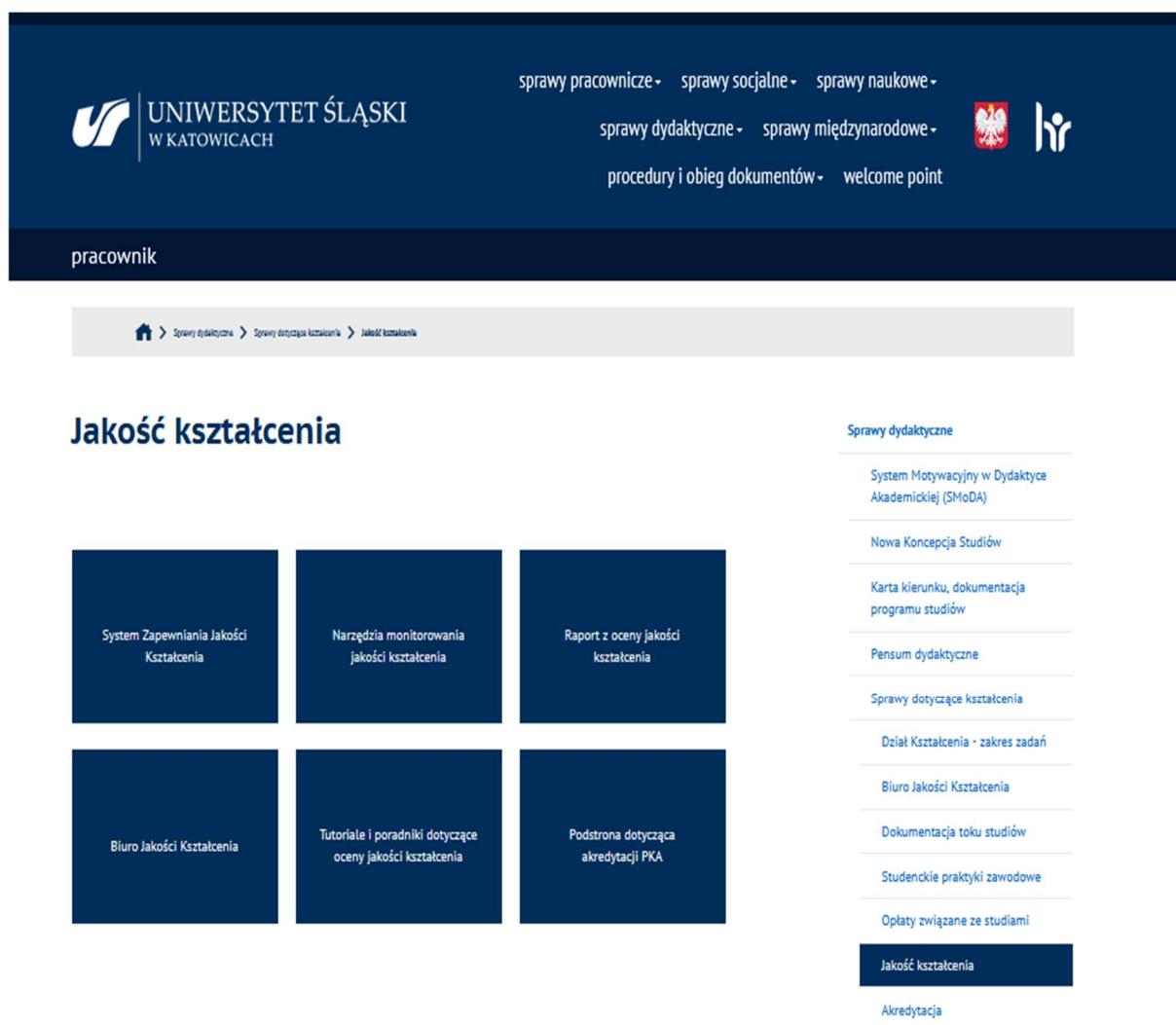
Dodatkowo, prócz głównej strony Uniwersytetu, strony wydziałowej, czy na oficjalnym wydziałowym Facebooku, informacje o tego typu osiągnięciach i aktywności studentów, pojawiają się także na stronach kół naukowych (np. <https://www.facebook.com/skngis>). Studenci turystyki są członkami koła naukowego - Denali: <https://www.facebook.com/SKPNDenali> co sprawia, że wzrasta zainteresowanie i aktywność naukowa osób studiujących i w bezpośredni sposób przekłada się na jakość ich kształcenia.

O rezultatach prac osób studiujących i ich sukcesach dowiedzieć się można także podczas corocznych obchodów GISDay, przeprowadzanych w Instytucie Nauk o Ziemi, podczas których studenci prezentują rezultaty swoich prac dyplomowych. Jest to impreza ogólnodostępna, na którą zapraszane są zarówno szkoły jak i pracownicy administracji publicznej. Każdy zainteresowany może podczas konferencji odwiedzić wydział i zapoznać się z rezultatami prac studenckich (<http://www.gisday.us.edu.pl/>).

Kolejnym wydarzeniem o charakterze popularnonaukowym jest coroczny GeoPiknik na Żylicie. W ramach pikniku odbywają się wykłady, prelekcje, warsztaty kameralne i terenowe, gra terenowa oraz wystawa stanowisk dotyczących prac naukowych realizowanych na Wydziale. W prace zarówno organizacyjne, jak i popularyzatorskie włączają się również studenci kierunku turystyka. Głównym organizatorem wydarzenia jest Uniwersytet Śląski przy współpracy Polskiego Towarzystwa Geograficznego i kół naukowych, (<https://us.edu.pl/event/geopiknik-na-zylicie-2/>).

9.5. Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczności działań doskonalących w tym zakresie

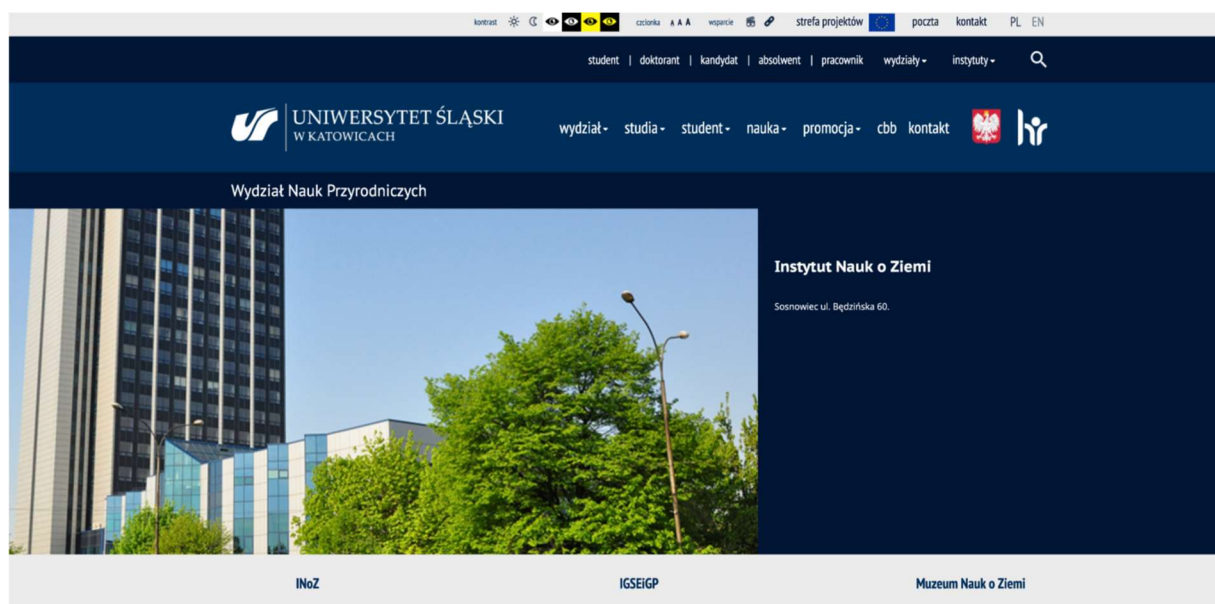
W trosce o stałe podnoszenie jakości kształcenia Uniwersytet Śląski wprowadził system zapewniania jakości kształcenia. System jest zbiorem wytycznych, zasad i procedur obejmujących wszystkie aspekty procesu kształcenia. Poświęcona temu strona internetowa znajduje się pod linkiem: <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/> (ryc. 9.11.).

Rycina 9.11. Strona internetowa dotycząca jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim

Kluczowym dokumentem, na bazie którego dba się o jakość kształcenia na Wydziale Nauk Przyrodniczych, jest załącznik do uchwały nr 1 w roku akademickim 2019/2020 Komisji ds. Kształcenia i Studentów z dnia 15 grudnia 2022 r. – Procedury Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział. Informacje o raporcie jakości kształcenia zawarte są pod linkiem <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/raport-jakosci-ksztalcenia/>.

Na stronie Wydziału Nauk Przyrodniczych (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp>), jak również na stronach poszczególnych instytutów, publikowane są aktualności stanowiące zbiór bieżących informacji dotyczących zarówno osiągnięć naukowych pracowników i osób studiujących, jak i komunikatów związanych z procesem dydaktycznym (ryc. 9.12.). Informacje te pojawiają się systematycznie, w formie krótkich notatek, niezwłocznie po zaistnieniu danego wydarzenia naukowego lub dydaktycznego. Kierunki geograficzne posiadają dedykowanego redaktora odpowiedzialnego za jakość, aktualność oraz terminowość publikowanych treści. Aktualności publikowane są z częstotliwością kilku notatek w miesiącu lub zgodnie z bieżącymi potrzebami informacyjnymi.

Rycina 9.12. Aktualności i wiadomości Wydziału Nauk Przyrodniczych - stan na 16 lutego 2026 r.

Sposób zapewniania dostępu do informacji publicznej jest regularnie oceniany w toku współpracy z interesariuszami zarówno z wewnątrz, jak i spoza Wydziału. Bliska współpraca (koordynowana przez Dyрекcję Kierunku i Prodziekana ds. studenckich i kształcenia) z Samorządem Studentów WNP oraz organizacjami naukowymi funkcjonującymi na WNP, umożliwia bieżące sprawdzanie, czy przekazywane studentom informacje są zrozumiałe, poprawne i praktyczne. Komentarze i sugestie zgłaszane przez osoby studiujące pozwalają na zwiększenie skuteczności obiegu informacji oraz na ocenę trafności stosowanych kanałów komunikacji. Zespół dziekanatu ds. obsługi dydaktyki na bieżąco aktualizuje na stronie www Wydziału informacje dotyczące toku studiów, weryfikuje aktualność tychże informacji oraz koordynuje wiadomości przesyłane przez usosmail.

Kwestie związane z dostępem do informacji o studiach w serwisach WWW uczelni są podejmowane podczas spotkań Dyrekcji Kierunku ze studiumjącymi, pracowniczkami i pracownikami, przewidzianych w Procedurach Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Są one także przedmiotem spotkań władz dziekańskich ze studentami.

Pracownicy odpowiedzialni za aktualizację i treść merytoryczną stron internetowych są w stałym kontakcie z prodziekanem ds. promocji badań i umiędzynarodowienia, zespołem ds. promocji Wydziału Nauk Przyrodniczych, pracownikami dziekanatu i dyrektorami kierunków. W razie potrzeby strony internetowe są na bieżąco aktualizowane i uzupełniane.

Monitoring kompleksowości informacji o studiach oraz zgodności z potrzebami różnych grup interesariuszy (absolwentów, pracodawców) prowadzi Dział Kształcenia (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/dzial-ksztalcenia-zakres-zadan/>).

Prowadzone są badania losów absolwentów kierunków przyrodniczych (w tym również studentów turystyki). Badanie obejmuje sytuację zawodową absolwentów Uniwersytetu Śląskiego, a w szczególności: ich status na rynku pracy, zgodność pracy z ukończonym kierunkiem studiów, ocenę

zapotrzebowania na absolwentów na rynku pracy, poziom zadowolenia ze studiów i pracy. Biuro Karier prowadzi profil zarówno dla studenta i absolwenta, jak również dla potencjalnego pracodawcy. Student i absolwent może śledzić raporty losów zawodowych absolwentów UŚ pod adresem <https://us.edu.pl/absolwent/absolwencius/losy-absolwentow/>.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Brak korelacji pomiędzy informacjami dotyczącymi programu kształcenia (w szczególności odnoszącymi się do treści programowych, metod dydaktycznych i metod weryfikacji efektów uczenia się poszczególnych zajęć) zawartymi w informatorze ECTS dostępnym w domenie publicznej, a zawartymi w kartach przedmiotów dostępnych po zalogowaniu do systemu.	Został przeprowadzony audyt zgodności i podjęto stosowne kroki w celu wdrożenia kompleksowego systemu okresowych przeglądów informacji udostępnianych publicznie i zapewnienia pełnej zgodności treści pomiędzy wszystkimi kanałami prezentowania, odnoszącymi się do kierunku studiów. W ramach Rady Dydaktycznej Kierunków Studiów w celu zapewnienia skutecznie działającego systemu monitorowania i oceny jakości informacji w dostępie publicznym został powołany zespół, zajmujący się bieżącym i okresowym przeglądem informacji udostępnianych publicznie. Monitorowanie jest ujęte w procedurach SZJK każdego roku poddawane kontroli Szczególną uwagę zwrócono na kompatybilność treści zawartych na różnych stronach internetowych. Zespół ma za zadanie aktualizować i raportować sytuację, a także reagować na ewentualne niezgodności w celu zapewnienia pełnej spójności przekazywanych informacji. Za treści publikowane na stronach Uniwersytetu Śląskiego odpowiadają pracownicy poszczególnych jednostek. W przypadku strony kierunku turystyka są to dyrekcja kierunku we współpracy z pracownikami dziekanatu ds. dydaktycznych.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 9:

Dobre praktyki:

- **uporządkowanie i wielokanałowość informacji dla kandydatów i studentów** – informacje o kierunku, rekrutacji, organizacji studiów i procedurach są dostępne publicznie w spójnych serwisach uczelni i wydziału, co zwiększa przejrzystość i ogranicza ryzyko rozbieżności;
- **czytelna komunikacja rekrutacyjna powiązana z systemem IRK** – kandydat otrzymuje jasne informacje o zasadach naboru, kryteriach i wymaganych działaniach, co usprawnia rekrutację i zmniejsza liczbę błędów formalnych;
- **wsparcie techniczne i w zakresie dostępności cyfrowej** – problemy związane z dostępnością materiałów cyfrowych i narzędzi informatycznych są rozwiązywane przez jednostki wspierające studentów, co zwiększa równość dostępu do informacji;
- **komunikowanie osiągnięć i aktywności studentów** – upowszechniane są informacje o kołach naukowych, wydarzeniach i sukcesach, co buduje identyfikację z kierunkiem i wzmacnia jego wizerunek;

- **jasne „ścieżki kontaktu” i szybkie uzyskiwanie pomocy** – udostępniane są dane kontaktowe, zasady obsługi spraw oraz informacje o procedurach, co skraca czas uzyskania wsparcia i zwiększa przewidywalność procesu studiowania.

10.1. Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów

Kompetencje poszczególnych podmiotów w zakresie nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów są uregulowane w szczególności w: ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r., Statucie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z 2019 r. oraz w aktach wewnętrznych Uniwersytetu (zarządzeniach Rektora i uchwałach Senatu UŚ).

System Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) – poziom ogólnouczelniany

System Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) na Uniwersytecie Śląskim został wprowadzony uchwałą nr 126 Senatu UŚ z dnia 24 kwietnia 2012 r. Od 2021 r. jego funkcjonowanie jest oparte bezpośrednio na Statucie Uniwersytetu Śląskiego. SZJK obejmuje w szczególności:

- politykę i procedury zapewniania jakości kształcenia na Uczelni;
- zasady rekrutacji na studia;
- analizę i doskonalenie programów kształcenia;
- system weryfikacji zakładanych efektów uczenia się;
- zasady zapewnienia wysokiego poziomu kadry dydaktycznej;
- ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych;
- badanie opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych i obsłudze procesu kształcenia oraz opinii pracowników o warunkach kształcenia;
- badanie kariery zawodowej absolwentów w celu doskonalenia procesu kształcenia;
- badanie opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej oraz wykorzystywanie tych opinii w procesie tworzenia i doskonalenia programów kształcenia;
- zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu i jakości wyposażenia niezbędnego do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do Internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa).

Funkcjonowanie SZJK w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach reguluje ponadto Zarządzenie nr 145 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 października 2019 r. (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/221/5/>) w sprawie określenia Polityki jakości kształcenia na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

SZJK w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach jest oparty na poszanowaniu autonomii i specyfiki wydziałów oraz innych jednostek dydaktycznych. Zgodnie z tym założeniem każda jednostka opracowuje procedury adekwatne do swojej specyfiki w zakresie zapewniania, monitorowania i oceny jakości kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, wykorzystując przy tym dobre doświadczenia i praktyki w tym obszarze. Przyjęte rozwiązania podlegają ciągłej, corocznej aktualizacji w celu dostosowywania do zmieniających się warunków kształcenia.

Działaniami SZJK objęci są: studenci wszystkich poziomów i form studiów, doktoranci/doktorantki, słuchacze/słuchaczki studiów podyplomowych oraz pracownicy/pracowniczki Uczelni.

W skład struktur SZJK wchodzi m.in.: uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji, rady dydaktyczne kierunków studiów oraz dyrektorzy kierunków. System jest wdrażany i monitorowany m.in. poprzez procedury zawarte w wydziałowych systemach zapewniania jakości kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez dany wydział.

Na poziomie ogólnouniwersyteckim za wyznaczanie kierunków rozwoju oraz ewaluację SZJK odpowiada Zespół ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji, kierowany przez Pełnomocniczkę Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji. W skład Zespołu wchodzi pełnomocnicy dziekanów poszczególnych wydziałów oraz pracownicy Biura Jakości Kształcenia, wyodrębnionego w ramach Działu Jakości i Analiz Strategicznych.

Do zadań Biura Jakości Kształcenia należy:

- monitorowanie funkcjonowania SZJK na poziomie ogólnouczelnianym i w poszczególnych jednostkach organizacyjnych oraz wspieranie organów uczelni, osób pełniących funkcje kierownicze i ciał kolegialnych w projektowaniu, organizacji i ewaluacji działań na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia oraz SZJK;
- wspieranie koncepcyjno-organizacyjne działań Pełnomocniczki Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji;
- opracowanie koncepcji badań jakości kształcenia, udział w opracowywaniu ogólnouczelnianych narzędzi badawczych, koordynowanie realizacji badań jakości kształcenia i opracowanie raportów z tych badań, a także opracowywanie i wdrażanie działań motywujących studentki i studentów UŚ do udziału w ankietyzacji zajęć dydaktycznych;
- monitorowanie przebiegu ewaluacji jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim, w szczególności przeprowadzanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, gromadzenie i analizowanie dokumentacji sporządzanej w ramach ewaluacji (raportów samooceny oraz raportów zespołów oceniających PKA), sporządzanie raportów z tych analiz i upowszechnianie wniosków wśród pracowników pełniących funkcje kierownicze (w szczególności prodziekanów ds. studenckich i kształcenia oraz dyrektorów kierunków studiów) oraz udzielanie im wsparcia merytorycznego w przygotowaniach do akredytacji;
- współpraca z Działem Kształcenia i Działem Informatycznej Obsługi Toku Studiów w zakresie rozwoju systemu informatycznego Karty kierunku;
- dbanie o spójną politykę informacyjną dotyczącą jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim, w szczególności prowadzenie strony internetowej poświęconej SZJK (<https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/>), organizowanie spotkań, szkoleń i seminariów dla studentów, doktorantów i pracowników Uczelni, a także promowanie dobrych praktyk w zakresie jakości kształcenia;
- przygotowywanie projektu corocznego sprawozdania z oceny jakości kształcenia na potrzeby Komisji ds. Kształcenia i Studentów w oparciu o sprawozdania przekazane przez wydziały, szkoły doktorskie, kolegia i inne jednostki organizacyjne Uczelni;
- realizacja innych zadań zleconych przez Rektora i Kanclerza.

Na Uniwersytecie funkcjonuje również Biuro Jakości Kształcenia (BJK), powołane w 2012 r. wraz z powstaniem SZJK. Jego głównym zadaniem jest wspomaganie działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym podejmowanych przez Komisję ds. Kształcenia i Studentów oraz Zespół ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji, a także koordynacja przedsięwzięć zmierzających do zapewnienia i podnoszenia jakości studiów na Uniwersytecie. BJK pracuje w trybie ciągłym, niezależnie od kadencyjności innych organów odpowiedzialnych za jakość kształcenia, a jego skład osobowy jest rozwijany wraz ze wzrastającymi potrzebami w tym zakresie (aktualnie pracuje w nim czterech specjalistów, wspomaganych okresowo przez dwoje specjalistów z Działu Jakości i Analiz Strategicznych).

Poziom wydziałowy – Wydział Nauk Przyrodniczych

Wydział Nauk Przyrodniczych, prowadząc kształcenie na kierunku turystyka, realizuje założenia polityki jakości przyjętej w Uniwersytecie Śląskim. Podkreślenia wymaga, że konstrukcja SZJK została oparta na strukturach oraz kompetencjach ciał statutowych właściwych w sprawach zarządzania procesem kształcenia. System obejmuje katalog obowiązków i zadań, których bezpośrednim celem jest zapewnianie, doskonalenie, monitorowanie i ewaluacja jakości kształcenia. Wartością systemu jest jego cykliczność i powszechność.

W związku z powyższym, dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach opracowano System Zapewniania Jakości Kształcenia. System przewiduje algorytmy kontroli w następujących obszarach: monitorowanie skuteczności osiągania efektów uczenia się oraz dyplomowanie, praktyki zawodowe, współpracę z interesariuszami

zewnętrznymi i wewnętrznymi, ewaluacja infrastruktury, wsparcia dla studentów, umiędzynarodowienia itd.

Dodatkowe instrumenty projakościowe

Uzupełnieniem działań w ramach SZJK są konkursy projakościowe, które pełnią funkcję stymulującą w poszczególnych jednostkach i zwiększają skuteczność realizacji rekomendacji w obszarach zdiagnozowanych jako wymagające działań doskonalących jakość kształcenia. W dotychczasowych edycjach poszukiwano rozwiązań mających: doskonalić metody kształcenia i oceniania, rozwijać umiejętności dydaktyczne nauczycieli akademickich, upowszechniać systemy hospitacji, promować rezultaty działań projakościowych, poszerzać pulę zajęć do wyboru, a także zwiększać możliwości rozwoju umiejętności praktycznych i kompetencji miękkich w trakcie studiów.

Przykładem jest konkurs „System Motywacyjny w Dydaktyce Akademickiej Uniwersytetu Śląskiego”: <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/system-motywacyjny-wdydaktyce-akademickiej-smoda/>, w ramach którego do tej pory zorganizowano następujące konkursy: Wyróżnienia JM Rektora UŚ, Doskonały kierunek, Współmyślenie, współdziałanie. Szczegóły nt. konkursów SMOdA znajdują się w komentarzach do kryterium nr 4 .

Zajęcia z wykorzystaniem kształcenia na odległość

Zgodnie z Zarządzeniem nr 176 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 15 października 2021 r. w sprawie zasad prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zajęcia dydaktyczne mogą być prowadzone w Uniwersytecie z wykorzystaniem tych metod i technik wyłącznie z wykorzystaniem platform nauczania na odległość oraz oprogramowania dopuszczonego do użytku w Uniwersytecie. Dziekan, po zasięgnięciu opinii wydziałowej komisji do spraw kształcenia i studentów, określa wydziałową strategię kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wskazując w szczególności rodzaje zajęć, jak również moduły, w przypadku których wyłączone jest ich prowadzenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. O prowadzeniu zajęć w ramach danego modułu i programu studiów z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość decyduje dyrektor kierunku po zasięgnięciu opinii rady dydaktycznej kierunku nie później niż 2 tygodnie przed rozpoczęciem semestru, w którym dane zajęcia mają być prowadzone. Prowadzący zajęcia w wyjątkowych przypadkach (w szczególności odbywania stażu lub innego wyjazdu naukowego) może zwrócić się do dyrektora kierunku o wyrażenie zgody na prowadzenie poszczególnych zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/studia/strategia-szkolenia-na-odleglosc/>).

10.2. Kompetencje i zakres odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku

Zadania i kompetencje w zakresie nadzoru oraz kontroli jakości kształcenia na Uniwersytecie Śląskim zostały określone w przepisach powszechnie obowiązujących oraz w aktach wewnętrznych Uczelni, w szczególności w Statucie Uniwersytetu Śląskiego oraz w Regulaminie organizacyjnym i Regulaminie studiów.

Rektor

Rektor odpowiada m.in. za tworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu. Zadania Rektora określone są w § 15 ust. 2 Statutu, zgodnie z którym do zadań Rektora należą wszelkie sprawy dotyczące Uniwersytetu, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych przez ustawę lub Statut do kompetencji innych organów Uniwersytetu (<https://us.edu.pl/uczelnia/o-nas/statut>). Zgodnie z § 148 Statutu Rektor, kierując się strategią, podejmuje decyzje w przedmiocie utworzenia i zaprzestania prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie, profilu i w określonej formie. Decyzja o zaprzestaniu kształcenia nie może przerywać prowadzonego już cyklu kształcenia. Przed podjęciem decyzji Rektor

może zasięgnąć opinii Senatu lub Rady Uniwersytetu. Ponadto, Rektor – po zasięgnięciu opinii komisji kształcenia – określa i zmienia politykę jakości kształcenia, uwzględniając strategię, specyfikę jednostek organizacyjnych Uniwersytetu oraz ich dobre praktyki (§ 153 ust. 1 Statutu). Bieżący nadzór nad SZJK sprawuje Rektor przy pomocy właściwego prorektora lub prorektorów, Komisji ds. Kształcenia i Studentów, a także dziekanów, dyrektorów kierunków studiów oraz dziekana szkoły doktorskiej (§ 153 ust. 3 Statutu).

Prorektor ds. studenckich i kształcenia

Prorektor ds. studenckich i kształcenia uczestniczy w pracach Komisji ds. Kształcenia i Studentów oraz realizuje zadania Rektora w drodze upoważnienia.

Senat

Senat odpowiada m.in. za: uchwalanie regulaminu studiów, ustalanie programów studiów oraz określanie sposobu potwierdzania efektów uczenia się. Zgodnie z § 148 ust. 4 Statutu program studiów dla określonego kierunku, poziomu i profilu ustala Senat po zasięgnięciu opinii komisji kształcenia oraz samorządu studenckiego. Senat określa również wytyczne dotyczące wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie.

Komisja ds. Kształcenia i Studentów

Organem doradczym Rektora, Senatu i Rady Uniwersytetu w sprawach studenckich oraz sprawach z zakresu kształcenia prowadzonego w Uniwersytecie jest Komisja ds. Kształcenia i Studentów. Zgodnie z § 77 ust. 1 Statutu do jej zadań należy:

- wspieranie Rektora w realizacji strategii w zakresie kształcenia;
- przygotowywanie projektów wytycznych dla tworzenia programów studiów;
- inicjowanie oraz opiniowanie zmian w programach studiów;
- opracowywanie projektów regulaminów studiów;
- opiniowanie wniosków dotyczących zasad rekrutacji na studia;
- opracowywanie wytycznych do tworzenia procedur SZJK;
- przedstawianie Rektorowi propozycji działań doskonalących proces kształcenia w Uniwersytecie;
- przedstawianie Rektorowi propozycji działań doskonalących warunki studiowania oraz wsparcia i obsługi studentów;
- opracowywanie i przedstawianie Senatowi corocznych sprawozdań z oceny jakości kształcenia oraz wniosków z tych sprawozdań;
- wyrażanie opinii w sprawach przekazanych jej do rozpatrzenia przez Rektora, Senat, Radę Uniwersytetu lub prorektora właściwego do spraw kształcenia i spraw studenckich;
- inne zadania określone w Regulaminie organizacyjnym Uniwersytetu.

Zasady działania Komisji określa § 12 Regulaminu organizacyjnego UŚ (<https://us.edu.pl/wp-content/uploads/pliki/najwazniejsze-akty-prawne/Regulamin-organizacyjny-tekst-jednolity.pdf>).

Dziekan

Dziekan organizuje i koordynuje działalność dydaktyczną Wydziału (§ 53 Statutu UŚ). Zgodnie z § 153 ust. 2 pkt 1 Statutu dziekan określa procedury SZJK dla kierunku studiów, uwzględniając wytyczne Komisji ds. Kształcenia i Studentów oraz specyfikę kształcenia na danym kierunku. Na mocy Regulaminu studiów dziekan jest organem decyzyjnym w sprawach studenckich związanych z tokiem studiów. W praktyce – na podstawie Regulaminu studiów oraz innych aktów wewnętrznych Uniwersytetu – na poszczególnych wydziałach (w tym na WNP) indywidualne sprawy studenckie rozstrzygają prodziekani powołani i upoważnieni (z uwzględnieniem zakresu obowiązków ustalonego przez dziekana) do decydowania przez Rektora UŚ, dyrektorzy kierunków studiów oraz pełnomocnicy ds. studenckich, działający na podstawie analogicznego upoważnienia rektorskiego.

Do rozstrzygnięć indywidualnych dziekana w sprawach studenckich należy m.in. rozstrzyganie wobec studenta, który nie uzyskał zaliczenia semestru, odpowiednio o:

- skierowaniu na powtarzanie modułu lub modułów i warunkowym wpisie na następny semestr, jeżeli student nie uzyskał zaliczenia z nie więcej niż dwóch modułów;
- skierowaniu na powtarzanie semestru w innych przypadkach niż określone w pkt 1;
- skreśleniu z listy studentów (§ 29 Regulaminu studiów);
- ustalaniu – dla każdego studenta, który ma prawo brać udział w programach wymiany studentów, w szczególności Erasmus i MOST – na zasadach w nich obowiązujących indywidualnego wykazu efektów uczenia się, które student powinien osiągnąć na innym wydziale (uczelni) i który przekazuje się wydziałowi (uczelni), na którym student podejmuje studia. Wykaz efektów uczenia się osiągniętych przez studenta na wydziale przyjmującym stanowi następnie podstawę do zaliczenia modułów w Uczelni. Dziekan uznaje zaliczenia uzyskane w wyniku zrealizowania studiów częściowych i/lub praktyk za granicą na podstawie zrealizowanego, uprzednio zatwierdzonego porozumienia o programie studiów lub praktyki, stosownie do zawartego porozumienia. Na wniosek studenta dziekan może uznać efekty uczenia się osiągnięte w szczególności w wyniku działalności o charakterze badawczym, naukowym, artystycznym, wdrożeniowym lub społecznym prowadzonej w czasie trwania studiów (§ 19 Regulaminu studiów);
- możliwości zezwolenia, na wniosek studenta, na realizację wybranych efektów uczenia się z semestru wyższego, niż wynika to z aktualnego wpisu na semestr (§ 30 Regulaminu studiów).

Obok kompetencji do rozstrzygania w indywidualnych sprawach studenckich, do właściwości dziekana należy także m.in.:

- zatwierdzanie planów zajęć dydaktycznych oraz określanie liczebności grup zajęciowych w danym roku akademickim (§ 53 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 Statutu UŚ);
- określanie zasad prowadzenia zajęć dydaktycznych w sytuacjach nadzwyczajnych, np. czasowego ograniczenia funkcjonowania niektórych podmiotów szkolnictwa wyższego i nauki (§ 53 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 Statutu UŚ);
- rozstrzyganie sporów w sprawie terminów – co do zasady terminy egzaminów oraz sposób ogłoszenia ich wyników ustala egzaminator w porozumieniu ze studentami; nie można wyznaczyć dwóch lub więcej terminów egzaminów w tym samym dniu dla studentów tego samego kierunku, specjalności, formy, poziomu i roku studiów; sprawy sporne w tym zakresie rozstrzyga dziekan (§ 25 Regulaminu studiów);
- skreślenie studenta z listy – obligatoryjnie (§ 13 ust. 1 Regulaminu studiów) lub fakultatywnie (§ 13 ust. 2 Regulaminu studiów).

Prodziekan ds. studenckich i kształcenia

Prodziekan ds. studenckich i kształcenia m.in. przewodniczy pracom wydziałowej komisji do spraw kształcenia i studentów. Na podstawie § 12 Regulaminu studiów wydaje – z upoważnienia Rektora – decyzje administracyjne w następujących sprawach:

- skreślenia z listy studentów;
- przyjęcia na studia, zmiany formy lub kierunku studiów w przypadku cudzoziemców;
- odmowy przyjęcia na studia w formie przeniesienia z innej uczelni;
- odmowy wznowienia studiów;
- zwolnienia z opłaty lub obniżenia opłaty za usługi edukacyjne;
- przyznania stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych; zapomogi, stypendium rektora lub stypendium z własnego funduszu Uczelni na stypendia;
- zawieszenia w prawach studenta przez Rektora w przypadkach, o którym mowa w art. 312 ust. 5, a także w art. 316 ust. 4 Ustawy;
- stwierdzenia nieważności dyplomu.

Zadania prodziekana ds. studenckich i kształcenia w zakresie sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkami studiów, w tym w odniesieniu do ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku, polegają w szczególności na:

- współpracy z radami dydaktycznymi kierunków studiów;

- zatwierdzaniu obsady dydaktycznej i indywidualnych przydziałów zajęć dydaktycznych zaproponowanych przez dyrektora kierunku studiów;
- reprezentowaniu wydziału na forum uczelnianej Komisji ds. Kształcenia i Studentów;
- opracowaniu założeń dotyczących obciążeń dydaktycznych pracowników Wydziału w danym roku akademickim;
- wspieraniu dziekana w zakresie polityki kadrowej dotyczącej pracowników dydaktycznych na Wydziale (§ 32 Regulaminu organizacyjnego).

Na WNP funkcję prodziekana ds. studenckich i kształcenia pełni dr hab. Krzysztof Szopa, prof. UŚ.

Dyrektor kierunku studiów (DKS)

Dyrektor kierunku studiów organizuje kształcenie w ramach danego kierunku studiów, w tym opracowuje i przedstawia dziekanowi propozycję przydziału zajęć dydaktycznych pracownikom mającym odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie, przygotowuje propozycje zmian programu studiów oraz sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad zajęciami prowadzonymi na danym kierunku (§ 61 Statutu UŚ). W zakresie kompetencji dyrektora kierunku mieści się również realizowanie lub nadzór nad realizacją procedur wskazanych w wydziałowym SZJK, inicjowanie i koordynowanie działań w zakresie doskonalenia programu studiów. Ponadto, na podstawie § 5 Regulaminu studiów, po zasięgnięciu opinii właściwej rady dydaktycznej i właściwego organu samorządu studenckiego, dyrektor kierunku nadaje regulamin odbywania praktyk. Dyrektor kierunku podejmuje także szereg decyzji związanych z tokiem studiów.

Dyrektorzy kierunków studiów wykonują również zadania powierzone przez prodziekana ds. studenckich i kształcenia, a także spotykają się z nim regularnie na zebraniach poświęconych sprawom organizacyjnym oraz bieżącemu monitorowaniu i zapewnianiu jakości kształcenia na Wydziale. Szczegółowy zakres obowiązków dyrektora kierunku dookreśla § 35 Regulaminu organizacyjnego UŚ.

Na WNP funkcję dyrektora kierunków geograficznych sprawuje dr hab. Sławomir Pytel, prof. UŚ.

Wydziałowa Komisja do spraw Kształcenia i Studentów

Wydziałowe komisje do spraw kształcenia i studentów są organami doradczymi dziekanów w sprawach studenckich oraz w sprawach z zakresu kształcenia prowadzonego na wydziałach. Zgodnie z § 79 Statutu UŚ w skład wydziałowej komisji do spraw kształcenia i studentów wchodzi:

- dziekan lub upoważniony przez niego prodziekan właściwy dla spraw kształcenia i studentów – jako przewodniczący;
- dyrektorzy kierunków studiów prowadzonych na danym wydziale;
- przedstawiciele samorządu studenckiego, których liczbę ustala dziekan po konsultacji z samorządem studenckim;
- inne osoby wskazane przez dziekana, w szczególności przedstawiciel pracowników niebędących nauczycielami akademickimi – z głosem doradczym.

Zasady działania komisji normuje § 13 Regulaminu organizacyjnego UŚ.

Rada dydaktyczna kierunku studiów

Zgodnie z § 83 Statutu UŚ rada dydaktyczna kierunku studiów jest organem doradczym dyrektora kierunku studiów. Szczegółowe zadania rady określa Regulamin organizacyjny Uniwersytetu. W skład rady dydaktycznej kierunku wchodzi:

- dyrektor kierunku studiów – jako przewodniczący;
- zastępca lub zastępcy dyrektora kierunku;
- co najmniej jeden przedstawiciel pracowników badawczo-dydaktycznych wskazany przez dyrektora instytutu właściwego ze względu na dyscyplinę, z jaką powiązany jest dany kierunek studiów; liczbę takich przedstawicieli oraz dyscyplin reprezentowanych w radzie określa dziekan na wniosek dyrektora kierunku;
- co najmniej jeden przedstawiciel pracowników dydaktycznych mający doświadczenie w prowadzeniu zajęć na danym kierunku – wskazany przez dyrektora kierunku;

- specjalista z zakresu kształcenia nauczycieli – wskazany przez dyrektora kierunku, jeżeli na danym kierunku realizowana jest specjalność nauczycielska;
- po jednym przedstawicielu studentów z każdego kierunku i poziomu studiów objętego działaniami rady, wskazanym przez właściwy organ samorządu studenckiego;
- inne osoby wskazane przez dziekana lub dyrektora kierunku – z głosem doradczym.

Szczegółowe zadania rady dydaktycznej kierunku studiów obejmują:

- wybór kandydatów na dyrektorów kierunków studiów i przedstawienie ich dziekanowi;
- wyrażanie opinii o wszelkich sprawach dotyczących kształcenia na kierunku studiów;
- opiniowanie zmian w programach studiów kierunku studiów;
- opiniowanie propozycji warunków i trybu rekrutacji na studia, kryteriów kwalifikacji, zasad przyjmowania na I rok laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich, a także limitów przyjęć na studia w danym roku akademickim;
- realizowanie procedur wskazanych w WSZJK lub powierzonych do realizacji przez dyrektora kierunku studiów;
- realizowanie innych zadań związanych z prowadzeniem kształcenia na kierunku studiów powierzonych przez dziekana lub dyrektora kierunku studiów.

Rada dydaktyczna określa również szczegółowe warunki przeniesienia na inny kierunek lub specjalność studiów w ramach Uczelni. Zasady działania rady określa § 16 Regulaminu organizacyjnego UŚ.

Skład Rady Dydaktycznej:

Pracownicy:

- dr hab. Sławomir Pytel prof. UŚ
- dr hab. Jolanta Burda prof. UŚ
- prof. dr hab. Ewa Łupikasza
- dr hab. Urszula Myga-Piątek prof. UŚ
- dr hab. Martyna Rzętała prof. UŚ
- dr hab. Elżbieta Zuzańska-Żyśko prof. UŚ
- dr hab. Damian Absalon prof. UŚ
- dr hab. Adam Hibszer prof. UŚ
- dr hab. Agnieszka Czajka
- dr hab. Sławomir Sitek prof. UŚ
- dr hab. Bartłomiej Szypuła prof. UŚ
- dr Agnieszka Piechota
- dr Katarzyna Pukowiec-Kurda

Studenci:

- Karolina Markowiak Geografia I rok lic.
- Klaudia Pasoń Geografia II rok lic.
- Nina Filipiak Geografia III rok lic.
- Barbara Pazurek Geografia I rok MU.
- Elżbieta Nowak Geografia II rok MU.
- Emilia Gawron IZŚ I rok.
- Ana Adamus IZŚ II rok.
- Agnieszka Biedroń IZŚ III rok.
- Klaudia Przybyła IZŚ IV rok.
- Alicja Tumidajewicz, Turystyka I rok.
- Jakub Wołkowicki Turystyka II rok.
- Maria Gazda T. Z. I rok.

Pełnomocnik dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji

Pełnomocnik dziekana ds. jakości kształcenia i akredytacji w szczególności:

- wspiera wydziałową komisję ds. kształcenia i studentów (WKKS) w opracowywaniu raportu z oceny własnej wydziału w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim;
- wspiera i koordynuje działania na rzecz przygotowania wydziału do ocen jakości prowadzonego kształcenia przez podmioty zewnętrzne (akredytacji), a w szczególności: na bieżąco zapoznaje się z kryteriami i zasadami przeprowadzania akredytacji i przekazuje tę wiedzę właściwym podmiotom na wydziale, w tym organizuje spotkania informacyjne i szkolenia w tym zakresie; na bieżąco współpracuje z Biurem Jakości Kształcenia (BJK) i innymi pełnomocnikami dziekanów ds. jakości kształcenia i akredytacji w zakresie wielostronnej wymiany informacji o przebiegu i wynikach akredytacji dokonywanych na poszczególnych wydziałach; wspiera dyrektorów kierunków studiów w opracowywaniu dokumentacji na potrzeby akredytacji oraz realizacji działań w trakcie wizyty zespołu akredytującego;
- monitoruje wdrażanie wniosków i zaleceń poakredytacyjnych oraz informuje dziekana o ewentualnych problemach w tym zakresie;
- koordynuje na poziomie wydziałowym gromadzenie danych niezbędnych na potrzeby akredytacji;
- opracowuje we współpracy z dyrektorami kierunków studiów listy akredytacji, których uzyskanie byłoby pożądane z perspektywy realizacji strategii w zakresie kształcenia (§ 50 ust. 4 Regulaminu organizacyjnego).

10.3. Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów

Kluczowym zadaniem funkcjonującego w Uczelni Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (SZJK) jest zagwarantowanie takiej jakości oferty dydaktycznej oraz warunków studiowania, aby studenci mogli rozwijać swój potencjał i zdobywać wykształcenie na możliwie najwyższym poziomie.

Zgodnie z przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz Statutu UŚ, studia na określonym kierunku, poziomie i profilu, a także w określonej formie, tworzy Rektor UŚ (§ 148 Statutu). Działania w zakresie doskonalenia programu studiów inicjuje i koordynuje dyrektor kierunku studiów (§ 35 pkt 1 ust. 3 Regulaminu organizacyjnego), natomiast zmiany w programach studiów – zgodnie z § 16 ust. 4 pkt 3 Regulaminu organizacyjnego – opiniuje rada dydaktyczna.

Stosownie do przepisów uchwały Senatu UŚ oraz zarządzenia Rektora UŚ dokumentację programu studiów sporządza się oraz modyfikuje z wykorzystaniem Karty kierunku. Wersja dokumentacji do wydruku generowana jest za pomocą systemu USOS. Szczególne znaczenie w procesie projektowania zmian oraz ich inicjowania mają interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni.

Dyrektor kierunku studiów, który planuje rozpoczęcie prac nad opracowaniem programu studiów nowego kierunku, profilu, formy, poziomu lub specjalności studiów, w celu umożliwienia edycji w Karcie kierunku przekazuje informację o tym do Działu Kształcenia z wykorzystaniem dostępnych formularzy.

Zgodnie z uchwałą nr 196 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 27 stycznia 2026 r. w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, w procesie tworzenia nowego programu studiów uwzględnia się (<https://aktyprawne.us.edu.pl/d/8867/5/>) :

- potrzeby uzasadniające utworzenie planowanego kierunku studiów, w tym potrzeby społeczno-gospodarcze;
- wyniki przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z potrzebami społeczno-gospodarczymi;
- zainteresowanie kandydatów planowanym kierunkiem studiów;
- koszty realizacji planowanego programu studiów oraz możliwości jego sfinansowania przez Uniwersytet lub z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania;
- wzorce międzynarodowe;
- wykorzystywanie w procesie kształcenia innowacyjnych metod dydaktycznych.

Przesłanki i źródła informacji wykorzystywane przy doskonaleniu programu studiów

Przy przygotowywaniu propozycji doskonalenia programu studiów uwzględnia się w szczególności:

- informacje o zmianach w przepisach prawa, w szczególności przekazywane przez władze Uczelni oraz Dział Kształcenia;
- konieczność realizacji celów określonych w strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego;
- informacje o losach absolwentów udostępniane przez MNiSW oraz dostępne w biurze karier;
- informacje od otoczenia społeczno-gospodarczego, w szczególności pozyskane w ramach spotkań Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych oraz w ramach bezpośrednich kontaktów pracowników jednostki z otoczeniem (również o charakterze nieformalnym);
- informacje o działaniach wiodących ośrodków krajowych i zagranicznych w zakresie kształcenia na danym kierunku studiów lub kierunkach pokrewnych, w szczególności pozyskane przez władze jednostki w ramach spotkań środowiska danego kierunku oraz przez pracowników jednostki podczas konferencji, staży i wyjazdów, a także w ramach kontaktów nieformalnych;
- informacje o skuteczności osiągania efektów uczenia się pozyskane w toku ich monitorowania;
- informacje od nauczycieli akademickich, w szczególności przekazane podczas dorocznego spotkania poświęconego kształceniu na danym kierunku studiów;
- informacje od studentów danego kierunku studiów, w szczególności przekazane podczas spotkania poświęconego kształceniu na tym kierunku studiów oraz wyniki badania satysfakcji osób kończących studia.

Tryb opiniowania i zatwierdzania zmian

Propozycje doskonalenia programu studiów są opiniowane przez Radę Dydaktyczną Kierunku Studiów (RDKS). Prodziekan ds. studenckich i kształcenia przekazuje dziekanowi projekt zmian w procedurach systemu zapewniania jakości kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział. Jeżeli zmiana procedur wymagałaby istotnych modyfikacji w stosunku do wzoru procedur SZJK dla kierunku studiów przyjętego przez Komisję ds. Kształcenia i Studentów, prodziekan ds. studenckich i kształcenia – za zgodą dziekana – przedstawia stosowny wniosek na posiedzeniu Komisji ds. Kształcenia i Studentów. Następnie propozycje doskonalenia programu studiów, zaopiniowane przez RDKS, przekazywane są dziekanowi, który przedstawia je Senatowi Uczelni za pośrednictwem Komisji ds. Kształcenia i Studentów.

Zmiany programu kierunku „turystyka” od roku akademickiego 2023/2024

W efekcie wewnętrznych analiz oraz ewaluacji przeprowadzonej przez Polską Komisję Akredytacyjną przygotowano szereg istotnych zmian programu kierunku turystyka, wdrożonych od roku akademickiego 2023/2024. Uwzględniono zalecenia zespołu oceniającego PKA i dokonano modyfikacji efektów uczenia się, przekształcając je w sposób bardziej odnoszący się do specyfiki kierunku.

W celu precyzyjnego zdefiniowania zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiąganych przez studentów w toku studiów, efekty uczenia się zostały zaktualizowane. Uwzględniając kompetencje badawcze i społeczne niezbędne w działalności naukowej, efekty uczenia się powiązano z dyscyplinami naukowymi kierunku. Liczba efektów w zakresie:

- wiedzy zwiększyła się z 6 do 9;
- umiejętności – z 7 do 11;
- kompetencji społecznych – z 5 do 7.

Zwiększenie liczby efektów uczenia się umożliwiło ich bardziej precyzyjne opisanie oraz doprecyzowanie kompetencji osiąganych przez absolwentów kierunku. Zmodyfikowano także efekt uczenia się zakładający osiągnięcie przez studentów kompetencji językowych na poziomie B2+.

Zgodnie z obowiązującym w Uczelni systemem legislacyjnym dokonano analizy programu kształcenia z wykorzystaniem informacji zwrotnej od studentów, absolwentów i pracodawców, tak aby oferta

kształcenia w możliwie najwyższym stopniu odpowiadała wskazywanym potrzebom, a jednocześnie uwzględniała najnowsze ustalenia naukowe.

W ramach przeglądu przyporządkowania kierunku do dyscyplin ustalono i przyjęto uchwałą Rady Dydaktycznej, że od roku akademickiego 2023/2024 dyscypliną wiodącą są nauki o Ziemi i środowisku (dziedzina nauk ścisłych i przyrodniczych) z przyporządkowaniem 72%, a dyscypliną dodatkową – geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (dziedzina nauk społecznych) z przyporządkowaniem 28%. Zrezygnowano z dyscyplin historia oraz nauki o sztuce.

Ponadto dostosowano koncepcję w zakresie wprowadzenia do procesu kształcenia zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość do wymagań przepisów powszechnie obowiązujących. Podstawą prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 661), z którego wynika, że liczba punktów ECTS możliwych do uzyskania w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie może być większa niż 75% ogólnej liczby punktów ECTS określonych w programie całego cyklu kształcenia.

Przyjęte na Uniwersytecie Śląskim rozwiązanie określa Zarządzenie nr 176 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 15 października 2021 r. w sprawie zasad prowadzenia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zarządzenie to wskazuje, że studenci powinni osiągnąć od 10 do 30% ogólnej liczby punktów ECTS w procesie kształcenia zdalnego. W związku z tym, każdego roku przedmioty prowadzone w trybie zdalnym stanowią od 10 do 30% ogólnej liczby punktów ECTS.

W roku akademickim 2024/2025 moduły prowadzone w systemie kształcenia na odległość stanowiły: na I roku – 25%, a na II roku – 17%. Były to między innymi:

- Wprowadzenie na rynek pracy;
- Podstawy przedsiębiorczości;
- Zastosowanie statystyki w turystyce;
- Język obcy w turystyce;
- Atrakcje turystyczne świata;
- Turystyka przygodowa.

10.4. Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowy przegląd programu studiów na ocenianym kierunku oraz źródła informacji wykorzystywanych w tych procesach

Podmiotami odpowiedzialnymi za bieżące monitorowanie realizacji programu studiów na kierunku turystyka, a także za jego periodyczny przegląd (m.in. w zakresie planu studiów, treści programowych oraz ich powiązania z kierunkowymi efektami uczenia się), są – na różnych poziomach – w szczególności:

Dyrektor kierunku studiów (DKS)

Dyrektor kierunku studiów koncentruje swoją aktywność przede wszystkim na bieżącej analizie funkcjonowania kierunku oraz na wspieraniu rozwiązywania problemów zgłaszanych przez studentów. Dyrektorzy kierunków:

- analizują napływające wnioski związane z tokiem studiów;
- identyfikują ewentualne powtarzające się problemy, w tym dotyczące realizacji programu studiów;
- reagują na uwagi, sugestie i oczekiwania formułowane przez studentów oraz ich przedstawicieli w odniesieniu do bieżącego i przyszłego procesu kształcenia na kierunku.

Prodziekan ds. studenckich i kształcenia

Prodziekan ds. studenckich i kształcenia pełni rolę koordynatora pracy dyrektorów wszystkich kierunków studiów, pełnomocników dziekana oraz współpracuje z samorządem studentów. Jednocześnie przewodniczy Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów (WKKS) oraz uczestniczy

w dialogu WNP z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie dotyczącym realizowanego programu studiów, w tym w zakresie uwag i sugestii odnoszących się do pożądaných modyfikacji programu.

Prodziekan ds. studenckich i kształcenia odpowiada w szczególności za:

- koordynację pracy rad dydaktycznych kierunków studiów;
- koordynację zadań związanych z bieżącym monitoringiem programu studiów;
- sprawowanie nadzoru nad wydziałowym SZJK;
- określanie procedur SZJK dla kierunków studiów zgodnie z wytycznymi Komisji ds. Kształcenia i Studentów.

Rada dydaktyczna kierunków geograficznych

Do kompetencji rady dydaktycznej należy – z jednej strony – opiniowanie zmian programu i planu studiów zaproponowanych przez dyrektora kierunku studiów (w zgodzie z obowiązującymi regulacjami prawnymi), a z drugiej strony – przeprowadzanie okresowego przeglądu oraz weryfikacji programu studiów. Przegląd ten realizowany jest w ramach procedur wskazanych w wydziałowym SZJK lub powierzonych do realizacji przez dyrektora kierunku studiów.

Okresowy przegląd i weryfikacja programu studiów obejmują w szczególności:

- ocenę właściwego doboru modułów i form zajęć wymaganych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się;
- ustalenie zgodności efektów uczenia się przypisanych poszczególnym modułom z efektami kierunkowymi;
- analizę treści programowych modułów pod kątem osiągania dzięki nim zakładanych efektów uczenia się.

Źródła informacji wykorzystywane w monitoringu i przeglądach programu studiów

Najważniejszymi źródłami informacji wykorzystywanymi w bieżącym monitoringu oraz okresowym przeglądzie programu studiów są działania wynikające bezpośrednio z procedur SZJK dla WNP UŚ, w tym w szczególności:

- monitorowanie wyników weryfikacji efektów uczenia się;
- monitorowanie procesu dyplomowania;
- monitorowanie przebiegu praktyk;
- współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- cykliczne spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia (w tym m.in. na kierunku turystyka) oraz ze studentami tego kierunku;
- hospitacje zajęć dydaktycznych;
- ocena pracy nauczycieli akademickich na podstawie anonimowych ankiet studenckich (przeprowadzanych co semestr w systemie USOS w odniesieniu do wszystkich zajęć);
- konsultacje z pełnomocnikami dziekana;
- bieżący kontakt z pracownikami wydziałowej administracji, w szczególności z dziekanatem kierunków geograficznych oraz dziekanatem ds. obsługi dydaktyki.

Zgodnie z WSZJK co roku sporządzany jest raport z oceny jakości kształcenia kierunku. Raport ten podlega analizie na poziomie wydziału przez władze dziekańskie, a następnie staje się załącznikiem do wydziałowego raportu z oceny jakości kształcenia. Zebrane dokumenty są analizowane przez Biuro Jakości Kształcenia, a następnie stanowią podstawę uniwersyteckiego Raportu z Oceny Jakości Kształcenia. Dzięki przyjętemu rozwiązaniu jakość kształcenia jest analizowana wieloperspektywicznie: na poziomie kierunku, wydziału oraz całej Uczelni. Raporty z oceny jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim publikowane są na stronie internetowej Uczelni: <https://us.edu.pl/pracownik/sprawy-dydaktyczne/pion-ksztalcenia/jakosc-ksztalcenia/raport-jakosci-ksztalcenia/>.

Działania bieżące, zaradcze i naprawcze

Dyrekcja kierunku oraz rada dydaktyczna systematycznie analizują wyniki oraz przebieg procedur zapewnienia, monitorowania i oceny jakości kształcenia. W razie identyfikacji problemów podejmowane są działania zaradcze lub naprawcze. Przykładem może być rozmowa wyjaśniająca z osobą prowadzącą weryfikację efektów uczenia się w odniesieniu do modułów, w których stwierdzono nieprawidłowości.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dyrekcja podejmuje działania naprawcze, do których można zaliczyć m.in.:

- rozmowy wyjaśniające z wykładowcą;
- dokładną weryfikację dokumentacji zajęć;
- hospitacje kontrolne w celu oceny warsztatu dydaktycznego nauczyciela, również pod kątem sposobu organizacji zajęć;
- wprowadzanie nowych metod i narzędzi dydaktycznych;
- weryfikację dotychczasowego sposobu prowadzenia zajęć.

Hospitacje zajęć przeprowadzane są w każdym roku akademickim. Obejmują one różne zajęcia prowadzone przez: nowych pracowników/pracowniczki, doktorantki/doktorantów, a także osoby, których zajęcia zostały nisko ocenione przez studentów w ankiecie ewaluacyjnej. Hospitacje zajęć dydaktycznych stanowią standardową praktykę oraz istotny element dbałości o jakość kształcenia. Osoby hospitujące każdorazowo sporządzają protokół, w którym formułują zalecenia. Protokół jest podpisywany przez osobę wizytującą i osobę prowadzącą zajęcia, przy czym osoba prowadząca ma możliwość ustosunkowania się do uwag zawartych w protokole.

Monitorowanie procesu dyplomowania

Na kierunku turystyka prowadzone jest również monitorowanie procesu dyplomowania. W jego ramach dokonuje się weryfikacji co najmniej 5% prac dyplomowych powstałych w danym roku na kierunku. Analizy prac dyplomowych dokonują nauczycielki i nauczyciele akademicy posiadający co najmniej stopień naukowy doktora oraz doświadczenie w kierowaniu pracami dyplomowymi lub ich recenzowaniu. Osoby przeprowadzające analizę sporządzają protokół z wykorzystaniem opracowanego formularza. W przypadku dostrzeżenia nieprawidłowości lub deficytów formułowane są zalecenia dotyczące procesu dyplomowania.

Dodatkowa weryfikacja formalna zmian programu studiów

Dobłą praktyką przyjętą w SZJK w UŚ w zakresie projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów jest weryfikacja modyfikowanego programu studiów przez pełnomocników ds. jakości kształcenia i akredytacji. Przed opiniowaniem programu studiów przez Uczelnianą Komisję ds. Kształcenia i Studentów jest on poddawany weryfikacji formalnej przez wyznaczonych do tego celu dwóch pełnomocników: pełnomocnika danego wydziału oraz pełnomocnika innego wydziału. Do ich zadań należy szczegółowa analiza formalna programu pod kątem zgodności z przepisami ustawy oraz aktów wewnętrznych UŚ. Dopiero po uzyskaniu pozytywnej opinii zespołu pełnomocników modyfikowany program jest procedowany przez Uczelnianą Komisję ds. Kształcenia i Studentów.

10.5. Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku, z uwzględnieniem poszczególnych etapów kształcenia, jego zakończenia oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji, jak też wykorzystanie wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów

Metody oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów uzależnione są od formy zajęć (wykład, ćwiczenia, seminarium, lektorat, praktyka), w jakiej – zgodnie z programem studiów – są realizowane oraz zapisanych w ich sylabusie treści programowych. Zgodnie z § 23 Regulaminu studiów okresem zaliczeniowym w UŚ jest semestr https://us.edu.pl/wp-content/uploads/pliki/najwazniejsze-akty-prawne/zal_do_525_2024.pdf#page=1.00&gsrc=0 . Osoba studiująca jest zobowiązana do osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się tych modułów, które przewidziane są w programie studiów w danym semestrze. Mowa tu zarówno o modułach ogólnych i modułach do wyboru, jak i seminarium magisterskim, lektoracie języka obcego, praktyce zawodowej. Warto podkreślić, że pozytywna weryfikacja efektów uczenia się, poza wyjątkiem w postaci zajęć z wychowania fizycznego, przyjmuje postać oceny. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów uczenia, w tym prawa i obowiązki osób studiujących związane z zaliczaniem modułów, przystępowaniem do egzaminów, zaliczaniem poszczególnych etapów studiów i zakończeniem procesu kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów w UŚ.

Zgodnie z Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia, Rada Dydaktyczna Kierunku Studiów (RDKS) w oparciu o dane z systemu USOS dokonuje analizy wyników weryfikacji efektów uczenia się (zaliczeń, egzaminów i ocen końcowych modułów), sprawdzając w szczególności czy występują sytuacje, gdy średnia ocen z danej weryfikacji i efektów uczenia się dąży do wartości skrajnej (2,0 lub 5,0). Na stronie internetowej wydziału oraz w Karcie kierunku zawarto pełne informacje dotyczące efektów uczenia się.

Członkowie Rady Dydaktycznej Kierunków Geograficznych dokonują corocznej weryfikacji efektów uczenia się dla wszystkich modułów na podstawie materiałów dostępnych w portalu pracownika. Ostatnia weryfikacja została przeprowadzona w roku akademickim 2024/2025. Wyniki weryfikacji wskazują, że w pierwszym terminie zdecydowana większość studentów osiągnęła zakładane efekty uczenia się w stopniu dobrym lub bardzo dobrym. Dominowały oceny najwyższe (5,0 – 56,8% oraz 4,5 – 15,2%), co łącznie stanowi ponad 70% wszystkich ocen. Oceny wskazujące na osiągnięcie efektów w stopniu dobrym i dostatecznym (3,0–4,0) pojawiały się znacznie rzadziej, natomiast ocena niedostateczna (2,0) wystąpiła w 7,8% przypadków. Oznacza to, że mimo pojedynczych trudności u niewielkiej grupy studentów, efekty uczenia się zostały generalnie osiągnięte na satysfakcjonującym poziomie.

Analiza wyników sesji poprawkowej potwierdza pozytywny obraz weryfikacji efektów uczenia się. Zaledwie dwóch studentów przystępowało do poprawy, a uzyskane przez nich oceny (4,0 i 5,0) wskazują na osiągnięcie efektów uczenia się w stopniu dobrym i bardzo dobrym. Brak ocen niedostatecznych w drugim terminie potwierdza skuteczność działań naprawczych oraz właściwe wsparcie dydaktyczne ze strony prowadzących zajęcia.

Wyniki sugerują, że weryfikacja efektów uczenia się na kierunku turystyka przebiega prawidłowo, a studenci w zdecydowanej większości osiągają efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zgodnie z zakładanymi celami programowymi. Niewielki odsetek ocen niedostatecznych może wynikać z indywidualnych trudności studentów lub nieobecności podczas części zajęć.

W § 38 Regulaminu studiów wskazano, że warunkiem ukończenia studiów jest złożenie egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostatecznym. Absolwent otrzymuje dyplom ukończenia studiów wyższych potwierdzający uzyskanie kwalifikacji odpowiedniego stopnia. Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku studiów są: 1) średnia arytmetyczna ze wszystkich ocen końcowych modułów uzyskanych w ciągu całego okresu studiów, w tym ocen niedostatecznych, zaokrąglona do dwóch miejsc po przecinku; oceny z wychowania fizycznego nie są wliczane do średniej; 2) ocena z pracy ustalona na podstawie ocen promotora i recenzenta, w przypadkach spornych decyduje przewodniczący komisji; 3) ocena z egzaminu dyplomowego ustalona na podstawie ocen cząstkowych uzyskanych na tym egzaminie. Ostateczny wynik stanowi sumę 1/2 oceny wymienionej w pkt 1 oraz 1/4 każdej z ocen wymienionych w pkt 2 i 3. Jeśli ocena wymieniona w pkt 1 jest niższa niż 3,0, ostateczny wynik nie może być wyższy od dostatecznego. Jeśli ocena wymieniona w ust. 2 pkt 1 jest niższa niż 3,0 ostateczny wynik nie może być wyższy od dostatecznego.

W latach 2018-2025 na kierunku turystyka dyplom uzyskało 132 absolwentów, którymi opiekowało się razem 29 promotorów:

- 2018/2019 – 3 promotorów (26 prac obronionych), - celujący - 2 osoby; bardzo dobry - 6 osób; dobry plus - 6 osób; dobry - 10 osób; dostateczny plus - 2 osoby;
- 2019/2020 – 3 promotorów (18 prac obronionych), - celujący - 11 osób; bardzo dobry - 4 osoby; dobry plus - 2 osoby; dobry - 1 osoba;
- 2020/2021 – 5 promotorów (18 prac obronionych); - celujący - 10 osób; bardzo dobry - 4 osoby; dobry plus - 3 osoby; dobry - 1 osoba;
- 2021/2022 – 7 promotorów (21 prac obronionych) - celujący - 8 osób; bardzo dobry - 6 osób; dobry plus - 6 osób; dobry - 1 osoba;
- 2022/2023 – 3 promotorów (16 prac obronionych) - celujący - 8 osób; bardzo dobry - 4 osoby; dobry plus - 3 osoby; dobry - 1 osoba;

- 2023/2024 – 4 promotorów (8 prac obronionych) - celujący - 3 osoby; bardzo dobry - 1 osoba; dobry plus - 2 osoby; dobry - 2 osoby;
- 2024/2025 – 4 promotorów (7 prac obronionych) - celujący - 2 osoby; bardzo dobry - 3 osoby; dobry plus - 2 osoby.

Dodatkowo należy podkreślić, że Wydział monitoruje losy absolwentów kierunku turystyka przy pomocy:

- analizy danych powszechnie dostępnych takich jak:
 - system ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów) - <https://ela.nauka.gov.pl/pl/> ;
 - raporty Głównego Urzędu Statystycznego - <https://stat.gov.pl/>
- Biura Karier UŚ - <https://us.edu.pl/bk/> ;
- współpracy z interesariuszami zewnętrznymi Wydziału;
- indywidualnych kontaktów z Absolwentami kierunku z pracownikami Wydziału.

Za zapewnianie właściwej jakości praktyk zawodowych odpowiedzialny jest wyznaczony przez dziekana opiekun praktyk, który dba w szczególności o to, by studenci odbywali praktyki w podmiotach umożliwiających zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych właściwych dla danego kierunku studiów. Jakość i poziom merytoryczny gwarantuje porozumienie między uczelnią a instytucją, w której są określone oczekiwane efekty uczenia się. Ponadto, w porozumieniu wskazany jest tzw. opiekun merytoryczny z ramienia instytucji, z którym zarówno student, jaki opiekun praktyk są w stałym kontakcie. Opiekun praktyk zobowiązany jest pozostawać w kontakcie ze studentami i gromadzić informacje o zgłaszanych przez nich problemach związanych z odbywaniem praktyk w danym podmiocie. W sytuacji, gdy z powziętych przez opiekuna informacji wynika, iż dany podmiot nie gwarantuje zadowalającego poziomu merytorycznego praktyk lub właściwej opieki nad praktykantami, opiekun praktyk winien zwrócić się do prodziekana ds. kształcenia i studentów o wstrzymanie kierowania studentów na praktyki do takiego podmiotu. Opiekun praktyk co roku zobowiązany jest przedstawić właściwemu DKS informację o odbytych przez studentów praktykach i ewentualnych problemach w realizacji praktyk (<https://us.edu.pl/wydzial/wnp/student/kierunki-geograficzne/praktyki-zawodowe/>).

Każdego roku dokonywana jest ocena prowadzenia zajęć dydaktycznych przez osoby w nich uczestniczące za pomocą ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Stosownie do postanowień zarządzenia Rektora UŚ nr 3 z 14 stycznia 2022 r., badania ankietowe przeprowadza się elektronicznie z wykorzystaniem kwestionariuszy ankiety w języku polskim albo w języku angielskim, w odniesieniu do wszystkich zajęć prowadzonych w Uczelni na studiach wyższych, z wyjątkiem praktyk i tutoringu (z uwagi na ich specyfikę, ankieta nie jest optymalnym narzędziem badawczym w ich przypadku). Od roku akademickiego 2021/2022 ankieta oceny pracy nauczyciela akademickiego została przeprowadzona na nowych zasadach i obejmowała wszystkie przedmioty. Harmonogram przeprowadzania badań ankietowych ustalony przez Prorektora ds. Studenckich i kształcenia na wniosek Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji.

Indywidualne wyniki ankiety udostępniane są po zakończeniu sesji poprawkowej semestru, którego dotyczyły, za pośrednictwem portalu pracownika (pp.us.edu.pl):

- osobie prowadzącej zajęcia której dotyczyła dana ankieta;
- rektorowi, prorektorowi właściwemu do spraw kształcenia oraz prorektorowi właściwemu do spraw kadry akademickiej;
- rzecznikowi praw i wartości akademickich oraz rzecznikowi praw studenta i doktoranta;
- dziekanom wydziałów i prodziekanom do spraw kształcenia i studentów;
- dziekanom szkół doktorskich i ich prodziekanom właściwym do spraw kształcenia;
- dyrektorom kolegiów i ich zastępcom właściwym do spraw kształcenia oraz kierownikom

- innych jednostek w których zatrudnieni są nauczyciele akademicki;
- dyrektorom kierunków studiów i ich zastępcom;
- pełnomocnikowi Rektora ds. jakości kształcenia i akredytacji oraz pełnomocnikom dziekanów ds. jakości kształcenia i akredytacji;
- pracownikom uczelni wchodzącym z prawem głosu stanowiącego w skład Komisji do spraw kształcenia i studentów oraz Komisji do spraw kadry akademickiej Uniwersytetu;
- komisjom lub zespołom dokonującym oceny okresowej nauczycieli akademickich, podejmującym decyzje o zatrudnieniu pracownika, oceny wniosków o awans nauczycieli akademickich, wniosków o zmianę grupy zatrudnienia nauczycieli akademickich, podejmujących decyzje do nagrodach rektora, urlopie naukowym i in.;
- innym osobom lub organom na podstawie odrębnego upoważnienia.

Wyniki ankiety są wykorzystywane w ramach działań prowadzących do doskonalenia jakości kształcenia oraz w polityce kadrowej w Uniwersytecie, w szczególności na potrzeby przeprowadzenia oceny okresowej nauczycieli akademickich (art 128 ust. 6 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) oraz przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu pracownika, przyznaniu awansu, zmianie grupy zatrudnienia, nagrodach rektora, urlopie naukowym i in. Równolegle prowadzona jest ankieta skierowana do osób prowadzących zajęcia dydaktyczne, dotycząca współpracy z daną grupą zajęciową. Jej celem jest pozyskanie informacji uzupełniających, które są wykorzystywane pomocniczo przy interpretacji wyników ankiety studenckiej. Ankietowanie wszystkich nauczycieli akademickich stanowiące poniekąd słuszne rozwiązanie, wykazało znaczny mankament jakim jest niski współczynnik wypełniania ankiet.

Uzyskane wyniki oceniające zajęcia na kierunku turystyka w roku 2024/2025 są jednoznacznie pozytywne. Średnia ocen wyniosła 4,79, przy odchyleniu standardowym 0,28, co świadczy o niewielkim zróżnicowaniu opinii studentów oraz wysokim, stabilnym poziomie ocen.

Struktura wyników przedstawia się następująco:

- 5,0 - 12 przedmiotów (32,4%);
- 4,5 - 4,9 — 21 przedmiotów (56,8%);
- 4,0 - 4,4 — 3 przedmioty (8,1%);
- 3,5 - 3,9 — 1 przedmiot (2,7%).

W odniesieniu do przedmiotu, który w roku akademickim 2024/2025 uzyskał najniższą ocenę w ankiecie studenckiej (3,5–3,9), podjęto działania doskonalące o charakterze naprawczym, zgodnie z uczelnianymi zasadami zapewniania jakości kształcenia. W pierwszej kolejności przeprowadzono analizę wyników ankiety, obejmującą weryfikację rozkładu ocen oraz identyfikację elementów zajęć ocenianych słabiej (m.in. organizacja i przejrzystość zajęć, sposób przekazywania treści, komunikacja ze studentami, dostępność konsultacji, adekwatność metod weryfikacji efektów uczenia się). Następnie dyrekcja kierunku przeprowadziła rozmowę z prowadzącym, której celem było omówienie wyników ankiety oraz ustalenie możliwych przyczyn obniżonej oceny, a także uzgodnienie działań korygujących. W wyniku rozmowy sformułowano plan naprawczy obejmujący w szczególności:

- doprecyzowanie i ujednolicenie zasad zaliczenia oraz kryteriów oceniania (w tym jawne przedstawienie kryteriów na początku semestru i ich konsekwentne stosowanie),
- uporządkowanie struktury zajęć i harmonogramu pracy (w tym czytelne rozpisanie tematów i wymagań cząstkowych),
- rozszerzenie informacji zwrotnej udzielanej studentom (komentarz do prac, omówienie błędów i wskazanie sposobów poprawy),
- zwiększenie dostępności konsultacji oraz poprawę komunikacji organizacyjnej (terminy, zasady kontaktu, sposób przekazywania materiałów).

Realizacja działań naprawczych została objęta monitoringiem w kolejnym cyklu dydaktycznym: uzgodniono ponowną analizę wyników ankiety studenckiej dla tego przedmiotu po zakończeniu następnego semestru oraz bieżące zbieranie informacji zwrotnej (np. w trakcie zajęć lub po realizacji wybranych bloków tematycznych), co pozwala na szybką korektę ewentualnych problemów organizacyjnych lub dydaktycznych. Działania te mają charakter doskonalący i służą utrzymaniu wysokiego, stabilnego poziomu jakości kształcenia na kierunku turystyka.

Tak ukształtowany rozkład ocen wskazuje, że znaczna większość zajęć została oceniona bardzo wysoko — aż blisko 90% przedmiotów znalazło się w przedziale 4,5–5,0, natomiast tylko pojedyncze zajęcia otrzymały ocenę poniżej 4,0. Wyniki te można uznać za dobre, a wręcz bardzo dobre, potwierdzające wysoki poziom prowadzenia zajęć na kierunku turystyka oraz pozytywny odbiór przez studentów zarówno jakości dydaktyki, jak i zaangażowania nauczycieli akademickich.

Nauczyciele akademicki mają bezpośredni wgląd do wyników oceny danych zajęć poprzez serwis Portal Pracownika (pp.us.edu.pl). Mogą również zapoznać się z komentarzami studentów, które niosą dodatkową i często szczegółową informację na temat sposobu prowadzenia zajęć; są też miejscem podnoszenia ważnych kwestii, które często nie są możliwe do przekazania w sposób inny niż anonimowy.

Procedury hospitacji doskonalące warsztat dydaktyczny zostały przedstawione w SZJK. Dyrektor kierunku zarządza przeprowadzenie hospitacji kontrolujących warsztat dydaktyczny danej osoby prowadzącej zajęcia dydaktyczne w szczególności, gdy:

- dany nauczyciel akademicki został po raz pierwszy zatrudniony na wydziale na umowie o pracę i nie podlegał jeszcze ocenie okresowej; Od przeprowadzania hospitacji można odstąpić, jeżeli dany nauczyciel akademicki posiada duże doświadczenie w prowadzeniu pracy dydaktycznej;
- dany nauczyciel akademicki został podczas oceny okresowej oceniony „negatywnie” z powodu niewłaściwego wywiązywania się z realizacji obowiązków dydaktycznych lub organ dokonujący oceny sformułował takie zalecenie w przypadku danego nauczyciela akademickiego;
- osoba ta otrzymała istotnie niższej od średniej wydziału wyniki w ankiecie oceny pracy nauczyciela akademickiego.

Podczas hospitacji sprawdza się w szczególności: formy realizacji zajęć, zgodność tematyki zajęć z sylabusami przedmiotu, przygotowanie prowadzącego do zajęć, poprawność doboru metod i materiałów dydaktycznych.

Przeprowadzona analiza protokołów wskazuje na zaangażowanie doktorantów i nauczycieli akademickich w proces kształcenia i nie wykazuje uchybień dotyczących formy, tematyki, przygotowania, a także doboru metod i materiałów dydaktycznych. W roku akademickim 2025/2026 zostały przeprowadzone hospitacje z modułu ICT w turystyce w związku z prowadzeniem ich przez doktoranta. Hospitacje polegały na uczestnictwie w zajęciach. Skontrolowano rodzaj zajęć, nazwę przedmiotu i temat, który przypada na konkretne zajęcia. Sprawdzono zgodność tematyki zajęć z sylabusami przedmiotu. Stwierdzono, że prowadzący znał wszystkie informacje, o które został zapytany. Obserwacja zajęć dowiodła, że prowadzący poruszał zagadnienia zgodne z podanym tematem, poprawnie dokonał wyboru metod dydaktycznych. Przebieg zajęć oceniono pozytywnie.

10.6. Zakres i formy udziału i wpływ interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, oraz interesariuszy zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

W systematycznej ocenie programu studiów oraz jego doskonaleniu na kierunku turystyka stały udział biorą zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i zewnętrzni. Mechanizmy włączania interesariuszy w proces doskonalenia programu mają charakter ciągły i obejmują zarówno działania sformalizowane (procedury SZJK, ciała kolegialne, ankietyzacja), jak i bieżące formy kontaktu i zgłaszania uwag.

Interesariusze wewnętrzni

Wśród interesariuszy wewnętrznych kluczową rolę odgrywają studenci oraz kadra prowadząca zajęcia. Udział w systematycznej ocenie programu realizowany jest m.in. poprzez audyt ankietowy. Zgłaszane są w nim informacje dotyczące możliwych nieprawidłowości, problemów organizacyjnych

lub propozycji udoskonalenia studiów. Wnioski te są następnie omawiane podczas cyklicznych spotkań rady dydaktycznej lub przekazywane bezpośrednio dyrektorowi kierunku.

Ważną formą wpływu interesariuszy wewnętrznych jest również działalność Samorządu Studenckiego. Samorząd wypowiada się w szeregu kwestii związanych z funkcjonowaniem procesu kształcenia, w tym m.in. w sprawach takich jak przyjęcie lub zmiana Regulaminu studiów, a także w procesach dotyczących obsady funkcji związanych z organizacją kształcenia (m.in. dyrektora kierunku, prodziekana ds. studenckich i kształcenia oraz pełnomocnika ds. studenckich – zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi i trybem opiniowania).

Studenci, poprzez swoich przedstawicieli, uczestniczą także w doskonaleniu narzędzi ewaluacyjnych – opiniują przygotowywane ankiety oceniające zajęcia dydaktyczne, zgłaszając na tym etapie uwagi dotyczące zarówno treści ankiet, jak i samego sposobu ankietowania.

Przykładami partycypacji interesariuszy wewnętrznych w procesie doskonalenia i realizacji programu studiów są również:

- zgłaszanie przez pracowników dydaktycznych oraz badawczo-dydaktycznych modułów „do wyboru” (fakultatywnych) lub potrzeby ich modyfikacji, a także zasad ich prowadzenia – co służy ocenie treści programowych oraz form ich realizacji;
- opiniowanie przez Samorząd Studencki programu studiów dla określonego kierunku, poziomu i profilu studiów, który następnie podlega zatwierdzeniu przez Senat Uniwersytetu;
- opiniowanie przez Samorząd Studencki organizacji roku akademickiego, a także harmonogramów oraz godzin prowadzenia zajęć dydaktycznych (bloków zajęciowych), określanych przez rektora Uniwersytetu;
- udział przedstawicieli pracowniczek i pracowników wydziału oraz osób wskazanych przez Samorząd Studencki w posiedzeniach Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia i Studentów;
- bieżące konsultacje w formie rozmów indywidualnych osoby studiującej lub przedstawicieli Samorządu Studenckiego z prodziekanem ds. studenckich i kształcenia lub dyrektorem kierunku turystyka – zarówno podczas dyżurów, jak i w ramach odrębnie ustalonych spotkań.

Interesariusze zewnętrzni

Konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi służą gromadzeniu informacji wykorzystywanych w zapewnianiu jakości kształcenia, a w szczególności informacji odnoszących się do potrzeb rynku pracy oraz sytuacji zawodowej absolwentów. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie kształcenia jest realizowana przede wszystkim w ramach szerszej współpracy prowadzonej przez Wydział.

Na corocznych spotkaniach rady dyskutuje się nad bieżącą realizacją efektów uczenia się na kierunku turystyka oraz nad możliwościami podnoszenia jakości kształcenia poprzez różnorodne propozycje zmian programowych. W ramach tych działań uwzględnia się aktualne potrzeby rynku pracy, a także monitoruje losy absolwentów.

Współpraca z szeroką i zróżnicowaną grupą interesariuszy zewnętrznych umożliwia ciągłe rozpoznawanie oczekiwań potencjalnych pracodawców, a tym samym wspiera dostosowywanie treści kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy. Dyrekcja utrzymują indywidualne kontakty bieżące z interesariuszami o charakterze niesformalizowanym.

Podmiotem pełniącym istotną funkcję konsultacyjną na zewnątrz w stosunku do Wydziału jest Biuro Karier UŚ, które podejmuje działania wspierające studentów i absolwentów m.in. poprzez organizację szkoleń, staży oraz spotkań z pracodawcami, a także prowadzenie i aktualizowanie bazy dostępności praktyk.

10.7. Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku

10.7.1. Zakres i znaczenie zewnętrznych ocen jakości kształcenia dla kierunku

W odniesieniu do kierunku turystyka kluczowym zewnętrznym źródłem informacji o jakości kształcenia pozostaje **ocena programowa Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA)** przeprowadzona

w 2023 r. Zgodnie z raportem PKA, w wyniku oceny programowej sformułowano oceny cząstkowe dla kryteriów, w tym wskazano m.in. kryteria spełnione oraz spełnione częściowo, co stało się podstawą do uruchomienia działań naprawczych i doskonalących w programie oraz w obszarze informacji publicznej.

Zewnętrzna ocena PKA została potraktowana jako element „pętli jakości” (diagnoza → działania → wdrożenie → monitoring), a wnioski z oceny włączono do prac nad:

- modyfikacją programu studiów (w tym uporządkowaniem przyporządkowania kierunku do dyscyplin oraz doprecyzowaniem logiki efektów uczenia się),
- wzmocnieniem wymagań wstępnych i komunikacji rekrutacyjnej (w tym w zakresie kompetencji językowych),
- uporządkowaniem i ujednoliceniem informacji udostępnianych publicznie tak, aby były spójne z dokumentami wewnętrznymi (program, IRK, informator).

10.7.2. Najważniejsze wnioski i zalecenia PKA wykorzystane w doskonaleniu kierunku

Z perspektywy doskonalenia programu i sposobu jego komunikowania, za najistotniejsze uznano (wprost wynikające z raportu PKA) następujące obszary:

- **Uporządkowanie przyporządkowania kierunku do dyscyplin oraz konsekwencji tego przyporządkowania w konstrukcji efektów uczenia się** – raport wskazywał m.in. na niespójność przyporządkowania efektów uczenia się do dyscyplin, w tym problem „niedookreślenia” efektów w odniesieniu do części dyscyplin, do których kierunek był wówczas przypisany.
- **Wzmocnienie mechanizmów zapewniania właściwych kwalifikacji wstępnych kandydatów**, w tym w szczególności w zakresie **kompetencji językowych** – raport wskazał, że mechanizmy przyjęte nie zapewniały weryfikowalnie osiągnięcia wymaganego poziomu języka obcego (B2+) w toku studiów.
- **Zapewnienie skutecznie działającego systemu monitorowania i oceny jakości informacji w dostępie publicznym** (spójność informacji z dokumentami wewnętrznymi), w tym m.in. doprecyzowanie informacji rekrutacyjnych oraz ujednolicenie przekazu. W raporcie PKA sformułowano zalecenia odnoszące się bezpośrednio do informacji publicznej (m.in. kompletność, aktualność, spójność).

10.7.3. Działania doskonalące podjęte na podstawie oceny PKA – zmiany w programie i w komunikacji informacji

Na podstawie wyników oceny programowej PKA wdrożono (oraz utrwalono w dokumentacji programu i informacji publicznej) następujące rozwiązania:

1. **Zmiana i doprecyzowanie przyporządkowania kierunku do dyscyplin oraz aktualizacja programu**
W odpowiedzi na wskazane w raporcie problemy niespójności w przypisaniu efektów do dyscyplin, kierunek został uporządkowany w zakresie przyporządkowania do dyscyplin wiodących właściwych dla profilu studiów (nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna). Aktualna karta programu w Informatorze wskazuje przyporządkowanie: **nauki o Ziemi i środowisku – 72%** oraz **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 28%**.
2. **Uporządkowanie wymagań wstępnych i jasne komunikowanie „gotowości do studiowania”**
W obszarze rekrutacji, w informacji publicznej wyraźnie doprecyzowano, że przyjmowane są osoby z dyplomem studiów wyższych (co najmniej I stopnia), przy czym kierunek jest szczególnie dopasowany do absolwentów turystyki i kierunków pokrewnych, a w przypadku absolwentów innych kierunków/uczelni możliwe jest wskazanie różnic programowych. To rozwiązanie odpowiada logice „zapewnienia kwalifikacji wstępnych”, bo odwołuje się do weryfikowalnego elementu (dyplom i analiza zgodności efektów/modułów), a następnie do mechanizmu wyrównania różnic.
3. **Kompetencje językowe – doprecyzowanie wymagań oraz warunku dyplomowania**
W odpowiedzi na problem wskazany przez PKA w zakresie braku skutecznego mechanizmu

zapewnienia poziomu językowego, w komunikacji publicznej na stronie kierunku wyraźnie wskazano, że:

- wymagany efekt uczenia się odpowiada **poziomowi co najmniej B2+ (ESOKJ)**,
- warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie **certyfikatu potwierdzającego wymagany poziom języka obcego** (zgodnie z zapisami Informatora).

4. Informacja publiczna – ujednolicenie

W ramach realizacji zaleceń PKA dotyczących informacji publicznej, na stronie kierunku wprowadzono czytelne odesłanie do **Karty kierunku w Informatorze UŚ** (jako źródła referencyjnego danych programowych) oraz uporządkowano sekcję „Rekrutacja – najważniejsze informacje”, w tym część dotyczącą kwalifikacji wstępnych oraz różnic programowych. Rozwiązanie to ogranicza ryzyko rozbieżności pomiędzy stroną WWW a dokumentacją programową, ponieważ Informator stanowi formalny nośnik danych programu.

10.7.4. Rozwiązanie uwagi PKA dotyczącej systemu monitorowania jakości informacji publicznej – wdrożony model postępowania

W odniesieniu do uwagi PKA: „**Zapewnienie skutecznie działającego systemu monitorowania i oceny jakości informacji w dostępie publicznym, w szczególności zapewniającego spójność, zgodność z informacjami dostępnymi wewnętrznie**”, przyjęto rozwiązanie organizacyjne oparte na cyklicznym przeglądzie i odpowiedzialności funkcjonalnej:

1. **Źródła referencyjne (wewnętrzne) i źródła publiczne (zewnętrzne) objęte kontrolą spójności**
 - źródła referencyjne: **Informator UŚ – karta programu** oraz właściwe akty rekrutacyjne publikowane w IRK/uchwałach,
 - źródła publiczne: strona kierunku na WNP (sekcje: opis, rekrutacja, język obcy, karta kierunku).
2. **Harmonogram przeglądów i odpowiedzialność**
 - przegląd minimum **2 razy w roku** (przed startem rekrutacji oraz po publikacji aktualizacji programu w Informatorze),
 - odpowiedzialność merytoryczna: **Dyrekcja kierunku / osoby odpowiedzialne za program**, odpowiedzialność redakcyjna: **osoba/jednostka utrzymująca treści WWW** (na poziomie wydziału),
 - wynik przeglądu: lista zmian i korekt (co najmniej: rekrutacja, warunki wstępne, język obcy, odnośniki do Informatora/IRK).

3. Kontrola spójności treści kluczowych

Weryfikowane są w szczególności: poziom, profil, liczba semestrów i ECTS, specjalność, dyscypliny przyporządkowania, zasady rekrutacji i kwalifikacje wstępne, warunek językowy B2+, odesłania do „karty kierunku”.

Należy wskazać, że w ramach Uniwersytetu prowadzonych jest szereg działań o charakterze ewaluacyjnym, które mają charakter wewnątrzuniwersytecki, jednak są równocześnie zewnętrzne względem samego kierunku studiów. Przykładem mogą być wydziałowy i uniwersytecki raport z oceny jakości kształcenia – szczególnie ten pierwszy jest cennym źródłem refleksji na temat kierunku, poddawany jest on więc dogłębnej analizie przez dyrekcję kierunku oraz radę dydaktyczną. Co istotne, Uniwersytet podejmuje również szereg działań o charakterze ewaluacyjnym, które mają odpowiadać na aktualne potrzeby i zmiany. Przykładem może być sposób wprowadzania Nowej Koncepcji Studiów, gdzie przed wprowadzeniem zmian zostały przeprowadzone bardzo szerokie konsultacje, obejmujące badania licznych grup interesariuszy. Niezwykle cenne są opinie i zalecenia formułowane przez interesariuszy zewnętrznych, które wskazują na ciągłe potrzeby aktualizowania programu z punktu widzenia przyszłego pracodawcy, poszukującego pracownika o określonym profilu. Podkreślić należy, że wnioski wpływające z systematycznej i wieloaspektowej oceny programu studiów dokonywanej przy okazji corocznej oceny kształcenia na kierunku są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujący w ramach kierunku jest nieskuteczny w identyfikowaniu błędów i uchybień w programie studiów.	Rada Dydaktyczna prowadzi stałą kontrolę polityki jakości kształcenia zgodnie z zapisami dokumentu <i>System Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych</i>. Są w nim zawarte procedury i szczegółowe wytyczne jak ustawicznie doskonalić i podnosić jakość kształcenia. System odnosi się m.in. do: • monitorowania skuteczności osiągania efektów uczenia się, • współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, • doskonalenia programu studiów, • zapewniania jakości kadry dydaktycznej, • infrastruktury i zasobów dydaktycznych, • wsparcia studentów w procesie uczenia się, • publikowania informacji, • doskonalenie SZJK, • ocenę jakości kształcenia na Wydziale w roku akademickim. Oprócz bieżących działań wynikających z codziennej praktyki dydaktycznej, dyrekcja kierunku dokonuje także corocznych analiz, na które składają się m.in. analizy wyników sesji, procesu dyplomowania, wyników ankiet studenckich itp. Elementem systemu jest także proces hospitacji zajęć dydaktycznych. Bardzo ważną rolę w procesie ewaluacji jakości kształcenia odgrywają także spotkania dyrekcji kierunku ze społecznością studencką, w trakcie których poruszane są wszystkie aspekty SZJK. Na podstawie wszystkich powyższych elementów przygotowywany jest roczny raport SZJK, który jest przedmiotem dyskusji Rady Dydaktycznej, a zasadnicze wnioski są przekazywane wszystkim nauczycielom akademickim na corocznym spotkaniu (w szczególnych sytuacjach dyrekcja kierunku podejmuje także rozmowy z poszczególnymi wykładowcami). Raport jest później przekazywany władzom dziekańskim, które nie tylko dokonują jego wnikliwej analizy, ale także przygotowują wydziałowy raport z jakości kształcenia (zawierający kierunkowe raporty w załączniku), który jest z kolei przekazywany władzom rektorskim, które poprzez odpowiednie komisje oraz Biuro Jakości Kształcenia przygotowują wnioski i propozycje działań na różnych poziomach.

		System jest ustawicznie doskonalony – w ostatnich latach bardzo została unowocześniona ankieta po zajęciach dydaktycznych oraz znacząco wzrosła liczba spotkań dyrekcji kierunku i władz wydziału z wykładowcami. Rada Dydaktyczna podejmuje konkretne działania, aby jeszcze bardziej podnieść jakość kształcenia zgodnie z zaleceniem zespołu oceniającego PKA. Podjęte działanie naprawcze w zakresie kryterium 1, 2 oraz 3 zaowocowało poprawą koncepcji kształcenia na kierunku turystyka. Zrezygnowanie ze specjalności „Dziedzictwo kulturowe”, a także ograniczenie do dwóch dyscyplin badawczych, w ramach których prowadzony jest kierunek, zmiana efektów uczenia się oraz sposobów ich weryfikacji przyniosła wymierną korzyść zarówno dla studentów, jak i pracowników.
--	--	--

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

Dobre praktyki:

- **funkcjonowanie spójnego systemu zapewniania jakości kształcenia** – role, odpowiedzialności i procedury są zdefiniowane na poziomie uczelni, wydziału i kierunku, co stabilizuje nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad programem;
- **monitorowanie programu studiów w sposób ciągły i wieloźródłowy** – wykorzystywane są zarówno dane ilościowe (twarde wskaźniki przebiegu studiów) jak i jakościowe (informacja zwrotna, analiza narzędzi weryfikacji efektów, hospitacje), co pozwala trafniej identyfikować obszary wymagające korekt;
- **angażowanie studentów i interesariuszy w proces doskonalenia programu studiów** – opinie studentów (ankiety, konsultacje, przedstawicielstwa) oraz głos partnerów zewnętrznych są analizowane, dokumentowane i uwzględniane w podejmowaniu decyzji dotyczących programu;
- **jakościowe podejście do praktyk zawodowych jako elementu systemu jakości** – lista praktykodawców jest ewaluowana, praktyki są monitorowane, a informacja zwrotna od praktykodawców i studentów służy doskonaleniu programu i organizacji praktyk;
- **doskonalenie jakości poprzez rozwój kompetencji kadry i standaryzację dobrych rozwiązań** – szkolenia (w tym dotyczące dokumentacji toku studiów, dostosowań dla studentów i wyzwań związanych z AI) oraz hospitacje, wspierające doskonalenie dydaktyki, wzmacniają kulturę jakości i podnoszą poziom kształcenia.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	Mocne strony 1) Silne osadzenie treści w działalności naukowej w dyscyplinach przyporządkowania, w tym wykorzystanie publikacji i badań do zajęć analitycznych i metodologicznych. 2) Wyraźne wyróżniki programu: moduły ICT/GIS/statystyczne oraz Warsztat badań w turystyce, rozwijające kompetencje cyfrowe i analityczne. 3) Sformalizowana i wielokanałowa współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym (Rada Partnerów, praktyki, udział ekspertów w zajęciach, projekty). 4) Zaplecze narzędziowe i infrastrukturalne dla analiz przestrzennych i projektowych (m.in. licencje i oprogramowanie GIS/STAT). 5) Uporządkowane zasady kształcenia na odległość (strategia, coroczny wybór modułów, monitorowanie udziału ECTS).	Słabe strony 1) Niewielka liczba osób studiujących na kierunku. 2) Niski poziom mobilności międzynarodowej studentów kierunku. 3) Rosnące obciążenie pracowników obowiązkami administracyjnymi.
Czynniki zewnętrzne	Szanse 1) Wzrost wykorzystania bazy noclegowej i popytu na usługi turystyczne w Polsce – sprzyja stabilności rynku pracy w sektorze i zwiększa znaczenie kompetencji absolwentów. 2) Globalna odbudowa i dodatnie perspektywy wzrostu turystyki – zwiększa rolę kompetencji w zarządzaniu destynacją, kryzysami i zrównoważonym rozwoju. 3) Rosnące znaczenie cyfryzacji usług i analityki danych (smart tourism, platformy rezerwacyjne, narzędzia GIS) – wzmacnia atrakcyjność profilu kompetencyjnego absolwentów kierunku. 4) Rozwój turystyki miejskiej, przemysłowej i dziedzictwa w regionach transformujących się gospodarczo (istotne dla obszaru GZM/Śląska) – sprzyja projektom wdrożeniowym i partnerstwom z samorządem oraz branżą. 5) Dostępność finansowania projektów (regionalnych, krajowych i międzynarodowych) na zrównoważony rozwój, adaptację do zmian klimatu, ochronę	Zagrożenia 1) Wrażliwość sektora turystycznego na kryzysy (geopolityczne, zdrowotne, ekonomiczne) wpływające na popyt, mobilność i stabilność zatrudnienia. 2) Silna konkurencja innych ofert kształcenia w obszarze turystyki i rekreacji (regionalnie i ogólnopolsko) – presja na wyróżniki programu i działania rekrutacyjne. 3) Wzrost kosztów organizacji wyjazdów, wizyt studyjnych i zajęć terenowych (transport, noclegi, ubezpieczenia) – ryzyko ograniczania komponentu praktycznego bez dodatkowych źródeł finansowania. 4) Zmiany regulacyjne i oczekiwania rynku pracy (w tym przyspieszająca cyfryzacja) – wymuszają częste aktualizacje treści i narzędzi dydaktycznych. 5) Czynniki demograficzne (spadek liczby kandydatów w części roczników) – ryzyko wahań naboru i konieczność rozszerzania kanałów rekrutacji oraz oferty dla nowych grup odbiorców.

	krajobrazu i cyfryzację – umożliwia rozwój komponentu projektowego i badań aplikacyjnych.	
--	---	--

(Pieczęć uczelni)

.....
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....
(podpis Rektora)

Katowice, dnia 19 lutego 2026 r.

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku³

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
II stopnia	I	8	6
	II	15	5
Razem:		23	11

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
II stopnia	2024/2025	10	8
	2023/2024	17	8
	2022/2023	19	16
Razem:		46	32

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2023 poz. 2787)⁴

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 sem/ 120 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁵	1075
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	65
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	105
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku	5

³ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

⁴ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

⁵ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	63 punkty
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	3
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁶	90 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. 2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	łączna liczba godzin – 1165 /łączna liczba godzin prowadzonych zdalnie jest zmienna, zależna od uwarunkowań organizacyjnych oraz merytorycznych.

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁷

Grupy zajęć	Nazwa zajęć	Forma/formy zajęć	łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
			stacjonarne/niestacjonarne	
Moduły ogólne	ICT w turystyce	ćwiczenia	15	3
	Krajobraz a walory widokowe w turystyce	wykład + ćwiczenia	30	3
	Podstawy geografii w turystyce	wykład	15	3
	Zastosowanie statystyki w turystyce	ćwiczenia	15	2
	Metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego	wykład + ćwiczenia	30	2
	Metodyka prowadzenia wycieczek i turystyka szkolna	wykład	15	1
	GIS w turystyce	wykład + ćwiczenia	40	4

⁶ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

	Warsztat badań w turystyce	wykład + ćwiczenia	30	4
	Nowe trendy w turystyce	wykład	15	2
	razem		205	24
Moduły specjalnościowe	Atrakcje turystyczne Polski	wykład + ćwiczenia	60	4
	Atrakcje turystyczne świata	wykład + ćwiczenia	90	4
	Planowanie i zagospodarowanie turystyczne	wykład + ćwiczenia	60	3
	Podstawy przedsiębiorczości	wykład + ćwiczenia	30	2
	Animacja czasu wolnego	ćwiczenia	15	4
	Geograficzne uwarunkowania turystyki/ przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)	wykład	15	3
	Zagrożenia dla współczesnej turystyki/przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne	wykład	15	3
	razem		285	23
Moduły fakultatywne z przedmiotami do wyboru	Moduł fakultatywny I, II, III i IV	wykład	120	12
	razem		120	12
Moduły dyplomowe	Seminarium magisterskie I, II, III i IV	seminarium	120	29
	Pracownia magisterska I, II i III	laboratorium	90	11
	razem		210	40
Ćwiczenia terenowe/ praktyki zawodowe	Ćwiczenia terenowe - pilotowanie wycieczek	ćwiczenia terenowe	60	2
	Ćwiczenia terenowe magisterskie	ćwiczenia terenowe	90	3
	razem		240	8

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych⁸

⁸ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
----------------------------------	------------------	---------	---------------	-----------------	---

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2023 poz. 2787).
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku lekarskiego także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia z zakresu nauk klinicznych, sporządzoną wg następującego wzoru:

Imię i nazwisko:
Tytuł naukowy/dziedzina, stopień naukowy/dziedzina oraz dyscyplina, tytuł zawodowy (w przypadku tytułu zawodowego lekarza – specjalizacja), rok uzyskania tytułu/stopnia naukowego/tytułu zawodowego:
Wykaz zajęć/grup zajęć i godzin zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku przez nauczyciela akademickiego lub inną osobę w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
Charakterystyka dorobku naukowego ze wskazaniem dziedzin nauki/sztuki oraz dyscypliny/dyscyplin naukowych/artystycznych, w której/których dorobek się mieści (do 600 znaków) oraz wykaz co najwyżej 10 najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz ze wskazaniem dat uzyskania (publikacji naukowych/osiągnięć artystycznych, patentów i praw ochronnych, zrealizowanych projektów badawczych, nagród krajowych/międzynarodowych za osiągnięcia naukowe/artystyczne), ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć odnoszących się do ocenianego kierunku i prowadzonych na nim zajęć.
Charakterystyka doświadczenia i dorobku dydaktycznego (do 600 znaków) oraz wykaz co najwyżej 10 najważniejszych osiągnięć dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz z wskazaniem dat uzyskania (np. autorstwo podręczników/materiałów dydaktycznych, wdrożone innowacje dydaktyczne, nagrody uzyskane przez studentów, nad którymi nauczyciel akademicki sprawował opiekę naukową/artystyczną, opieka nad beneficjentem Diamentowego Grantu, uruchomienie nowego kierunku studiów/specjalności/zajęć/grupy zajęć, opieka nad kołem naukowym, prowadzenie zajęć w języku obcym, w tym w uczelni zagranicznej, np. w ramach mobilności nauczycieli akademickich).
Opis doświadczenia zawodowego w powiązaniu z celami kształcenia, efektami uczenia się zakładanymi dla ocenianego kierunku oraz treściami programowymi (jeśli dotyczy).

5. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
6. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów; wykaz można przygotować według przykładowego wzoru:

Studia stacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie

7. Wykaz egzaminów dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na formy studiów; wykaz można przygotować według przykładowego wzoru – dotyczy studiów pierwszego stopnia kończących się egzaminem dyplomowych:

Studia stacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy)				
Nr albumu	Rok	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie	Tytuł projektu dyplomowego/inżynierskiego, jeśli egzamin dyplomowy przewiduje jego przedłożenie

8. Akceptowalnymi formatami są: .doc, .docx, .gif, .png, .jpg (jpeg), .odt, .ods, .pdf, .rtf, .ppt, .pptx, .odp, .txt, .xls, .xlsx, .xml.
9. Nazwy plików nie mogą być dłuższe niż 15 znaków i nie mogą zawierać następujących znaków: ~ "# % & *: < > ? / \ { | } & % # (spacje wiodące i końcowe w nazwach plików lub folderów również nie są dozwolone).
10. Pliki lub foldery nie mogą być skompresowane.

Cz. II. Materiały, które należy przygotować do wglądu podczas wizytacji, w tym dodatkowe wskazane przez zespół oceniający PKA, po zapoznaniu się zespołu z raportem samooceny

1. Wskazane przez zespół oceniający prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, projekty zrealizowane przez studentów, prace artystyczne z zajęć kierunkowych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
2. Struktura ocen z egzaminów/zaliczeń ze wskazanych przez zespół oceniający zajęć i sesji egzaminacyjnych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
3. Dokumentacja dotycząca procesu dyplomowania absolwentów wskazanych przez zespół oceniający. Dokumentacja powinna uwzględniać pracę dyplomową, suplement do dyplomu, recenzje pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego.
4. Dokumenty dotyczące organizacji, przebiegu i zaliczania praktyk zawodowych, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku.
5. Charakterystyka profilu działalności instytucji, z którymi jednostka współpracuje w realizacji programu studiów, a w szczególności tych, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, jeśli

praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku (w formie elektronicznej).

6. Wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych (publikacji, patentów, praw ochronnych, realizowanych projektów badawczych), których autorami/twórcami/realizatorami lub współautorami/współtwórcami/współrealizatorami są studenci ocenianego kierunku, a także zestawienie ich osiągnięć w krajowych i międzynarodowych programach stypendialnych, krajowych i międzynarodowych i konkursach/wystawach/festiwalach/zawodach sportowych z ostatnich 5 lat poprzedzających rok, w którym prowadzona jest wizytacja (w formie elektronicznej).
7. Informacja o zasadach rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie i studentów oraz sposobach pomocy jej ofiarom.
8. Informacja o ocenach/akredytacjach kierunku dokonanych przez instytucje zagraniczne lub inne instytucje krajowe oraz opis działań naprawczych i doskonalących podjętych w odpowiedzi na zalecenia tych instytucji (w formie elektronicznej).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI W KATOWICACH